

การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย
ตามนโยบายประเทศไทย 4.0

โดย

นางสาวจรีพร จารุกรสกุล
ประธานกรรมการบริษัท และประธานเจ้าหน้าที่บริหารกลุ่ม
บริษัท ดับบลิวเอชเอ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2560 – 2561

บทคัดย่อ

เรื่อง การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยตามนโยบายประเทศไทย 4.0

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

ผู้วิจัย นางสาวจรีพร จารุกรสกุล **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** 60

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยและเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศไทยตามนโยบายประเทศไทย 4.0 ขอบเขตของการวิจัยคือศึกษาผลการประเมินและปัจจัยหลักที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยของเว็ลด์ อีโค โนมิค ฟอรัม (WEF) ระหว่างปี 2551-2560 วิจัยคือวิเคราะห์ลักษณะของนโยบายประเทศไทย 4.0 ตามแนวคิดความสามารถในการแข่งขันของ WEF รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดอันดับของ WEF สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิว่ามี 8 ปัจจัยหลักที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยคือ 1. การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม 2. นวัตกรรม 3. โครงสร้างพื้นฐาน 4. ระดับการพัฒนาของธุรกิจ 5. สถาบัน 6. ประสิทธิภาพของตลาด 7. ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน และ 8. การพัฒนาตลาดเงิน ผลการศึกษาพบว่าอุปสรรคสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยคือ 1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ขาดแคลนทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ 2. การพัฒนานวัตกรรม ประสบปัญหาการนำงานวิจัยไปใช้ในเชิงพาณิชย์ 3. การปรับปรุงกฎระเบียบภาครัฐ 4. โครงสร้างพื้นฐาน ขาดการพัฒนาซึ่งจำเป็นต่อระบบโลจิสติกส์ 5. ความต่อเนื่องของนโยบายและเสถียรภาพทางการเมือง 6. นักการเมือง การให้สินบน และความโปร่งใสในการจัดทำนโยบายของรัฐบาล 7. พฤติกรรมและจริยธรรมของนักธุรกิจ 8. การลดลงของความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตรและอาหาร 9. นโยบายหรือกฎหมายที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขัน 10. กฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 11. การพัฒนาคลัสเตอร์ 12. ผลผลิตของแรงงานไทยอยู่ในระดับต่ำเพราะขาดทักษะการปฏิบัติงาน 13. ความสามารถในการดึงดูดและรักษานักลงทุนที่มีความสามารถ 14. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความเข้าใจรูปแบบการดำเนินธุรกิจและวิธีการส่งเสริมธุรกิจ SME และ Startup ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอแนะทั้งหมด 8 ด้าน ได้แก่ 1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 2. การพัฒนานวัตกรรม 3. สถาบันและกฎระเบียบภาครัฐ 4. โครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ 5. การพัฒนาคลัสเตอร์ 6. การส่งเสริม SME และ Startup 7. แผนการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์และ 8. การบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วน

ABSTRACT

Title Enhancing Thailand's Competitiveness in accordance with Thailand 4.0 Policy

Field Economics

Name Miss Jareeporn Jarukornsakul **Course** NDC **Class** 60

The objectives of this research are to examine factors influencing the competitiveness of Thailand and suggesting ways to increase the capacity of the country according to the Thailand 4.0 policy. The scope of research is to study the assessment and the main factors affecting Thailand's competitiveness of World Economic Forum (WEF) between 2008 and 2017. The methodology is to analyze the characteristics of the Thailand 4.0 policy based on the framework of the competency enhancement of WEF, as well as interview the experts in related fields. The result of the analysis of WEF ranking was consistent with the data from interviews with the experts that there are 8 main factors affecting Thailand's competitiveness :

1. Higher education and training
2. Innovation
3. Infrastructure
4. Business sophistication
5. Institutions
6. Goods market efficiency
7. Labor market efficiency and
8. Financial market development.

The study found that the major barriers to increasing the competitiveness of the country are:

1. Human resources development, both quantitative and qualitative shortages
2. Innovation development, the problem of bringing research into commercial
3. The improvement of government regulation.
4. Infrastructure, lacking development needed for the logistics industry
5. Political continuity and stability
6. Politicians, bribery and transparency of government policymaking
7. Ethical behavior of firms
8. Decrease of competitiveness of agriculture and food industry.
9. Policies or laws that do not promote the competition.
10. Implementation of the procurement law 2017.
11. Industrial Clusters Development
12. Low productivity of Thai workers because of lacking knowledge and specialized skills
13. Ability to attract and retain talent and
14. Related agencies lack understanding about the business model and how to promote SME and Startup.

The research proposes the recommendations consisting of 8 areas :

1. Human resource development
2. Innovation development
3. Institution, Laws and Procedures
4. Infrastructure and Logistics
5. Cluster development
6. Promotion of SME and Startup
7. Communication and Public Relations and
8. Integration of all sectors.

คำนำ

ในการศึกษาวิจัยการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยตามนโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นการดำเนินงานในช่วงที่ประเทศมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ กลายเป็นประเทศที่มีรายได้สูง ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม เปลี่ยนประเทศจาก "ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ" ไปสู่ "ความได้เปรียบเชิงแข่งขัน" ที่จะบรรลุเป้าหมายในการหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง กับดักความเหลื่อมล้ำ และกับดักความไม่สมดุลของการพัฒนา อันนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ผู้วิจัยเห็นความสำคัญที่ประเทศต้องรู้ถึงปัจจัยที่สร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนงานในการพัฒนาปัจจัยดังกล่าว งานวิจัยชิ้นนี้จึงได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศตามนโยบายประเทศไทย 4.0

(นางสาวจรีพร จารุกรสกุล)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ข้อจำกัดของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
คำจำกัดความ	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับ	
ความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ	8
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแข่งขัน	8
แนวคิดและทฤษฎีการประเมินความสามารถในการแข่งขันของหน่วยงานประเมิน	
ที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล เวิลด์ อีโคโนมิก ฟอรัม นานาชาติ (WEF)	13
แนวคิดของนโยบายประเทศไทย 4.0	19
หัววาระในการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0	22
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564	27
สรุปสาระสำคัญของแผนยุทธศาสตร์ของประเทศที่ได้รับการจัดอันดับสูงสุด	
5 อันดับแรกตามรายงานการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ	
WEF ประจำปี 2560 – 2561	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ	53
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55
กรอบแนวคิดของการวิจัย	63
สรุป	64
บทที่ 3 ข้อมูลเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับระดับความสามารถในการแข่งขัน	
ด้านเศรษฐกิจของประเทศ	66
การวิเคราะห์ผลการประเมินความสามารถในการแข่งขันของประเทศของ WEF	66
การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยร่วมของปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 5 อันดับแรกตามการจัดอันดับประจำปี 2560 – 2561 ของ WEF	80
การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยร่วมที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 5 อันดับแรกกับข้อมูลของประเทศไทย	81
สรุป	110
บทที่ 4 การวิเคราะห์ และประเมินผลการวิจัย	114
ผลการวิจัย	114
สรุป	141
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	144
สรุป	144
ข้อเสนอแนะ	150
บรรณานุกรม	163
ประวัติย่อผู้วิจัย	165

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	น้ำหนักของเกณฑ์ในแต่ละระดับการพัฒนาของประเทศ	18
2-2	อันดับปัจจัยของไทยตาม WEF ระหว่าง พ.ศ. 2548-2553	56
2-3	อันดับปัจจัยของไทยตาม WEF เปรียบเทียบกับกลุ่มอาเซียนใน พ.ศ. 2553	57
2-4	อันดับปัจจัยของไทยตาม WEF เปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมใน พ.ศ. 2553	58
3-1	สรุปการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน 10 ปีย้อนหลังของประเทศสวีเดน	67
3-2	การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านนวัตกรรมของประเทศสวีเดน	68
3-3	การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านปัจจัยพื้นฐานและการเพิ่มประสิทธิภาพของประเทศสวีเดน	69
3-4	สรุปการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน 10 ปีย้อนหลังของประเทศสหรัฐอเมริกา	70
3-5	การจัดอันดับปัจจัยย่อยของเสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรมของประเทศสหรัฐอเมริกา	71
3-6	การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านการเพิ่มประสิทธิภาพอื่น ๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกา	71
3-7	การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านนวัตกรรมและระดับการพัฒนาของธุรกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา	72
3-8	สรุปการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน 10 ปีย้อนหลังของประเทศสิงคโปร์	73
3-9	การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านความต้องการพื้นฐานและการเพิ่มประสิทธิภาพของประเทศสิงคโปร์	74
3-10	สรุปการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน 10 ปีย้อนหลังของประเทศเนเธอร์แลนด์	75
3-11	การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านความต้องการพื้นฐาน การเพิ่มประสิทธิภาพและด้านนวัตกรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
3-12 สรุปการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน 10 ปีย้อนหลังของ ประเทศเยอรมัน	77
3-13 การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านขนาดของตลาด ด้านระดับการพัฒนาของ ธุรกิจและค่านวัตกรรมของประเทศเยอรมัน	78
3-14 ข้อมูลรายละเอียดอันดับของแต่ละเสาหลักของประเทศไทยในระยะ เวลา 10 ปี	79
3-15 ข้อมูลรายละเอียดคะแนนของแต่ละเสาหลักของประเทศไทยในระยะ เวลา 10 ปี	79
3-16 ปัจจัยร่วมของ 5 ประเทศที่ได้รับการจัดอันดับ WEF ที่อยู่ใน 10 อันดับแรก	80
3-17 อันดับปัจจัยย่อยในการศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรมของไทยในระยะเวลา 10 ปี	82
3-18 อันดับปัจจัยย่อยด้านการศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรมของประเทศไทย เทียบกับประเทศชั้นนำจากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561	83
3-19 อันดับปัจจัยย่อยด้านนวัตกรรมของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี	85
3-20 อันดับปัจจัยย่อยด้านนวัตกรรมของประเทศไทยเทียบกับประเทศชั้นนำ จากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561	86
3-21 อันดับปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี	87
3-22 อันดับปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยเทียบกับ ประเทศชั้นนำจากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561	89
3-23 อันดับปัจจัยย่อยด้านระดับการพัฒนาธุรกิจของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี	90
3-24 อันดับปัจจัยย่อยด้านระดับการพัฒนาธุรกิจของประเทศไทยเทียบกับ ประเทศชั้นนำจากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561	91
3-25 อันดับปัจจัยย่อยด้านสถาบันของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี	93
3-26 อันดับปัจจัยย่อยด้านสถาบันของประเทศไทยเทียบกับประเทศชั้นนำ จากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561	95
3-27 ปัจจัยย่อยด้านสุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยใน ระยะเวลา 10 ปี	97

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
3-28 อันดับปัจจัยย่อยด้านสุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย เทียบกับประเทศชั้นนำจากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561	98
3-29 อันดับปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพของตลาดสินค้าของประเทศไทย ระยะเวลา 10 ปี	99
3-30 อันดับปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพของตลาดสินค้าของประเทศไทย เทียบกับประเทศชั้นนำจากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561	101
3-31 อันดับปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพของตลาดแรงงานของประเทศไทย ในระยะเวลา 10 ปี	103
3-32 อันดับปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพของตลาดแรงงานของประเทศไทย เทียบกับประเทศชั้นนำจากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561	104
3-33 อันดับปัจจัยย่อยด้านการพัฒนาตลาดการเงินของประเทศไทยในระยะ เวลา 10 ปี	106
3-34 อันดับปัจจัยย่อยด้านการพัฒนาตลาดการเงินของประเทศไทยเทียบกับ ประเทศชั้นนำจากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561	107
3-35 อันดับปัจจัยย่อยด้านความพร้อมทางเทคโนโลยีของประเทศไทยใน ระยะเวลา 10 ปี	109
3-36 อันดับปัจจัยย่อยด้านความพร้อมทางเทคโนโลยีของประเทศไทย เทียบกับประเทศชั้นนำจากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561	110
3-37 การเปลี่ยนแปลงของอันดับปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการแข่งขัน ของ WEF ของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี	111
3-38 อันดับปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย เทียบกับประเทศชั้นนำจากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561	112
4-1 การเปรียบเทียบรายละเอียดนโยบายประเทศไทย 4.0 กับปัจจัยที่ส่งผล ต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศตามแนวทางของ WEF	124
5-1 ข้อเสนอแนะที่จัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง	161

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2-1 Diamond Model	9
2-2 ดัชนีความสามารถในการแข่งขันของ WEF	14
2-3 การสอดรับกันระหว่าง SEP และ SDGs ใน ประเทศไทย 4.0	20
2-4 กลไกขับเคลื่อนการเติบโตชุดใหม่ ใน ประเทศไทย 4.0	21
2-5 กรอบแผนการพัฒนายั่งยืน ค.ศ. 2030	45
2-6 กรอบแนวคิดของการวิจัย	64
3-1 กราฟแสดงผลการประเมินอันดับของเสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูง และการฝึกอบรมของประเทศไทย	81
3-2 กราฟแสดงผลการประเมินคะแนนของเสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูง และการฝึกอบรมของประเทศไทย	82
3-3 กราฟแสดงอันดับของปัจจัยด้านนวัตกรรมของประเทศไทยในระยะ เวลา 10 ปี	84
3-4 กราฟแสดงคะแนนของปัจจัยด้านนวัตกรรมของประเทศไทยในระยะ เวลา 10 ปี	84
3-5 กราฟแสดงอันดับของปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยใน ระยะเวลา 10 ปี	86
3-6 กราฟแสดงคะแนนของปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยใน ระยะเวลา 10 ปี	87
3-7 กราฟแสดงอันดับของปัจจัยด้านระดับการพัฒนาธุรกิจของประเทศไทย ในระยะเวลา 10 ปี	89
3-8 กราฟแสดงคะแนนของปัจจัยด้านระดับการพัฒนาธุรกิจของประเทศไทย ในระยะเวลา 10 ปี	90
3-9 กราฟแสดงอันดับของปัจจัยด้านสถาบันของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี	92
3-10 กราฟแสดงคะแนนของปัจจัยด้านสถาบันของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี	92

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า
3-11 กราฟแสดงอันดับของปัจจัยด้านสุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี	96
3-12 กราฟแสดงคะแนนของปัจจัยด้านสุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี	96
3-13 กราฟแสดงอันดับของปัจจัยด้านประสิทธิภาพของตลาดสินค้าของ ประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี	98
3-14 กราฟแสดงคะแนนของปัจจัยด้านประสิทธิภาพของตลาดสินค้าของ ประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี	99
3-15 กราฟแสดงอันดับของปัจจัยด้านประสิทธิภาพของตลาดแรงงานของ ประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี	102
3-16 กราฟแสดงคะแนนของปัจจัยด้านประสิทธิภาพของตลาดแรงงานของ ประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี	102
3-17 กราฟแสดงอันดับของปัจจัยด้านการพัฒนาตลาดการเงินของ ประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี	105
3-18 กราฟแสดงคะแนนของปัจจัยด้านการพัฒนาตลาดการเงินของ ประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี	105
3-19 กราฟแสดงอันดับของปัจจัยด้านความพร้อมทางเทคโนโลยีของ ประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี	108
3-20 กราฟแสดงคะแนนของปัจจัยด้านความพร้อมทางเทคโนโลยีของ ประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี	108

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องจากหลายบริบททั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง อาทิเช่น ปัญหาการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโดยรวม ซึ่งสถานการณ์เศรษฐกิจทั่วโลกในช่วงปีที่ผ่านมาเต็มไปด้วยความท้าทายจากหลายปัจจัยที่จุดรั้งการขยายตัว ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจของประเทศจีนที่ชะลอตัวลง การที่ประเทศอังกฤษตัดสินใจออกจากสหภาพยุโรป (Brexit) และนโยบายของสหรัฐอเมริกา ประกอบกับราคาน้ำมันและสินค้าโภคภัณฑ์ตกต่ำ หรือ ปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เนื่องจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองที่มีความเห็นต่อด้านและสนับสนุนต่างๆ นานา ตลอดจนสังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรครั้งสำคัญ คือ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) โดยประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี 2548 และกระทรวงสาธารณสุขคาดการณ์ว่า ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ภายในปี 2568 ซึ่งเป็นความท้าทายทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมที่จะส่งผลกระทบต่อโครงสร้างตลาดแรงงาน โครงสร้างการบริโภคและการออม ภาระด้านการคลังและรายจ่ายด้านสวัสดิการของรัฐบาล ตลอดจนคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้สูงอายุ

บริบทการแข่งขันในยุคปัจจุบันจึงมีความเกี่ยวโยงทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมที่มีความซับซ้อน โดยมีความเชื่อมโยงระหว่างกันจนเกือบไร้ขอบเขตเส้นแบ่ง ตลอดจนขับเคลื่อนอยู่บนกระแสการเปลี่ยนแปลงอันรุนแรงและรวดเร็วเนื่องจากพลังของเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดดในโลกยุคดิจิทัล ทำให้สภาพแวดล้อมการแข่งขันที่ประเทศไทยต้องเผชิญเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเป็นไปในทิศทางที่คาดเดาได้ยาก และมีความผันผวนสูง แม้ว่าการพัฒนาของประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมาสามารถยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและปัญหาความยากจนน้อยลง แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันได้เริ่มมีความกังวลถึงแนวทางการพัฒนาประเทศและเศรษฐกิจในอนาคตว่าควรจะเป็นไปในทิศทางใด รวมถึงการสร้างโมเดลการพัฒนาประเทศที่ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน เพื่อตอบสนองวิสัยทัศน์ดังกล่าว รัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ จึงได้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มขีดความสามารถในการ

แข่งขันของประเทศ โดยกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมแรงร่วมใจกัน เพราะในการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมทั้งต้องสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค และโลกภายนอก โดยเฉพาะภาคเอกชนที่จะเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ในขณะที่ภาครัฐจะทำหน้าที่เป็นฝ่ายสนับสนุนผ่านนโยบายการปรับปรุงสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจที่มีเสถียรภาพ และสนับสนุนให้เกิดการปรับตัวเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก

ในช่วงที่ผ่านมาการพัฒนาเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มุ่งเน้นที่ “ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage)” ซึ่งมองว่าความสามารถในการแข่งขันเกิดจากการได้เปรียบทางด้านปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ (Factor Endowment) เป็นหลัก ซึ่งประเทศไทยมีความได้เปรียบของการมีความหลากหลายทางชีวภาพ และความหลากหลายทางวัฒนธรรมเมื่อเทียบกับหลายประเทศ อย่างไรก็ตาม ภายใต้การแข่งขันของระบบเศรษฐกิจโลกดังเช่นปัจจุบัน โอกาสที่จะใช้ประโยชน์จากความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบจะมีอยู่อย่างจำกัด จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบดังกล่าวให้เป็น “ความได้เปรียบเชิงแข่งขัน (Competitive Advantage)” อันเป็นการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่เกิดจากการพัฒนาเทคโนโลยี ทักษะแรงงาน ระบบการบริหารจัดการที่ดีและการสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อนำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) และ ฐานมาตรฐานการดำรงชีวิตที่สูงขึ้นของประชาชนในประเทศ ปัจจุบันรัฐบาลได้พยายามดำเนินนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อบรรเทาปัญหา เตรียมพร้อมเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และพัฒนาประเทศในหลายแง่มุม จนทำให้เศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัวดีขึ้น ดังจะเห็นได้จากผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยโดยสถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development : IMD) พบว่า มีอันดับที่ดีขึ้นจากอันดับที่ 30 ในปี 2558 เป็น อันดับที่ 28 ในปี 2559 และอันดับที่ 27 ในปี 2560 แต่มีข้อสังเกตเพิ่มเติมเมื่อศึกษาลงไปในรายละเอียดของอันดับความสามารถในการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นนั้น จะยังพบว่ามีอันดับย่อยในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานในด้านวิทยาศาสตร์อยู่ในอันดับที่ 48 ด้านการศึกษาอยู่ในอันดับที่ 54 และอันดับด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอยู่ในอันดับที่ 57 จากทั้งหมด 63 ประเทศซึ่งยังเป็นประเด็นที่ยังต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพราะปัจจัยดังกล่าวล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาประเทศในระยะยาวทั้งสิ้น

เมื่อพิจารณาผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของสภาเศรษฐกิจโลกหรือ เวลด์อีโคโนมิก ฟอรัม (World Economic Forum: WEF) ได้มีการเผยแพร่รายงาน Global Competitiveness Report (GCR) ปี 2560 - 2561 แสดงให้เห็นว่า จากการจัดอันดับ 137 ประเทศทั่ว

โลก ประเทศไทยได้รับการจัดให้อยู่ในอันดับที่ 32 โดยในปีนี้มีคะแนน 4.72 คะแนน ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2559 ที่ได้มีการจัดอันดับ 138 ประเทศทั่วโลก พบว่า ประเทศไทยมีอันดับดีขึ้น 2 อันดับและคะแนนในการประเมินดีขึ้นจากปีก่อนหน้า ซึ่งในปี 2559 นั้นประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 34 โดยมีคะแนน 4.64 คะแนน ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มอาเซียน พบว่าขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 3 รองจากประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยไม่ควรนิ่งนอนใจ เพราะแม้ว่าที่ผ่านมาประเทศไทยจะเป็นรองเพียงแก่ประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย แต่จากผลการประเมินได้ชี้ให้เห็นแล้วว่าในช่วงที่ผ่านมาประเทศที่มีคะแนนตามหลังไทย อย่างอินโดนีเซีย บรูไน และเวียดนาม มีคะแนนที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปีนี้มีอันดับของประเทศอินโดนีเซีย และเวียดนามขยับดีขึ้น 5 อันดับ ส่วนประเทศบรูไน อันดับขยับขึ้นมา 8 อันดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศเพื่อนบ้านของไทยและในภูมิภาคอาเซียนมีความตื่นตัวในเรื่องของการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันเป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว และการปรับปรุงสถานะแวดล้อมต่างๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจ ดังนั้นงานวิจัยนี้จะประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งเป็นบทนำซึ่งจะกล่าวถึงหลักการและเหตุผลความจำเป็นของการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ส่วนที่สอง การศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล (Theoretical Best Practices) ส่วนที่สาม ศึกษาและวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศตามผลการประเมินความสามารถในการแข่งขันโดยหน่วยงานประเมินที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ส่วนที่สี่ ศึกษาและวิเคราะห์แนวนโยบายประเทศไทย 4.0 ตามกรอบทฤษฎีการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยกระดับความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจในระดับประเทศเพื่อนำเสนอแนวทางการปรับปรุงความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย และเสริมสร้างโอกาสและศักยภาพด้านความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล (Theoretical Best Practices)
2. เพื่อประเมินความสามารถในการแข่งขันและวิเคราะห์ ปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย

3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยกับนโยบายประเทศไทย 4.0

4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยตามนโยบายประเทศไทย 4.0 (ในระยะยาว)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาหลักการ ผลการประเมิน และปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยตามแนวทางของหน่วยงานประเมินความสามารถในการแข่งขันที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลและแนวคิดของนโยบายประเทศไทย 4.0

2. ขอบเขตด้านประชากร

ผลการประเมินและปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยตามแนวทางของหน่วยงานประเมินความสามารถในการแข่งขันที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล อันได้แก่ เวิลด์ อีโคโนมิก ฟอรัม (WEF)

3. ขอบเขตกรอบเวลาในการศึกษา

การศึกษา ผลการประเมิน และปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย ระหว่างปี 2550 ถึงปี 2560

4. ขอบเขตด้านเวลา

ดำเนินการศึกษาตั้งแต่วันที่ 5 ตุลาคม 2560 ถึง วันที่ 31 พฤษภาคม 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาวิเคราะห์กระบวนการ รูปแบบ และลักษณะของนโยบายประเทศไทย 4.0 ตามกรอบทฤษฎีการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ เวิลด์ อีโคโนมิก ฟอรัม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงแนวคิดเรื่องขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจกับนโยบายประเทศไทย 4.0 เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในระยะยาว

1. การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิโดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ในส่วนของการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ รายงานผลการจัดอันดับ

แผนยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงบทความทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจน ข้อมูลที่ได้รับการเผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับความสามารถในการแข่งขันด้าน เศรษฐกิจของประเทศ

2. การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ทรง คุนวุฒิอัน ได้แก่ ผู้บริหาร นักวิชาการ และ/ หรือผู้เชี่ยวชาญในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อจำกัดของการวิจัย

ความชัดเจนและรายละเอียดของนโยบายประเทศไทย 4.0 และรายละเอียดข้อมูลผล การประเมินความสามารถในการแข่งขันของประเทศระหว่างปี 2550 ถึงปี 2560 ของ เวิลด์ อีโค โน มิก ฟอรัม (WEF)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้าน เศรษฐกิจของประเทศไทย
2. ได้ทราบถึงความเชื่อมโยงของปัจจัยที่ส่งผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันด้าน เศรษฐกิจของประเทศกับแนวนโยบายประเทศไทย 4.0
3. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทส ไทยตามนโยบายประเทศไทย 4.0 และเสริมสร้างโอกาสและศักยภาพด้านความสามารถในการ แข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะยาว

คำจำกัดความ

ความสามารถในการแข่งขัน หมายถึง ขีดความสามารถและผลประกอบการของประเทศในแง่ ของการสร้างและรักษาภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การ ประกอบกิจการ ในงานวิจัยนี้จะอ้างอิงความหมายและ แนวทางในการประเมินขีดความสามารถในการแข่งขัน จากการจัดอันดับของ เวิลด์ อีโค โน มิก ฟอรัม (World Economic Forum : WEF) ซึ่งการประเมินขีดความสามารถ ทางการแข่งขันนั้น จะช่วยให้เราเข้าใจถึงจุดเด่นและจุด ด้อยของประเทศในเชิงเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ณ

ช่วงเวลาเดียวกัน และสามารถพัฒนาประเทศในเชิงของการแข่งขันในเวทีโลกได้

ความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ

หมายถึง จีดีพีความสามารถหรือปัจจัยที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศซึ่งสามารถวัดโดยเครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจ อันได้แก่ รายได้ประชาชาติต่อหัว ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ

นโยบายการพัฒนาประเทศตามแนวทางประเทศไทย 4.0 หรือ นโยบายประเทศไทย 4.0

หมายถึง วิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญ สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงในศตวรรษที่ 21 ได้

สภาเศรษฐกิจโลก หรือ เวลด์ อีโคโนมิก ฟอรัม หรือ World Economic Forum หรือ WEF

หมายถึง สถาบันผู้จัดทำรายงาน The Global Competitiveness Report (GCR) หรือการประเมินขีดความสามารถทางการแข่งขันตามข้อกำหนดตัวชี้วัดทั้งสิ้น 114 รายการ โดยตัวชี้วัดดังกล่าวสามารถจำแนกออกเป็น “12 เสาหลัก (Pillars)” และภายใต้ 12 เสาหลักนี้ สามารถจำแนกออกเป็นดัชนีองค์รวม 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปัจจัยพื้นฐาน (Basic Requirement) ประกอบด้วย 4 เสาหลัก คือ ด้านสถาบัน (Institutions) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ด้านเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic Environment) และด้านสุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Health and

Primary Education) กลุ่มประสิทธิภาพ (Efficiency Enhancers) ประกอบด้วย 6 เสาหลัก คือ ด้านการศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม (Higher Education and Training) ด้านประสิทธิภาพของตลาดสินค้า (Goods Market Efficiency) ด้านประสิทธิภาพแรงงาน (Labor Market Efficiency) ด้านพัฒนาการตลาดการเงิน (Financial Market Development) ด้านความพร้อมทางเทคโนโลยี (Technological Readiness) และขนาดของตลาด (Market Size) และกลุ่มนวัตกรรมและระดับการพัฒนา (Innovation and Sophistication Factors) ประกอบด้วย 2 เสาหลัก คือ ระดับการพัฒนาของธุรกิจ (Business Sophistication) และด้านนวัตกรรม (Innovation)

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับ ความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ

บทนี้นำเสนอทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแข่งขันของ Porter แนวคิด และทฤษฎีในการประเมินความสามารถในการแข่งขันของเวลด์ อีโคโนมิก ฟอรัม แนวคิดของนโยบายประเทศไทย 4.0 แนวคิดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง และแผนยุทธศาสตร์ของประเทศที่ได้รับการจัดอันดับสูงสุด 5 อันดับแรกตามการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของเวลด์ อีโคโนมิก ฟอรัม ซึ่งจะใช้นโยบายและทฤษฎีเหล่านี้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ยังได้ทบทวนงานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องมาประกอบในการวิเคราะห์ด้วย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแข่งขัน

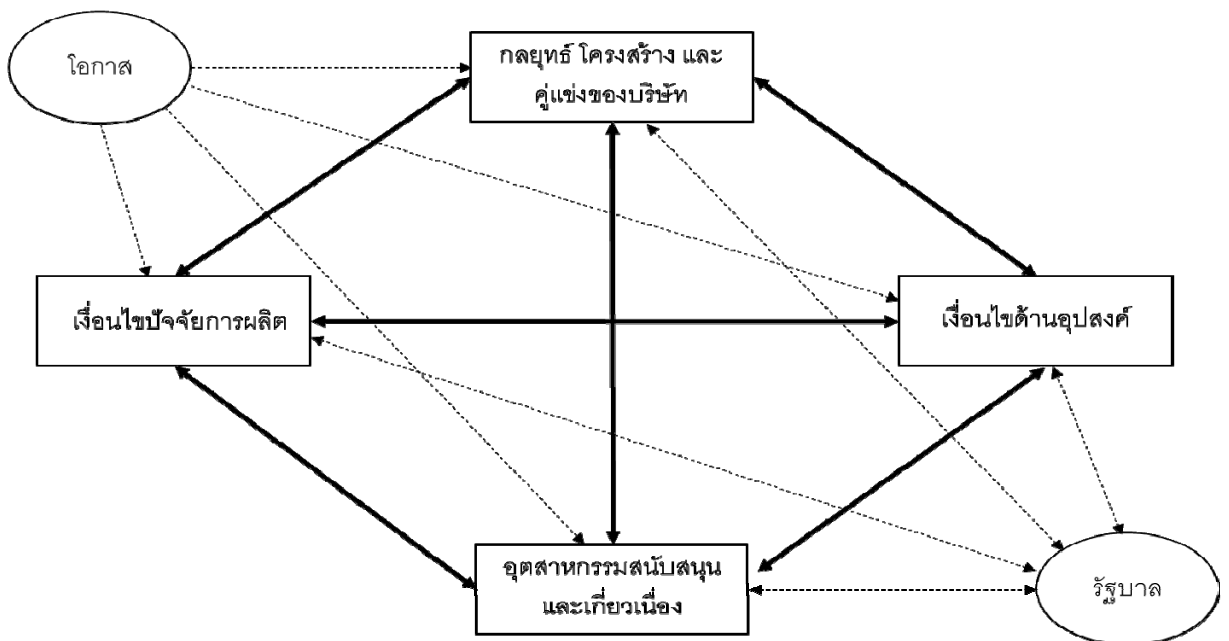
จาก The Competitive Advantage of Nations ของ Porter (2533) ได้ให้แนวคิดของความสามารถในการแข่งขันของประเทศว่าขึ้นอยู่กับความสามารถของบริษัทในอุตสาหกรรมที่จะสร้างนวัตกรรมและยกระดับ (Upgrade) บริษัทมีข้อได้เปรียบเหนือคู่แข่งทั่วโลกอันเนื่องมาจากความกดดันและความท้าทาย บริษัทได้รับประโยชน์จากการมีคู่แข่งในประเทศที่เข้มแข็ง ผู้ผลิตในประเทศที่ทำงานเชิงรุก และความต้องการของลูกค้าที่ก้าวหน้าในประเทศ นอกจากนี้ความแตกต่างในค่านิยม วัฒนธรรม โครงสร้างเศรษฐกิจ สถาบัน และประวัติศาสตร์ของแต่ละประเทศล้วนส่งผลต่อความสำเร็จในการแข่งขันของประเทศ ไม่มีประเทศไหนที่จะมีข้อได้เปรียบในทุกอุตสาหกรรม มีบางอุตสาหกรรมเท่านั้นที่แต่ละประเทศมีข้อได้เปรียบซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในประเทศ

นอกจากนี้ Porter ได้วิพากษ์แนวคิดของเศรษฐศาสตร์คลาสสิกที่ระบุว่าความได้เปรียบของประเทศที่ได้จาก ทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้าง อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน และเงินทุน ทำให้ประเทศแข่งขันได้ อย่างไรก็ตามแนวคิดนี้ไม่สามารถอธิบายความสามารถในการแข่งขันของบางประเทศได้ เช่น ประเทศเยอรมัน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่จำกัด แต่ก็สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ Porter จึงได้เสนอแนวคิดของความสามารถในการแข่งขันของประเทศคือผลิตภาพ (Productivity) เป้าหมายหลักของประเทศคือการสร้างมาตรฐานการครองชีพที่

สูงและดีขึ้นสำหรับพลเมืองของตน ความสามารถในการทำเช่นนั้นขึ้นอยู่กับผลิตภาพที่เกิดจากการใช้แรงงานและทุนของประเทศ ผลิตภาพคือมูลค่าของผลผลิตที่ผลิตโดยหน่วยแรงงานหรือทุน ผลิตภาพขึ้นอยู่กับคุณภาพและคุณลักษณะของสินค้า รวมทั้งประสิทธิภาพในการผลิตสินค้านั้น ผลิตภาพเป็นปัจจัยหลักของมาตรฐานการครองชีพในระยะยาวของประเทศและเป็นสาเหตุหลักของรายได้ต่อหัวของประเทศ มาตรฐานการครองชีพของประเทศขึ้นอยู่กับความสามารถของบริษัทในการทำ ให้ได้ผลิตภาพที่สูงและเพิ่มผลิตภาพอย่างต่อเนื่องบริษัทจึงต้องปรับปรุงผลิตภาพในอุตสาหกรรมที่ดำเนินการอยู่ โดยการเพิ่มคุณภาพของสินค้า การเพิ่มคุณลักษณะที่ต้องการ การปรับปรุงเทคโนโลยีของสินค้า หรือการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

Porter ได้เสนอแบบจำลอง Diamond Model ในการวิเคราะห์และอธิบายศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในระดับประเทศ โดยมีปัจจัยที่กำหนดความได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศอยู่ 4 ปัจจัยคือ เงื่อนไขปัจจัยการผลิต เงื่อนไขด้านอุปสงค์ อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง และกลยุทธ์ โครงสร้างและคู่แข่งของบริษัท และมี 2 ปัจจัยคือ โอกาสและรัฐบาลที่อาจเป็นปัจจัยที่สนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคก็ได้ ปัจจัยทั้งหมดมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะส่งผลกระทบต่อปัจจัยอื่น เช่น ถ้าไม่มีทักษะของแรงงานที่จะผลิตสินค้าขั้นสูง ก็จะไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ซื้อที่ซับซ้อนได้ ถ้าไม่มีคู่แข่งที่เข้มแข็ง ก็จะไม่มีความสนใจในการปรับปรุงสินค้าและบริการ กล่าวโดยรวมคือความอ่อนแอในปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งจะจำกัดศักยภาพของอุตสาหกรรมให้ก้าวหน้าและยกระดับขึ้น

แผนภาพที่ 2-1 Diamond Model

ที่มา : Michael E. Porter, 2533 : 127

1. เงื่อนไขปัจจัยการผลิต (Factor Conditions)

ปัจจัยการผลิต ได้แก่ แรงงาน ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ เงินทุน และ โครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต เป็นตัวกำหนดความได้เปรียบในการแข่งขัน โดยปัจจัยการผลิตดังกล่าวจะครอบคลุมถึงทรัพยากรต่าง ๆ ในประเทศที่มีอยู่ ซึ่งประกอบไปด้วย

1.1 ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources) หมายถึง ปริมาณ ทักษะ ค่าจ้าง ชั่วโมงการทำงานมาตรฐานและจรรยาบรรณในการทำงาน

1.2 ทรัพยากรทางกายภาพ (Physical Resources) หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ คุณภาพ ความสามารถในการเข้าถึง และต้นทุนของทรัพยากร เช่น ที่ดิน น้ำ แร่ธรรมชาติ พลังงานธรรมชาติ และสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น นอกจากนี้สถานที่ตั้งและขนาดของทรัพยากรก็มีส่วนสำคัญต่อต้นทุนการขนส่งของผู้ผลิต

1.3 ทรัพยากรด้านความรู้ (Knowledge Resources) หมายถึง คลังความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคนิค และตลาดในการผลิตสินค้าและบริการ ซึ่งอยู่ในมหาวิทยาลัย สถาบันวิจัยของรัฐบาล หน่วยงานวิจัยของเอกชน บทความทางธุรกิจและวิทยาศาสตร์ รายงานการวิจัยการตลาด เป็นต้น

1.4 ทรัพยากรทุน (Capital Resources) หมายถึง ปริมาณและต้นทุนในการจัดหาและได้มาซึ่งเงินทุน

1.5 โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) หมายถึง ประเภท คุณภาพ และต้นทุนในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานที่ส่งผลกระทบต่อการแข่งขัน ได้แก่ ระบบการขนส่ง ระบบสาธารณูปโภค ระบบสื่อสาร ระบบการส่งพัสดุ ระบบการชำระเงิน ระบบสาธารณสุข เป็นต้น

ความได้เปรียบในการแข่งขันจากปัจจัยการผลิตขึ้นอยู่กับว่าทรัพยากรนั้นถูกใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หลายปัจจัยการผลิตต้องสร้างเอง เช่น ทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะสูง ซึ่งต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประเทศที่มีข้อได้เปรียบในการแข่งขันได้จัดสรรทรัพยากรไปยังอุตสาหกรรมที่เหมาะสมของประเทศนั้น บางปัจจัยการผลิตที่ประเทศนั้นมีข้อเสียเปรียบ จะเป็นแรงผลักดันให้เกิดนวัตกรรมและยกระดับเพื่อขจัดข้อเสียเปรียบนั้น

ปัจจัยการผลิตแบ่งออกเป็นปัจจัยพื้นฐานและปัจจัยขั้นสูง ปัจจัยพื้นฐานเช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิอากาศ แรงงานที่ไม่ชำนาญและกึ่งชำนาญ รวมทั้งทุน ส่วนปัจจัยขั้นสูง ได้แก่ ระบบสื่อสาร ข้อมูลดิจิทัลที่ทันสมัย บุคลากรที่มีการศึกษาและทักษะสูง เป็นต้น ซึ่งปัจจัยพื้นฐานไม่ก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันที่ยั่งยืน แต่ปัจจัยขั้นสูงมีความสำคัญมากต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน ซึ่งต้องอาศัยเงินทุนและใช้เวลาในการสั่งสมที่จะสร้างปัจจัยขั้นสูงนั้น

2. เงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand Conditions)

อุปสงค์ของสินค้าในประเทศทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ จะทำให้ผู้ผลิตสินค้าในประเทศต้องสร้างนวัตกรรมในการผลิตสินค้าเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคที่มีความซับซ้อนขึ้น ถ้าตลาดสินค้าในประเทศมีขนาดใหญ่พอสมควร ก็จะก่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาดเพราะสามารถผลิตในปริมาณมาก ๆ ได้ อย่างไรก็ตาม Porter ให้ความสำคัญของคุณภาพของความต้องการของผู้บริโภคมากกว่าปริมาณในการกำหนดข้อได้เปรียบในการแข่งขัน คุณลักษณะของอุปสงค์ในประเทศที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันมีอยู่ 3 คุณลักษณะคือ

2.1 โครงสร้างส่วนของอุปสงค์ (Segment Structure of Demand) อุตสาหกรรมส่วนใหญ่ มีการแบ่งส่วนตามอุปสงค์ของผู้บริโภค ถ้าบริษัทในประเทศสามารถตอบสนองต่อส่วนของอุปสงค์นั้นซึ่งเป็นส่วนที่คล้ายคลึงกับอุปสงค์ของตลาดโลกแต่เป็นส่วนที่มีความสำคัญน้อยในประเทศอื่น ถึงแม้ตลาดส่วนนั้นในประเทศจะมีขนาดเล็กแต่รวมกับตลาดโลกแล้วก็จะมีขนาดใหญ่ บริษัทนั้นก็มักจะได้เปรียบในการแข่งขันระหว่างประเทศ

2.2 ผู้ซื้อที่ซับซ้อนและเรียกร้อง (Sophisticated and Demanding Buyers) จะมีความต้องการขั้นสูง กำหนดมาตรฐานที่สูง ซึ่งจะเป็นแรงกดดันให้บริษัทต้องปรับปรุง สร้างนวัตกรรม และยกระดับเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ซื้อประเภทนี้ ส่งผลให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศมากกว่าประเทศอื่นที่ผู้ซื้อซับซ้อนน้อยกว่า

2.3 ความต้องการของผู้ซื้อที่คาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipatory Buyer Needs) ความต้องการของผู้ซื้อในประเทศจะเป็นตัวบ่งชี้ล่วงหน้าของแนวโน้มของตลาดโลก ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ผลิตในประเทศยกระดับของสินค้าและความสามารถที่จะแข่งขันในตลาดโลกที่กำลังจะเกิดขึ้น

3. อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง (Supporting and Related Industries)

อุตสาหกรรมที่จะมีความได้เปรียบในการแข่งขันจะต้องมีอุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่องที่สามารถส่งเสริมความสามารถและศักยภาพของอุตสาหกรรมนั้น ทั้งด้านการผลิต ต้นทุนการผลิต และคุณภาพของสินค้า ประเทศที่มีอุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่องที่ตั้งอยู่ในประเทศเดียวกัน หรือมีการกระจุกตัวกัน จะทำให้ผู้ผลิตส่งวัตถุดิบให้บริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้นทุนต่ำ และ รวดเร็ว แต่ที่สำคัญมากกว่าคือการเกิดนวัตกรรมและการยกระดับของอุตสาหกรรม อันเนื่องมาจากการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด เกิดความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูล ผู้ผลิตช่วยให้บริษัทรับรู้ถึงวิธีการใหม่และโอกาสในการใช้เทคโนโลยีใหม่ บริษัทมีโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อความพยายามทางเทคนิคของผู้ผลิตและเป็นจุด

ทดสอบสำหรับงานวิจัยและพัฒนาในการเร่งให้เกิดนวัตกรรม ซึ่งจะส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันในอุตสาหกรรมนั้นของประเทศ

4. กลยุทธ์ โครงสร้างและคู่แข่งของบริษัท (Firm Strategy, Structure and Rivalry)

กลยุทธ์ การบริหารจัดการและโครงสร้างของบริษัทในอุตสาหกรรม จะทำให้เกิดการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม สภาพการแข่งขันในประเทศเป็นตัวกำหนดที่สำคัญในความได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศ ถ้าอุตสาหกรรมแข่งขันน้อย ผู้ผลิตจะไม่พยายามปรับปรุงสินค้า ส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันของประเทศลดลง ในทางตรงกันข้าม การแข่งขันที่เข้มข้นในอุตสาหกรรมในประเทศจะเป็นแรงกดดันให้บริษัทต้องสร้างนวัตกรรมและยกระดับ บริษัทจะพยายามทำให้ต้นทุนต่ำลง ปรับปรุงสินค้าและบริการ สร้างสินค้าใหม่และกระบวนการผลิตใหม่ ทำให้อุตสาหกรรมนั้นมีความได้เปรียบในการแข่งขันในตลาดระหว่างประเทศ บริษัทจะเสาะหาตลาดต่างประเทศ เพื่อจะได้ผลิตในปริมาณมาก ซึ่งจะส่งผลให้ต้นทุนสินค้าลดลง การแข่งขันในประเทศจะก่อให้เกิดประโยชน์เพิ่มมากขึ้นเมื่อคู่แข่งกระจุกตัวอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันเนื่องจากข้อมูลข่าวสารจะกระจายไปอย่างรวดเร็วและกระตุ้นให้ต้นตอที่จะพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

5. รัฐบาล (Government)

นโยบายของรัฐบาลย่อมส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศ บทบาทของรัฐบาลควรจะเป็นผู้ออกนโยบายในการส่งเสริม สนับสนุน และสร้างสภาพแวดล้อมให้บริษัทในอุตสาหกรรมสร้างความสามารถในการแข่งขันด้วยตนเอง รัฐบาลจะต้องส่งเสริมปัจจัยทั้ง 4 ที่กำหนดความสามารถในการแข่งขัน นโยบายดังกล่าวคือ

5.1 มุ่งเน้นไปสร้างปัจจัยเฉพาะ ที่จะสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขัน เช่น โปรแกรมการฝึกอบรมเฉพาะสำหรับอุตสาหกรรม

5.2 หลีกเลี่ยงการแทรกแซงปัจจัยการผลิตและตลาดสกุลเงิน เพื่อให้บริษัทในประเทศสามารถแข่งในตลาดโลกได้ เช่น การใช้อัตราแลกเปลี่ยนเพื่อเอื้อต่อการส่งออก ซึ่งหลักฐานเชิงประจักษ์ได้ชี้ว่าการกระทำดังกล่าวไม่ได้ยกระดับอุตสาหกรรมและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

5.3 บังคับใช้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่เข้มงวด ปลอดภัย และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้บริษัทต้องปรับปรุงคุณภาพ ยกกระตือรือร้นเทคโนโลยี และสร้างคุณลักษณะของสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและสังคมตามมาตรฐานที่กำหนด ส่งผลให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศ

5.4 ส่งเสริมเป้าหมายที่นำไปสู่การลงทุนอย่างยั่งยืน รัฐบาลควรจะสนับสนุนอย่างต่อเนื่องให้เกิดการพัฒนาทักษะของแรงงาน และการสร้างนวัตกรรม

5.5 ยกเลิกนโยบายหรือกฎหมายที่ไม่ส่งเสริมการแข่งขัน เช่น การผูกขาดของรัฐวิสาหกิจ การควบคุมการเข้าอุตสาหกรรม หรือการกำหนดราคา ซึ่งส่งผลให้ไม่มีการแข่งขันและไม่เกิดนวัตกรรมในอุตสาหกรรม

5.6 บังคับใช้นโยบายต่อต้านการผูกขาดในประเทศ เช่น ไม่ให้มีการควบรวมกิจการเพื่อมีอำนาจเหนือตลาด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการแข่งขันและสร้างนวัตกรรมในอุตสาหกรรม

6. โอกาส (Chance)

เป็นปัจจัยที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของบริษัทในอุตสาหกรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เช่น การเกิดสิ่งประดิษฐ์ใหม่ การเปลี่ยนแปลงราคาปัจจัยการผลิต การเปลี่ยนแปลงในตลาดเงิน การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การเกิดสงคราม เป็นต้น การเกิดเหตุการณ์ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมจะทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่อง ส่งผลให้มีการเปลี่ยนตำแหน่งในการแข่งขัน หรือล้มล้างข้อได้เปรียบที่มีอยู่ และสร้างช่องทางให้บริษัทสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในการตอบสนองต่อเงื่อนไขที่เปลี่ยนไป ผลกระทบดังกล่าวส่งผลกระทบต่อแต่ละประเทศไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความสามารถของประเทศที่จะปรับตัวและใช้ประโยชน์จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มาสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศ

แนวคิดและทฤษฎีการประเมินความสามารถในการแข่งขันของหน่วยงานประเมินที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล เวิลด์ อีโคโนมิก ฟอรัม นานาชาติ (WEF)

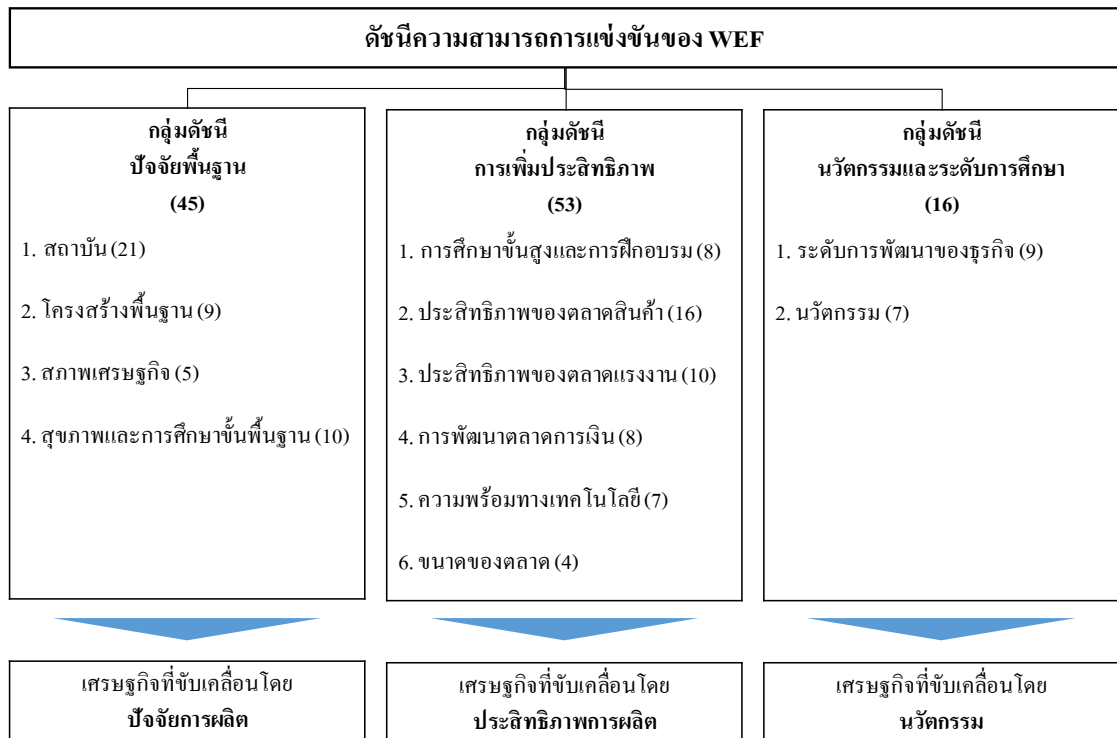
World Economic Forum (WEF) (2560-2561: 11) ได้ให้ความหมาย “ความสามารถในการแข่งขัน” ว่าหมายถึง “ชุดของสถาบัน นโยบาย และปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลกำหนดระดับความสามารถในการผลิตของประเทศหนึ่ง ๆ”

WEF ออกรายงานประจำปี Global Competitiveness Report (2560-2561) ในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่าง ๆ เรียกว่า ดัชนีความสามารถในการแข่งขันระดับโลก (Global Competitiveness Index) ซึ่งเปรียบเทียบความสามารถการแข่งขันของมากกว่า 130 ประเทศทั่วโลก WEF จัดลำดับขีดความสามารถของประเทศโดยแบ่งประเทศออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ตามระดับของการพัฒนาประเทศ ซึ่งวัดโดยรายได้ประชาชาติต่อประชากร ได้แก่ 1) เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนโดยปัจจัยการผลิต (Factor-driven Economy) ซึ่งมักจะเป็นประเทศที่ด้อยพัฒนา 2)

เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนโดยประสิทธิภาพของการผลิต (Efficiency-driven Economy) ซึ่งมักจะเป็นประเทศกำลังพัฒนา 3) เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนโดยนวัตกรรม (Innovation-driven Economy) ซึ่งมักเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

WEF ได้จัดทำตัวชี้วัดทั้งหมด 114 รายการ โดยตัวชี้วัดดังกล่าวสามารถจำแนกออกเป็น “12 เสาหลัก (Pillars)” และภายใต้ 12 เสาหลักนี้ สามารถจำแนกออกเป็นดัชนีองค์รวม 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มปัจจัยพื้นฐาน (Basic Requirement) ประกอบด้วย 4 เสาหลัก คือ ด้านสถาบัน (Institutions) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ด้านเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic Environment) และด้านสุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Health and Primary Education) 2) กลุ่มประสิทธิภาพ (Efficiency Enhancers) ประกอบด้วย 6 เสาหลัก คือ ด้านการศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม (Higher Education and Training) ด้านประสิทธิภาพของตลาดสินค้า (Goods Market Efficiency) ด้านประสิทธิภาพแรงงาน (Labor Market Efficiency) ด้านพัฒนาการตลาดการเงิน (Financial Market Development) ด้านความพร้อมทางเทคโนโลยี (Technological Readiness) และขนาดของตลาด (Market Size) 3) กลุ่มนวัตกรรมและระดับการพัฒนา (Innovation and Sophistication Factors) ประกอบด้วย 2 เสาหลัก คือ ระดับการพัฒนาของธุรกิจ (Business Sophistication) และด้านนวัตกรรม (Innovation)

แผนภาพที่ 2-2 ดัชนีความสามารถในการแข่งขันของ WEF

ที่มา : WEF, 2560-2561 : 12

เสาหลักที่ 1 : สถาบัน ประกอบด้วย 21 ตัวชี้วัดย่อย

สภาพแวดล้อมของสถาบันในประเทศขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพและพฤติกรรมของผู้มีส่วนได้เสียทั้งภาครัฐและเอกชน กรอบด้านกฎหมายและการบริหารที่แต่ละบุคคล องค์กร และรัฐบาล มีปฏิสัมพันธ์กัน เป็นส่วนในการกำหนดคุณภาพของสถาบันภาครัฐของประเทศ ซึ่งส่งผลต่อการแข่งขันและการเติบโต มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนและการผลิต และมีบทบาทสำคัญในการกระจายผลประโยชน์แก่สังคม สถาบันเอกชนที่ดีเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและมั่นคง ซึ่งต้องมีมาตรฐานด้านบัญชีและการรายงาน และความโปร่งใสในการป้องกันการฉ้อโกงและการบริหารจัดการที่ไม่ถูกต้องเพื่อให้มั่นใจได้ว่ามีธรรมาภิบาลและรักษาความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและผู้บริโภค

เสาหลักที่ 2 : โครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย 9 ตัวชี้วัดย่อย

โครงสร้างพื้นฐานที่ครอบคลุมและมีคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้มั่นใจว่าเศรษฐกิจดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ถนนคุณภาพสูง รางรถไฟ ท่าเรือ และสนามบิน ทำให้ผู้ประกอบการสามารถส่งสินค้าและบริการไปยังตลาดได้อย่างรวดเร็วและปลอดภัย แหล่งจ่ายไฟฟ้าเป็นส่วนสำคัญของเศรษฐกิจที่ต้องไม่ขัดข้องและขาดแคลน เพื่อให้ธุรกิจและโรงงานดำเนินงานไปได้อย่างต่อเนื่อง ชุดท้ายเครือข่ายโทรคมนาคมที่ครอบคลุมทำให้การส่งข้อมูลที่ใช้ในการดำเนินงานและตัดสินใจเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

เสาหลักที่ 3 : สภาพเศรษฐกิจมหภาค ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัดย่อย

เสถียรภาพของสภาพเศรษฐกิจมหภาคเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับธุรกิจและส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันโดยรวมของประเทศ ถ้าเศรษฐกิจมหภาคขาดเสถียรภาพแล้ว จะส่งผลต่อเศรษฐกิจโดยรวม เช่น รัฐบาลไม่สามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าต้องกู้ยืมด้วยอัตราดอกเบี้ยที่สูง การขาดดุลงบประมาณการคลังจะจำกัดความสามารถในการตอบสนองต่อรอบการดำเนินธุรกิจในอนาคตของรัฐบาล

เสาหลักที่ 4 : สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 10 ตัวชี้วัดย่อย

สุขภาพของแรงงานเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ แรงงานที่ป่วยขาดงาน ทำการผลิตได้น้อยลง ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน ส่งผลกระทบต่อต้นทุนและการดำเนินงานของธุรกิจ การลงทุนในการบริการสาธารณสุขจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้เศรษฐกิจดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การศึกษาขั้นพื้นฐานก็เป็นสิ่งจำเป็นเพราะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานในการผลิต

เสาหลักที่ 5 : การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัดย่อย

การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรมเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ประเทศสามารถผลิตสินค้าและมีกระบวนการผลิตที่ซับซ้อนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน จำเป็นที่ประเทศต้องสร้างแรงงานที่มีการศึกษาและทักษะขั้นสูงในการทำงานที่ซับซ้อน ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว และตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของระบบการผลิต การฝึกอบรมทางวิชาชีพจะต้องทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มั่นใจได้ว่าทักษะแรงงานจะมีการยกระดับขึ้น

เสาหลักที่ 6 : ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า ประกอบด้วย 16 ตัวชี้วัดย่อย

ประเทศที่มีตลาดสินค้าที่มีประสิทธิภาพสามารถที่จะผลิตสัดส่วนของสินค้าและบริการที่เหมาะสมตามเงื่อนไขของอุปทานและอุปสงค์ของตลาด ทำให้มั่นใจได้ว่าสินค้าเหล่านี้สามารถซื้อขายได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดในระบบเศรษฐกิจ การแข่งขันทางการตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนประสิทธิภาพของตลาด ทำให้บริษัทที่มีประสิทธิภาพสูงสามารถผลิตสินค้าที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาด และจะเป็นบริษัทที่เจริญเติบโตต่อไป ประสิทธิภาพของตลาดขึ้นอยู่กับเงื่อนไขความต้องการเช่นความพึงพอใจของผู้ซื้อ เหตุผลทางวัฒนธรรมหรือทางประวัติศาสตร์ของประเทศ ทำให้ลูกค้าอาจมีความต้องการมากขึ้นในบางประเทศมากกว่าประเทศอื่น ซึ่งจะสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้แก่ประเทศนั้น เพราะจะเป็นการบังคับให้บริษัทต้องสร้างนวัตกรรมในการตอบสนองต่อความต้องการที่ซับซ้อนนั้น

เสาหลักที่ 7 : ประสิทธิภาพตลาดแรงงาน ประกอบด้วย 10 ตัวชี้วัดย่อย

ประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นของตลาดแรงงานมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความมั่นใจว่าแรงงานจะได้รับการจัดสรรไปสู่งานที่ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพในระบบเศรษฐกิจ และมีแรงจูงใจในการทำงานที่จะทำให้ดีที่สุด ตลาดแรงงานต้องมีความยืดหยุ่นในการเปลี่ยนแรงงานจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจหนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งได้อย่างรวดเร็วและมีต้นทุนต่ำ ตลาดแรงงานที่มีประสิทธิภาพต้องสร้างแรงจูงใจให้แรงงาน ส่งเสริมการมีจริยธรรมในที่ทำงาน และให้ความเท่าเทียมกันระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย ซึ่งจะส่งผลด้านบวกต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ดึงดูดให้แรงงานที่มีความสามารถพิเศษอยู่กับประเทศนั้น

เสาหลักที่ 8 : การพัฒนาตลาดการเงิน ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัดย่อย

ตลาดการเงินที่มีประสิทธิภาพจะจัดสรรเงินออมของประเทศและเงินจากต่างประเทศไปยังผู้ประกอบการหรือโครงการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงสุด การลงทุนทางธุรกิจมีความสำคัญต่อผลิตภาพ ดังนั้นเศรษฐกิจจำเป็นต้องมีตลาดการเงินที่มีประสิทธิภาพในการจัดหาเงินทุนสำหรับการลงทุนของภาคเอกชนจากแหล่งต่าง ๆ เช่นการกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์ ตลาดหลักทรัพย์ กลุ่ม

ทุน (Venture capital) และผลิตภัณฑ์ทางการเงินอื่น ๆ ภาคธนาคารต้องไว้วางใจได้และโปร่งใส ตลาดการเงินจำเป็นต้องมีมาตรการควบคุมที่เหมาะสมเพื่อปกป้องนักลงทุนและระบบเศรษฐกิจโดยรวม

เสาหลักที่ 9 : ความพร้อมทางเทคโนโลยี ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัดย่อย

ความพร้อมทางเทคโนโลยีจะวัดความคล่องตัวที่เศรษฐกิจใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของอุตสาหกรรม โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในกิจกรรมประจำวันและกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและทำให้เกิดนวัตกรรมเพื่อความสามารถในการแข่งขัน ไม่สำคัญว่าเทคโนโลยีนั้นจะพัฒนาขึ้นมาเองในประเทศหรือนำเข้าจากต่างประเทศ บริษัทต้องสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีนั้นและนำมาใช้เพื่อเพิ่มผลิตภาพได้

เสาหลักที่ 10 : ขนาดของตลาด ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัดย่อย

ขนาดของตลาดมีผลต่อผลิตภาพ เพราะขนาดตลาดที่ใหญ่จะก่อให้เกิดการประหยัดจากขนาดโดยปกติตลาดของบริษัทจะอยู่ในขอบเขตในประเทศ แต่ในยุคโลกาภิวัตน์ ตลาดต่างประเทศได้กลายเป็นสิ่งทดแทนสำหรับตลาดในประเทศ โดยเฉพาะในประเทศเล็ก ดังนั้นการส่งออกจึงสามารถนำมาทดแทนความต้องการในประเทศได้ จึงเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดขนาดของตลาด

เสาหลักที่ 11 : ระดับการพัฒนาของธุรกิจ ประกอบด้วย 9 ตัวชี้วัดย่อย

ระดับการพัฒนาของธุรกิจเกี่ยวข้องกับ 2 องค์ประกอบที่เชื่อมโยงกันคือ คุณภาพของเครือข่ายธุรกิจ และคุณภาพการดำเนินงานและกลยุทธ์ของบริษัท คุณภาพและปริมาณของผู้ผลิตในประเทศเป็นตัวชี้วัดคุณภาพของเครือข่ายธุรกิจและอุตสาหกรรมสนับสนุนของประเทศ การทำงานเป็นคลัสเตอร์ของบริษัทและผู้ผลิตที่ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดจะทำให้ประสิทธิภาพการทำงานสูงขึ้น ก่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรมในสินค้าและกระบวนการผลิต

เสาหลักที่ 12 : นวัตกรรม ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัดย่อย

นวัตกรรมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเศรษฐกิจ เพราะก่อให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยอาศัยความรู้และเทคโนโลยี บริษัทต้องออกแบบและพัฒนาสินค้าและกระบวนการผลิตเพื่อให้สามารถแข่งขันได้และก้าวไปสู่กิจกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นได้ ความก้าวหน้านี้ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการสร้างนวัตกรรมที่สนับสนุนโดยภาครัฐและเอกชน มีการลงทุนในการทำวิจัยและพัฒนา มีสถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์คุณภาพสูงที่สร้างงานวิจัยขั้นพื้นฐาน แล้วนำความรู้ที่ได้จากงานวิจัยไปสร้างเทคโนโลยีใหม่ ความร่วมมือการวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยและอุตสาหกรรมและการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา

ทั้ง 12 เสาหลักมีความสัมพันธ์กัน ความอ่อนแอในเสาหลักหนึ่งส่งผลกระทบต่อเสาหลักอื่นด้วย

เกณฑ์แต่ละด้านจะมีน้ำหนักต่างกันในการจัดอันดับของประเทศที่อยู่ในขั้นตอนการพัฒนาที่ต่างกัน เช่น ประเทศที่จัดอยู่ในกลุ่มเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนโดยปัจจัยการผลิต จะใช้น้ำหนักของเกณฑ์ปัจจัยพื้นฐานมากกว่า ดังตารางที่ 2-1 ในขณะเดียวกัน เกณฑ์แต่ละด้านก็จะมีผลสำคัญต่อเศรษฐกิจในระยะต่าง ๆ แตกต่างกันไป โดยเกณฑ์กลุ่มดัชนีขั้นพื้นฐานจะเป็นปัจจัยหลักสำหรับเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนโดยปัจจัยการผลิต เกณฑ์กลุ่มดัชนีการเพิ่มประสิทธิภาพเป็นปัจจัยหลักต่อเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนโดยประสิทธิภาพของการผลิตและสุดท้าย เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนโดยนวัตกรรมจะมีกลุ่มดัชนีนวัตกรรม และระดับการพัฒนาของธุรกิจเป็นปัจจัยสำคัญในการคิดคะแนน

ตารางที่ 2-1 น้ำหนักของเกณฑ์ในแต่ละระดับการพัฒนาของประเทศ

	ระดับการพัฒนา				
	ระดับ 1 ขับเคลื่อน โดย ปัจจัยการผลิต	เปลี่ยนจาก ระดับ 1 ไป ระดับ 2	ระดับ 2 ขับเคลื่อนโดย ประสิทธิภาพ	เปลี่ยนจาก ระดับ 2 ไป ระดับ 3	ระดับ 3 ขับเคลื่อนโดย นวัตกรรม
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อประชากร (ดอลลาร์สหรัฐ)	< 2,000	2,000-2,999	3,000-8,999	9,000-17,000	>17,000
น้ำหนักปัจจัยพื้นฐาน	ร้อยละ 60	ร้อยละ 40-60	ร้อยละ 40	ร้อยละ 20-40	ร้อยละ 20
น้ำหนักการเพิ่มประสิทธิภาพ	ร้อยละ 35	ร้อยละ 35-50	ร้อยละ 50	ร้อยละ 50	ร้อยละ 50
น้ำหนักนวัตกรรม	ร้อยละ 5	ร้อยละ 5-10	ร้อยละ 10	ร้อยละ 10-30	ร้อยละ 30

ที่มา : WEF, 2560-2561 : 320

การคำนวณค่าดัชนีความสามารถในการแข่งขันระดับโลก (GCI) จะได้มาจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนในแต่ละตัวชี้วัดย่อยของแต่ละกลุ่ม จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยมาคำนวณรวมตามน้ำหนักของกลุ่ม เช่น โครงสร้างพื้นฐานการขนส่งมีน้ำหนักเป็น ร้อยละ 50 ของกลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน และให้น้ำหนักในแต่ละกลุ่มตามระดับของการพัฒนาของประเทศนั้น

แนวคิดของนโยบายประเทศไทย 4.0

จากเอกสารพิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 (2559) ในอดีตจะพบว่าประเทศไทยมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นจาก ประเทศไทย 1.0 ที่เน้นเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม มาสู่ ประเทศไทย 2.0 ที่เน้นอุตสาหกรรมเบา และพัฒนาสู่ ประเทศไทย 3.0 ที่เน้นอุตสาหกรรมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศเพื่อให้มาใช้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออกไปตลาดโลก อย่างไรก็ตาม ภายใต้อประเทศไทย 3.0 นั้น แม้จะทำให้ประเทศไทยมีเศรษฐกิจที่เติบโตเพิ่มขึ้นแต่ก็ต้องเผชิญกับ “กับดักประเทศรายได้ปานกลาง” “กับดักความเหลื่อมล้ำของความมั่งคั่ง” และ “กับดักความไม่สมดุลในการพัฒนา” กับดักเหล่านี้เป็นประเด็นท้าทายของประเทศไทยในปัจจุบันนำไปสู่การปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อก้าวข้าม ประเทศไทย 3.0 ไปสู่ ประเทศไทย 4.0

ประเทศไทย 4.0 เป็นโมเดลเศรษฐกิจที่จะนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง กับดักความเหลื่อมล้ำ และกับดักความไม่สมดุล พร้อม ๆ กับเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่ ประเทศในโลกรุ่นหนึ่ง ที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในบริบทของการปฏิวัติอุตสาหกรรมยุคที่ 4 อย่างเป็นรูปธรรม ตามแนวทางที่แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีได้วางไว้ ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก ตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยขับเคลื่อนผ่านกลไก “ประชารัฐ”

ประเทศไทย 4.0 จะปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ ไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” โดยมีฐานคิดหลัก คือ เปลี่ยนจาก การผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น

สิ่งที่คนไทยคาดว่าจะได้รับจาก ประเทศไทย 4.0 คือ

1. อยู่ใน สังคมไทย 4.0 ที่เป็นสังคมที่มีความหวัง (Hope) เป็นสังคมที่เปี่ยมสุข (Happiness) และเป็นสังคมที่มีความสมานฉันท์ (Harmony) เป็นสังคมที่มีความพอเพียง โดยมีคนชนชั้นกลางเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ เกิดความเท่าเทียมในสังคม ความเหลื่อมล้ำอยู่ในระดับต่ำ มีสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่ดี

2. เป็น คนไทย 4.0 ที่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพดี ได้รับสวัสดิการทางสังคมที่เหมาะสมตลอดทุกช่วงชีวิต เป็นคนทันสมัย ทันเทคโนโลยี สามารถอยู่บนเวทีโลกได้อย่างภาคภูมิใจ และสามารถมีส่วนร่วมกับนานาชาติเพื่อทำให้โลกดีขึ้น

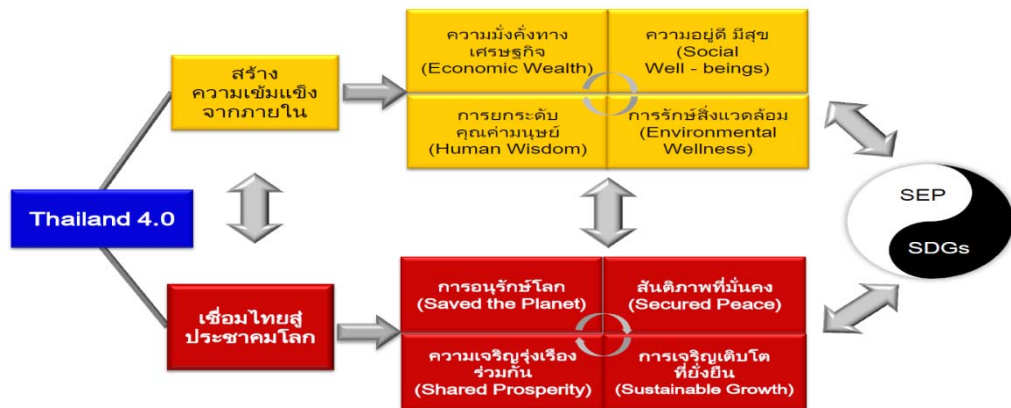
3. เป็น เกษตรกร 4.0 ที่หลุดพ้นจากกับดักความยากจน โดยผันตัวเองจากเกษตรกรผู้ผลิตมาเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรสมัยใหม่ (Smart Farmers) มีการบริหารจัดการที่ดี มีต้นทุนการผลิตต่ำ สามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตรจากการแปรรูป

4. เป็น SME 4.0 ที่สามารถสร้างหรือใช้นวัตกรรม ในการสร้างมูลค่าในสินค้าและบริการ มีความสามารถทางการค้าขาย สามารถเข้าถึงตลาดในประเทศ ตลาดอาเซียน และตลาดโลก ทำให้มีรายได้สูงขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น และมีอนาคตที่สดใส

5. เกิด อุตสาหกรรม 4.0 ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์ มีห่วงโซ่อุปทานที่ทรงพลัง และมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก

6. เกิด กลุ่มจังหวัด และ จังหวัด 4.0 ที่มีการกระจายความเจริญทั่วประเทศ เศรษฐกิจขยายตัวสามารถทำงานในถิ่นฐานบ้านเกิดได้ โดยไม่จำเป็นต้องเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯหรือเมืองใหญ่เนื่องจากมีช่องทาง โอกาส และงานที่ดีกระจายอยู่ในทุกกลุ่มจังหวัดและจังหวัดทั่วประเทศ

แก่นยุทธศาสตร์ของ ประเทศไทย 4.0 คือ การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน และการเชื่อมโยงประเทศไทยกับประชาคมโลก โดยตั้งอยู่บนฐานความคิดจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของสหประชาชาติ
 แผนภาพที่ 2-3 การสอดคล้องกันระหว่าง SEP และ SDGs ใน ประเทศไทย 4.0

ที่มา : พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0, 2559 : 13

ประเทศไทย 4.0 ประกอบด้วย “กลไกการขับเคลื่อน” ชุดใหม่ (New Growth Engine) 3 กลไกสำคัญ คือ 1) กลไกขับเคลื่อนผ่านการแข่งขัน (Competitive Growth Engine) 2) กลไกขับเคลื่อนที่คนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Growth Engine) และ 3) กลไกการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Green Growth Engine)

แผนภาพที่ 2-4 กลไกขับเคลื่อนการเติบโตชุดใหม่ ใน ประเทศไทย 4.0

ที่มา : พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0, 2559 : 15

ประเทศไทย 4.0 กำหนดเป้าหมายครอบคลุมใน 4 มิติ ดังนี้

1. ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ เป็น “ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างมูลค่า” (Value - based Economy) ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ มีเป้าหมายทางเศรษฐกิจเช่น

1.1 พ้นจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลาง โดยมีรายได้ต่อหัวประชากรที่เพิ่มขึ้นจาก 5,410 ดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2557 เป็น 15,000 ดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2575

1.2 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากระดับร้อยละ 3-4 เป็นร้อยละ 5-6 ตามศักยภาพที่ควรจะเป็นของประเทศภายใน 5 ปี

1.3 การเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) จากร้อยละ 1.3 ในปี พ.ศ. 2556 เป็นมากกว่าร้อยละ 5 ต่อปีอย่างต่อเนื่องภายใน 10 ปี

2. ความอยู่ดีมีสุขทางสังคม เป็น “สังคมที่เดินไปด้วยกัน ไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง” (Inclusive Society) ด้วยการเติมเต็มศักยภาพของผู้คนในสังคม เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคม และฟื้นฟูความสมานฉันท์และความเป็นปึกแผ่นของคนในสังคม ให้กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง

3. การยกระดับคุณค่ามนุษย์ ด้วยการพัฒนาคนไทยให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21” ควบคู่ไปกับการเป็น “คนไทย 4.0 ในโลกรุ่นที่หนึ่ง”

4. การรักษาสั่งแวดล้อม เป็น “สังคมที่น่าอยู่” มี “ระบบเศรษฐกิจที่สามารถปรับสภาพตามภูมิอากาศ” ควบคู่ไปกับการเป็น “สังคมคาร์บอนต่ำ” อย่างเต็มรูปแบบ

หัวสาระในการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0

1. การเตรียมคนไทย 4.0 ให้พร้อมก้าวสู่โลกที่หนึ่ง

คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 คือ คนไทยที่มีปัญญาที่เฉียบแหลม (Head) มีทักษะที่เห็นผล (Hand) มีสุขภาพที่แข็งแรง (Health) และมีจิตใจที่งดงาม (Heart) โดยเริ่มจากการสร้างพลวัตการเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดการลงทุน การจ้างงาน การเติมเต็มศักยภาพของผู้คน (Growth for People) เมื่อผู้คนเหล่านี้ได้รับการเติมเต็มศักยภาพอย่างเต็มที่ ก็จะเป็นพลังประชาชนที่จะกลายเป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโต (People for Growth) และนำพาประเทศสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืนอย่างแท้จริง

การปรับเปลี่ยนระบบนิเวศการเรียนรู้ (Learning Ecosystem) เพื่อให้คนไทยมีแรงบันดาลใจ มีความมุ่งมั่น มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ มีจิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์

การพัฒนาสู่ “แรงงาน 4.0” ที่มีความรู้และทักษะสูง รัฐบาลจะวางระบบเพื่อบูรณาการ การศึกษา การฝึกอบรม การพัฒนาอาชีพให้คนไทยปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงและกำหนดเส้นทางชีวิตคู่อนาคต โดยกำหนดเป้าหมายไว้ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ช่วยบุคคลให้รู้ถึงทางเลือกในการศึกษา ฝึกอบรม และพัฒนาอาชีพ
2. พัฒนาระบบการศึกษา ฝึกอบรม และพัฒนาทักษะให้ตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรม
3. ส่งเสริมการพัฒนาเส้นทางวิชาชีพบนฐานทักษะและความเชี่ยวชาญ
4. สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การสร้างคนไทยให้เป็นคนไทย 4.0 คือ การปลดล๊อคข้อจำกัดที่มีอยู่ในตัวคน ซึ่งคนไทยแต่ละกลุ่มอาจมีข้อจำกัดที่ต้องการปลดล๊อคต่างกันออกไป

คนไทย 4.0	มีศักยภาพและความพร้อมในระดับสูงแล้ว
คนไทย 3.0	มีรายได้ปานกลาง มีแนวโน้มที่จะมีศักยภาพ
คนไทย 2.0	ติดอยู่ในวงจรแห่งความยากจน
คนไทย 1.0	เป็นผู้ด้อยโอกาส

ยุทธศาสตร์ในการปลดปล่อยคนไทย 1.0 – 2.0 ออกจากวงจรแห่งความยากจน คือ

1. Refill หมายถึง การเติม กล่าวคือ ให้การช่วยเหลือเบื้องต้นแก่กลุ่มเป้าหมายที่ยังขาดรายได้ ไม่มีอาชีพ หรือประสบปัญหาสังคม เดือดร้อน หรือได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ความรุนแรง การค้ามนุษย์ เป็นต้น การ Refill หมายถึงการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน (Social Protection Transfers) การจ้างงาน ศูนย์ช่วยเหลือสังคม เป็นต้น

2. Reform หมายถึง การปฏิรูป เป็นการพัฒนาไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดี และเกิดความยั่งยืน โดยเน้นการพัฒนาทักษะ ส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายนำศักยภาพของตนเองมาใช้อย่างเต็มที่ และการเติมพลัง (Empower) ให้ความรู้ ส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิ ความเสมอภาค และโอกาสที่เท่าเทียมในสังคม

มาตรการต่าง ๆ ที่สนับสนุนทั้ง 2 ยุทธศาสตร์ข้างต้น ประกอบไปด้วย

1. การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน
2. การเติมความรู้ สร้างภูมิคุ้มกัน
3. การสร้างและส่งเสริมโอกาสทางสังคม
4. การสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีในระดับพื้นที่

2. การพัฒนาอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย

ประเทศไทยมี “ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ” ของการมีความหลากหลายทางชีวภาพ และความหลากหลายทางวัฒนธรรม เมื่อเทียบกับหลายประเทศ อย่างไรก็ตาม ภายใต้การแข่งขันของระบบเศรษฐกิจโลกดังเช่นในปัจจุบัน โอกาสที่จะใช้ประโยชน์จากความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ จะมีอยู่จำกัด ความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องปรับเปลี่ยนความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบดังกล่าวให้เป็น “ความได้เปรียบเชิงแข่งขัน” ด้วยการขับเคลื่อนผ่านองค์ความรู้ เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญในประเด็นนี้ จึงได้กำหนดให้มีการพัฒนา 10 อุตสาหกรรมแห่งอนาคตดังต่อไปนี้

การต่อยอด 5 อุตสาหกรรมเดิม (The First S-Curves) เป็นอุตสาหกรรมซึ่งมีฐานที่แข็งแกร่งอยู่แล้วในระดับหนึ่ง แต่จำเป็นต้องต่อยอดให้มีการวิจัยและพัฒนา เทคโนโลยี และรังสรรค์นวัตกรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก ประกอบไปด้วย

1. อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ (Next-Generation Automotive)
2. อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart Electronics)
3. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Affluent, Medical and Wellness Tourism)

4. การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (Agriculture & Biotechnology)
 5. อุตสาหกรรมอาหารแห่งอนาคต (Food for the Future)
 การสร้าง 5 อุตสาหกรรมใหม่ (The New S-Curves) เพื่อพัฒนาขีดความสามารถ
 ให้มีศักยภาพรองรับการแข่งขันในอนาคต ประกอบไปด้วย

1. อุตสาหกรรมหุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม (Robotics)
2. อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (Aviation & Logistics)
3. อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (Biofuels & Biochemicals)
4. อุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital)
5. อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร (Medical Hub)

เป้าหมายหลักของ ประเทศไทย 4.0 คือการปรับเปลี่ยนเชิงโครงสร้าง จากการ “ปัก
 ชำ” ผู้การมี “รากแก้ว” ของตนเอง ดังนั้น ภายใต้อุตสาหกรรมแห่งอนาคต รัฐบาลมีนโยบาย
 สำคัญในการปรับเปลี่ยนจาก “ระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพาเทคโนโลยีจากภายนอกเป็นส่วนใหญ่” ผู้
 “ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการพัฒนาเทคโนโลยีของตนเองในระดับที่เหมาะสม”

ประเทศไทย 4.0 จึงเป็นการพัฒนาเครื่องยนต์เพื่อขับเคลื่อนการเติบโตทาง
 เศรษฐกิจชุดใหม่ (New Engines of Growth) ด้วยการแปลง “ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ”
 (Comparative Advantage) ของประเทศไทยที่มีอยู่ 2 ด้านคือ “ความหลากหลายเชิงชีวภาพ”
 (Biodiversity) และ “ความหลากหลายเชิง

วัฒนธรรม” (Cultural Diversity) ให้เป็น “ความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน”
 (Competitive Advantage) โดยการเติมเต็มด้วยวิทยาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม
 วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัยและพัฒนาแล้วต่อยอดความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบเป็น “5
 กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย” ประกอบด้วย

1. กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ
2. กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์
3. กลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และเทคโนโลยีเมคาทรอนิกส์
4. กลุ่มดิจิทัล Internet of Things ปัญญาประดิษฐ์ และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว
5. กลุ่มเศรษฐกิจสร้างสรรค์ วัฒนธรรมและบริการที่มีมูลค่าสูง

เป้าหมายเพื่อปรับเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ เป็นการรังสรรค์นวัตกรรม
 โดยเน้นการพัฒนาใน 3 นวัตกรรมสำคัญคือ นวัตกรรมในตัวผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมในกระบวนการ
 ผลิต และนวัตกรรมเชิงธุรกิจ แต่ละกลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย ได้มีการกำหนด 1)
 Roadmap 2) เป้าหมายการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และ 3) กลไกขับเคลื่อน

3. การบ่มเพาะผู้ประกอบการและพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

การปรับเปลี่ยนจากประเทศไทยได้ปานกลาง สู่อันดับที่ 10 ของโลกนั้น หมายถึงการปรับเปลี่ยนจากโครงสร้างเศรษฐกิจเพิ่มมูลค่า เป็น โครงสร้างเศรษฐกิจสร้างมูลค่า นั้นหมายถึงการปรับเปลี่ยนจากระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยประสิทธิภาพ ไปสู่ ระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ทั้งหมดนี้จะเป็นไปได้หรือไม่ได้โดย หากไม่มีการบ่มเพาะผู้ประกอบการและพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม หลักคิดของการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน คือการเปลี่ยนการเจริญเติบโตแบบ “รากฝอย” เป็นการเจริญเติบโตแบบ “รากแก้ว” เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเอง ยืนอยู่บนขาของตนเอง รวมกันเป็นกลุ่มอย่างมีพลัง ทั้ง 5 กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมแห่งอนาคตจะเป็นรากแก้วที่ค้ำค้ำต้นของผู้ประกอบการและเครือข่ายวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม อันประกอบด้วย

1. เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิม (Traditional Farmers) ในปัจจุบันไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farmers)
2. เปลี่ยนจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแบบดั้งเดิม (Traditional SMEs) ไปสู่การเป็นวิสาหกิจสมัยใหม่ (Smart Enterprises)
3. เปลี่ยนจากบริการแบบดั้งเดิม (Traditional Services) ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำไปสู่บริการมูลค่าสูง (High Value Services)
4. ส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจเกิดใหม่ที่มีศักยภาพสูง (High Potential Startups)

4. การเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศผ่าน 18 กลุ่มจังหวัด และ 76 จังหวัด

ประเทศไทยมีปัญหาค่าความเหลื่อมล้ำระหว่างภูมิภาคต่าง ๆ ในระดับที่สูง การกระจายผลประโยชน์อันเป็นผลพวงจากการเติบโตทางเศรษฐกิจยังคงมีความเหลื่อมล้ำปรากฏอยู่ระหว่างกลุ่มพื้นที่กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง และภาคตะวันออก เปรียบเทียบกับกลุ่มพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก และภาคใต้ ทั้งในรูปรายได้ของภูมิภาค รายได้ประชากรต่อหัว จำนวนเงินลงทุน แรงงานทักษะที่กระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว ดังนั้น หนึ่งในประเด็นเชิงนโยบายที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญ ภายใต้ ประเทศไทย 4.0 จึงเป็นเรื่องของการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศ ด้วยการกระจายการเติบโตทางเศรษฐกิจไปยังภูมิภาคอื่น ๆ อย่างทั่วถึง การส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานและการลงทุนในภูมิภาค และการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นให้เท่าเทียม เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันพร้อมกับการลดความเหลื่อมล้ำให้อยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้

การเสริมสร้างโครงสร้างเศรษฐกิจและระบบตลาดภายในประเทศให้แข็งแกร่ง ต้องมีระบบและแนวทางการดำเนินการที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีฐานข้อมูลการค้าและโครงข่ายเชื่อมโยงทั้งทางกายภาพและดิจิทัล เพื่อรองรับธุรกรรมการผลิตและการค้า ตั้งแต่ระดับต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ เพื่อให้เกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ และผู้ประกอบการขนาดกลาง ขนาดเล็ก เข้าถึงและสามารถใช้ประโยชน์ได้บนแพลตฟอร์มเดียวกัน ตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับจังหวัด ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับประเทศ นอกจากนี้รัฐจำเป็นต้องออกกฎหมาย สร้างกรอบกติกาที่เหมาะสม และเป็นธรรม เพื่อดูแลให้ผู้ประกอบการรายเล็กรายย่อย ตลอดจนวิสาหกิจชุมชนต่าง ๆ สามารถเข้าสู่ตลาดที่มีการแข่งขันอย่างเสรีได้ กรอบกติกาดังกล่าวจะเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นต่อความสำเร็จในการยกระดับผู้ประกอบการไทยให้เป็น Smart Farmers และ Smart Entrepreneurs ภายใต้ ประเทศไทย 4.0

การกระจายความมั่งคั่งสู่ระดับภูมิภาค ต้องวางตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของกลุ่มจังหวัดและจังหวัด จะเป็นการสร้างความมั่งคั่งมั่นคง และยั่งยืนในระดับพื้นที่ อันเป็นการตอบโจทย์การพัฒนาในระยะยาวของประเทศ

การสร้างกลไกขับเคลื่อนการเติบโตระดับจังหวัด ผ่านการพัฒนา “แผนยุทธศาสตร์จังหวัด 4.0” ซึ่งเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ประชาชนมีความเป็นเจ้าของ จึงถือเป็นกระบวนการปลูกฝังระบอบประชาธิปไตย ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ลดโอกาสการสูญเสียจากการใช้ทรัพยากรอย่างไม่มีประสิทธิภาพ แผนยุทธศาสตร์จังหวัด 4.0 จะกระตุ้นให้เกิดการทำให้จังหวัดเป็นพื้นที่ที่น่าสนใจ โดยเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดในลักษณะที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ระหว่างจังหวัดในกลุ่มเดียวกัน ขณะเดียวกัน ก็มีจุดเด่นของตนเองเพียงพอที่จะก่อให้เกิดการดึงดูดการลงทุนจากภายนอก การสร้างคนในพื้นที่ให้มีผลิตภาพสูง รวมถึงการสร้างสินค้าและบริการมูลค่าสูงของจังหวัดที่สามารถแข่งขันได้

5. การบูรณาการอาเซียน เชื่อมประเทศไทยสู่ประชาคมโลก

การวางตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ให้ประเทศไทยเป็นชาติการค้าและเป็นหนึ่งในศูนย์กลางธุรกิจของภูมิภาคเอเชีย ประกอบไปด้วย 4 ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกัน

1. การส่งเสริมให้บริษัทข้ามชาติจัดตั้งสำนักงานใหญ่ข้ามประเทศ และบริบทการค้าระหว่างประเทศในประเทศไทย
2. การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก
3. การพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรม
4. การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดน

การบูรณาการของเศรษฐกิจในบริบทของ กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม และไทย (CLMVT) เพื่อให้ไทยเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคนี้ จะต้องปรับกระบวนการทัศน์ จาก “ชายแดน” (Border) เป็น “สะพาน” (Bridge) และจาก “ชาติสู่ชาติ” (Nation to Nation) เป็น “เมืองสู่เมือง” (City to City) ผ่านแนวคิด “ชาติที่ขยายออก” (Extending Nation) กล่าวคือ ความเป็นพรมแดนที่มีต่อกันระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน จะต้องค่อย ๆ ทำให้สลายไปโดยมองเป็นสะพานเชื่อมทางเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนระหว่างกัน พร้อม ๆ กันนั้น จะต้อง มอง 4 ประเทศเพื่อนบ้านนี้เป็นเหมือน “ตลาดภายใน” (Internal Market) ของไทย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 - 2564

หลักการพัฒนาประเทศที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9-11 และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรมสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

การกำหนดวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ยึดวิสัยทัศน์ของกรอบยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ในขณะที่การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในด้านต่าง ๆ ของแผนพัฒนาฯ ได้ยึดเป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2579 ที่เป็นเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน 5 ปี โดยที่เป้าหมายและตัวชี้วัดต้องสอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่องค์กรระหว่างประเทศกำหนดขึ้น อาทิ การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ที่องค์การสหประชาชาติกำหนดขึ้น เป็นต้น ส่วนแนวทางการพัฒนา ได้บูรณาการนโยบายหรือประเด็นพัฒนาที่สำคัญของประเด็นการปฏิรูปประเทศ 37 วาระ และ ประเทศไทย 4.0

การจัดทำแผน ขับเคลื่อน และการติดตามประเมินผล เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ทั้งจากภาครัฐ เอกชน ประชาชน และภาคการศึกษา ในทุกพื้นที่ของประเทศ เป็นกลไกประชารัฐที่รวมพลัง ให้สามารถกำหนดเป้าหมาย แนวทางการพัฒนา รวมทั้งแผนงานโครงการสำคัญที่ตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างสอดคล้องกับภูมิสังคมและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังใน 5 ปี

เป้าหมายของแผนพัฒนาฯ มีดังต่อไปนี้

1. คนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียง และมีความเป็นไทย

2. ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และความยากจนลดลง เศรษฐกิจฐานรากมีความเข้มแข็ง ประชาชนทุกคนมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร การประกอบอาชีพ และบริการทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม กลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 15

3. ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ โครงสร้างเศรษฐกิจปรับสู่เศรษฐกิจฐานบริการและดิจิทัล มีผู้ประกอบการรุ่นใหม่และเป็นสังคมผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่เข้มแข็งสามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการ มีระบบการผลิตและให้บริการจากฐานรายได้เดิมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และมีการลงทุนในการผลิตและบริการฐานความรู้ชั้นสูงใหม่ๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน รวมทั้งกระจายฐานการผลิตและการให้บริการสู่ภูมิภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยเศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพและมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี และมีปัจจัยสนับสนุน อาทิ ระบบโลจิสติกส์พลังงาน และการลงทุนวิจัยและพัฒนาที่เอื้อต่อการขยายตัวของภาคการผลิตและบริการ

4. พุนทางธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ โดยเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศเพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานและขนส่ง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 ภายในปี 2563 เทียบกับการปล่อยในกรณีปกติ มีปริมาณหรือสัดส่วนของขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้น และรักษาคุณภาพน้ำและคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

5. มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย สังคมปลอดภัย สามัคคี สร้างภาพลักษณ์ดี และเพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย ความขัดแย้งทางอุดมการณ์และความคิดในสังคมลดลง ปัญหาอาชญากรรมลดลง ปริมาณความสูญเสียจากภัยโจรสลัดและการลักลอบขนส่งสินค้าและค่านิยมลดลง มีความพร้อมที่ปกป้องประชาชนจากการก่อการร้ายและภัยพิบัติทางธรรมชาติ ประเทศไทยมีส่วนร่วมในการกำหนดบรรทัดฐานระหว่างประเทศ เกิดความเชื่อมโยงการขนส่ง โลจิสติกส์ ห่วงโซ่มูลค่า เป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก และอัตราการเติบโตของมูลค่า การลงทุนและการส่งออกของไทยในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และอาเซียนสูงขึ้น

6. มีระบบบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจากประชาชน บทบาทภาครัฐในการให้บริการซึ่งภาคเอกชน ดำเนินการแทนได้ดีกว่าลดลง เพิ่มการใช้ระบบดิจิทัลในการให้บริการ ปัญหาคอร์รัปชันลดลง และการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระมากขึ้น โดยอันดับประสิทธิภาพภาครัฐที่จัดทำโดยสถาบันการจัดการนานาชาติและอันดับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจในประเทศดีขึ้น การใช้จ่ายภาครัฐและระบบงบประมาณมีประสิทธิภาพสูง ฐานภาษีกว้างขึ้น และดัชนีการรับรู้การทุจริตดีขึ้น รวมถึงมีบุคลากรภาครัฐที่มีความรู้ความสามารถและปรับตัวได้ทันกับยุคดิจิทัลเพิ่มขึ้น

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว แผนพัฒนาฯ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ทั้งหมด 10 ยุทธศาสตร์ โดยมี 6 ยุทธศาสตร์ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และอีก 4 ยุทธศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสนับสนุน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

1. ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์
2. พัฒนาศักยภาพคนให้มีทักษะ ความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า
3. ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและให้ทุกภาคส่วนคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพ
5. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบสุขภาพภาครัฐและปรับระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพ
6. พัฒนาระบบการดูแลและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสังคมสูงวัย
7. ผลักดันให้สถาบันทางสังคมมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศอย่างเข้มแข็ง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

1. การเพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มเปราะบางประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดสามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพของรัฐและมีอาชีพ
2. การกระจายการให้บริการภาครัฐทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข และสวัสดิการที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมและทั่วถึง
3. เสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการสร้างความเข้มแข็งการเงินฐานรากตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีสิทธิในการจัดการที่ดินและทรัพยากรภายในชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

1. การบริหารจัดการเศรษฐกิจส่วนรวม ทั้งในด้านการคลัง อาทิ เพิ่มประสิทธิภาพการจัดแผนงานโครงการ การจัดสรรงบประมาณ การบริหาร และการตรวจสอบกระบวนการงบประมาณ และด้านการเงิน อาทิ เพิ่มประสิทธิภาพของระบบการเงินและสถาบันการเงินทั้งในตลาดเงินและตลาดทุนให้สามารถสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

2. การเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ มุ่งเน้นการสร้างเชื่อมโยงของห่วงโซ่มูลค่าระหว่างภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการ และการค้าการลงทุน เพื่อยกระดับศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ โดยยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารเข้าสู่ระบบมาตรฐาน ต่อยอดความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพปัจจุบันเพื่อยกระดับไปสู่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง วางอนาคตรากฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมเสริมสร้างขีดความสามารถการแข่งขันในเชิงธุรกิจของภาคบริการ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบเพื่อส่งเสริมการค้าที่เป็นธรรมและอำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1. การรักษาพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติ สร้างสมดุลของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม

2. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อให้เกิดความมั่นคง สมดุล และยั่งยืน

3. การแก้ไขปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อม

4. ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

5. สนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

6. การบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ

7. การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8. การพัฒนาความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง และยั่งยืน

1. การรักษาความมั่นคงภายใน เพื่อให้เกิดความสงบในสังคมและธำรงไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ

2. การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการป้องกันประเทศเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยคุกคามทั้งการทหารและภัยคุกคามอื่น ๆ

3. การส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศด้านความมั่นคง เพื่อบูรณาการความร่วมมือกับมิตรประเทศเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการป้องกันภัยคุกคามข้ามชาติ

4. การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเพื่อคงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยและสิทธิอธิปไตยในเขตทะเล

5. การบริหารจัดการความมั่นคงเพื่อการพัฒนา เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันระหว่างแผนงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงการพัฒนาภายใต้การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย

1. ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงาน บทบาท ภารกิจ และคุณภาพบุคลากรภาครัฐ ให้มีความโปร่งใส ทันสมัย คล่องตัว มีขนาดที่เหมาะสม เกิดความคุ้มค่า

2. ปรับปรุงกระบวนการงบประมาณ และสร้างกลไกในการติดตามตรวจสอบการเงินการคลังภาครัฐ เพื่อให้การจัดสรรและการใช้จ่ายมีประสิทธิภาพ

3. เพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับการให้บริการสาธารณะให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อให้ประชาชนและภาคธุรกิจได้รับบริการที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และอำนวยความสะดวก ตรงตามความต้องการ

4. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง

5. ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อให้สังคมไทยมีวินัย โปร่งใส และยุติธรรม

6. ปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีความทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์

1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านขนส่ง อาทิ พัฒนาระบบรถไฟให้เป็นโครงข่ายหลักในการเดินทางและขนส่งของประเทศ พัฒนาโครงข่ายถนน พัฒนาระบบขนส่งทางอากาศ และพัฒนาระบบขนส่งทางน้ำ

2. การสนับสนุนการพัฒนาระบบขนส่ง อาทิ การพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่เกิดจากการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน และพัฒนาการบริหารจัดการในสาขาขนส่ง

3. พัฒนาระบบโลจิสติกส์ อาทิ พัฒนาและยกระดับมาตรฐานระบบการบริหารจัดการ โลจิสติกส์ และโซ่อุปทานให้ได้มาตรฐานสากล และพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการอำนวยความสะดวกทางการค้า

4. พัฒนาด้านพลังงาน อาทิ จัดหาพลังงานให้เพียงพอและสร้างความมั่นคงในการผลิตพลังงาน เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการ การผลิต และการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานสะอาด

5. พัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล อาทิ พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมของประเทศให้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจ

6. พัฒนาระบบน้ำประปา อาทิ พัฒนาระบบน้ำประปาให้ครอบคลุมและทั่วถึง และการบริหารจัดการการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพและการสร้างนวัตกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

1. เร่งส่งเสริมการลงทุนวิจัยและพัฒนาและผลักดันสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ และเชิงสังคม

2. พัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นผู้ประกอบการทางเทคโนโลยี

3. พัฒนาสถานะแวดล้อมของการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมด้านบุคลากรวิจัย อาทิ การเร่งการผลิตบุคลากรสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการ โดยเฉพาะในสาขา STEM และพัฒนาศักยภาพนักวิจัยให้มีทั้งความรู้และความเข้าใจในเทคโนโลยี

ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

1. การพัฒนาภาคเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กระจายตัวอย่างทั่วถึง พัฒนาภาคเหนือให้เป็นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่าสูง พัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้หลุดพ้นจากความยากจนสู่เป้าหมายการพึ่งตนเอง พัฒนาภาคกลางเป็นฐานเศรษฐกิจชั้นนำพัฒนาภาคใต้เป็นฐานการสร้างรายได้ที่หลากหลาย

2. การพัฒนาเมือง อาทิ พัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองศูนย์กลางของจังหวัดให้เป็นเมืองน่าอยู่ ส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองอย่างมีบูรณาการภายใต้การมีส่วนร่วมของส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง

3. การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ อาทิ พัฒนาพื้นที่พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกให้เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมหลักของประเทศที่ขยายตัวอย่างมีสมดุล มีประสิทธิภาพ สอดคล้อง

กับศักยภาพของพื้นที่ พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดนเป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืนและเกิดผลที่เป็นรูปธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 10 ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

1. ขยายความร่วมมือทางการค้าและการลงทุนกับมิตรประเทศ และแสวงหาตลาดใหม่สำหรับสินค้าและบริการของไทย
2. พัฒนาความเชื่อมโยงด้านการคมนาคมขนส่ง โลจิสติกส์ และโทรคมนาคมในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคภายใต้แผนงาน GMS, ACMECS, IMT-GT, BIMSTEC ,และ JDS และภูมิภาคอาเซียนเพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์
3. พัฒนาและส่งเสริมให้ไทยเป็นฐานของการประกอบธุรกิจ การบริการ และการลงทุนที่โดดเด่นในภูมิภาค
4. ส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศของผู้ประกอบการไทย
5. เปิดประตูการค้าและพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในลักษณะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ทั้งในระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาคที่มีความเสมอภาคกัน
6. สร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา กับประเทศในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และนานาชาติ
7. เข้าร่วมเป็นภาคีความร่วมมือระหว่างประเทศโดยมีบทบาทที่สร้างสรรค์
8. ส่งเสริมความร่วมมือกับภูมิภาคและนานาชาติในการสร้างความมั่นคงในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความอยู่ดีมีสุขของประชาชน
9. บูรณาการภารกิจด้านความร่วมมือระหว่างประเทศและด้านการต่างประเทศ
10. ส่งเสริมให้เกิดการปรับตัวภายในประเทศที่สำคัญ

สรุปสาระสำคัญของแผนยุทธศาสตร์ของประเทศที่ได้รับการจัดอันดับสูงสุด 5 อันดับแรกตามรายงานการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ WEF ประจำปี 2560 – 2561

1. สวิตเซอร์แลนด์

เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2558 ที่ประชุมสุดยอดว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ ซึ่งมีผู้นำจาก 136 ประเทศเข้าร่วม ได้รับรองวาระเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 เพื่อสร้างโอกาสให้สหประชาชาติได้สนับสนุนประเทศสมาชิกเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยหลักนิยมของวาระเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอยู่

บน 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลและบูรณาการ ซึ่งในการประชุมครั้งนี้ ได้มีการรับรองเอกสารวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 ซึ่งรวมถึง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 ข้อที่นานาประเทศจะนำไปใช้อ้างอิงอีกด้วย

นอกจากนั้น รัฐสมาชิกสหภาพยุโรปโดยส่วนมากยังยอมรับแผนยุทธศาสตร์ยุโรป ค.ศ. 2020 ที่จัดทำโดยคณะกรรมการยุโรปเพื่อเป็นแผนนำทางเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ประเทศ ซึ่งแผนยุทธศาสตร์ยุโรป ค.ศ. 2020 จะประกอบด้วยยุทธศาสตร์หลัก 3 ประการ ได้แก่

1. Smart Growth เน้นถึงความรู้ การศึกษา นวัตกรรม และสังคมดิจิทัล
2. Sustainable Growth เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
3. Inclusive Growth เน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจพร้อมกับการจ้างงาน

เดือนมกราคม 2559 สภาสหพันธรัฐสวิส (Swiss Federal Council) ได้ออกรายงานยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนระหว่างปี ค.ศ. 2016 – 2019 เพื่อกำหนดกรอบแนวทางปฏิบัติโดยมุ่งเน้นแผนปฏิบัติการสำหรับ 9 เรื่องดังต่อไปนี้

แผนปฏิบัติการที่ 1 การบริโภคและการผลิต

เน้นการปฏิบัติโดยใช้หลักการกันไว้ดีกว่าแก้ (Precautionary Principle) รวมถึงส่งเสริมให้บริษัทต่าง ๆ ปฏิบัติตามแนวทางการรับผิดชอบต่อสังคม

รายละเอียด

1. คณะกรรมการได้กำหนดกรอบการดำเนินงานไว้ในเบื้องต้น ได้แก่ การสร้างความตระหนัก การสนับสนุน สร้างการเปลี่ยนแปลง และส่งเสริมให้เกิดความโปร่งใส
2. ส่งเสริมให้บริษัทใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดผ่านการออกแบบผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตที่เหมาะสม โดยการมุ่งให้เกิดการใช้วัสดุและพลังงานเป็นระบบปิดและการนำขยะและของเสียกลับมาใช้เป็นวัตถุดิบการผลิต
3. ส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีข้อมูลสำหรับการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการที่เพียงพอ โดยครอบคลุมถึงคุณภาพ ความปลอดภัย และสุขภาพ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมและสังคม
4. จัดให้มีการรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักถึงวิธีการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และลดปริมาณขยะ

แผนปฏิบัติการที่ 2 การพัฒนาเมือง ระบบขนส่ง และโครงสร้างพื้นฐาน

มุ่งเน้นการบริหารจัดการพื้นที่สำหรับการตั้งถิ่นฐานของประชากร พื้นที่เมืองและชนบท มีการอนุรักษ์ที่ดินสำหรับการทำเกษตรกรรมโดยเชื่อมโยงกับการขยายระบบการขนส่งมวลชน ตลอดจนจัดสรรพื้นที่ธรรมชาติสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจและสนับสนุนกิจกรรมทางสังคม

รายละเอียด

1. ใช้กลยุทธ์การวางแผนพื้นที่เชิงบูรณาการเพื่อสร้างความร่วมมือในระดับภูมิภาคโดยมุ่งเน้นไปที่การเชื่อมโยงระหว่างศูนย์กลางของพื้นที่เมืองและชนบทโดยการวางแผนการพัฒนาเมืองระยะยาว
2. กำหนดสัดส่วนที่อยู่อาศัยต่อพื้นที่เปิดโล่งโดยคำนึงถึงอัตลักษณ์ของที่ตั้ง ซึ่งจะช่วยให้สามารถคำนวณจำนวนที่อยู่อาศัยต่อหน่วยประชากรที่เหมาะสม
3. วางแผน ก่อสร้าง ดำเนินงาน และพัฒนาสิ่งปลูกสร้างอย่างมีมาตรฐานตลอดอายุการใช้งาน และอนุรักษ์โบราณสถานรวมถึงกำหนดมาตรฐานในการบูรณะซ่อมแซมสิ่งก่อสร้าง
4. จัดให้มีโครงข่ายระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ ประหยัด เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและมีความเชื่อมโยงกันตลอดการเดินทาง รวมถึงกำหนดวิธีการคำนวณค่าบริการขนส่งตามปริมาณการใช้ และคำนึงถึงต้นทุนภายนอกอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ต้นทุนมลภาวะจากก๊าซพิษและเสียง
5. สนับสนุนให้เปลี่ยนวิธีการขนส่งจากทางรถยนต์เป็นทางรถไฟ เนื่องจากเป็นวิธีการขนส่งสินค้าปริมาณมากที่มีประสิทธิภาพ และกำหนดให้มีการบำรุงรักษาระบบการขนส่งให้อยู่ในสภาพที่ดี มีความครอบคลุม และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในประเทศทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

แผนปฏิบัติการที่ 3 พลังงานและสภาพภูมิอากาศ

มุ่งเน้นการจัดหาพลังงานให้เพียงพอกับความต้องการ และมีระบบบริหารการผลิตและจัดเก็บพลังงานทางเลือกที่มีประสิทธิภาพ มั่นคง และครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ โดยตั้งเป้าหมายลดการใช้พลังงานต่อหัวประชากรเหลือเพียง 2,000 วัตต์

รายละเอียด

1. ลดปริมาณการใช้พลังงานต่อหน่วยประชากรร้อยละ 34 จากปี 2543 และร้อยละ 16 ภายในปี 2563 และร้อยละ 43 ภายในปี 2578 รวมถึงสนับสนุนให้เกิดการวิจัยและพัฒนาด้านพลังงานจากทั้งภาครัฐและเอกชน
2. ลดปริมาณการใช้ไฟฟ้าต่อหน่วยประชากรร้อยละ 10 จากปี 2543 และร้อยละ 3 ภายในปี 2563 และร้อยละ 13 ภายในปี 2578 และออกกฎหมายเพิ่มประสิทธิภาพเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทต่าง ๆ

3. เพิ่มสัดส่วนการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากแหล่งพลังงานทางเลือก และกำหนดโครงสร้างราคาพลังงาน โดยคำนึงทั้งต้นทุนการผลิตและราคาตลาด เพื่อกระตุ้นให้เกิดการลงทุนเพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้าจากแหล่งพลังงานทางเลือกอย่างต่อเนื่อง

แผนปฏิบัติการที่ 4 ทรัพยากรธรรมชาติ

เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติมีอยู่อย่างจำกัดทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยทรัพยากรธรรมชาติสามารถรวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ สภาพภูมิทัศน์ ดิน อากาศ น้ำ ป่า ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งพลังงานและสสาร

รายละเอียด

1. จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะ (Swiss Biodiversity Strategy and Action Plan) เพื่อกำกับดูแลและกำหนดพื้นที่เขตสงวนสำหรับรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและโครงข่ายระบบนิเวศวิทยา และส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

2. กำหนดมาตรการอนุรักษ์ดินเพื่อป้องกันการเสื่อมคุณภาพในระยะยาว รวมถึงการบริหารจัดการดูแลผืนป่าเพื่อรักษาคุณสมบัติตามธรรมชาติ และสภาพภูมิทัศน์

แผนปฏิบัติการที่ 5 ระบบเศรษฐกิจและการเงิน

เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน ความเข้มแข็ง ความโปร่งใส และความทันสมัย ซึ่งจะสร้างความเป็นอยู่ที่ดีและการจ้างงาน ตลอดจนสนับสนุนการกระจายประโยชน์การใช้ทรัพยากรสาธารณะอย่างเป็นธรรมและคำนึงถึงคนรุ่นต่อไป และการใช้นโยบายการเงินและการคลังเพื่อสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และกำหนดระบบการจัดเก็บภาษีที่เหมาะสม

รายละเอียด

1. สนับสนุนการจัดทำงบประมาณภาครัฐแบบสมดุล และไม่สร้างภาระให้แก่คนรุ่นต่อไป

2. ส่งเสริมให้ภาคการเงินมีความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน โปร่งใส และหวังผลระยะยาว รวมทั้งสามารถรักษาชื่อเสียงด้านคุณภาพ ความน่าเชื่อถือ และเสถียรภาพของตลาดการเงิน

3. สร้างกลไกการตั้งราคาที่สะท้อนต้นทุนภายนอกอย่างสมเหตุสมผล เพื่อช่วยลดผลกระทบทางด้านลบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เนื่องจากวิธีการตั้งราคาได้คำนึงถึงต้นทุนต่าง ๆ อย่างครบถ้วน อาทิเช่น ต้นทุนการสร้างมลภาวะ เป็นต้น

แผนปฏิบัติการที่ 6 การศึกษา วิจัยและนวัตกรรม

ส่งเสริมให้ประชาชน เรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการจ้างงานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับตนเองและสังคม สนับสนุนทางด้านการศึกษา และการวิจัยพัฒนา และนวัตกรรม

รายละเอียด

1. สนับสนุนโครงการ ERI (Education, Research and Innovation) ผ่านการสนับสนุนทางด้านเงินทุนทั้งในและนอกประเทศ
2. ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนผ่านการสอนทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา โดยอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรต่าง ๆ และภาคเอกชนเพื่อพัฒนาทักษะขั้นพื้นฐานและขั้นสูง

แผนปฏิบัติการที่ 7 ระบบประกันสังคม

ระบบการประกันสังคมที่ดีจะช่วยส่งเสริมให้สังคมมีความเท่าเทียมและเป็นเอกภาพ ช่วยลดความเหลื่อมล้ำจากความยากจน และช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการ การรักษาพยาบาล การศึกษาและการจ้างงานได้อย่างทั่วถึง

รายละเอียด

1. โครงการ Retirement Provision 2020 ซึ่งเป็นความพยายามที่คุ้มครองสิทธิประโยชน์ของลูกจ้าง และสร้างความสมดุลทางการเงินของระบบประกันสังคม โดยนำองค์ประกอบด้านประชากรศาสตร์มาร่วมพิจารณา
2. จัดให้มีระบบประกันสังคมที่เชื่อมโยงกับระบบอื่น ๆ อาทิเช่น ระบบการศึกษา และการรักษาพยาบาล และมีการสนับสนุนที่สามารถนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตรงกับความต้องการ
3. จัดหาสถานที่พักอาศัย (สถานสงเคราะห์) ที่เหมาะสมให้แก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ อาทิเช่น บุคคลไร้บ้าน ผู้อพยพ เป็นต้น

แผนปฏิบัติการที่ 8 ความสัมพันธ์และความเท่าเทียม

มุ่งเน้นสร้างความแน่นแฟ้นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม รวมถึงส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นความเท่าเทียมกันทางเพศ อายุ วัฒนธรรม ศาสนา เชื้อชาติและภาษา ตลอดจนการยอมรับซึ่งกันและกัน ประชาชนทั้งชายและหญิงมีอิสระทางการเงินและสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองและเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค ผู้พิการหรือผู้ด้อยโอกาสได้รับโอกาสที่เท่าเทียม

รายละเอียด

1. ส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยการทำงานจิตอาสา หรือมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางสังคมหรือวัฒนธรรม
2. ส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคทางเพศทั้งในที่ทำงานและชีวิตส่วนตัว ผู้หญิงมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม และเรื่องสาธารณะเท่าเทียมกับผู้ชาย

แผนปฏิบัติการที่ 9 สุขภาพ

ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีใช้ชีวิตอย่างแข็งแรงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มีระบบสาธารณสุขที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของผู้ป่วย ระบบประกันสุขภาพของทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีความเชื่อมโยงไม่ซ้ำซ้อน รวมถึงสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประชาชนอย่างเหมาะสม

รายละเอียด

1. จัดตั้งโครงการตามแผนงาน Health 2020 เพื่อลดอัตราการเจ็บป่วยจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรังและจิตเภท รวมถึงช่วยสร้างสุขภาวะที่ดีทั่วโลกด้วยการช่วยเหลือทางการเงินผ่านโครงการ Swiss Health Foreign Policy
2. จัดตั้งโครงการ National Diet and Exercise Program เพื่อส่งเสริมการออกกำลังกาย
3. ลดอัตราการติดสารเสพติด โรคเรื้อรังและโรคระบาดรวมทั้งจัดเตรียมบุคลากรทางการแพทย์ให้เพียงพอกับความต้องการ โดยวางแผนระยะยาวร่วมกับองค์การอนามัยโลก

2. สหรัฐอเมริกา

ภายหลังจากประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ เข้ารับตำแหน่งมาเกือบ 1 ปี เมื่อเดือนธันวาคม 2560 รัฐบาลของประธานาธิบดีทรัมป์ได้มีการเปิดเผยเอกสารยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแห่งชาติฉบับใหม่ โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อรับมือกับภัยคุกคามที่สหรัฐอเมริกากำลังเผชิญ โดยยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติฉบับใหม่ภายใต้ชองอเมริกามาก่อนมีเสาหลัก 4 ประการดังต่อไปนี้

เสาหลัก 1 การปกป้องมาตุภูมิ

ป้องกันประชาชนชาวอเมริกัน มาตุภูมิและวิถีชีวิตของชาวอเมริกัน เนื่องจากปัจจุบันสหรัฐอเมริกากลุ่มรอบด้วยสภาพภัยอันตรายคุกคาม รวมถึงต้องเผชิญกับเหล่ารัฐอันธพาลที่กำลังพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์และกลุ่มผู้ก่อการร้ายต่าง ๆ ที่จ้องทำลายสหรัฐอเมริกาและประชาชนชาวอเมริกัน

นโยบายที่เกี่ยวข้อง

1. คู่มือพื้นที่ชายแดนอย่างเข้มงวดและปฏิรูประบบตรวจสอบคนเข้าเมืองเพื่อปกป้องแผ่นดินแม่และอำนาจอธิปไตย รวมถึงกำจัดภัยคุกคามต่าง ๆ อันได้แก่ กลุ่มผู้ก่อการร้ายและองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

2. ปกป้องระบบโครงสร้างพื้นฐานหลัก รวมถึงโครงข่ายระบบดิจิทัลอย่างเข้มแข็ง

3. วางระบบป้องกันจีปนาวุธเพื่อป้องกันประเทศจากการโจมตีของศัตรู

เสาหลัก 2 การส่งเสริมความมั่นคง

สร้างระบบเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งมั่นคงเพื่อปกป้อง สนับสนุนวิถีชีวิตของประชาชนชาวอเมริกัน และคงไว้ซึ่งความเป็นประเทศมหาอำนาจ ผ่านนวัตกรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และการแข่งขันเสรีปราศจากการกีดกันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม ระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็งจะช่วยทำให้สหรัฐอเมริกาสามารถคงไว้ซึ่งอำนาจทางการทหารและปกป้องแผ่นดินมาตุภูมิ

นโยบายที่เกี่ยวข้อง

1. สร้างความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจเพื่อประโยชน์ของแรงงานและกิจการของชาวอเมริกัน ซึ่งเป็นรากฐานที่จำเป็นต่อความมั่นคงของประเทศ

2. ต่อสู้กับการเอารัดเอาเปรียบและการค้าที่ไม่เป็นธรรม รวมถึงจะสนับสนุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่เป็นอิสระตรงไปตรงมา

3. เป็นผู้นำด้านการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรม ตลอดจนจะปกป้องความมั่นคงด้านนวัตกรรมจากกลุ่มคนที่พยายามขโมยหรือละเมิดสิทธิทางปัญญา

4. ใช้ความเป็นผู้นำด้านพลังงานเพื่อสร้างความมั่นใจว่า จะมีตลาดพลังงานในต่างประเทศ ตลอดจนสหรัฐอเมริกาจะได้รับประโยชน์จากความหลากหลาย และการเข้าถึงพลังงานเพื่อสนับสนุนระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ

เสาหลัก 3 การรักษาสันติภาพด้วยความเข้มแข็ง

จีนและรัสเซียยังคงเป็นคู่แข่งทางอำนาจที่พยายามท้าทายอิทธิพล คุณค่าผลประโยชน์และความรุ่งเรืองของประเทศ รวมถึงสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ความมั่นคงที่สามารถรับมือกับความตึงเครียดบนคาบสมุทรเกาหลีและภัยการก่อการร้ายของกลุ่มต่าง ๆ ได้

นโยบายที่เกี่ยวข้อง

1. สหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องมีกองทัพที่เข้มแข็งไม่เป็นรองประเทศใด

2. ใช้ศาสตร์แห่งการปกครองประเทศ ซึ่งรวมถึงความสัมพันธ์ทางการทูต ข้อมูลข่าวสาร กองทัพ และเครื่องมือทางเศรษฐกิจเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติ

3. ร่วมมือกับมิตรประเทศเพื่อปกป้องผลประโยชน์ และผลักดันให้ประเทศเหล่านั้นต่อสู้กับภัยอันตรายร่วมกัน

4. สร้างความสมดุลทางอำนาจในภูมิภาคต่าง ๆ อาทิเช่น อินโด-แปซิฟิก ยุโรป และตะวันออกกลาง

เสาหลัก 4 การขยายอิทธิพล

ใช้อิทธิพลของสหรัฐอเมริกาเพื่อผลักดันเป้าหมายและสร้างประโยชน์แก่มนุษยชาติ ส่งเสริมให้ชาติต่าง ๆ เข้มแข็ง มีอธิปไตย เป็นอิสระต่อกัน ต่างมีวัฒนธรรมและความฝันของตนเอง มุ่งหน้าสู่ความมั่งคั่ง เสรีภาพ และสันติภาพ

นโยบายที่เกี่ยวข้อง

1. สหรัฐอเมริกาจะใช้อิทธิพลทั้งในและนอกประเทศเพื่อปกป้องประชาชนชาวอเมริกันและประเทศ รวมถึงการใช้วิธีการทางทูตและวิธีการต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การเจรจาแบบทวิภาคี พหุภาคี และข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสร้างโอกาสทางการค้าสำหรับชาวอเมริกัน และ ต่อสู้กับคู่แข่งอื่น ๆ

2. สร้างพันธมิตรที่มีพื้นฐานความคิดเห็นเหมือนกัน เพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจแบบเสรี ภาคเอกชนสามารถเจริญเติบโต มีเสถียรภาพทางการเมือง และสันติภาพ

3. สิงคโปร์

เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2560 คณะกรรมการเศรษฐกิจอนาคต (ซีเอฟอี) ของสิงคโปร์ ได้แถลงรายงานเพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์เพื่อเป็นพิมพ์เขียวของทิศทางการพัฒนาประเทศเพื่อตอบรับกับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายนอก โดยรายงานได้นำเสนอยุทธศาสตร์ 7 ข้อซึ่งมีความเกี่ยวข้องกันด้วยเป้าหมายที่จะทำให้ประเทศยังคงเปิดกว้าง มีบทบาทสำคัญในเวทีโลก ประชาชนได้รับการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เพื่อรองรับตลาดงานแห่งอนาคต และบริษัทต่าง ๆ เติบโตด้วยนวัตกรรมและสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

ยุทธศาสตร์ 1 สร้างความเชื่อมโยงกับต่างประเทศอย่างลึกซึ้งและหลากหลาย

ยุทธศาสตร์เพื่อสนับสนุนตลาดการค้าเสรี เพื่อส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพการดำเนินชีวิตของประชาชน รวมถึงสร้างและขยายเครือข่ายความเชื่อมโยงกับพันธมิตรในต่างประเทศเพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจในตลาดใหม่ ๆ

นโยบายที่เกี่ยวข้อง

1. มุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือทางการค้าและการลงทุน โดยการเปิดเสรีทางการค้าและลดการกีดขวางและอุปสรรคการลงทุนกับพันธมิตรร่วมอุดมการณ์

2. ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น อินเดีย อินโดนีเซีย เวียดนาม และจีนผ่านโครงการความร่วมมือต่าง ๆ และร่วมกับสถาบันพหุภาคี เช่น ธนาคารโลก ธนาคารพัฒนาเอเชีย ธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย เป็นต้น

3. จัดตั้งพันธมิตรนวัตกรรมโลกเพื่อเป็นช่องทางให้องค์กรและบริษัทของสิงคโปร์สามารถเชื่อมโยงกับพันธมิตรในต่างประเทศ

4. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตลาดต่างประเทศผ่านโครงการพัฒนาผู้นำโดยการมอบหมายงานหรือการศึกษาในต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ 2 พัฒนาและใช้ประโยชน์จากทักษะแรงงาน

แรงงานจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานควรได้รับการปลูกฝังผ่านระบบการศึกษา และควรกำหนดให้มีการเรียนการสอนต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตลอดช่วงอายุการทำงาน

นโยบายที่เกี่ยวข้อง

1. จัดทำโครงการ SkillsFuture Earn and Learn ในปี 2557 สำหรับให้คำแนะนำอาชีพแก่นักเรียนและนักศึกษาจบใหม่ และจัดให้มีการเรียนการสอนต่อเนื่อง อาทิเช่น ด้านเทคโนโลยีเพื่อให้แรงงานพัฒนาทักษะความสามารถที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานปัจจุบัน

2. เสริมสร้างการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นต้องนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง เพื่อลดความสูญเสียด้านเวลาและโอกาส ตัวอย่างโครงการที่สำคัญได้แก่ โครงการ Infocomm Media Development Authority และ TechSkills Accelerator ที่จัดสอนและรับนักเรียนนักศึกษาเข้าทำงานกับบริษัทเอกชนนั้น ๆ โดยตรง

ยุทธศาสตร์ 3 เพิ่มขีดความสามารถของภาคเอกชนในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและเติบโต

สนับสนุนให้บริษัทต่าง ๆ บริหารจัดการบุคลากร ใอเดียทางธุรกิจ และเงินทุนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยในปัจจุบัน บริษัทต่าง ๆ ทั้งบริษัทข้ามชาติและธุรกิจสตาร์ทอัพได้มีการพัฒนารูปแบบการทำธุรกิจแบบใหม่ ๆ ทำให้การแข่งขันระหว่างบริษัทต่าง ๆ มีความรุนแรงผู้ประกอบการนอกจากจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจเป็นอย่างดีแล้ว ยังจำเป็นต้องมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วอีกด้วย

นโยบายที่เกี่ยวข้อง

1. เสริมสร้างการแข่งขันแกร่งของระบบนิเวศนวัตกรรมผ่านการสนับสนุนการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนา โดยคณะกรรมการซีเอฟอีเอนำให้รัฐบาลจัดตั้งหน่วยงานที่เป็นศูนย์

รวมความพร้อมด้านเทคนิคและเครือข่ายความสัมพันธ์ทางธุรกิจ เพื่อผลักดันการดำเนินงานวิจัยไป ก่อให้เกิดมูลค่าเชิงพาณิชย์

2. สนับสนุนบริษัทเอกชนให้ขยายขนาดและเจริญเติบโต อาทิเช่น สนับสนุน บริษัทที่มีศักยภาพให้ขยายตลาดไปยังต่างประเทศโดยการเพิ่มโอกาสสนับสนุนให้บริษัทดังกล่าว สามารถเข้าถึงนวัตกรรม เครือข่ายธุรกิจ ความช่วยเหลือและการระดมทุน

3. สนับสนุนให้บริษัทต่างขนาดร่วมมือเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ อาทิเช่น บริษัท ขนาดใหญ่สามารถร่วมลงทุนกับบริษัทตั้งใหม่ในรูปแบบธุรกิจเงินร่วมลงทุน (Venture Capital)

4. สนับสนุนให้เกิดการระดมทุนระหว่างกันในกลุ่มเอกชน อาทิเช่น การระดมทุน ระยะยาวในรูปแบบการลงทุนในหุ้นนอกตลาด (Private Equity) หรือ ธุรกิจเงินร่วมลงทุน (Venture Capital) รวมทั้งส่งเสริมให้สิงคโปร์เป็นฐานที่ตั้งของบริษัท PE และ VC ในภูมิภาค

ยุทธศาสตร์ 4 พัฒนาขีดความสามารถด้านดิจิทัล

ความก้าวหน้าด้านดิจิทัลสร้างโอกาสให้เกิดธุรกิจใหม่ ๆ รวมถึงเปลี่ยนแปลง วิธีการดำเนินธุรกิจแบบเดิม เพื่อผลักดันให้ประเทศกลายเป็นประเทศอัจฉริยะตามเป้าหมายระยะ ยาวธุรกิจต้องสามารถสร้างโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านดิจิทัล

นโยบายที่เกี่ยวข้อง

1. ให้การสนับสนุนทางการเงินและ platform อาทิเช่น National Trade Platform และ National Payment Council เพื่อให้ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กสามารถ รับเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้

2. พัฒนาความเชี่ยวชาญด้านความปลอดภัยในโลกไซเบอร์ และเครื่องมือ วิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพที่จะเติบโตสูง รวมทั้งสนับสนุนการประมวลผล ข้อมูล และส่งเสริมให้บริหารจัดการข้อมูลและนำไปใช้เช่นเดียวกับสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ เศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ 5 พัฒนาเมืองแห่งโอกาสที่เชื่อมโยง

การพัฒนาเมืองจะเป็นตัวผลักดันเศรษฐกิจและสร้างความเชื่อมโยงระหว่าง เศรษฐกิจของสิงคโปร์และนานาชาติประเทศในอนาคต รัฐบาลจำเป็นต้องพัฒนาระบบโครงสร้าง พื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นทั้งทางด้านกายภาพและดิจิทัล สนับสนุนให้บริษัทต่าง ๆ แบ่งปันพื้นที่ตั้ง (co-location) และอยู่ร่วมกันในลักษณะกลุ่มธุรกิจ (Cluster)

นโยบายที่เกี่ยวข้อง

1. สิงคโปร์ควรยกระดับความเป็นศูนย์กลางการบินและการเดินเรือของประเทศลงทุนก่อสร้างรถไฟความเร็วสูงไปยังกัวลาลัมเปอร์เพื่อสร้างความเชื่อมโยงกิจกรรมเศรษฐกิจในภูมิภาค

2. วางแผนใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่จำกัด โดยการจัดผังเมืองใหม่เพื่อเน้นการใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึงแผนการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานใต้ดิน พัฒนาดิจสูงจัดระบบขนส่งมวลชนเพื่อลดการจราจรติดขัดในตัวเมือง และวางผังเมืองนวัตกรรมใหม่

3. สร้างกลุ่มนวัตกรรมทางเศรษฐกิจขึ้นในหลาย ๆ พื้นที่โดยร่วมมือกับบริษัทเอกชนหลากหลาย เพื่อให้เกิดการแบ่งปันและถ่ายทอดความรู้และทักษะการทำงานระหว่างกัน

ยุทธศาสตร์ 6 จัดทำแผนการยกระดับอุตสาหกรรม

เพื่อให้สามารถมั่นใจได้ว่ายุทธศาสตร์ทั้ง 5 ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นจะมีความสอดคล้องและตรงกับความต้องการของแต่ละอุตสาหกรรม คณะกรรมการจึงเสนอให้รัฐบาลจัดทำและปรับเปลี่ยนแผนอุตสาหกรรมสำหรับแต่ละอุตสาหกรรมหลัก รวมถึงการจัดกลุ่มอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องต่างๆ เป็นกลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster) โดยคณะกรรมการมีความเห็นว่า แผนอุตสาหกรรมที่ดีจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับลักษณะและความต้องการของบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมนั้น ๆ

นโยบายที่เกี่ยวข้อง

1. ในปี 2559 รัฐบาลสิงคโปร์ได้มีการจัดทำแผนที่อุตสาหกรรม (Industry Transformation Maps) ซึ่งรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ สถานะการแข่งขัน นวัตกรรม แผนการเติบโตและการขยายธุรกิจในระดับนานาชาติ รวมถึงประสิทธิภาพ การจ้างงานและทักษะที่จำเป็น และการสนับสนุนจากภาครัฐ

2. ปรับปรุงแผนธุรกิจให้มีความทันสมัย ตรงกับสถานะการแข่งขันในปัจจุบัน และเสริมสร้างการผสมพลัง (Synergy) ระหว่างบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ

ยุทธศาสตร์ 7 สร้างความเป็นหุ้นส่วน

รัฐบาลควรสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนนวัตกรรมและแผนรองรับความเสี่ยง เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ องค์กรการค้าและภาคเอกชน

นโยบายที่เกี่ยวข้อง

1. สนับสนุนองค์กรการค้า (Trade Associations & Chambers) ให้มีบทบาทและหน้าที่มากขึ้น ตัวอย่างเช่น ความร่วมมือระหว่าง Singapore Manufacturing Federation (SMF) และ Enterprise European Europe (EEN) เพื่อจัดตั้งสำนักงานในประเทศสิงคโปร์เพื่อถ่ายทอดความรู้

เทคโนโลยี และโอกาสในการสร้างพันธมิตรกับประเทศในยุโรป เป็นต้น โดยสำนักงานดังกล่าวมีบริษัทสิงคโปร์จดทะเบียนเป็นสมาชิกมากกว่า 500 บริษัท

2. รัฐบาลควรมีส่วนในการสนับสนุนการสร้างสถานะแวดล้อมที่สนับสนุนให้เกิดนวัตกรรม และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก อาทิเช่น การที่สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางทางการเงินจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาธุรกิจและเทคโนโลยีทางการเงิน (FinTech)

3. รัฐบาลควรทบทวนระบบภาษีโดยยึดหลัก 2 ประการ ได้แก่ การจัดเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้าและเป็นธรรม และ ระบบการจัดเก็บภาษีต้องส่งเสริมการแข่งขันและเป็นผลดีต่อการเติบโตของเศรษฐกิจในระยะยาว

4. เนเธอร์แลนด์

รัฐบาลของประเทศเนเธอร์แลนด์ได้มีการจัดทำแผนการพัฒนาประเทศประจำปี 2560 (National Reform Programme 2017) เพื่อกำหนดแผนนโยบายการพัฒนาประเทศตามเป้าหมายการพัฒนายั่งยืน ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ และยุทธศาสตร์ของยุโรป ค.ศ. 2020 โดยสำหรับปี 2560 คณะทำงานมีข้อเสนอแนะสำหรับยุทธศาสตร์เฉพาะของประเทศใน 3 ด้านดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะ 1 มาตรการด้านงบประมาณ และการวิจัยและนวัตกรรม

คณะทำงานเสนอให้รัฐบาลควบคุมการใช้งบประมาณเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายงบประมาณระยะกลางและจำกัดการปรับเปลี่ยนงบประมาณประจำปีไม่เกินร้อยละ 0.6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในปี 2560 รวมถึงกำหนดความสำคัญและเพิ่มงบประมาณเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการวิจัยและพัฒนา

นโยบายที่เกี่ยวข้อง

1. กำหนดงบประมาณค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาเท่ากับร้อยละ 2.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศภายในปี 2563 รวมทั้งสนับสนุนภาคเอกชนในการทำวิจัย พัฒนา เทคโนโลยี และนวัตกรรม

ข้อเสนอแนะ 2 ตลาดแรงงาน

ส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานประจำและสนับสนุนให้เกิดการจ้างงานแบบถาวรแทนการทำสัญญาจ้างงานชั่วคราว ตลอดจนการกำหนดมาตรการทางภาษีและมาตรการช่วยเหลืออื่น ๆ เพื่อให้กลุ่มผู้ประกอบการส่วนตัว (Self-employed) สามารถเข้าถึงและได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

นโยบายที่เกี่ยวข้อง

1. รัฐบาลได้ออกกฎหมายการทำงาน (Work and Security Act) เพื่อลดช่องว่างสิทธิประโยชน์ระหว่างพนักงานประจำและพนักงานชั่วคราว โดยเน้นการสร้างสมดุลระหว่างความต้องการทำงานแบบยืดหยุ่นและความมั่นคง

2. รัฐบาลได้ออก ก) กฎหมายตลาดแรงงาน (Labour Market Fraud Act) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานอย่างเป็นธรรม ข) กฎหมายค่าจ้างและวันหยุดขั้นต่ำ (Minimum Wage and Minimum Holiday Allowance) เพื่อปรับสมดุลสัดส่วนลูกจ้างและผู้ประกอบการส่วนตัว และ ค) กฎหมายการจ้างงานสัมพันธ์ (Assessment of Employment Relationships Act) เพื่อกำหนดหลักปฏิบัติระหว่างผู้รับจ้าง (Contractor) และลูกค้า (Client)

ข้อเสนอแนะ 3 ระบบบำนาญ (Pension systems) และที่อยู่อาศัย

กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติสำหรับระบบบำนาญเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรมสำหรับประชาชนในทุกช่วงอายุ ตลอดจนควบคุมปริมาณสินเชื่อที่อยู่อาศัยให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

นโยบายที่เกี่ยวข้อง

1. กำหนดให้มีระบบกองทุนบำนาญที่เพียงพอและเหมาะสมสำหรับทุกกลุ่มแรงงาน โดยที่กองทุนมีระบบที่สามารถปรับเปลี่ยนแผนได้ตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย และกำหนดแผนการลงทุนที่ถึงแม้จะเรียบง่ายไม่ซับซ้อนแต่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของลูกค้า

2. กำหนดมาตรการเพื่อลดปริมาณสินเชื่อที่อยู่อาศัยเพื่อลดความเสี่ยงจากการผิดชำระหนี้ อาทิเช่น กำหนดอายุการให้สินเชื่อสูงสุดเท่ากับ 30 ปี อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อมูลค่าหลักประกันไม่เกินร้อยละ 100 เป็นต้น

5. เยอรมัน

ยุทธศาสตร์หลักของการพัฒนาของเยอรมันอันเปรียบเสมือนพิมพ์เขียวใหญ่ของประเทศคือ ยุทธศาสตร์การพัฒนายั่งยืนแห่งชาติ (German Sustainable Development Strategy) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ยุโรป ค.ศ. 2020 และแผนการพัฒนายั่งยืน ค.ศ. 2030 ของสหประชาชาติ

แผนภาพที่ 2-5 กรอบแผนการพัฒนายั่งยืน ค.ศ. 2030

ที่มา : สหประชาชาติ

เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่

เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนมุ่งมั่นที่จะขจัดความยากจนในทุกรูปแบบภายในปี 2573
นโยบายที่เกี่ยวข้องของเยอรมัน

1. โครงการหางาน และกำหนดอัตราค่าแรงขั้นต่ำทั้งประเทศ ให้เงินทุนสนับสนุนเพื่อจัดตั้งศูนย์ดูแลเด็กสำหรับผู้ปกครองที่ทำงานประจำ และครอบครัวพ่อหรือแม่คนเดียว จัดให้มีประกันสังคมเพื่อคุ้มครองประชาชนยามเกษียณอายุการทำงาน รวมถึงจัดตั้งโครงการบ้านเอื้ออาทรให้แก่ผู้ยากไร้

2. สนับสนุนทางการเงินให้แก่ประเทศพันธมิตร อาทิเช่น โครงการประกันสุขภาพในประเทศอินเดีย โครงการพัฒนาเกษตรกรทั่วโลก เป็นต้น

เป้าหมายที่ 2 ขจัดความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ปรับปรุงโภชนาการ และสนับสนุน การทำเกษตรกรรมที่ยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนมุ่งมั่นที่จะขจัดความหิวโหยและความอดอยากทุกรูปแบบ รวมถึงการส่งเสริมการเกษตรอย่างยั่งยืน การปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่และกำลังการผลิตของเกษตรกรขนาดเล็ก

นโยบายที่เกี่ยวข้องของเยอรมัน

1. จัดตั้งโครงการ “INFORM” เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการ ให้เงินทุนสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์และจัดตั้งโครงการร่วมกับองค์กรเอกชน สนับสนุนโครงการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผ่านโครงการให้ความรู้แก่เกษตรกรเพื่อป้องกันการเสื่อมคุณภาพของดินโดยลดการใช้ปุ๋ยและสารเคมี และส่งเสริมให้ปลูกพืชหมุนเวียน

2. ร่วมกับองค์การการค้าโลกเพื่อลดการกีดกันทางการค้า และมาตรการที่ไม่เป็นธรรมเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า การซื้อขายสินค้าอาหารและการกำหนดราคาเป็นไปตามกลไกตลาดที่เหมาะสม และสินค้าทางการเกษตรมีความหลากหลายทางพันธุกรรม

3. นโยบายการสนับสนุนการทำการเกษตรสมัยใหม่แก่เกษตรกรทั่วโลกโดยการจัดตั้งศูนย์นวัตกรรมเกษตรสีเขียว 14 แห่งทั่วโลก

4. พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสร้างงานและกระจายความเจริญสู่พื้นที่ห่างไกล
เป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันให้คนมีชีวิตที่มีคุณภาพและส่งเสริมสุขภาวะทุกเพศทุกวัย

เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีความมุ่งมั่นที่จะหลีกเลี่ยงการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร โดยการป้องกันและการรักษา การศึกษา แคมเปญการสร้างภูมิคุ้มกันของโรคและการดูแลสุขภาพ รวมถึงจัดให้มีการเข้าถึงยาและวัคซีนอย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพสำหรับทุกคน

นโยบายที่เกี่ยวข้องของเยอรมัน

1. นโยบาย The Preventive Health Care Act ที่เริ่มตั้งแต่ปี 2558 ซึ่งจะส่งเสริมการมีสุขภาพดี และส่งเสริมการตรวจจับสัญญาณการเจ็บป่วยตั้งแต่ช่วงเริ่มต้น สร้างความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายความปลอดภัยและประกันสุขภาพของบริษัทต่าง ๆ รวมทั้งรณรงค์ให้มีการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันการเจ็บป่วย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก่หญิงตั้งครรภ์เพื่อสุขภาพที่ดีของมารดาและเด็กทารก

2. ร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ อาทิเช่น องค์การอนามัยโลก เพื่อแก้ไขปัญหาสุขภาพ และวางระบบเพื่อป้องกันการระบาดของโรคระบาด ตลอดจนต่อสู้กับโรคต่าง ๆ เช่น เอดส์ วัณโรค และมาลาเรีย เป็นต้น

เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันให้การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และครอบคลุม และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน

สนับสนุนให้เด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายทุกคนจะได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมทั้งการฝึกอบรมอาชีพอย่างเท่าเทียมกัน และขจัดความไม่เสมอภาคและความเหลื่อมล้ำ

นโยบายที่เกี่ยวข้องของเยอรมัน

1. จัดตั้งคณะทำงาน (National Education for Sustainable Development) ที่ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากส่วนงานต่าง ๆ เพื่อวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาวสำหรับโครงการศึกษาต่าง ๆ

2. ส่งเสริมให้การศึกษาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการให้การสนับสนุนโครงการแบ่งปันการเรียนรู้ให้กับผู้พิการและด้อยโอกาส

3. ส่งเสริมโครงการการศึกษาาระดับวิชาชีพขั้นสูง และโครงการเตรียมความพร้อมด้านวิชาชีพเพื่อช่วยให้นักเรียนนักศึกษาสามารถปรับตัวเข้าสู่ชีวิตการทำงาน

4. ส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมด้านการศึกษาและการเรียนรู้ร่วมกัน ผ่านโครงการประกวดสถานศึกษาดีเด่นเพื่อให้รางวัลแก่โรงเรียนที่สามารถจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างนักเรียนผู้พิการและนักเรียนทั่วไป

5. ร่วมมือกับองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) เพื่อสนับสนุนการศึกษาทั่วโลก

เป้าหมายที่ 5 บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สตรีและเด็กหญิง

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมุ่งมั่นที่จะสร้างความสำเร็จเหล่านี้เพื่อให้แน่ใจว่ามีการยุติการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงและเด็กผู้หญิงในทุกที่

นโยบายที่เกี่ยวข้องของเยอรมัน

1. กำหนดนโยบายความเท่าเทียมของการจ้างงานระหว่างชายและหญิง รวมถึงการสร้างสมดุลในชีวิตและการทำงาน

2. หนุนเสริมต่อต้านการใช้ความรุนแรงกับผู้หญิงและเด็ก และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ลี้ภัยในด้านที่พักอาศัยผ่านโครงการความร่วมมือกับ UNICEF สหประชาชาติ และหน่วยงานระหว่างประเทศอื่น ๆ

เป้าหมายที่ 6 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำและการสุขาภิบาลที่ยั่งยืนสำหรับทุกคน
การทำให้มีน้ำดื่มที่ปลอดภัยและราคาเหมาะสม จำเป็นต้องมีการลงทุน โครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม โดยจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขอนามัยและส่งเสริมสุขอนามัยในทุกระดับ ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับน้ำ เช่น ป่าไม้ ภูเขาและแม่น้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดูแล

นโยบายที่เกี่ยวข้องของเยอรมัน

1. ออกกฎหมาย Federal Water Act และกฎหมายลูกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อดูแลการใช้ทรัพยากรน้ำทุกประเภท อาทิเช่น น้ำใต้ดิน น้ำผิวดิน รวมถึงน่านน้ำชายฝั่ง

2. ส่งเสริมโครงการปรับปรุงคุณภาพน้ำ ผ่านกระบวนการผลิตและเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพในประเทศพันธมิตรผ่านความร่วมมือกับองค์กรสหประชาชาติและประเทศพันธมิตรอื่น ๆ

เป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ที่ยั่งยืน ในราคาที่ย่อมเยา

ภายในปี 2573 มีเป้าหมายที่จะทำให้เกิดการผลิตไฟฟ้าที่เหมาะสมในทุกที่ ซึ่งหมายถึงการลงทุนในแหล่งพลังงานสะอาด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลมและพลังงานความร้อน การนำมาตรฐานการประหยัดค่าใช้จ่ายที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในอาคารและอุตสาหกรรม รวมถึงการลดการใช้ไฟฟ้าทั่วโลก การขยายโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อให้มีแหล่งที่มาของพลังงานสะอาดในประเทศที่กำลังพัฒนา

นโยบายที่เกี่ยวข้องของเยอรมัน

1. กำหนดเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพพลังงานพร้อมกับการประหยัดการใช้พลังงาน ตลอดจนกำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน อาทิเช่น กำหนดเกณฑ์มาตรฐานประสิทธิภาพพลังงานของอาคารอย่างเป็นทางการ
2. การให้เงินทุนเพื่อสนับสนุนโครงการวิจัยด้านพลังงาน ทั้งภายในและภายนอกประเทศ
3. ร่วมมือกับองค์กรความร่วมมือต่าง ๆ อาทิเช่น G7/ G20 หรือ IRENA เพื่อลดปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ ส่งเสริมโครงการพลังงานทางเลือกทั่วโลก

เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การจ้างงานเต็มอัตรา และงานที่มีคุณค่า (Decent work) สำหรับทุกคน

เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน โดยบรรลุเป้าหมายการผลิตในระดับที่สูงขึ้นและผลิตผ่านนวัตกรรมทางเทคโนโลยี

นโยบายที่เกี่ยวข้องของเยอรมัน

1. กำหนดโครงการต่าง ๆ อาทิเช่น โครงการ Platform Industrie 4.0 เพื่อยกระดับอุตสาหกรรม รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการลงทุนใช้จ่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
2. ส่งเสริมธุรกิจขนาดเล็ก และการเพิ่มพูนทักษะความรู้ด้านการเป็นผู้ประกอบการให้แก่เจ้าของธุรกิจในอุตสาหกรรมต่าง ๆ และสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
3. ออกกฎหมายและกำหนดบทลงโทษการใช้แรงงานเด็ก และร่วมมือกับองค์กรความร่วมมือต่าง ๆ เพื่อหยุดยั้งการใช้แรงงานเด็กและการใช้แรงงานอย่างไม่เป็นธรรมทั่วโลก

เป้าหมายที่ 9 พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมและนวัตกรรม

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการปรับตัวให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนและทั่วถึง และสนับสนุนนวัตกรรม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

นโยบายที่เกี่ยวข้องของเยอรมัน

1. ลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานการขนส่ง ประกอบด้วย การขนส่งทางรถยนต์ รถไฟ และทางน้ำให้แล้วเสร็จในปี 2573

2. ลงทุนในระบบโทรคมนาคมสื่อสาร อาทิเช่น ระบบ Broadband โดยตั้งเป้าหมายให้ทุกครัวเรือนมีระบบโครงข่าย Broadband ที่มีความเร็วไม่ต่ำกว่า 50 Mbps ภายในปี 2561

เป้าหมายที่ 10 ลดความไม่เท่าเทียมทั้งภายในและระหว่างประเทศ

เป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นที่จะปรับปรุงกฎระเบียบข้อบังคับ การตรวจสอบของตลาดการเงินและสถาบันด้านการเงิน การส่งเสริมการช่วยเหลือด้านการพัฒนา และการลงทุน

นโยบายที่เกี่ยวข้องของเยอรมัน

1. สนับสนุนการมีส่วนร่วมทางสังคมและเศรษฐกิจที่เท่าเทียม โดยจากการประเมินขององค์กร OECD เยอรมันเป็นประเทศที่มีปัญหาช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจนมากที่สุด รัฐบาลจึงมุ่งเน้นแก้ปัญหาดังกล่าวผ่านระบบภาษีและนโยบายต่าง ๆ อาทิเช่น นโยบายแรงงานขั้นต่ำ การจัดตั้งองค์กรหางาน การส่งเสริมการศึกษา เป็นต้น

2. ร่วมมือกับองค์กรส่งเสริมการค้าและธนาคารโลก เพื่อสนับสนุนการค้าเสรีและลดการกีดกันทางการค้า

เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ มีความปลอดภัย ความต้านทานและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างครอบคลุมและยั่งยืน

การทำให้เมืองปลอดภัยและยั่งยืน หมายถึง การทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับการตั้งถิ่นฐาน

นโยบายที่เกี่ยวข้องของเยอรมัน

1. กำหนดนโยบายการพัฒนาเมือง (National Urban Development Policy) ร่วมกับองค์กรส่วนท้องถิ่น โดยพิจารณาถึงสภาพเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

2. กำหนดแผนการสื่อสารระหว่างหน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานท้องถิ่นให้ชัดเจน รวมถึงการกระจายข้อมูลอย่างทั่วถึงเพื่อส่งเสริมให้เกิดการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ และกำหนดมาตรฐานสิ่งก่อสร้างของภาครัฐให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งประเทศ

3. ร่วมมือกับ UNESCO เพื่ออนุรักษ์โบราณสถาน และมรดกทางวัฒนธรรม

เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน

การจัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและวิธีการกำจัดขยะที่เป็นพิษและมลพิษ

นโยบายที่เกี่ยวข้องของเยอรมัน

1. กำหนดนโยบายการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน ซึ่งรวมถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตสมดุล ลดการใช้ขยะและปริมาณของเสียจากการอุปโภคและบริโภค

2. การสร้างระบบข้อมูลและระบบสนับสนุนสำหรับผู้ประกอบการ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดเล็ก รวมทั้งการส่งเสริมพฤติกรรมผู้บริโภคและการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์

เป้าหมายที่ 13 ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับสถานะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ภาวะโลกร้อนเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอันยาวนานกับระบบสภาพภูมิอากาศ จึงจำเป็นต้องหาทางป้องกันอย่างเร่งด่วน

นโยบายที่เกี่ยวข้องของเยอรมัน

1. น้อมรับยุทธศาสตร์ Climate Action Programme 2020 และ National Action Plan on Energy Efficiency เพื่อลดสถานะเรือนกระจก

2. กำหนดมาตรการเพื่อตรวจสอบความคืบหน้าด้านการบริหารจัดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยรายงานครั้งต่อไปจะจัดทำขึ้นในปี ค.ศ. 2020

เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้มหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมุ่งเน้นสร้างกรอบการทำงานเพื่อการจัดการอย่างยั่งยืนและปกป้องระบบนิเวศทางชายฝั่งและทางทะเลจากภาวะมลพิษจากแหล่งบนบก ตลอดจนเสริมสร้างการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของทรัพยากรทะเลผ่านกฎหมายระหว่างประเทศ

นโยบายที่เกี่ยวข้องของเยอรมัน

1. ออกกฎหมายลดการปนเปื้อนของน้ำจืด มหาสมุทร และน้ำใต้ดิน ตลอดจนกฎหมายการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำและปรับปรุงกฎหมายการใช้ปุ๋ยเคมี

2. เพิ่มพื้นที่ทำการเกษตรแบบเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ช่วยป้องกันการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ และพื้นที่ทำเกษตรอินทรีย์

3. อนุรักษ์พื้นที่ชายฝั่งทะเล โดยการจัดแบ่งพื้นที่ มหาสมุทร และคาบสมุทร รวมถึงการส่งเสริมการทำประมงอย่างยั่งยืนทั้งในประเทศเยอรมัน และประเทศเพื่อนบ้าน

เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง ฟื้นฟู และส่งเสริมการใช้ระบบนิเวศบนบกและป่าไม้อย่างยั่งยืน หยุดยั้งการเสื่อมโทรมของดินและหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมุ่งเน้นที่จะอนุรักษ์และฟื้นฟูประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก อาทิ ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่กึ่งแห้งแล้ง และภูเขา

นโยบายที่เกี่ยวข้องของเยอรมัน

1. ออกกฎหมายเพื่อรักษาไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงการกำหนดนโยบายเขตอนุรักษ์ธรรมชาติและพื้นที่คุ้มครองและพื้นที่มรดกโลก โดยปัจจุบัน ประเทศเยอรมันมีพื้นที่สงวนชีวมณฑลที่ประกาศโดยองค์การ UNESCO จำนวน 15 แห่งและมีแผนการที่จะเสนอเพิ่มเติมอีก 2 แห่ง

2. ออกกฎหมายเพื่อปกป้องและกำหนดการจัดการผืนป่า และจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการปลูกป่า ลดการตัดต้นไม้ และลดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

3. ออกกฎหมายเพื่อปกป้องและส่งเสริมการใช้ทรัพยากรดิน แม่น้ำ และ พื้นที่ชุ่มน้ำ เป้าหมายที่ 16 สนับสนุนสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมที่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมุ่งมั่นที่จะลดความรุนแรงทุกรูปแบบ พร้อมทำงานร่วมกับรัฐบาลและชุมชนเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การส่งเสริมการปกครองด้วยกฎหมายและการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

นโยบายที่เกี่ยวข้องของเยอรมัน

1. ออกกฎหมายลงโทษการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบกับผู้หญิงและเด็ก และจัดโครงการและให้ความช่วยเหลือเพื่อสนับสนุนให้ผู้พิการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

2. ออกกฎหมายเพื่อป้องกันสิทธิมนุษยชน และควบคุมการนำเข้าและส่งออกอาวุธ โดยเฉพาะอาวุธขนาดพกพา

3. สนับสนุนประชาธิปไตยโดยเฉพาะในทวีปแอฟริกาเหนือและตะวันออกกลาง เป้าหมายที่ 17 เสริมสร้างความแข็งแกร่งของโลกการค้าดำเนินงานและฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายนี้มุ่งมั่นที่จะเพิ่มความร่วมมือระหว่างประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนา และความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา โดยการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ และช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา

นโยบายที่เกี่ยวข้องของเยอรมัน

1. สร้างความเป็นหุ้นส่วนระดับโลก (Global Alliance) ของรัฐบาล ประชาสังคม ภาคเอกชน ระบบสหประชาชาติ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและส่วนร่วมอื่น ๆ

2. การทบทวนความก้าวหน้า คือการจัดทำรายงานประเทศเพื่อนำมาประเมินความก้าวหน้าติดตามผล และทบทวน

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

1. เศรษฐกิจ

กระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้มข้นขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีความเสี่ยงและท้าทายต่อการปรับตัวมากขึ้นจากการเคลื่อนย้ายอย่างเสรี และรวดเร็วของผู้คน เงินทุน ข้อมูลข่าวสาร องค์กรความรู้ และเทคโนโลยี และสินค้าและบริการ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ทั่วโลกเพื่อสร้างอำนาจต่อรองทำให้รูปแบบการค้าในระยะต่อไปมีความเป็นเสรีและแข่งขันอย่างเข้มข้นขึ้น อย่างไรก็ตาม การเปิดเสรีก่อให้เกิดมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีเพิ่มมากขึ้น อาทิ การออกกฎระเบียบ มาตรฐานสินค้าและบริการ มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม และสิทธิมนุษยชน

มีการเปลี่ยนแปลงศูนย์อำนาจทางเศรษฐกิจ โดยภูมิภาคเอเชียจะทวีความสำคัญมากขึ้น ขณะที่นโยบายการเปิดประเทศของจีน รัสเซีย พลวัตการขยายตัวของบราซิลและอินเดีย และการเพิ่มขึ้นของชนชั้นกลางในภูมิภาคเอเชียจะช่วยเพิ่มกำลังซื้อในตลาดโลก ห่วงโซ่มูลค่าโลกจะมีการย่อยกระจายมากขึ้น ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะผู้รับจ้างผลิตต้องยกระดับบทบาทของตนในห่วงโซ่มูลค่าด้วยการเพิ่มผลิตภาพและนวัตกรรม รวมทั้งหันมาผลิตสินค้าสำหรับคนชั้นกลางในตลาดให้มากขึ้น

2. เทคโนโลยี

ได้ทำให้รูปแบบการผลิต การดำเนินธุรกิจ และการใช้ชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มนุษย์สามารถสื่อสารทั้งภาพและเสียงได้อย่างไร้พรมแดน การทำธุรกิจและธุรกรรมบนโครงข่ายดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น ประเทศที่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐานการพัฒนา เศรษฐกิจทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างก้าวกระโดด ทำให้เกิดสาขาอุตสาหกรรมและบริการใหม่ๆ ที่ผสมผสานการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่หลากหลายสาขา มนุษย์จะสามารถเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้ได้อย่างไร้ขีดจำกัด มีการแข่งขันแรงงานที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีและมีทักษะหลายด้านในตลาดแรงงาน ขณะเดียวกันเกิดความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ เช่น ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี เป็นต้น ถ้าภาคธุรกิจ โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ปรับตัวไม่ทัน อาจสูญเสียความสามารถในการแข่งขันได้ในขณะเดียวกันจะสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการในการสร้างธุรกิจรูปแบบใหม่ ๆ ที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตที่ทำให้สามารถบริหารจัดการห่วงโซ่การผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. สังคม

การเข้าสู่สังคมสูงวัยของโลกส่งผลต่อเศรษฐกิจและรูปแบบการดำเนินชีวิต เนื่องจากการลดลงของกำลังแรงงานซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ อาจก่อให้เกิดการแย่งชิงประชากรวัยแรงงาน โดยเฉพาะคนที่มีศักยภาพสูง ซึ่งเป็นกำลังแรงงานสำคัญในการพัฒนาประเทศ มีแนวโน้มเปลี่ยนจากการพึ่งพาแรงงานจำนวนมากมาสู่การนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาทดแทน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้รวมทั้งศักยภาพมากขึ้น สังคมผู้สูงอายุจะมีการใช้จ่ายด้านสุขภาพเป็นสัดส่วนที่มากขึ้น เป็นโอกาสดีของธุรกิจที่เน้นกลุ่มผู้บริโภคสูงอายุ อาทิ โรงพยาบาล อุปกรณ์ทางการแพทย์การท่องเที่ยวพักผ่อน ซึ่งอุปสงค์มีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่องในอนาคต

การพัฒนาเข้าสู่สังคมเมืองมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีการดำรงชีวิต รูปแบบการใช้จ่ายใช้สอย และเป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งสร้างอุปสงค์ของสินค้าที่เกี่ยวข้อง แต่ในขณะเดียวกัน ก็ทำให้เกิดการย้ายถิ่นฐานของประชากร ซึ่งอาจส่งผลทำให้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมเมืองทวีความรุนแรงขึ้น

ผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย เช่น ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ ความต้องการปัจจัยที่เอื้อต่อการเสริมสร้างสุขภาพ ความต้องการเพื่อตอบสนองวิถีชีวิตคนเมือง ทำให้ความต้องการสินค้าและบริการเหล่านี้เพิ่มมากขึ้น ทั้งยังส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการแข่งขันและการดำเนินธุรกิจที่สอดคล้องกับพฤติกรรม/ความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การขยายตัวของธุรกิจออนไลน์

4. สิ่งแวดล้อม

โลกต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติมีความผันผวนและรุนแรงมากขึ้นส่งผลต่อการผลิตในภาคเกษตรและความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ ความผันผวนของสภาพภูมิอากาศได้กดดันให้ประชาคมโลกต้องร่วมกันปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์และระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมให้มีความเข้มงวดขึ้นเพื่อที่คนจะอยู่กับโลกได้อย่างยั่งยืน มาตรฐานของสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมถูกกำหนดเป็นมาตรฐานสากลในโลกของการแข่งขัน เงื่อนไขการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมก็จะเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ต้องปรับเปลี่ยนไปสู่สังคมสีเขียว

5. ความมั่นคง

ประเทศมหาอำนาจมีแนวโน้มใช้อำนาจทางทหารและทางเศรษฐกิจเข้าแทรกแซงกิจการภายในของประเทศต่าง ๆ รวมถึงเกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศด้านอาณาเขตแบบรัฐต่อรัฐ ทั้งด้านอาณาเขตทางบก การอ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเล และภูมิรัฐศาสตร์ เพื่อผลประโยชน์และ

การแข่งขันทรัพยากร นอกจากนี้ การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ และอาชญากรรมทางไซเบอร์จะทวีความรุนแรงและมีวิธีการที่ซับซ้อนมากขึ้น

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย

รายงานยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของประเทศไทยในระยะยาว (2554) ได้นำเอาผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของไทยจาก WEF และ IMD พร้อมกับใช้ Diamond Model ของ Porter มาวิเคราะห์ และระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแข่งขันความสามารถในการแข่งขันของไทย

ในรายงานได้อธิบายถึงสถานภาพในการแข่งขันของประเทศไทยตาม WEF ในปี พ.ศ.2553 ดังตารางที่ 2-2 คือ ประเทศไทยได้ถูกปรับลดอันดับลง 2 อันดับ จากอันดับที่ 36 ในปี พ.ศ. 2552 มาเป็นอันดับที่ 38 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบสาเหตุที่สำคัญประกอบด้วย ปัจจัยความต้องการของพื้นฐานลดลงจากอันดับที่ 43 ในปี พ.ศ.2552 มาเป็นอันดับที่ 48 ในปี พ.ศ. 2553 โดยเสถียรภาพทางเศรษฐกิจลดลงถึง 24 อันดับ สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐานลดลงมา 19 อันดับ และสถาบันลดลง 3 อันดับ แต่โครงสร้างพื้นฐานดีขึ้น 5 อันดับ ในขณะที่ปัจจัยด้านนวัตกรรมและความเชี่ยวชาญทางธุรกิจก็ถูกปรับลดลง 2 อันดับจากอันดับที่ 47 มาอยู่ในอันดับที่ 49 โดยความเชี่ยวชาญและความทันสมัยทางธุรกิจปรับตัวลดลง แต่ปัจจัยด้านนวัตกรรมปรับตัวดีขึ้น สำหรับปัจจัยเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยภาพรวมดีขึ้นเพียง 1 อันดับ เพราะปัจจัยย่อยส่วนใหญ่ลดลงแต่ไม่มากนัก

ตารางที่ 2-2 อันดับปัจจัยของไทยตาม WEF ระหว่าง พ.ศ. 2548-2553

ประเทศไทย	2548- 2549	2549- 2550	2550- 2551	2551- 2552	2552- 2553	2553- 2554
จำนวนประเทศ	117	125	131	134	133	139
ดัชนีความสามารถในการแข่งขันรวม (GCI)	33	35	28	34	36	38
ปัจจัยพื้นฐาน	34	38	40	43	43	48
สถาบัน	40	40	47	57	60	64
โครงสร้างพื้นฐาน	37	38	30	29	40	35
เสถียรภาพเศรษฐกิจ	11	28	27	41	22	46
สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	85	84	63	58	61	80
ปัจจัยเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงาน	41	43	29	26	40	39
การศึกษาขั้นอุดมศึกษาและการฝึกอบรม	43	42	44	51	54	57
ประสิทธิภาพในตลาดสินค้า	-	-	34	46	44	41
ประสิทธิภาพในตลาดแรงงาน	-	-	11	13	25	24
ระดับการพัฒนาในตลาดการเงิน	-	-	-	49	49	51
ขนาดของตลาด	-	-	17	21	21	23
ความพร้อมทางเทคโนโลยี	49	48	47	66	63	68
ปัจจัยด้านนวัตกรรมและความเชี่ยวชาญทางธุรกิจ	38	36	39	46	47	49
ความเชี่ยวชาญทางธุรกิจ	39	40	40	46	43	48
นวัตกรรม	38	33	36	54	57	52

ที่มา : WEF

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยในแต่ละเสาหลัก พบว่าประเทศไทยซึ่งถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการลงทุน มีคะแนนในทุกเสาหลักสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน อีกทั้งยังมีโอกาสที่จะยกระดับการพัฒนาไปสู่ประเทศในกลุ่มที่ก้าวหน้ากว่า (ประเทศขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม) ได้ โดยจะเห็นว่าคะแนนของไทยในกลุ่มเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ขนาดตลาด และศักยภาพของตลาดแรงงาน สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศในกลุ่มประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม อย่างไรก็ตาม ต้องให้ความสำคัญกับกลุ่มปัจจัยที่ยังต้องได้รับการปรับปรุง เช่น ประสิทธิภาพตลาดเงินและตลาดสินค้า ความเชี่ยวชาญและทันสมัยของภาคธุรกิจ พัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐาน คุณภาพการศึกษา และนวัตกรรม เป็นต้น

ตารางที่ 2-3 แสดงการเปรียบเทียบกับกลุ่มอาเซียน WEF พบว่าไทยดีกว่าฟิลิปปินส์ กัมพูชา เวียดนามในทุกด้าน และไทยมีความได้เปรียบมาเลเซียเฉพาะด้านขนาดตลาดและตลาดแรงงาน และมีความได้เปรียบอินโดนีเซียเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านขนาดตลาดและนวัตกรรม

ตารางที่ 2-3 อันดับปัจจัยของไทยตาม WEF เปรียบเทียบกับกลุ่มอาเซียนใน พ.ศ. 2553

ความสามารถในการแข่งขัน	ไทย	สิงคโปร์	มาเลเซีย	อินโดนีเซีย	เวียดนาม	ฟิลิปปินส์	กัมพูชา	ฮ่องกง
ดัชนีความสามารถในการแข่งขันรวม (GCI)	38	3	26	44	59	85	109	11
ปัจจัยพื้นฐาน	48	3	33	60	74	99	113	1
สถาบัน	64	1	42	61	74	125	94	8
โครงสร้างพื้นฐาน	35	5	30	82	83	104	114	1
เสถียรภาพเศรษฐกิจ	46	33	41	35	85	68	116	10
สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	80	3	34	62	64	90	110	28
ปัจจัยเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงาน	39	1	24	51	57	78	103	2
การศึกษาระดับอุดมศึกษาและการฝึกอบรม	57	5	49	66	93	73	122	28
ประสิทธิภาพในตลาดสินค้า	41	1	27	49	60	97	81	2
ประสิทธิภาพในตลาดแรงงาน	24	1	35	84	30	111	51	3
ระดับการพัฒนาในตลาดการเงิน	51	2	7	62	65	75	92	1
ขนาดของตลาด	23	41	29	15	35	37	96	28
ความพร้อมทางเทคโนโลยี	68	11	40	91	65	95	115	5
ปัจจัยด้านนวัตกรรมและความเชี่ยวชาญทางธุรกิจ	49	10	25	37	53	75	106	24
ความเชี่ยวชาญทางธุรกิจ	48	15	25	37	64	60	106	17
นวัตกรรม	52	9	24	36	49	111	108	29

ที่มา : WEF

ตารางที่ 2-4 เปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม เช่น ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และฮ่องกง WEF พบว่า ในปี 2553 ประเทศไทยมีอันดับความสามารถในการแข่งขันที่ต่ำกว่าประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐฯ เกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องเสถียรภาพเศรษฐกิจมหภาค เนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจโลกซึ่งเกิดขึ้นในปี 2550-2551 มีผลกระทบต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสิงคโปร์อย่างรุนแรง

ตารางที่ 2-4 อันดับปัจจัยของไทยตาม WEF เปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมใน พ.ศ. 2553

ความสามารถในการแข่งขัน	ไทย	สิงคโปร์	ญี่ปุ่น	สหรัฐ	ฮ่องกง
ดัชนีความสามารถในการแข่งขันรวม (GCI)	38	3	6	4	11
ปัจจัยพื้นฐาน	48	3	26	32	1
สถาบัน	64	1	25	40	8
โครงสร้างพื้นฐาน	35	5	11	15	1
เสถียรภาพเศรษฐกิจ	46	33	105	87	10
สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	80	3	9	42	28
ปัจจัยเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงาน	39	1	11	3	2
การศึกษาขั้นอุดมศึกษาและการฝึกอบรม	57	5	20	9	28
ประสิทธิภาพในตลาดสินค้า	41	1	17	26	2
ประสิทธิภาพในตลาดแรงงาน	24	1	13	4	3
ระดับการพัฒนาในตลาดการเงิน	51	2	39	31	1
ขนาดของตลาด	23	41	3	1	28
ความพร้อมทางเทคโนโลยี	68	11	28	17	5
ปัจจัยด้านนวัตกรรมและความเชี่ยวชาญทางธุรกิจ	49	10	1	4	24
ความเชี่ยวชาญทางธุรกิจ	48	15	1	8	17
นวัตกรรม	52	9	4	1	29

ที่มา : WEF

ในรายงานได้ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของไทยดังต่อไปนี้

1.1 ความซับซ้อนและความทันสมัยในการดำเนินธุรกิจ กลยุทธ์ และพัฒนานวัตกรรมขององค์กรธุรกิจ

องค์กรธุรกิจส่วนใหญ่ยังพึ่งพาความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบจากค่าจ้างแรงงานและวัตถุดิบราคาถูกเป็นหลักเพื่อการแข่งขันในตลาดโลก มีความสามารถด้านเทคโนโลยีวิจัย พัฒนา และสร้างนวัตกรรมมีน้อยมาก การลงทุนพัฒนาทรัพยากรบุคคลมีน้อยมาก ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาช่องทางการกระจายสินค้า การพัฒนาและสร้างตราสินค้าของบริษัทมีน้อย และไม่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการอย่างมืออาชีพ

1.2 ปัจจัยพื้นฐานที่เอื้อต่อดำเนินธุรกิจขององค์กรให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก

1.2.1 เงื่อนไขของปัจจัยการผลิต (Factor Conditions) ประกอบไปด้วย

1.2.1.1 ศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในประเทศไทยเพิ่มขึ้น แต่ยังคงเผชิญปัญหาผลิตภาพการผลิตของวัยแรงงาน ความไม่สอดคล้องระหว่างปริมาณการผลิตกับความต้องการกำลังคน และปัญหาขาดแคลนแรงงานทั้งคุณภาพและปริมาณ รวมทั้งปัญหาทักษะด้านภาษาของไทยยังต่ำ

1.2.1.2 ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมของไทยยังต่ำ คุณภาพของสถาบันวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ของประเทศไทยต่ำกว่าต่างประเทศ ปริมาณนักวิจัยและพัฒนา และคุณภาพวิศวกรยังมีน้อย ลงทุนวิจัยและพัฒนายังน้อยมากเมื่อเทียบกับต่างประเทศ มีการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยน้อย ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์น้อย อีกทั้งขาดการกำหนดมาตรฐานงานวิจัยให้ได้มาตรฐานสากล

1.2.1.3 โครงสร้างพื้นฐานบางประเภทยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ มีปริมาณและคุณภาพระบบการขนส่งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ และทางเรือที่ต่ำและเมื่อเทียบกับต่างประเทศยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าญี่ปุ่น สิงคโปร์ และมาเลเซียระบบสื่อสารที่ยังต้องการแก้ไข

1.2.1.4 ความซับซ้อนของตลาดทุนและตลาดเงินในประเทศไทย มีการปรับโครงสร้างตลาดการเงินของไทยให้สอดคล้องกับโครงสร้างตลาดการเงินโลก โดยการเพิ่มบทบาทของตลาดทุน เพื่อสร้างความสมดุลและความเข้มแข็งให้กับตลาดการเงิน อีกทั้งมีการปฏิรูประบบสถาบันการเงินให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งภายนอกและภายในประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะทางด้านกฎระเบียบและการกำกับดูแลสถาบันการเงิน การบริหารความเสี่ยง และความโปร่งใสของการเปิดเผยข้อมูล

1.2.2 อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องโยงและสนับสนุน ประกอบไปด้วย ความเชื่อมโยงของกิจกรรมต่าง ๆ ในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องโยงและสนับสนุนกันของประเทศไทยยังไม่เข้มแข็ง และบทบาทของสถาบัน/สมาคม/การร่วมกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งที่เป็นการจัดตั้งอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ที่เกี่ยวข้องกัับอุตสาหกรรม ส่งผลต่อการช่วยการเชื่อมโยงเชิงความร่วมมือมีน้อยมาก

1.2.3 เงื่อนไขอุปสงค์ของสินค้าและบริการ ประกอบไปด้วย 1) ผู้บริโภคทั่วไปในประเทศไทยโดยรวมยังมีความพิถีพิถันในการเลือกซื้อสินค้าและบริการไม่สูงและไม่เรียกร้อง 2) กลุ่มผู้บริโภคที่เป็นบริษัทข้ามชาติหรือบริษัทต่างประเทศ ที่ซื้อสินค้าและบริการจากผู้ผลิตในประเทศ โดยครอบคลุมทั้งบริษัทแม่ต่างชาติดั้งตั้งอยู่ในประเทศไทยและในต่างประเทศมีความพิถีพิถันสูง 3) การใช้มาตรการกีดกันทางการค้าของต่างประเทศ เป็นปัจจัยกระตุ้นให้ผู้ผลิตในประเทศไทยต้องพัฒนาประสิทธิภาพและมาตรฐานการผลิตสินค้าและบริการของตน

1.2.4 บริบทของการแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ ได้แก่ การดำเนินนโยบายของรัฐในบางนโยบายยังไม่เอื้อต่อการสร้างบรรยากาศในการลงทุนและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน กฎหมายเพื่อสนับสนุนการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรมที่มีอยู่ยังเป็นอุปสรรคต่อดำเนินธุรกิจ ขาดความยุติธรรม และไม่สามารถบังคับใช้ได้ตามที่กำหนดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของภาครัฐยังต่ำ มีผลทำให้ต้นทุนในการประกอบธุรกิจของภาคเอกชนเพิ่มขึ้น และการทุจริตคอร์รัปชันยังมีอยู่ในประเทศไทย

1.3 ข้อเสนอแนะยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยระยะยาว

1.3.1 การพัฒนาเศรษฐกิจมหภาค ดังประกอบไปด้วย 1) การบริหารจัดการด้านการเงิน โดย รักษาเสถียรภาพของราคาควบคู่ไปกับการรักษาเสถียรภาพของระบบการเงินโดยรวม และสร้างความสมดุลระหว่างตลาดเงินและตลาดทุนเพื่อลดความเสี่ยงจากการเคลื่อนย้ายเงินทุน รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน ให้รองรับบรรยากาศของการแข่งขันคุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันความเสี่ยง 2) บริหารจัดการด้านการคลัง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยปรับระบบการจัดเก็บรายได้ของประเทศ โดยปรับโครงสร้างภาษีให้มีประสิทธิภาพ และเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดสรรและการบริหารงบประมาณ 3) พัฒนาดตลาดเงินและตลาดทุน ให้เป็นแหล่งเงินทุนและเป็นช่องทางการออมเงินของประชาชน โดยพัฒนาระบบสถาบันการเงินให้มีเสถียรภาพ ประสิทธิภาพ และ ลดต้นทุน ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างเท่าเทียม

1.3.2 ประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทย โดยการใช้องค์ความรู้ นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ ในการปรับกระบวนการผลิตและวิธีการผลิต รวมทั้งสร้างผลผลิตเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชนด้วยการดำเนินการดังนี้ 1) สร้างมูลค่าเพิ่มภาคเกษตร 2) ผลิตและพัฒนาบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมและบริการ พัฒนากลไกและสร้างเครือข่ายความร่วมมือให้เกิดความเชื่อมโยง สนับสนุนให้สถาบันเฉพาะทางมีความเข้มแข็ง ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของประเทศ 3) ส่งเสริมการค้าบริการที่มีศักยภาพเพื่อสร้างงานกระจายรายได้ และหารายได้จากเงินตราต่างประเทศ พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ ปรับปรุงคุณภาพด้านการบริการและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อมให้ได้มาตรฐานและเพียงพอ ส่งเสริมบทบาทชุมชนและองค์กรชุมชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เน้นส่งเสริมกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวที่มีระยะพักนาน และนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพจากต่างประเทศ 4) พัฒนาธุรกิจบริการที่มีศักยภาพ เพื่อเป็นแหล่งสร้างและกระจายรายได้ใหม่ที่สำคัญ สนับสนุนบริการรักษาพยาบาลและส่งเสริมสุขภาพสำหรับชาวต่างประเทศ สนับสนุนธุรกิจด้านภัยพิบัติ

และร้านอาหาร ส่งเสริมบริการด้านการศึกษาของประเทศให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ ส่งเสริมการออกแบบทางสถาปัตยกรรม วิศวกรรม และงานออกแบบอื่น ๆ 5) เสริมสร้างประสิทธิภาพด้านการตลาดและการกระจายผลผลิตไปสู่ตลาด และเตรียมความพร้อมเพื่อแสวงโอกาสจากการค้าเสรี

1.3.3 เพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพ โครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์ เพื่อสนับสนุนการเพิ่มมูลค่าของภาคการผลิตและบริการ ด้วยการ 1) พัฒนาให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการขนส่ง ไปสู่การขนส่งในรูปแบบอื่น ๆ ที่มีต้นทุนการขนส่งต่อหน่วยต่ำและมีการใช้พลังงานที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าการขนส่งทางถนนตลอดจนพัฒนาให้เกิดการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multi-modal Transport) พัฒนาระบบเครือข่ายการรวบรวมและกระจายสินค้าที่มีประสิทธิภาพ 2) ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร โลจิสติกส์ 3) พัฒนาระบบขนส่งมวลชนสาธารณะทางราง และ 4) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่ทันสมัย

1.3.4 การพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ ให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคผลิตที่แท้จริง โดยเฉพาะทักษะด้านภาษา รวมทั้งสร้างโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ สร้างปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.3.5 พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม เน้นการเสริมสร้างความสามารถของภาคเอกชนให้พัฒนาผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการผลิต โดยสร้างสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เอื้อต่อการปรับปรุงและยกระดับผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตด้วยการใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ และการปรับบทบาทของหน่วยงานวิจัยภาครัฐ

1.3.6 การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ มุ่งเน้น 1) เสริมสร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้าง กลไก และกระบวนการบริหารจัดการประเทศบนหลักธรรมาภิบาล และประชาธิปไตย 2) บริหารจัดการภาครัฐ โดยลดขนาดของภาครัฐ ให้เล็กกระทัดรัดและมีประสิทธิภาพ 3) ลดบทบาทและอำนาจของส่วนราชการในส่วนกลางลง 4) ปรับกลไกและกฎหมายเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรของประเทศให้สนับสนุนการพัฒนาในระดับพื้นที่และชุมชนท้องถิ่น 5) ปฏิรูปภาคธุรกิจเอกชนให้โปร่งใสและถูกต้องเป็นธรรมยิ่งขึ้น โดยลดการผูกขาด เร่งการแข่งขันที่เป็นธรรมและคุ้มครองผู้บริโภค

2. หนังสือ “ก้าวผ่านไทยแลนด์ 4.0 โอกาสหรือถูกทิ้งไว้ข้างหลัง”

คุณชนิต โสรรัตน์ (2560) ผู้แต่งได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับประเทศไทย 4.0 ว่า เป็นแนวคิดที่ถูกต้อง และเป็นทางเดินของประเทศไทยในอนาคต แต่วิธีที่จะไปสู่จุดหมายยังคงคลุมเครือว่าภาครัฐจะพาภาคเศรษฐกิจเดินไปสู่เป้าหมายได้อย่างไร ในส่วนของภาครัฐซึ่งเป็นผู้นำการ

ขับเคลื่อน ด้วยการกำหนดนโยบายและแผนในระดับกระทรวง แต่การขับเคลื่อนจริงจังกอยู่ที่ภาคเอกชนเพราะเกี่ยวข้องกับการลงทุนด้วยเทคโนโลยีและการปรับเปลี่ยนรูปแบบธุรกิจให้สามารถแข่งขันได้ในศตวรรษที่ 21 หน่วยงานรัฐบาลไม่สามารถจะเข้าไปขับเคลื่อนได้โดยตรง เพราะเป็นเรื่องของการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของปัจเจกธุรกิจซึ่งมีศักยภาพที่แตกต่างกัน รัฐบาลทำได้เพียงสนับสนุนด้วยมาตรการทางการคลังผ่านบีโอไอ (BOI) และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ปัญหาการพัฒนาของไทยที่ผ่านมาคือใช้ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเป็นตัวกำหนดความสำเร็จ แต่ข้อเท็จจริงการกระจายตัวของภาคเศรษฐกิจไทยมีลักษณะกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มธุรกิจเพียงไม่กี่ราย กลุ่มธุรกิจเหล่านี้ดูดซับความมั่งคั่งและทรัพยากรของประเทศทำให้มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและการขยายตัวของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไม่ได้สะท้อนสถานะของเศรษฐกิจจริง มีกลุ่มคนยากจนสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 20 มาจดทะเบียนรับสวัสดิการจากรัฐบาล การพัฒนาเตรียมความพร้อมของกลุ่มคนด้อยโอกาสเพื่อก้าวผ่านเข้าถึงประเทศไทย 4.0 จึงเป็นสาระสำคัญมากกว่าตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจและรายได้ต่อคนที่จะหลุดไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง เพราะหากพัฒนาในรูปแบบเดิม ๆ ยังจะทำให้ช่องว่างของความเหลื่อมล้ำขยายตัวมากขึ้น อีกทั้งแนวทางการพัฒนาของภาครัฐต้องไม่ใช่แบบองค์รวม ต้องประเมินให้เห็นกลุ่มขอบนอกหรือตกขอบซึ่งอาจมีสัดส่วนที่สูงมากด้วย ประเด็นซึ่งจะต้องทำพร้อมกับการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย 4.0 เกี่ยวข้องกับการกระจายรายได้อย่างเท่าเทียม โดยมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่เพิ่มขึ้นจะต้องไม่ให้เม็ดเงินไปกระจุกในกลุ่มทุนขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นความท้าทายของการขับเคลื่อนนโยบาย เกี่ยวข้องกับการกระจายรายได้จากเศรษฐกิจ 4.0 ไปสู่กลุ่มด้อยโอกาสอย่างเป็นธรรมและการให้มีแนวทางให้ SME รวมทั้งเกษตรกรสามารถเข้าถึงโอกาสซึ่งจะต้องมีวิธีการและแนวทางที่ชัดเจน

มุมมองของผู้ประกอบการที่มีต่อประเทศไทย 4.0 เป็นแนวคิดที่ดี หลักการถูกต้อง แต่จะขับเคลื่อนได้อย่างไร โดยข้อเท็จจริงอุตสาหกรรมไทยเกินร้อยละ 60 เป็นอุตสาหกรรม 2.5-3.0 โดยอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังต้องใช้แรงงานจำนวนมาก การก้าวผ่านไปสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 ต้องก้าวผ่านอุตสาหกรรมยุค 3.5 เป็นเรื่องที่ยาก มีการประเมินว่า อุตสาหกรรมไทยจะไปสู่ยุค 4.0 อาจมีไม่เกินร้อยละ 15-20 การปรับตัวสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 สำหรับธุรกิจไทยด้วยการนำเอาเทคโนโลยีอัตโนมัติเข้ามาใช้งานนั้นจะเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป และต้องเลือกให้ใช้เหมาะกับบริบทแต่ละองค์กรธุรกิจ

มุมมองของภาคแรงงานที่มีต่อประเทศไทย 4.0 มีการวิตกเกี่ยวกับการเข้ามาของเทคโนโลยีจะลดการจ้างงานในอนาคตเหมือนกับที่เกิดในประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งล้วนมีอัตราการ

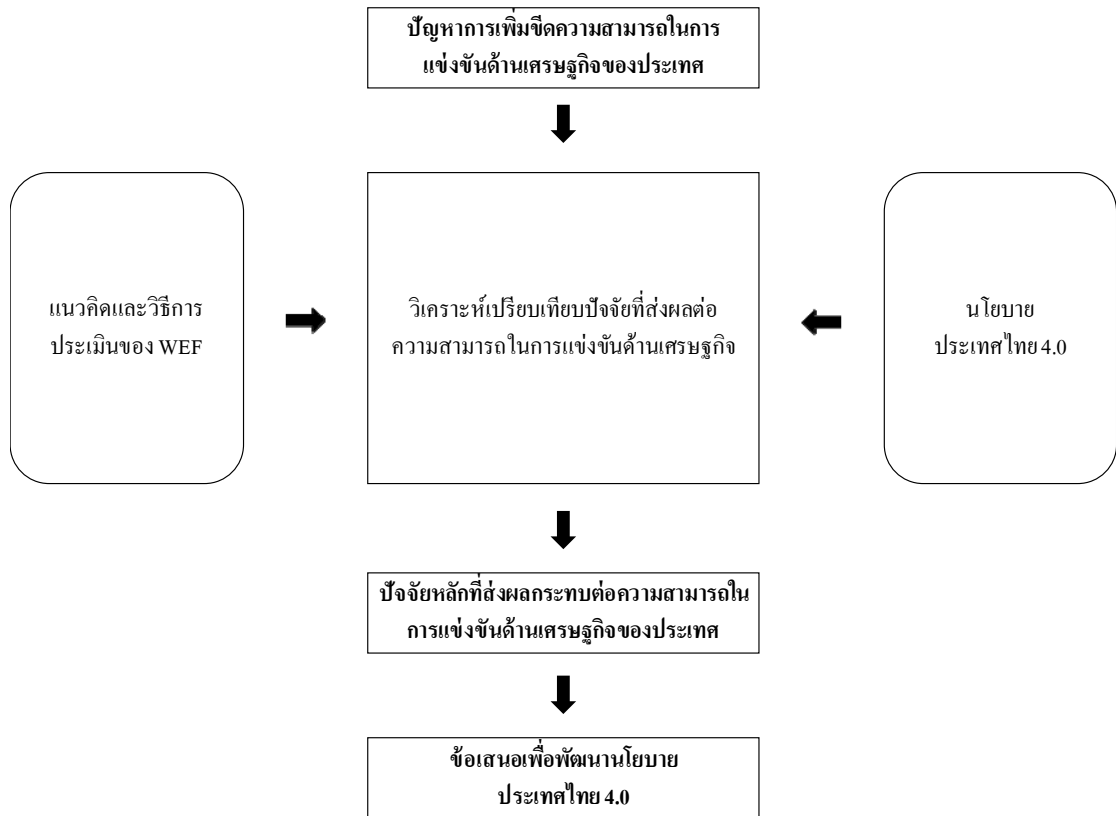
ว่างงานที่สูงกว่าไทย ภาคแรงงานของไทยมีคนงานวัยกลางคน-สูงอายุเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่จะไม่สามารถปรับตนเองเข้าสู่อุตสาหกรรม 4.0 ได้ ภาครัฐควรเตรียมการเพื่อแก้ปัญหารว่างงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะเทคโนโลยีใหม่เข้ามาทั้งในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ มีการใช้เครื่องจักรและหุ่นยนต์ทดแทนแรงงาน อาจมีแรงงานประมาณร้อยละ 10-12 ที่จะสามารถปรับเปลี่ยนทักษะใหม่ได้

มุมมองของภาควิชาการที่มีต่อประเทศไทย 4.0 ภายใต้คลื่นการปฏิวัติเทคโนโลยี กำลังเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 นโยบายของรัฐบาลจะสามารถตอบโจทย์ใหม่ของการแข่งขันการค้าโลกได้มากน้อยเพียงใด การปรับเปลี่ยนโครงสร้างประเทศไปสู่นวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูง ภาคเอกชนมีส่วนมากน้อยเพียงใดที่เข้าถึง ข้อกังวลมาจากปัจจัยโครงสร้างของประเทศ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยังเป็นครัวเรือนเกษตรกร ขณะที่ SME ของไทยในเชิงปริมาณมีสัดส่วนสูงมากแต่มีความอ่อนแอ โครงสร้างแรงงานไทยจะได้รับผลกระทบการไหลออกของแรงงานจากสายการผลิต โดยเฉพาะด้านการเกษตรไปสู่ภาคบริการจะมีสัดส่วนที่สูงขึ้น ซึ่งการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 จะต้องให้ความสำคัญของการยกระดับเกษตรกรของประเทศ นอกจากนี้จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษา หลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนเพื่อพัฒนาทักษะทรัพยากรมนุษย์ในการขับเคลื่อนเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้วข้างต้น มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์หาปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ โดยได้นำผลการประเมินความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่ได้รับการจัดอันดับอยู่ใน 5 อันดับแรกของ WEF มาวิเคราะห์หาปัจจัยหลักที่ทำให้ประเทศเหล่านั้นมีความสามารถในการแข่งขันที่สูงในอันดับต้นๆ ของโลก แล้วนำปัจจัยเหล่านั้นมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จากนั้นจะมีการนำปัจจัยหลักที่คาดว่าจะส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันไปสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ เพื่อนำมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงเพิ่มเติม นโยบายประเทศไทย 4.0 ให้ครอบคลุมปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

แผนภาพที่ 2-6 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุป

บทนี้ได้นำเสนอทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแข่งขันของประเทศจากงานวิจัยเรื่อง The Competitive Advantage of Nations ของ Porter ซึ่งได้เสนอแนวคิดของความสามารถในการแข่งขันของประเทศคือผลิตภาพ (Productivity) ในงานวิจัยนี้ได้ใช้ Diamond Model ในการอธิบายปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) เงื่อนไขปัจจัยการผลิต 2) เงื่อนไขด้านอุปสงค์ 3) อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง 4) กลยุทธ์โครงสร้างและคู่แข่งของบริษัท 5) รัฐบาล และ 6) โอกาส

แนวคิดของ เวิลด์ อีโคโนมิก ฟอรัม จะประเมินความสามารถในการแข่งขันของประเทศจาก 12 เสาหลัก จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปัจจัยพื้นฐานประกอบด้วย 4 เสาหลัก คือ 1) สถาบัน 2) โครงสร้างพื้นฐาน 3) เศรษฐกิจมหภาค และ 4) สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มประสิทธิภาพประกอบด้วย 6 เสาหลัก คือ 5) การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม 6) ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า 7) ประสิทธิภาพแรงงาน 8) การพัฒนาตลาดเงิน 9) ความพร้อมทางเทคโนโลยี และ 10) ขนาดของตลาด กลุ่มนวัตกรรมและระดับการพัฒนาประกอบด้วย 2 เสาหลัก

คือ 11) ระดับการพัฒนาของธุรกิจ และ 12) นวัตกรรม ซึ่งจะให้น้ำหนักในการให้คะแนนแต่ละกลุ่มของเสาหลักตามระดับการพัฒนาของประเทศนั้นว่าอยู่ในกลุ่มใดใน 3 กลุ่มคือ 1) ประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยปัจจัยการผลิต 2) ประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยประสิทธิภาพ และ 3) ประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยนวัตกรรม

แนวคิดของนโยบายประเทศไทย 4.0 ต้องการแก้ไขปัญหาของไทยที่ติดกับดักอยู่ 3 ประการคือ กับดักประเทศรายได้ปานกลาง กับดักความเหลื่อมล้ำของความมั่งคั่ง และ กับดักความไม่สมดุลในการพัฒนา โดยจะปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไปสู่ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” โดยมีฐานคิดหลัก คือ เปลี่ยนจาก การผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น ซึ่งจะขับเคลื่อนโดยวาระ 5 วาระได้แก่ 1) การเตรียมคนไทย 4.0 ให้พร้อมก้าวสู่โลกที่หนึ่ง 2) การพัฒนาคลัสเตอร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย 3) การบ่มเพาะผู้ประกอบการและพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม 4) การเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศผ่าน 18 กลุ่มจังหวัด และ 76 จังหวัด และ 5) การบูรณาการอาเซียนเชื่อมประเทศไทยสู่ประชาคมโลก รวมทั้งการปรับเปลี่ยนกลไกภาครัฐเพื่อรองรับประเทศไทย 4.0

บทที่ 4

การวิเคราะห์ และประเมินผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยตามนโยบายประเทศไทย 4.0 ผู้วิจัยได้มีการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิโดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ในส่วนของการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ รายงานผลการจัดอันดับ แผนยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงบทความทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนข้อมูลที่ได้รับการเผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ จากนั้นผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบสอบถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบตัวต่อตัวโดยใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้างกับผู้ทรงคุณวุฒิแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันจำนวน 2 หน่วยงาน ประกอบด้วย 1) ดร.ณรงค์ ศิริเลิศวรกุล ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) 2) ดร.วีรพงศ์ ไชยเพิ่ม อดีตผู้อำนวยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างของผู้เชี่ยวชาญในหน่วยงานอิสระที่เกี่ยวข้องในระดับการวางนโยบายและการนำนโยบายการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันไปสู่การปฏิบัติจำนวน 2 หน่วยงาน ประกอบด้วย 3) ดร.คณิต แสงสุพรรณ เลขาธิการคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และ 4) นางสาวดวงใจ อัสวจินตจิตร เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) กลุ่มที่ 3 กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารของภาคเอกชนที่จะมีส่วนสำคัญในการดำเนินการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย จำนวน 2 หน่วยงาน ประกอบด้วย 5) นายเจน นำชัยศิริ อดีตประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และ 6) นายปรีดี ดาวฉาย กรรมการผู้จัดการใหญ่ธนาคารกสิกรไทยและประธานกรรมการสมาคมธนาคารไทย กลุ่มที่ 4 กลุ่มตัวอย่างของนักวิชาการ ประกอบด้วย 7) รศ.ดร.มนตรี โสคติยานุรักษ์ ผู้อำนวยการจัดการภาครัฐและภาคเอกชนมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และ 8) ดร.ภูมิพร ธรรมสถิตย์เดช ผู้อำนวยการศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยมหิดล

โดยเนื้อหาและวัตถุประสงค์หลักของการสัมภาษณ์เน้นสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแข่งขันของประเทศในด้านต่าง ๆ ประกอบไปด้วย 1) ด้านการศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม คุณภาพของระบบการศึกษาของประเทศไทยในระดับขั้นพื้นฐาน อุดมศึกษา ด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และระบบการฝึกอบรมบุคลากรเฉพาะด้านเพื่อการทำงานในภาคธุรกิจ 2) ด้านนวัตกรรมที่เกี่ยวกับความสามารถของประเทศ ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาในการสร้างนวัตกรรม คุณภาพของสถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์ และการสร้างนวัตกรรมอยู่ในระดับสูง การจัดสรรงบประมาณในการวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชน การดำเนินการวิจัยร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษาและภาคเอกชนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการเชิงพาณิชย์ รวมไปถึงความพร้อมของนักวิทยาศาสตร์และวิศวกร 3) ด้านโครงสร้างพื้นฐานตั้งแต่ระดับโครงสร้างพื้นฐานด้านโทรศัพท์ที่มีการกระจายอย่างทั่วถึงกับประชากรทั้งประเทศ การคมนาคมขนส่งระบบราง ระบบขนส่งท่าเรือ และระบบขนส่งทางบก 4) ด้านระดับการพัฒนาของธุรกิจในมิติของจำนวนและคุณภาพของผู้ผลิตในท้องถิ่น ระดับการพัฒนาให้เกิดการรวมตัวกันของกลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster) ความเชื่อมโยงของห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) และเทคโนโลยีและองค์ความรู้ของภาคธุรกิจในกระบวนการผลิต 5) ด้านสถาบันในประเด็นงบประมาณเกี่ยวกับการป้องกันผู้ก่อการร้าย อาชญากรรม และความรุนแรงมีสูง การให้ความสำคัญกับการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา ความน่าเชื่อถือที่มีต่อนักการเมือง รวมทั้งจรรยาบรรณและจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจของภาคธุรกิจ 6) ด้านประสิทธิภาพของตลาดในประเด็นอัตราภาษีของภาครัฐที่มีต่อการดำเนินธุรกิจ กรมสรรพากร กรมศุลกากร ต้นทุนนโยบายสินค้าเกษตร และระดับการกีดกันทางการค้า 7) ด้านประสิทธิภาพของตลาดแรงงานเน้นประเด็นความยืดหยุ่นในการกำหนดค่าจ้างเงินเดือน ผลกระทบของภาษีที่มีต่อแรงจูงใจในการทำงาน ความน่าเชื่อถือในการจัดการแรงงานอย่างมีอาชีพของภาคธุรกิจ และ ผลผลิตภาพของการทำงานของแรงงาน 8) ด้านการพัฒนาตลาดเงิน สอบถามประเด็นกฎระเบียบข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์ที่เอื้อต่อตลาดทุนตลาดเงิน ความน่าเชื่อถือของระบบธนาคาร ความยากง่ายของการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

นอกจากประเด็นความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแข่งขันของประเทศแล้ว งานวิจัยนี้ยังมุ่งเน้นสอบถามประเด็นที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายประเทศไทย 4.0 ข้อดีของนโยบาย และสิ่งที่ควรเพิ่มเติมเข้าไปในนโยบายเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ความเห็นเกี่ยวกับนโยบายประเทศไทย 4.0 ที่จะมีผลต่อระดับความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ และปัจจัยสำคัญที่สุดที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ บทบาทที่ภาครัฐ/ภาคธุรกิจต้องดำเนินการเพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคใหญ่

ของการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ และความคิดเห็นที่ว่านโยบายประเทศไทย 4.0 จะมีส่วนช่วยแก้ปัญหาอุปสรรคดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร ผลการสัมภาษณ์ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดกลุ่ม และนำเสนอเป็นผลการวิจัยดังปรากฏในหัวข้อต่อไป

1. คุณลักษณะสำคัญของการดำเนินการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ

1.1 ผลการวิจัยด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบตัวต่อตัว โดยใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้างกับผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 8 ท่านที่กล่าวถึงในตอนต้น สรุปได้ดังนี้

1.1.1 กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน มีความเห็นว่าคุณลักษณะสำคัญของการดำเนินการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจประกอบด้วย

1.1.1.1 ปัจจัยด้านการศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม ได้แก่ คุณภาพของการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และ คุณภาพของระบบการฝึกอบรมบุคลากรเฉพาะด้านเพื่อการทำงานในภาคธุรกิจ เป็นต้น

1.1.1.2 ปัจจัยด้านนวัตกรรม ได้แก่ ความสามารถของประเทศ ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาในการสร้างนวัตกรรมอยู่ในระดับสูง ธุรกิจเอกชนมีการจัดสรรงบประมาณในการวิจัยและพัฒนาในสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับยอดขาย ความพร้อมของนักวิทยาศาสตร์และวิศวกร และ การดำเนินการวิจัยร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษาและภาคเอกชนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการเชิงพาณิชย์

1.1.1.3 ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ระดับโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมขนส่งระบบราง และ ระดับโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่งท่าเรือ

1.1.1.4 ปัจจัยด้านระดับการพัฒนาของธุรกิจ ได้แก่ จำนวนและคุณภาพของผู้ผลิตในท้องถิ่น

1.1.1.5 ปัจจัยด้านสถาบัน ได้แก่ การให้ความสำคัญกับการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา ความน่าเชื่อถือที่มีต่อนักการเมือง และจรรยาบรรณและจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจของภาคธุรกิจ

1.1.1.6 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของตลาด ได้แก่ อัตราภาษีของภาครัฐที่มีต่อการดำเนินธุรกิจ กรมสรรพากร กรมศุลกากร ต้นทุนนโยบายสินค้าเกษตร และ ระดับการกีดกันทางการค้า

1.1.1.7 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน ได้แก่ ความน่าเชื่อถือในการจัดการแรงงานอย่างมีอาชีพของภาคธุรกิจ และ ผลผลิตภาพของการทำงานของแรงงาน

1.1.1.8 ปัจจัยด้านการพัฒนาตลาดเงิน เช่น ความยากง่ายของการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เป็นต้น

1.1.2 กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับการวางแผนนโยบายและการนำนโยบายการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันไปสู่การปฏิบัติมีความเห็นว่าคุณลักษณะสำคัญของการดำเนินการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจประกอบด้วย

1.1.2.1 ปัจจัยด้านนวัตกรรม ได้แก่ ธุรกิจเอกชนมีการจัดสรรงบประมาณในการวิจัยและพัฒนาในสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับยอดขาย และความพร้อมของนักวิทยาศาสตร์และวิศวกร

1.1.2.2 ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ระดับโครงสร้างพื้นฐานด้านโทรศัพท์ที่มีการกระจายอย่างทั่วถึงกับประชากรทั้งประเทศ ระดับโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่งระบบราง ระดับโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่งท่าเรือ และ ระดับโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่งทางบก

1.1.2.3 ปัจจัยด้านระดับการพัฒนาของธุรกิจ ได้แก่ จำนวนและคุณภาพของผู้ผลิตในท้องถิ่น ระดับการพัฒนาให้เกิดการรวมตัวกันของกลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster) และความเชื่อมโยงของห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain)

1.1.2.4 ปัจจัยด้านสถาบัน ได้แก่ งบประมาณเกี่ยวกับการป้องกันผู้ก่อการร้าย อาชญากรรม และความรุนแรงมีสูง การให้ความสำคัญกับการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา ความน่าเชื่อถือที่มีต่อธนาคารเมือง และ จรรยาบรรณและจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจของภาคธุรกิจ

1.1.2.5 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของตลาด ได้แก่ อัตราภาษีของภาครัฐที่มีต่อการดำเนินธุรกิจ กรมสรรพากร กรมศุลกากร ต้นทุนนโยบายสินค้าเกษตร และ ระดับการกีดกันทางการค้า

1.1.2.6 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน ได้แก่ ผลกระทบของภาษีที่มีต่อแรงจูงใจในการทำงาน

1.1.2.7 ปัจจัยด้านการพัฒนาตลาดเงิน ได้แก่ กฎระเบียบข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์ที่เอื้อต่อตลาดทุนตลาดเงิน และ ความน่าเชื่อถือของระบบธนาคาร

1.1.3 กลุ่มที่ 3 กลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารของภาคเอกชนมีความเห็นว่า คุณลักษณะสำคัญของการดำเนินการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย

1.1.3.1 ปัจจัยด้านการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน และการฝึกอบรม ได้แก่ คุณภาพของ ระบบการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา คุณภาพของการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และ คณิตศาสตร์ และ คุณภาพของระบบการฝึกอบรมบุคลากรเฉพาะด้านเพื่อการทำงานในภาคธุรกิจ

1.1.3.2 ปัจจัยด้านนวัตกรรม ได้แก่ ความสามารถของประเทศ ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาในการสร้างนวัตกรรมอยู่ในระดับสูง คุณภาพของสถาบันวิจัยทาง วิทยาศาสตร์ และการสร้างนวัตกรรมอยู่ในระดับสูง ธุรกิจเอกชนมีการจัดสรรงบประมาณในการ วิจัยและพัฒนาในสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับยอดขาย ความพร้อมของนักวิทยาศาสตร์และวิศวกร และ การดำเนินการวิจัยร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษาและภาคเอกชนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการ เชิงพาณิชย์

1.1.3.3 ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ระดับโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมขนส่งระบบราง และ ระดับโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่งท่าเรือ

1.1.3.4 ปัจจัยด้านระดับการพัฒนาของธุรกิจ ได้แก่ จำนวนและ คุณภาพของผู้ผลิตในท้องถิ่น ระดับการพัฒนาให้เกิดการรวมตัวกันของกลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster) และ ความเชื่อมโยงของห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain)

1.1.3.5 ปัจจัยด้านสถาบัน ได้แก่ งบประมาณเกี่ยวกับการป้องกัน ผู้ก่อการร้าย อาชญากรรม และความรุนแรงมีสูง การให้ความสำคัญกับการปกป้องทรัพย์สินทาง ปัญญา และ ความน่าเชื่อถือที่มีต่อนักการเมือง

1.1.3.6 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของตลาด ได้แก่ ต้นทุนนโยบายสินค้า เกษตร และ ระดับการกีดกันทางการค้า

1.1.3.7 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน ได้แก่ ผลกระทบ ของภาษีที่มีต่อแรงจูงใจในการทำงาน และ ผลผลิตภาพของการทำงานของแรงงาน

1.1.3.8 ปัจจัยด้านการพัฒนาตลาดเงิน ได้แก่ ความยากง่ายของการ เข้าถึงแหล่งเงินทุน

1.1.4 กลุ่มที่ 4 กลุ่มตัวอย่างของนักวิชาการมีความเห็นว่าคุณลักษณะสำคัญ ของการดำเนินการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจประกอบด้วย

1.1.4.1 ปัจจัยด้านการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน และการฝึกอบรม ได้แก่ คุณภาพของระบบการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา คุณภาพของการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และ คุณภาพของระบบการฝึกอบรมบุคลากรเฉพาะด้านเพื่อการทำงานในภาคธุรกิจ

1.1.4.2 ปัจจัยด้านนวัตกรรม ได้แก่ ความสามารถของประเทศ ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาในการสร้างนวัตกรรมอยู่ในระดับสูง คุณภาพของสถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์ และการสร้างนวัตกรรมอยู่ในระดับสูง ธุรกิจเอกชนมีการจัดสรรงบประมาณในการวิจัยและพัฒนาในสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับยอดขาย

1.1.4.3 ปัจจัยด้านสถาบัน ได้แก่ ความน่าเชื่อถือที่มีต่อนักการเมือง การให้ความสำคัญกับการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา และจรรยาบรรณและจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจของภาคธุรกิจ

1.1.4.4 ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ระดับโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมขนส่งระบบราง และระดับโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่งทางบก

1.1.4.5 ปัจจัยด้านระดับการพัฒนาของธุรกิจ ได้แก่ ระดับการพัฒนาให้เกิดการรวมตัวกันของกลุ่มอุตสาหกรรม เทคโนโลยีและองค์ความรู้ของภาคธุรกิจในกระบวนการผลิต

1.1.4.6 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของตลาด ได้แก่ อัตราภาษีของภาครัฐ ที่มีต่อการดำเนินธุรกิจ กรมสรรพากร กรมศุลกากร และระดับการกีดกันทางการค้า

1.1.4.7 ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน ได้แก่ ความน่าเชื่อถือในการจัดการแรงงานอย่างมืออาชีพของภาคธุรกิจ และผลิตภาพของการทำงานของแรงงาน

1.1.4.8 ปัจจัยด้านการพัฒนาตลาดเงิน ได้แก่ ความน่าเชื่อถือของระบบธนาคาร และความง่ายของการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

1.1.5 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสี่กลุ่มจะพบว่า คุณลักษณะสำคัญของการดำเนินการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศประกอบด้วย

1.1.5.1 ด้านการศึกษาระดับขั้นสูงและการฝึกอบรม ประกอบด้วยคุณภาพของการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และ คุณภาพของระบบการฝึกอบรมบุคลากรเฉพาะด้านเพื่อการทำงานในภาคธุรกิจ

1.1.5.2 ด้านนวัตกรรม ประกอบด้วยความสามารถของประเทศ ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาในการสร้างนวัตกรรมอยู่ในระดับสูง ธุรกิจเอกชนมีการจัดสรร

งบประมาณในการวิจัยและพัฒนาในสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับยอดขาย ความพร้อมของ นักวิทยาศาสตร์และวิศวกร และ การดำเนินการวิจัยร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษาและ ภาคเอกชนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการเชิงพาณิชย์

1.1.5.3 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วยระดับโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมขนส่งระบบรางและระดับโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่งท่าเรือ

1.1.5.4 ด้านระดับการพัฒนาของธุรกิจ ประกอบด้วยจำนวนและ คุณภาพของผู้ผลิตในท้องถิ่น ระดับการพัฒนาให้เกิดการรวมตัวกันของกลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster) และความเชื่อมโยงของห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain)

1.1.5.5 ด้านสถาบัน ประกอบด้วยงบประมาณเกี่ยวกับการป้องกัน ผู้ก่อการร้ายอาชญากรรม และความรุนแรงมีสูง การให้ความสำคัญกับการปกป้องทรัพย์สินทาง ปัญญา ความน่าเชื่อถือที่มีต่อนักการเมือง และจรรยาบรรณและจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจของ ภาคธุรกิจ

1.1.5.6 ด้านประสิทธิภาพของตลาด ประกอบด้วยอัตราภาษีของ ภาครัฐที่มีต่อการดำเนินธุรกิจ กรมสรรพากรและกรมศุลกากร ต้นทุนนโยบายสินค้าเกษตร และ ระดับการกีดกันทางการค้า

1.1.5.7 ด้านประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน ประกอบด้วยผลกระทบ ของภาษีที่มีต่อแรงจูงใจในการทำงาน และผลผลิตของการทำงานของแรงงาน

1.1.5.8 ด้านการพัฒนาตลาดเงิน ประกอบด้วยความยากง่ายของการ เข้าถึงแหล่งเงินทุน

2. สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของ ประเทศ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดอันดับของประเทศไทยของ WEF ในช่วงปี 2551 – 2561 ผู้วิจัยพบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิที่กล่าวถึงใน ตอนต้น โดยทั้งสองแหล่งข้อมูลกล่าวถึงปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันด้าน เศรษฐกิจของประเทศคือ

1. การสร้างนวัตกรรม
2. การพัฒนาบุคลากร
3. ระบบโครงสร้างพื้นฐาน

4. กฎระเบียบต่าง ๆ ของภาครัฐ และ

5. การพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster)

โดยประเด็นแรกเรื่องของการสร้างนวัตกรรมที่ผลการวิจัย พบว่า เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในอดีตที่ผ่านมาในรูปแบบการพัฒนาประเทศตามโมเดล 1.0 ถึง 3.0 ประเทศไทยอยู่ในสถานะที่พึ่งพาการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investments) และ องค์ความรู้ของเทคโนโลยีขั้นสูง (Know-how) จากต่างประเทศ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการคิดค้นพัฒนาจนทำให้ปัจจุบันประเทศไทยมีอุปสรรคด้านความสามารถในการคิดค้นนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีขั้นสูงด้วยตนเองได้ ส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยชะลอตัวลงและสูญเสียความสามารถในการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ดังจะเห็นได้จากผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันปีล่าสุด พ.ศ. 2560 – 2561 สำหรับเสาหลักที่ 12 เรื่องนวัตกรรม ประเทศไทยได้ถูกจัดอันดับรวมทั้งอันดับ 50 จากทั้งหมด 137 ประเทศ คะแนน 3.46 ซึ่งเป็นคะแนนต่ำที่สุดสำหรับทั้ง 12 เสาหลัก ในขณะที่ประเทศสวีเดน สหราชอาณาจักร และเยอรมันอยู่ที่ 5.82, 5.82 และ 5.64 คะแนนตามลำดับ และอยู่ถูกจัดอันดับในอันดับที่ 1, 2 และ 5 โดยเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยย่อยประเทศไทยได้รับการจัดอันดับขีดความสามารถด้านนวัตกรรมอันดับที่ 69 ในขณะที่ประเทศที่ได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันอันดับต้นๆของโลก อาทิ ประเทศสวีเดน สหราชอาณาจักร และเยอรมันที่เสาหลักที่ 12 เรื่องนวัตกรรมได้รับการจัดอันดับ 1, 2 และ 5 ตามลำดับ เช่นเดียวกับปัจจัยย่อยด้านคุณภาพของสถาบันวิจัยและพัฒนา ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ 56 ขณะที่ประเทศสวีเดน เนเธอร์แลนด์ และสหรัฐอเมริกาได้รับการจัดอันดับ 1, 4 และ 5 ตามลำดับ สำหรับปัจจัยย่อยด้านความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนา ระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคอุตสาหกรรม ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ 39 เปรียบเทียบกับประเทศสวีเดน สหราชอาณาจักร และเนเธอร์แลนด์ที่ได้รับการจัดอันดับ 1, 2 และ 5 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังจะเห็นได้จากข้อมูลค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนที่ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับอยู่ที่ 43 เปรียบเทียบกับประเทศสวีเดน สหราชอาณาจักร และเยอรมันที่ได้รับการจัดอันดับ 1, 2 และ 4 ตามลำดับ

จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาทางด้าน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการชี้วัดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศยังเป็นจุดอ่อนที่สำคัญของประเทศไทย ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า การวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ส่วนกลางของประเทศและอยู่ในบริษัทที่มีขนาดใหญ่เท่านั้น ในขณะที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ของประเทศเป็นธุรกิจที่มีขนาดกลางและเล็ก ยังขาดความพร้อมด้านเงินทุนและบุคลากรด้านวิจัยและพัฒนา และการให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา ดังนั้น

จึงพบว่าภาคเอกชนไทยจึงยังไม่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์นวัตกรรมที่มีศักยภาพทางการแข่งขันในระดับสูงได้ ประกอบกับเมื่อพิจารณาการจัดอันดับเสาหลักที่ 1 สถาบัน ในปัจจัยย่อยการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ 106 จากทั้งหมด 137 ประเทศซึ่งนับว่าต่ำมาก และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ สิงคโปร์ และเนเธอร์แลนด์ที่ได้รับการจัดอันดับที่ 1, 4 และ 6 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังมีปัญหาการละเมิดสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาที่สูงมากอีกด้วย

ประเด็นต่อมาที่ผู้วิจัยพบว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศคือการพัฒนาบุคลากรของประเทศในทุกภาคส่วน พบว่าที่ผ่านมามีประเทศไทยประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำและไม่สมดุลของทุนมนุษย์ทั้งภาคสังคมและเศรษฐกิจ เนื่องจากการพัฒนาบุคลากรจำเป็นต้องดำเนินการอย่างบูรณาการ โดยการนำทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาดำเนินการร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นส่วนขององค์กรรัฐ ภาคธุรกิจ และประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันเสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรมที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้ดีมากนัก โดยประเทศไทยได้รับการจัดอันดับรวมทั้ง 57 ในปี 2560 – 2561 ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา เนเธอร์แลนด์ และสวีเดนได้รับการจัดอันดับรวมทั้ง 1, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ และยังพบว่าผลการจัดอันดับในปัจจัยย่อยเรื่อง การฝึกอบรมเฉพาะด้านที่ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ 90 ขณะที่ประเทศสวีเดน เนเธอร์แลนด์ และสิงคโปร์ได้รับการจัดอันดับที่ 1, 2 และ 4 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการพัฒนาทักษะฝีมือเฉพาะด้าน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อศักยภาพในการแข่งขันขององค์กรที่บุคลากรเหล่านั้นปฏิบัติงานอยู่ และปัจจัยย่อยด้านคุณภาพของระบบการศึกษาที่ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ 65 โดยประเทศสวีเดน สิงคโปร์ และสหรัฐอเมริกายุ่ที่อันดับ 1, 2 และ 4 ตามลำดับ สะท้อนว่าคุณภาพของระบบการศึกษาไทยมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องได้รับการพิจารณาเพื่อปฏิรูปการศึกษาให้สามารถเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนและยกระดับความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ

นอกจากนี้งานวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านที่มีความสามารถในการรองรับการพัฒนานวัตกรรมของประเทศไทย ยังมีไม่เพียงพอต่อการสร้างฐานกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งถือเป็นปัจจัยทำลายความสามารถของประเทศที่จะดึงดูดการลงทุนและพัฒนาในอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ดังจะเห็นได้จากผลการจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านการฝึกอบรมบุคลากรที่ครอบคลุมที่ ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับอยู่ที่อันดับ 47 ขณะที่ประเทศสวีเดน สหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ได้รับการจัดอันดับที่ 1, 2 และ 5 ตามลำดับ

สำหรับด้านระบบโครงสร้างพื้นฐาน ประเทศไทยมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เป็นจุดกึ่งกลางของประเทศที่มีแผ่นดินติดต่อกันในภูมิภาคอาเซียน ทำให้ประเทศไทยมีความได้เปรียบในด้านภูมิศาสตร์และยุทธศาสตร์การคมนาคมทั้งทางบกและทางอากาศ แต่ประเทศไทยกลับขาดการวางแผนลงทุนด้านระบบโครงสร้างพื้นฐานอย่างจริงจังมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านการพัฒนาการคมนาคม โดยเฉพาะการขนส่งระบบรางที่มีต้นทุนการขนส่งที่ต่ำที่สุด ทำให้จำเป็นต้องหันมาพึ่งพาการใช้การขนส่งทางบกเป็นวิธีการขนส่งหลัก ขณะที่ต้นทุนต่อหน่วยในการขนส่งสินค้าทางถนนสูงกว่าช่องทางอื่น รวมทั้งนำมาซึ่งปัญหาการจราจร อุบัติเหตุ และอื่น ๆ อีกด้วย

โดยจากการศึกษาข้อมูลผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของเสาหลักที่ 2 โครงสร้างพื้นฐาน พบว่าทุกปัจจัยย่อยของคุณภาพของระบบโครงสร้างพื้นฐานทั้งถนนและระบบขนส่งทางรถ รถไฟ ท่าเรือ และทางอากาศได้รับการจัดอันดับที่ต่ำลงในช่วงระยะเวลา 10 ปี โดยได้รับการจัดอันดับสูงที่สุดในระหว่างปี 2551 – 2553 และลดต่ำลงมาเรื่อย ๆ จนถึงปี 2558 – 2560 แม้ว่าทุกปัจจัยจะมีการปรับตัวที่ดีขึ้นเล็กน้อยในปี 2560 – 2561 แต่ก็ยังถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากผลการจัดอันดับยังอยู่ระหว่าง 55 ถึง 75 เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสิงคโปร์ สวิตเซอร์แลนด์ และเนเธอร์แลนด์ที่ได้รับการจัดอันดับปัจจัยย่อยคุณภาพของระบบโครงสร้างพื้นฐานทางถนน รถไฟ ท่าเรือและทางอากาศอยู่ที่อันดับต้นที่ 1 ถึง 5 ในทุกระบบ

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันภาครัฐอยู่ระหว่างการเร่งรัดการลงทุน โครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ทั้งในส่วนของโครงการใหม่ และซ่อมแซมระบบเดิมที่ครอบคลุมทั้งทางบก ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศ ซึ่งหากโครงการต่างๆ ดำเนินการแล้วเสร็จในอนาคตคาดว่าจะสามารถช่วยลดต้นทุนด้านการขนส่งให้กับภาคธุรกิจ และเป็นการเปิดพื้นที่ศักยภาพใหม่ๆ อันจะช่วยกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามเส้นทางคมนาคมขนส่งนั้นๆ ตามมาอีกด้วย

นอกจากนี้งานวิจัยพบว่า ปัจจุบันประเทศไทยยังมีกฎระเบียบต่างๆ ที่ก่อให้เกิดขั้นตอนการทำงานที่ไม่จำเป็น แม้ว่าจะมีความพยายามแก้ไขกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ แต่กระบวนการแก้ไขไม่เบ็ดเสร็จสมบูรณ์ ทำให้แม้ว่าจะสามารถแก้ไขเรื่องหนึ่งได้แต่กลับไปติดอีกเรื่องหนึ่งแทน ซึ่งสอดคล้องกับผลการจัดอันดับในเสาหลักที่ 1 สถาบันสำหรับปัจจัยย่อยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของภาครัฐที่สร้างภาระ และปัจจัยย่อยความมีประสิทธิภาพในการจัดการแก้ไขกฎระเบียบ โดยในปี 2560 – 2561 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับอยู่ที่อันดับ 58 และ 72 จากทั้งหมด 137 ประเทศ และภาครัฐควรส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มธุรกิจ (Cluster) เพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนายกระดับของธุรกิจที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ความร่วมมือกันเพื่อกำหนดทิศทางอุตสาหกรรมและสร้างอำนาจต่อรองให้กับกลุ่มธุรกิจ โดยสะท้อนให้เห็นจากการจัด

อันดับของเสาหลักที่ 11 ระดับการพัฒนาของธุรกิจ ปัจจัยย่อยสถานะของการพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster) ซึ่งประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ 67 ในปี 2560 – 2561 เปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา เยอรมัน และเนเธอร์แลนด์ที่ได้รับการจัดอันดับที่ 1, 4 และ 5 ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบปัจจัยความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศของ WEF กับนโยบายประเทศไทย 4.0

การศึกษาวิจัยรายละเอียดของแนวนโยบายประเทศไทย 4.0 ได้ระบุถึงนโยบาย 5 วาระ ประกอบด้วย 1) การเตรียมคนไทย 4.0 เพื่อก้าวเข้าสู่โลกที่หนึ่ง 2) พัฒนาคัลเลคเตอร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรมแห่งอนาคต 3) บ่มเพาะผู้ประกอบการและพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม 4) การเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศผ่านกลไกของ 18 กลุ่มจังหวัด และ 76 จังหวัด 5) นุรณาการอาเซียน เชื่อมประเทศไทยสู่ประชาคมโลก รวมทั้งการปรับเปลี่ยนกลไกภาครัฐเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนนโยบาย ซึ่งจะส่งผลในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ กับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศตามแนวทางของ WEF พบว่ามีความสอดคล้องกันดังแสดงให้เห็นการเปรียบเทียบในตารางที่ 4-1

ตารางที่ 4-1 การเปรียบเทียบรายละเอียดนโยบายประเทศไทย 4.0 กับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศตามแนวทางของ WEF

วาระในการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0	วาระย่อย	ปัจจัยความสามารถในการแข่งขันของประเทศของ WEF
วาระที่ 1 : การเตรียมคนไทย 4.0 เพื่อก้าวเข้าสู่โลกที่หนึ่ง	วาระที่ 1.1 การปฏิรูปการศึกษาเพื่อเตรียมคนไทยสู่โลกที่หนึ่ง วาระที่ 1.2 การสร้างโปรแกรมพัฒนาทักษะอาชีพ	4.09 คุณภาพของการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4.10 อัตราการเข้าโรงเรียนในระดับการศึกษาเบื้องต้น 5.01 การเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา

ตารางที่ 4-1 การเปรียบเทียบรายละเอียดนโยบายประเทศไทย 4.0 กับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศตามแนวทางของ WEF(ต่อ)

วาระในการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0	วาระย่อย	ปัจจัยความสามารถในการแข่งขันของประเทศของ WEF
	วาระที่ 1.3 มาตรการสนับสนุนยุทธศาสตร์ Refill และ Reform เพื่อยกระดับคนไทย 1.0-2.0	5.02 การเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา 5.03 คุณภาพของระบบการศึกษา 5.04 คุณภาพการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ 5.05 คุณภาพของสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการ 5.07 การมีบริการฝึกอบรมเฉพาะทางในท้องถิ่น 5.08 การฝึกอบรมบุคลากร 7.06 ค่าจ้างและผลิตภาพ 12.06 ความเพียงพอของนักวิทยาศาสตร์และวิศวกร
วาระที่ 2 : พัฒนากลยุทธ์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรมแห่งอนาคต	วาระที่ 2.1 : เกษตร อาหาร และเทคโนโลยีชีวภาพ วาระที่ 2.2 : สาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยี วาระที่ 2.3 : เครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์และเทคโนโลยีเมคาทรอนิกส์ วาระที่ 2.4 : ดิจิทัล Internet of Things ปัญญาประดิษฐ์ และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว	1.02 การปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา 9.01 ความพร้อมใช้งานของเทคโนโลยีล่าสุด 9.02 ระดับการนำเทคโนโลยีไปใช้ในบริษัท 9.03 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและการถ่ายทอดเทคโนโลยี 9.04 จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 4-1 การเปรียบเทียบรายละเอียดนโยบายประเทศไทย 4.0 กับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศตามแนวทางของ WEF(ต่อ)

วาระในการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0	วาระย่อย	ปัจจัยความสามารถในการแข่งขันของประเทศของ WEF
วาระที่ 2 : พัฒนากลยุทธ์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรมแห่งอนาคต	วาระที่ 2.5 : เศรษฐกิจสร้างสรรค์ วัฒนธรรมและการบริการที่มีมูลค่าสูง วาระที่ 2.6 : กรอบยุทธศาสตร์กำลังคนของประเทศ วาระที่ 2.7 : การปฏิรูประบบการวิจัยเพื่อก้าวสู่ประเทศไทย 4.0	9.05 จำนวนผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงผ่านโครงข่ายโทรศัพท์ประจำที่ 9.06 Internet bandwidth เชื่อมต่อกับต่างประเทศ 9.07 จำนวนผู้ลงทะเบียนใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงทางโทรศัพท์มือถือ 11.01 จำนวนผู้ผลิตในท้องถิ่น 11.02 คุณภาพของผู้ผลิตในท้องถิ่น 11.03 สถานะของการพัฒนาอุตสาหกรรม 11.07 ความซับซ้อนในกระบวนการผลิต 12.01 ชีตความสามารถด้านนวัตกรรม 12.02 คุณภาพของสถาบันวิจัยและพัฒนา 12.03 ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาภาคเอกชน 12.04 ความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคอุตสาหกรรม

ตารางที่ 4-1 การเปรียบเทียบรายละเอียดนโยบายประเทศไทย 4.0 กับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศตามแนวทางของ WEF(ต่อ)

วาระในการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0	วาระย่อย	ปัจจัยความสามารถในการแข่งขันของประเทศของ WEF
		12.06 ความเพียงพอของนักวิทยาศาสตร์และวิศวกร 12.07 การยื่นจดสิทธิบัตร
วาระที่ 3: บ่มเพาะผู้ประกอบการและพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม	วาระที่ 3.1 : การพัฒนาเกษตรกรที่ทันสมัย (Smart Farmers) วาระที่ 3.2 : การยกระดับขีดความสามารถของ SMEs วาระที่ 3.3 : การพัฒนากลุ่มธุรกิจบริการที่มีมูลค่าสูง วาระที่ 3.4 : การสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการบ่มเพาะ Startups	5.07 การมีบริการฝึกอบรมเฉพาะทางในท้องถิ่น 5.08 การฝึกอบรมบุคลากร 7.08 ความสามารถของประเทศในการรักษาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถสูง 7.09 ความสามารถของประเทศในการดึงดูดทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถสูง 8.05 ความพร้อมของการลงทุนแบบการร่วมทุน (Venture Capital) 9.02 ระดับการนำเทคโนโลยีไปใช้ในบริษัท 11.05 ความกว้างของห่วงโซ่มูลค่า 12.01 ขีดความสามารถด้านนวัตกรรม 12.03 ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาภาคเอกชน

ตารางที่ 4-1 การเปรียบเทียบรายละเอียดนโยบายประเทศไทย 4.0 กับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศตามแนวทางของ WEF(ต่อ)

วาระในการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0	วาระย่อย	ปัจจัยความสามารถในการแข่งขันของประเทศของ WEF
วาระที่ 4: การเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศผ่านกลไกของ 18 กลุ่มจังหวัด และ 76 จังหวัด	วาระที่ 4.1 : โครงสร้างพื้นฐานระบบตลาดและกติกการค้า วาระที่ 4.2 : ยุทธศาสตร์และแนวทางขับเคลื่อน 18 กลุ่มจังหวัด วาระที่ 4.3 : การจัดตั้ง Innovation Hub ในระดับภูมิภาค วาระที่ 4.4 : การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์จังหวัด 4.0	6.03 ประสิทธิภาพในการต่อต้านนโยบายผูกขาด 11.03 สถานะของการพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรม 12.01 ชีตความสามารถด้านนวัตกรรม
วาระที่ 5 : นูรณาการอาเซียนเชื่อมประเทศไทยสู่ประชาคมโลก	วาระที่ 5.1 : การผลักดันให้ประเทศไทยเป็นชาติการค้าและหนึ่งในศูนย์กลางธุรกิจระหว่างประเทศของเอเชีย วาระที่ 5.2 : การขับเคลื่อนเศรษฐกิจในบริบทของ CLMVT วาระที่ 5.3 : โมเดลการทำธุรกิจระหว่างประเทศในศตวรรษที่ 21	6.06 จำนวนขั้นตอนในการเริ่มก่อตั้งธุรกิจ 6.07 จำนวนวันที่ต้องใช้ในการจัดตั้งธุรกิจ 11.03 สถานะของการพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรม
การปรับเปลี่ยนกลไกภาครัฐเพื่อรองรับนโยบายประเทศไทย 4.0	- การสร้างรัฐที่น่าเชื่อถือ - แหล่งที่มาของนโยบายสาธารณะ	1.03 การเบี่ยงเบนของงบประมาณสาธารณะที่ผิดกฎหมาย

ตารางที่ 4-1 การเปรียบเทียบรายละเอียดนโยบายประเทศไทย 4.0 กับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศตามแนวทางของ WEF(ต่อ)

วาระในการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0	วาระย่อย	ปัจจัยความสามารถในการแข่งขันของประเทศของ WEF
	<ul style="list-style-type: none"> - การปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจ อำนาจหน้าที่ และรูปแบบการปฏิบัติราชการ - การสร้างภาคีความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ - การยกระดับขีดความสามารถในการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลง - การบริหารจัดการการเงินและทรัพยากร - การสร้างระบบราชการแบบไร้รอยต่อ 	1.04 ความเชื่อถือของสาธารณชนต่อนักการเมือง 1.05 การจ่ายเงินไม่ถูกต้องและให้สินบน 1.07 การใช้พวกพ้องนิยมในระบบราชการ 1.08 ประสิทธิภาพของการใช้จ่ายภาครัฐบาล 1.12 ความโปร่งใสในการจัดทำนโยบายของรัฐบาล

วาระที่ 1 : การเตรียมคนไทย 4.0 เพื่อก้าวเข้าสู่โลกที่หนึ่ง

การศึกษาวิจัยพบว่า วาระที่ 1 ของนโยบายประเทศไทย 4.0 ที่ว่าด้วยการเตรียมคนไทย 4.0 เพื่อก้าวเข้าสู่โลกที่หนึ่ง ประกอบด้วย 3 วาระย่อยคือ 1.1) การปฏิรูปการศึกษาเพื่อเตรียมคนไทยสู่โลกที่หนึ่ง 1.2) การสร้างโปรแกรมพัฒนาทักษะอาชีพ และ 1.3) มาตรการสนับสนุนยุทธศาสตร์ Refill และ Reform เพื่อยกระดับคนไทย มีความสอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศในมุมมองของ WEF ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เสาหลักที่ 4) การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม (เสาหลักที่ 5) รวมถึงบุคลากรทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ (เสาหลักที่ 7 และ 12) คนไทยจะมีระดับการศึกษา ความรู้ ทักษะและผลิตภาพที่สูงขึ้น ได้รับการศึกษาและฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม มีเส้นทางวิชาชีพ บนฐานทักษะและความเชี่ยวชาญ และมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วาระที่ 2 : พัฒนากลยุทธ์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรมแห่งอนาคต

การศึกษาวิจัยพบว่า วาระที่ 2 พัฒนากลยุทธ์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรมแห่งอนาคต ที่ประกอบด้วย 7 วาระย่อยคือ 2.1) เกษตร อาหารและเทคโนโลยีชีวภาพ 2.2) สาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยี 2.3) เครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์และเทคโนโลยีแมคคาทรอนิกส์ 2.4) ดิจิทัล Internet of Things ปัญญาประดิษฐ์ และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว 2.5) เศรษฐกิจสร้างสรรค์ วัฒนธรรมและการบริการที่มีมูลค่าสูง 2.6) กรอบยุทธศาสตร์กำลังคนของประเทศ และ 2.7) การปฏิรูประบบการวิจัยเพื่อก้าวสู่ประเทศไทย 4.0 มีความสอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศในมุมมองของ WEF ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม (เสาหลักที่ 12) ที่เน้นให้เกิดการใช้เทคโนโลยีในการปรับปรุงกระบวนการผลิต และ ทรัพย์สินทางปัญญา ความพร้อมทางเทคโนโลยี (เสาหลักที่ 9) รวมทั้งความซับซ้อนทางธุรกิจ (เสาหลักที่ 11)

วาระที่ 3 : บ่มเพาะผู้ประกอบการและพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

การศึกษาวิจัยพบว่า วาระที่ 3 บ่มเพาะผู้ประกอบการและพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมประกอบด้วย 4 วาระย่อยคือ 3.1) การพัฒนาเกษตรกรที่ทันสมัย 3.2) การยกระดับขีดความสามารถของบริษัทวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) 3.3) การพัฒนากลุ่มธุรกิจบริการที่มีมูลค่าสูง และ 3.4) การสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการบ่มเพาะธุรกิจสตาร์ทอัพ (Startup) มีความสอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศในมุมมองของ WEF ที่เกี่ยวข้องกับด้านการฝึกอบรม (เสาหลักที่ 5) ความสามารถของประเทศในการรักษาและดึงดูดทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถสูง (7.08 และ 7.09 ในเสาหลักที่ 7) ความพร้อมของการลงทุนแบบการร่วมทุน (8.05 ในเสาหลักที่ 8) ระดับการนำเทคโนโลยีไปใช้ในบริษัท (9.02 ในเสาหลักที่ 9) ความกว้างของห่วงโซ่มูลค่า (11.05 ในเสาหลักที่ 11) และนวัตกรรม (เสาหลักที่ 12)

ในการสร้างเกษตรกรที่ทันสมัย จำเป็นต้องมีการให้การศึกษาและฝึกอบรมแก่เกษตรกรในการบริหารจัดการและใช้เทคโนโลยี ทั้งในการผลิต การแปรรูป และบริการ และมีการเชื่อมห่วงโซ่ผู้ผลิตสู่ห่วงโซ่ผู้บริโภค ธุรกิจ SME ต้องนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในองค์กรเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน รวมทั้งมีการวิจัยและพัฒนาในการสร้างนวัตกรรมทั้งด้านผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตเพื่อเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรม 4.0 และสำหรับการพัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัพจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนทางการเงินในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ธุรกิจร่วมทุน (Venture Capital) หรือตราสารทุน/ หุ้นนอกตลาด (Private Equity) ที่ภาคเอกชนเป็นผู้จัดตั้ง สนับสนุนให้มีการนำเข้าทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถสูงเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่ธุรกิจสตาร์ทอัพ

วาระที่ 4 : การเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศผ่านกลไกของ 18 กลุ่มจังหวัด และ 76 จังหวัด

การศึกษาวิจัยพบว่า วาระที่ 4 การเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศผ่านกลไกของ 18 กลุ่มจังหวัด และ 76 จังหวัด ประกอบด้วย 4 วาระย่อยคือ 4.1) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบตลาดและกติกาค้า 4.2) ยุทธศาสตร์และแนวทางขับเคลื่อน 18 กลุ่มจังหวัด 4.3) การจัดตั้ง ศูนย์นวัตกรรมในระดับภูมิภาค และ 4.4) การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์จังหวัด 4.0 มีความสอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศในมุมมองของ WEF ที่เกี่ยวข้องกับด้านประสิทธิภาพในการต่อต้านนโยบายผูกขาด (6.03 ในเสาหลักที่ 6) สถานะของการพัฒนาอุตสาหกรรม (11.03 ในเสาหลักที่ 11) จิตความสามารถด้านนวัตกรรม (12.01 ในเสาหลักที่ 12)

ในการเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานระบบตลาดและกติกาค้า จำเป็นต้องมีกฎหมายการแข่งขันทางการค้าเป็นกรอบกติกาค้าให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจทุกระดับ เพื่อทำให้เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ป้องกันการผูกขาด ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจในประเทศจำเป็นต้องมีการกระจายความมั่งคั่งสู่ระดับภูมิภาค เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมตามกลุ่มจังหวัดที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ เช่นกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 1 ประกอบไปด้วย นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา และสระบุรี เหมาะสมกับคลัสเตอร์อุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เมืองนวัตกรรมด้านอาหาร แหล่งองค์ความรู้ด้านการศึกษานวัตกรรม และ โลจิสติกส์ เป็นต้น มีการจัดตั้ง ศูนย์นวัตกรรมในระดับภูมิภาคเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเกษตรและอาหาร ด้านสังคมสูงอายุ เป็นต้น

วาระที่ 5 : บูรณาการอาเซียน เชื่อมประเทศไทยสู่ประชาคมโลก

การศึกษาวิจัยพบว่า วาระที่ 5 บูรณาการอาเซียน เชื่อมประเทศไทยสู่ประชาคมโลกประกอบด้วย 3 วาระย่อยคือ 5.1) การผลักดันให้ประเทศไทยเป็นชาติการค้าและหนึ่งในศูนย์กลางธุรกิจระหว่างประเทศของเอเชีย 5.2) การขับเคลื่อนเศรษฐกิจในบริบทของกลุ่มประเทศ CLMVT และ 5.3) โมเดลการทำธุรกิจระหว่างประเทศในศตวรรษที่ 21 มีความสอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศในมุมมองของ WEF ที่เกี่ยวข้องกับจำนวนขั้นตอนในการเริ่มก่อตั้งธุรกิจ (6.06 ในเสาหลักที่ 6) จำนวนวันที่ต้องใช้ในการจัดตั้งธุรกิจ (6.07 ในเสาหลักที่ 6) และสถานะของการพัฒนาอุตสาหกรรม (11.03 ในเสาหลักที่ 11)

เพื่อส่งเสริมให้บรรษัทข้ามชาติจัดตั้งสำนักงานใหญ่ข้ามประเทศ และบริษัทการค้าระหว่างประเทศในประเทศไทย จำเป็นต้องมีมาตรการหลายอย่าง มาตรการหนึ่งคืออำนวยความสะดวกในการจัดตั้งธุรกิจในประเทศ โดยมีจำนวนขั้นตอนในการเริ่มก่อตั้งธุรกิจที่กระชับ

และจำนวนวันที่ต้องใช้ในการจัดตั้งธุรกิจที่รวดเร็ว หนึ่งในยุทธศาสตร์ที่จะทำให้ไทยเป็นชาติการค้าและเป็นหนึ่งในศูนย์กลางธุรกิจในภูมิภาคคือการพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรม

การปรับเปลี่ยนกลไกภาครัฐเพื่อรองรับนโยบายประเทศไทย 4.0

การศึกษาวิจัยพบว่า การปรับเปลี่ยนกลไกภาครัฐเพื่อรองรับนโยบายประเทศไทย 4.0 ประกอบด้วย 7 วาระ คือ 1) การสร้างรัฐที่น่าเชื่อถือ 2) แหล่งที่มาของนโยบายสาธารณะ 3) การปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจ อำนาจหน้าที่ และรูปแบบการปฏิบัติราชการ 4) การสร้างภาคีความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ 5) การยกระดับขีดความสามารถในการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลง 6) การบริหารจัดการการเงินและทรัพยากร และ 7) การสร้างระบบราชการแบบไร้รอยต่อ มีความสอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศในมุมมองของ WEF ที่เกี่ยวข้องกับด้านสถาบัน (เสาหลักที่ 1) ที่เกี่ยวกับภาครัฐ คือ การเบี่ยงเบนของงบประมาณสาธารณะที่ผิดกฎหมาย (1.03) ความเชื่อถือของสาธารณชนต่อนักการเมือง (1.04) การจ่ายเงินไม่ถูกต้องและให้สินบน (1.05) การใช้พวกพ้องนิยมในระบบราชการ (1.07) ประสิทธิภาพของการใช้จ่ายภาครัฐบาล (1.08) และความโปร่งใสในการจัดทำนโยบายของรัฐบาล (1.12) การสร้างรัฐที่น่าเชื่อถือนั้น จะต้องมีนักการเมืองที่มีคุณภาพ ซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้ ความสามารถ เมื่อรัฐยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน การใช้จ่ายงบประมาณสาธารณะจะเป็นไปอย่างถูกกฎหมาย การจ่ายสินบนจะลดลงไป ยึดผลประโยชน์ของชาติเป็นที่ตั้ง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด การบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดทำนโยบายของรัฐบาลจะเป็นไปอย่างโปร่งใส

4. ความสัมพันธ์ของความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศกับนโยบายประเทศไทย 4.0

จากการวิจัยเพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศกับนโยบายประเทศไทย 4.0 ด้วยการศึกษารายละเอียดนโยบายและนำไปจัดทำแบบสอบถามเพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารภาครัฐ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารภาคเอกชน และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง พบว่า กลุ่มตัวอย่างต่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายประเทศไทย 4.0 ว่าคืออะไรมีรายละเอียดเบื้องต้นอย่างไร ซึ่งนับว่าเป็นความสำเร็จของรัฐบาลในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้เกิดความรับรู้และเข้าใจในนโยบายประเทศไทย 4.0 กับทุกภาคส่วนได้ระดับหนึ่ง โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นเกี่ยวกับข้อดีของนโยบายประเทศไทย 4.0 ว่าเป็นนโยบายที่ดี และมีวิสัยทัศน์ของรัฐบาลที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแก้ไขปัญหาภัยกับดับ 3 ประการของประเทศคือกับดักประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) กับดักความเหลื่อมล้ำ (Inequality Trap) และกับดักความไม่สมดุลของการพัฒนา (Imbalance Trap) โดยมุ่งผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนทาง

เศรษฐกิจบนฐานนวัตกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มและทำให้เกิดการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ สร้างสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูงด้วยการใช้ความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต่างมีความเห็นร่วมกันว่าหากประเทศไทยยังดำเนินเศรษฐกิจตามแนวทางแบบเดิมและอุตสาหกรรมเดิม จะเป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญหาภัยคุกคาม 3 ประการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เนื่องจากการดำเนินการในธุรกิจแบบเดิมมีความยากที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบมีนัยสำคัญ เนื่องจากผลิตภัณฑ์และบริการมีการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน (Disrupt) ทำให้การใช้ศาสตร์วิธีการแข่งขันแบบเดิม อาทิเช่น การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยอาศัยแรงงานต้นทุนต่ำหรือการพึ่งพาความหลากหลายทางชีวภาพที่เป็นจุดแข็งของประเทศไทยในอดีตไม่สามารถช่วยรักษาหรือเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในอนาคตได้

นโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นเป้าหมายที่จะทำให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชนมีเป้าหมายร่วมและขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน และยังช่วยสื่อสารให้ต่างประเทศเห็นถึงเป้าหมายและความตั้งใจจริงของประเทศไทยที่จะหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางและเติบโตอย่างยั่งยืน กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่ นโยบายประเทศไทย 4.0 ไม่ใช่แค่เรื่องของ การพัฒนาเทคโนโลยี แต่เป็นความพยายามที่จะพัฒนาทัศนคติ (Mindset) ของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนให้มีความเข้าใจและสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่ รุนแรงและรวดเร็วของโลกในปัจจุบันและอนาคตอันใกล้ โดยเน้นการพัฒนาคนไทยให้กลายเป็น คนไทย 4.0 เพราะหากทัศนคติของคนยังเป็นแบบเก่าจะเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาการและการเติบโตของประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาว จากกรณีวิเคราะห์ผลการจัดอันดับ ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยตามแนวทาง WEF พบว่า ปัญหาหลักที่ส่งผลกระทบต่ออันดับ ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยคือความสามารถในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยมี สาเหตุหลักมาจากปัญหาพื้นฐานด้านการพัฒนาบุคลากร และเทคโนโลยี

ดังนั้น นโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นการ ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมผ่านทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ จึงเป็นทิศทางการพัฒนาประเทศที่น่าจะมีความเหมาะสมถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของธนาคารโลกที่ระบุไว้ว่า เหตุผลหลักที่ทำให้ เศรษฐกิจของประเทศไทยชะลอตัวลงคือการสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขัน และเพื่อให้ บรรลุการปรับเปลี่ยนด้าน โครงสร้างเศรษฐกิจให้สำเร็จนั้น การมีกำลังบุคลากรที่มีทักษะและการมี ยุทธศาสตร์การลงทุนในเรื่องการวิจัยและพัฒนามากขึ้นจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้มี ผลงานวิจัยกล่าวว่าการที่ประเทศใดประเทศหนึ่งจะสามารถหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง ประเทศมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นของตนเอง นโยบายประเทศไทย 4.0 มุ่งเน้นให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน เห็นภาพ

เดียวกันในการผลิตบุคลากรทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพให้ตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรมที่อยู่ในประเทศไทย 4.0 อย่างแท้จริง ทั้งยังมีการระบุดึงทัศนคติที่คนไทยต้องเปลี่ยนเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพการแข่งขันในอนาคตที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง ซึ่งเป็นแนวทางที่ช่วยให้คนไทยสามารถพัฒนาตนเองเป็นคนไทย 4.0 อันเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาและเติบโตของประเทศอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าสิ่งที่ควรเพิ่มเติมเข้าไปในนโยบายประเทศไทย 4.0 เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและความสมบูรณ์คือ แนวทางที่ชัดเจนในการนำแนวนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้การบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการกำหนดบทบาทความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจนทั้งหน่วยงานที่มีภารกิจเดิมที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่จำเป็นต้องตั้งขึ้นใหม่เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเหมาะสม และประสิทธิภาพในการใช้จ่ายงบประมาณ ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน และ สิ้นเปลือง ตัวอย่างเช่น แผนการพัฒนาคอนไทยให้กลายเป็นคนไทย 4.0 ที่มีคุณลักษณะที่ถูกต้องเป็นส่วนสำคัญที่ต้องได้รับการทุ่มเทอย่างต่อเนื่องผ่านการวางแผนที่ดีโดยต้องมีแผนการพัฒนาคอนที่ถูกออกแบบมาให้สอดคล้องกันในทุกภาคส่วน ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน เพื่อนำไปสู่การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน รวมไปถึงการกำหนดตัวชี้วัดหรือการประเมินผลในเชิงรูปธรรมของหน่วยงานที่มีภารกิจรับผิดชอบ ซึ่งจะทำให้เกิดการติดตามและปรับเปลี่ยนนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังแสดงความคิดเห็นถึง นโยบายประเทศไทย 4.0 ที่มุ่งเน้นไปที่การสนับสนุนอุตสาหกรรมแห่งอนาคตในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจจึงอาจจะไม่ได้ให้ความสำคัญมากเท่าที่ควรกับเศรษฐกิจฐานรากหรือเกษตรกรต้นน้ำ ทำให้กลุ่มที่จะได้รับประโยชน์อาจจำกัดอยู่ที่เพียงกลุ่มคนหรือธุรกิจที่มีศักยภาพในการปรับตัวไปสู่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีที่สูงขึ้น หรือเป็นกลุ่มที่จับมือกับนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุน โดยได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ในโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก นโยบายประเทศไทย 4.0 จึงอาจยังจำเป็นต้องคำนึงถึงแนวทางในการผลักดันให้เกษตรกรดั้งเดิมมีฐานะที่ดีขึ้นได้ว่าเป็นรูปธรรม เพราะมิฉะนั้นแล้วก็จะก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ทางด้านรายได้และโอกาสทางธุรกิจที่กว้างขึ้นเรื่อยๆ รวมทั้งการที่ภาครัฐสนับสนุนอุตสาหกรรมตามนโยบายประเทศไทย 4.0 โดยการดึงบริษัทที่มีคุณสมบัติครบถ้วนเข้ามาลงทุนในพื้นที่โครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเป็นขั้นตอนแรกๆ ที่ดำเนินการได้ถูกต้องแล้ว โดยบริษัทเหล่านี้จะเป็นแม่เหล็ก (Magnet) สำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคลัสเตอร์ธุรกิจ (Cluster) และยกระดับความสามารถของบริษัทเกี่ยวเนื่องต่าง ๆ ที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมนั้น ๆ แต่ทุกฝ่ายจำเป็นต้องร่วมมือกันเพื่อกำหนดแผนการพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์เพื่อสร้างระบบนิเวศของการพัฒนาบุคลากรที่ครบวงจรสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมายซึ่งต้องมองให้เป็นระบบทั้งหมดไม่ใช่เพียงแต่การดึงบริษัทต่างชาติเข้ามาลงทุนเท่านั้น โดยที่บุคลากรของประเทศไม่มีความพร้อม รวมถึงการไม่ได้จัดเตรียมระบบนิเวศในการผลิตบุคลากรที่มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรมนั้น ๆ เช่น บุคลากรของอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนเครื่องบินจำเป็นต้องมีใบอนุญาต EASA ที่มีข้อกำหนดเรื่องการฝึกอบรมและจำนวนชั่วโมงการปฏิบัติงานในโรงงานที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน EASA ซึ่งคล้ายกับกรณีการผลิตบุคลากรทางการแพทย์ที่จำเป็นต้องมีมหาวิทยาลัยแพทย์ รวมถึงสถานที่ฝึกงานก่อนจะส่งไปทำงานจริงในโรงพยาบาลต่าง ๆ เป็นต้น การปรับเปลี่ยนประเทศไทยไปสู่แนวทางประเทศไทย 4.0 จะส่งผลให้งานและอาชีพบางส่วนหายไปเนื่องจากถูกทดแทนด้วยการใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรกลระบบอัตโนมัติ ซึ่งจะทำให้คนไทยที่ไม่มีทักษะเพียงพอสำหรับการทำงานด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมสูญเสียงานให้กับเครื่องจักรกล หรือคนต่างชาติที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเหล่านั้น แรงงานไทยจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ที่เครื่องจักรทำไม่ได้ หรือต้องมีความรู้ความสามารถในการควบคุมเครื่องจักรเหล่านั้น เป็นต้น ดังนั้นปัจจัยหลักที่จะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนคือ ยุทธศาสตร์กระบวนการสร้างคนและสะสมเทคโนโลยี ซึ่งในปัจจุบันยังไม่ได้มีการสื่อสารแผนการอย่างชัดเจน จึงยังเป็นประเด็นที่ต้องดำเนินการต่อไป

5. ปัญหาที่ส่งผลต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย

จากการศึกษาวิจัยการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและนโยบายประเทศไทย 4.0 พบว่าปัญหาอุปสรรคที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย คือ

5.1 การพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในทุกกิจกรรมการดำเนินการ ปัจจุบันพบว่าประเทศไทยขาดแคลนบุคลากรที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจในยุคดิจิทัลไร้พรมแดนซึ่งบุคลากรดังกล่าวจะเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนแผนงานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรมนุษย์ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพจึงเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรของประเทศ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนและยกระดับความสามารถทางการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศซึ่งต้องใช้เวลาในการดำเนินการ ขณะทีนโยบายประเทศไทย 4.0 มีส่วนช่วยระดับหนึ่ง แต่ยังคงขึ้นอยู่กับเงื่อนไข

อีกหลายประการในทางปฏิบัติโดยเฉพาะการยกระดับความสามารถหรือประสิทธิภาพของธุรกิจ แรงงาน และบุคลากรเพื่อรองรับการพัฒนานวัตกรรมซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการผลักดัน นโยบายประเทศไทย 4.0 อาทิเช่น รัฐบาลกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมาย 10 อุตสาหกรรมเพื่อเพิ่ม ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ประกอบด้วย 5 อุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S-Curve) กำหนดจากอุตสาหกรรมเดิมที่ไทยมีความเชี่ยวชาญแล้วนำมาพัฒนาต่อยอด และ 5 อุตสาหกรรมแห่งอนาคต (New S-Curve) ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมใหม่ที่เป็นแนวโน้มในอนาคต ดังนั้นบุคลากรและแรงงานจึงจำเป็นต้องมีทักษะการทำงานใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของ อุตสาหกรรมใหม่เหล่านั้น เช่น ทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล เป็นต้น อย่างไรก็ตามการพัฒนา บุคลากรของประเทศ โดยเฉพาะระบบการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันยังไม่ส่งเสริมให้เกิด การพัฒนาทักษะต่อเนื่องที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมเหล่านั้น การปฏิรูประบบ การพัฒนาบุคลากรและการศึกษาให้ครอบคลุมการเรียนการสอนต่อเนื่องตลอดช่วงอายุการทำงาน จะช่วยสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานปัจจุบัน สร้างโอกาสและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

นอกจากการปฏิรูประบบการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับการ ปฏิบัติงานเพื่อรองรับอุตสาหกรรมแห่งอนาคตแล้ว การพัฒนาคนไทยให้กลายเป็นคนไทย 4.0 รวมถึงการบ่มเพาะพฤติกรรม ทักษะและคุณลักษณะที่ถูกต้อง ภาครัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญ กับสถาบันครอบครัวที่เป็นสถาบันทางสังคมแห่งแรกที่ทำหน้าที่ในการหล่อหลอมและขัดเกลา บุคลากรให้เติบโตมาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศ รวมทั้งสถาบันครอบครัวที่มั่นคงแข็งแรง จะเป็นภูมิคุ้มกันและส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวสามารถพัฒนา ภูมิคุ้มกันและศักดิ์ศรี และสามารถปรับตัวท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในยุค 4.0

นโยบายประเทศไทย 4.0 มุ่งหวังให้ประเทศไทยมีผู้ประกอบการ SME 4.0 ที่มี ความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างหรือใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้า และบริการของตนเองได้ รวมถึงการส่งเสริมธุรกิจสตาร์ทอัพที่มีศักยภาพสูง อย่างไรก็ตาม ระบบ การศึกษาของประเทศไทยไม่ได้ฝึกทักษะการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) บุคลากร ส่วนมากเมื่อสำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาจะประกอบอาชีพตรงตามสายงานที่ศึกษา เช่น แพทย์ บัญชี วิศวกร เป็นต้น ผู้ประกอบการคนไทยส่วนมากจึงขาดทักษะการเป็นผู้ประกอบการ และ ความคิดเชิงสร้างสรรค์ ในการสร้างธุรกิจหรือพัฒนารูปแบบการทำธุรกิจใหม่ ๆ

การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนยังมีค่อนข้างน้อยโดยเฉพาะในอดีตที่ผ่านมา ภาครัฐ จะเป็นผู้กำหนดนโยบายและวิธีการดำเนิน โครงการต่าง ๆ ด้วยตนเอง ภาคเอกชนควรเข้ามามีส่วน ร่วมกับภาครัฐในการสร้างบุคลากรเพราะภาคเอกชนมีศักยภาพการสร้างคนที่สูงกว่าจึงควรเข้ามามี

ส่วนร่วมมากขึ้นตามแนวทางประชารัฐ เพราะภาคเอกชนจะสามารถบอกถึงคุณลักษณะและทักษะที่จำเป็นของบุคลากร ทำให้สามารถสร้างความเชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาเพื่อผลิตบุคลากรที่มีทักษะได้ตรงตามความต้องการของภาคอุตสาหกรรมซึ่งจะช่วยลดความสูญเสียด้านเวลาและโอกาส นอกจากนี้ภาคเอกชน โดยเฉพาะบริษัทขนาดใหญ่จะเป็นกำลังสำคัญในการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมและช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

5.2 การพัฒนานวัตกรรม ประเทศไทยประสบปัญหากระบวนการนำนวัตกรรมไปสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ เนื่องจากภาคเอกชนไม่สามารถนำเทคโนโลยีจากหน่วยงานวิจัยของภาครัฐไปสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ รวมทั้งไม่มีกระบวนการขับเคลื่อนผลงานวิจัยสู่เชิงพาณิชย์อย่างเป็นรูปธรรม การจัดทำงานวิจัยเป็นไปตามความต้องการของหน่วยงานวิจัย (Supply Side) โดยไม่ได้พิจารณาความต้องการ (Demand Side) ของภาคอุตสาหกรรม อีกทั้งไปเน้นงานวิจัยพื้นฐานมากกว่างานวิจัยประยุกต์ที่จะสามารถนำไปต่อยอดสร้างมูลค่าเชิงพาณิชย์ได้ จึงควรกำหนดให้มีการร่วมมือกันระหว่างกระทรวงต่างๆ เช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น และภาคเอกชนหรือนักลงทุนในอุตสาหกรรมต่างๆ เพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์และการคัดเลือกโครงการวิจัยและพัฒนาที่มีประโยชน์ตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม

5.3 การปรับปรุงพัฒนากฎระเบียบของภาครัฐ การขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย 4.0 จำเป็นต้องมีการปรับระบบราชการเนื่องจากภาครัฐจะเป็นกำลังหลักในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ภาครัฐจำเป็นต้องคิดใหม่ทำใหม่ อาทิเช่น พิจารณายกเลิกบางขั้นตอนที่ไม่จำเป็น รวมทั้งลดทอนความจำเป็นของขั้นตอนในการดำเนินการต่างๆ เป็นต้น ซึ่งอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงของภาครัฐสามารถเกิดขึ้นได้ช้ากว่าภาคเอกชนคือ ภาระความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐและระบบการประเมินผลงานที่ยังไม่สร้างแรงจูงใจ จึงอาจมีการพิจารณาปรับบางหน่วยงานให้มีความเป็นอิสระเพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน พิจารณาความเหมาะสมของจำนวนอัตราจ้าง รวมถึงการปรับโครงสร้างผลตอบแทนบุคลากรภาครัฐในหน่วยงานต่างๆ และการจัดโครงสร้างองค์กรของหน่วยงานภาครัฐสำหรับส่วนงานผู้กำกับดูแลหรือผู้กำหนดนโยบายหรือผู้วางกลยุทธ์ และผู้อำนวยการความสะอาดหรือผู้ปฏิบัติงานให้ประสานสอดคล้องซึ่งกันและกัน เป็นต้น

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเปิดเสรีทางการค้า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การค้าระหว่างประเทศเปลี่ยนเป็นระบบเสรีบนข้อตกลงทางการค้าและพันธสัญญาระหว่างประเทศจึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทและกระบวนการขั้นตอนการทำงานของหน่วยงานศุลกากรเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันสร้าง

อำนาจต่อรองทางการค้า สร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นกับสังคม และสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจต่อเนื่องในระยะยาว สะท้อนจากการจัดอันดับเสาหลักที่ 6 ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า ปัจจัยย่อยภาระอันเกิดจากกระบวนการศุลกากรที่ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ 78 และปัจจัยย่อยการกีดกันทางการค้าที่ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ 67 ในระหว่างปี 2560 – 2561 แสดงให้เห็นถึงมาตรการของภาครัฐที่เข้าแทรกแซงโดยใช้มาตรการต่าง ๆ ทั้งด้านภาษีศุลกากรและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากรรวมทั้งมาตรการจำกัดในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อคุ้มครองผู้ผลิตหรืออุตสาหกรรมบางอุตสาหกรรมที่ยังไม่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

5.4 โครงสร้างพื้นฐาน ประเทศไทยขาดการพัฒนาาระบบโครงสร้างพื้นฐานซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมโลจิสติกส์และช่วยลดต้นทุนค่าขนส่งของผู้ประกอบการ การขาดการลงทุนพัฒนาระบบขนส่งทางรางเป็นระยะเวลานานส่งผลทำให้ต้นทุนการขนส่งของประเทศไทยสูงกว่าหลาย ๆ ประเทศ เนื่องจากปัจจุบันผู้ประกอบการจำเป็นต้องใช้ระบบการขนส่งทางถนนเป็นหลัก แม้ว่าจะจะเป็นระบบการขนส่งที่มีต้นทุนค่าขนส่งสูงเมื่อเทียบกับการขนส่งทางรถไฟ รวมทั้งมีความปลอดภัยต่ำเกิดอุบัติเหตุบ่อย สามารถขนส่งสินค้าได้ในปริมาณและขนาดที่จำกัด และขึ้นอยู่กับสภาพการจราจรจึงกำหนดเวลาที่แน่นอนไม่ได้ นอกจากนี้ระบบโครงข่ายการขนส่งของประเทศไทยยังขาดความเชื่อมโยงจึงก่อให้เกิดต้นทุนการขนย้ายเพิ่มเติม ไม่สามารถสร้างระบบการขนส่งอย่างมีประสิทธิภาพไร้รอยต่อ เช่น การขาดการเชื่อมต่อระบบการขนส่งทางเรือ หรือทางอากาศเข้ากับทางราง และทางถนน เป็นต้น ดังนั้นประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ครอบคลุมไปทั่วประเทศ สร้างการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multimodal Transportation) เพิ่มปริมาณการขนส่งทางรางที่มีต้นทุนที่ต่ำกว่าการขนส่งทางถนน และสร้างความเชื่อมโยงกับระบบโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเดียวกันเพื่อลดต้นทุนการขนส่งและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ

5.5 ความต่อเนื่องของนโยบายและเสถียรภาพทางการเมือง สถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยขาดเสถียรภาพเป็นอย่างมาก ในอดีตรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งไม่สามารถทำงานได้ครบวาระทำให้เห็นนโยบายที่ออกมาจากแต่ละรัฐบาลขาดความเชื่อมโยงเมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาลซึ่งส่งผลให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขจนถึงที่สุด รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้งทำให้ความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากภาครัฐในโครงการต่าง ๆ ไม่มีความต่อเนื่อง

5.6 นักการเมือง การให้สินบน และความโปร่งใสในการจัดทำนโยบายของรัฐบาล ประเทศไทยประสบปัญหาความน่าเชื่อถือของนักการเมืองอย่างยาวนาน เนื่องจากคุณภาพของนักการเมืองที่ไม่โปร่งใสไม่เป็นที่ยอมรับของสาธารณชน รวมถึงวิธีการบริหารงานของรัฐบาลที่ไม่มีประสิทธิภาพทำให้หลายโครงการเกิดความล่าช้า หยุุดชะงัก ไม่ส่งผลประโยชน์ต่อประชาชนแต่

กลับไปอยู่กับกลุ่มทุนขนาดใหญ่บางกลุ่ม รวมถึงปัญหาสินบนและการคอร์รัปชันเชิงนโยบาย เช่น การใช้นโยบายประชานิยมเพื่อหาเสียงโดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่ตามมาส่งผลให้สูญเสียงบประมาณ ตลอดจนการกระจายงบประมาณที่ไม่โปร่งใสและไม่เป็นธรรม เช่น จัดสรรงบประมาณสำหรับพื้นที่ที่เป็นฐานเสียงมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ ทำให้เศรษฐกิจของประเทศไม่เติบโตกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยรวม ดังนั้นการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย 4.0 ให้เป็นผล จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีนักการเมืองที่มีคุณภาพและจริยธรรม เพื่อมาบริหารประเทศให้อย่างมีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล เกิดความโปร่งใสในการทำงานของภาครัฐ การทำโครงการต่าง ๆ ให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง การกระจายงบประมาณเป็นไปอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมเพื่อพัฒนาความเจริญในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน

5.7 พฤติกรรมและจริยธรรมของนักธุรกิจ ภาคเอกชนของประเทศไทยมีปัญหาธรรมาภิบาลในการบริหารงาน เช่น การนำเอาทรัพย์สินของบริษัทไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว การยกยอกทรัพย์สินของบริษัท การบิดเบือนข้อมูลทางการเงินเพื่อหลีกเลี่ยงภาษีหรือการทุจริต โดยการตกแต่งบัญชีเพื่อแสดงฐานะทางการเงินให้ดีกว่าความเป็นจริง การสร้างข้อมูลข่าวสารของบริษัทเพื่อหลอกลวงนักลงทุน หรือการเอื้อประโยชน์ให้แก่บริษัทของตนเองหรือพวกพ้องทำให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน เป็นต้น ดังนั้นเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคเอกชน รัฐบาลจำเป็นต้องส่งเสริมให้ภาคธุรกิจบริหารงานอย่างมีธรรมาภิบาลผ่านการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance) ซึ่งครอบคลุมถึงการบริหารจัดการบริษัทที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย

5.8 ภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารมีความสำคัญต่อการส่งออกและเศรษฐกิจของประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันด้านการผลิตสินค้าเกษตรต่ำกว่าประเทศคู่แข่งเนื่องจากต้นทุนที่สูงกว่า อันเนื่องมาจากความเสื่อมโทรมของปัจจัยดินและแหล่งน้ำ ปัญหาอุทกภัย ภัยแล้งและโรคระบาดศัตรูพืช เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยและสารเคมีมากเกินไปจนความจำเป็น รวมถึงการลงทุนด้านวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรมด้านการเกษตรยังต่ำมากทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน

5.9 นโยบายหรือกฎหมายที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันของภาครัฐ เช่น การผูกขาดด้านพลังงานและไฟฟ้าส่งผลให้ไม่มีการแข่งขันและไม่เกิดนวัตกรรมในอุตสาหกรรม ตัวอย่างเช่น การเปิดเสรีด้านพลังงานจะส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่มีการผลิตแบบกระจาย (Distributed Energy Resources) และ ระบบโครงข่ายไฟฟ้าขนาดเล็ก (Micro Grid) เป็นต้น

5.10 กฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ทำให้เกิดความล่าช้าในการใช้จ่ายงบประมาณการลงทุนของภาครัฐสำหรับปีงบประมาณที่ผ่านมา เนื่องจากผู้ปฏิบัติการไม่เข้าใจกฎหมายใหม่อย่างถ่องแท้จึงต้องรอบคอบในการนำไปปฏิบัติซึ่งไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

5.11 การพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรม อุตสาหกรรมของประเทศไทยขาดการเชื่อมโยงรวมกลุ่มเป็นคลัสเตอร์ทำให้ไม่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและไม่มีการทำงานร่วมกันเพื่อลดต้นทุนการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) รวมทั้งไม่มีความร่วมมือเพื่อวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ตลอดห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ซึ่งจะช่วยเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทำให้กลุ่มอุตสาหกรรมของประเทศไทยไม่เข้มแข็งและไม่มีความสามารถเพื่อแข่งขันกับต่างประเทศ

5.12 ผลผลิตภาพของแรงงานไทยอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากแรงงานขาดความรู้และทักษะการปฏิบัติงานเฉพาะทาง โดยมุ่งเน้นการใช้แรงงานต้นทุนต่ำเป็นหลักเพื่อแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้าน อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันหลายอุตสาหกรรมได้ย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศเพื่อนบ้านที่มีต้นทุนค่าแรงต่ำกว่า หรือลงทุนในประเทศที่มีทรัพยากรบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมมากกว่า แรงงานไทยจึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะการปฏิบัติงานที่ซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้น

5.13 ความสามารถในการดึงดูดและรักษาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถ ประเทศไทยขาดบุคลากรที่มีความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางจึงไม่สามารถสร้างและสะสมนวัตกรรมใหม่ ๆ รัฐบาลจำเป็นต้องหามาตรการเพื่อดึงดูดผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศเข้ามา เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ให้แก่บุคลากรชาวไทยในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ปัจจุบันรัฐบาลได้ออกกฎหมายและใช้มาตรการจูงใจต่าง ๆ เพื่อดึงดูดให้ผู้เชี่ยวชาญในหลากหลายสาขาอาชีพเข้ามาทำงาน อาทิเช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การตรวจลงตราเข้าเมือง ใบอนุญาตประกอบอาชีพ เป็นต้น

5.14 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินธุรกิจและวิธีการส่งเสริมธุรกิจ SME และธุรกิจสตาร์ทอัพ โดยธุรกิจ SME ลงทุนผลิตสินค้าหรือบริการและเติบโตแบบค่อยเป็นค่อยไป ส่วนธุรกิจสตาร์ทอัพเป็นการเริ่มต้นธุรกิจเพื่อเติบโตอย่างก้าวกระโดด โดยมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของตลาดหรือผู้บริโภคผ่านสินค้าและบริการรูปแบบใหม่ ธุรกิจสตาร์ทอัพส่วนใหญ่จึงเป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันหรือเห็นโอกาสจากการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดีกว่าเดิม นวัตกรรมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการ

ธุรกิจสตาร์ทอัพที่ส่วนมากเกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้และทำให้ธุรกิจสตาร์ทอัพสามารถเติบโตได้รวดเร็วกว่ารูปแบบการดำเนินธุรกิจแบบดั้งเดิม

นอกจากนั้น วิธีการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของธุรกิจ SME และธุรกิจสตาร์ทอัพมีความแตกต่างกัน ขณะที่ SME ใช้เงินทุนของตัวเองหรือครอบครัวหรือเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงิน ธุรกิจสตาร์ทอัพสามารถนำเสนอแนวความคิดและรูปแบบการดำเนินธุรกิจให้แก่นักลงทุนจากทั่วโลกที่สนใจในศักยภาพและมาร่วมลงทุนได้ ดังนั้นการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัพจึงจำเป็นต้องมีความเข้าใจในรูปแบบธุรกิจรวมถึงวิธีการระดมทุนที่แตกต่างไปจากการทำธุรกิจแบบดั้งเดิม อาทิ เช่น รูปแบบการจดทะเบียนบริษัท การถือครองทรัพย์สิน ช่องทางการระดมทุน เป็นต้น ภาครัฐควรสนับสนุนให้เกิดการระดมทุนระหว่างกัน ในภาคเอกชน อาทิเช่น การระดมทุนระยะยาวรูปแบบการลงทุนในตราสารทุนหรือหุ้นนอกตลาด (Private Equity) หรือ ธุรกิจเงินร่วมลงทุน (Venture Capital) รวมถึงการผ่อนปรนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น เงื่อนไขการจัดตั้งบริษัท การจ่ายค่าตอบแทนในรูปแบบการให้หุ้นแก่พนักงาน (Stock Options) รวมถึงวิธีการระดมทุนรูปแบบใหม่ เช่น การระดมทุนจากประชาชนหมู่มา (Crowd funding) การระดมทุนผ่านเหรียญดิจิทัล (Initial Coin Offering) เป็นต้น

สรุป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดอันดับของประเทศไทยของ WEF ในช่วงปี 2551 – 2561 ในบทที่ 3 ผู้วิจัยพบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยทั้งสองแหล่งข้อมูลกล่าวถึงปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศประกอบด้วย 8 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม 2) ปัจจัยด้านนวัตกรรม ได้แก่ ความสามารถของประเทศ ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาในการสร้างนวัตกรรมอยู่ในระดับสูง 3) ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ระดับโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่งระบบราง และ ระดับโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่งท่าเรือ 4) ปัจจัยด้านระดับการพัฒนาของธุรกิจ ได้แก่ จำนวนและคุณภาพของผู้ผลิตในท้องถิ่น 5) ด้านสถาบัน ได้แก่ การให้ความสำคัญกับการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา ความน่าเชื่อถือที่มีต่อนักการเมือง และจรรยาบรรณและจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจของภาคธุรกิจ 6) ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของตลาด ได้แก่ อัตราภาษีของภาครัฐที่มีต่อการดำเนินธุรกิจ กรมสรรพากร กรมศุลกากร ต้นทุนนโยบายสินค้าเกษตร และ ระดับการกีดกันทางการค้า 7) ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน ได้แก่ ความน่าเชื่อถือในการจัดการแรงงานอย่างมี

อาชีพของภาคธุรกิจ และ ผลผลิตภาพของการทำงานของแรงงาน และ 8) ปัจจัยด้านการพัฒนาตลาดเงิน เช่น ความยากง่ายของการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เป็นต้น

เมื่อทำการวิจัยเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศกับรายละเอียดนโยบายประเทศไทย 4.0 พบว่า นโยบายประเทศไทย 4.0 ระบุถึงนโยบาย 5 วาระที่สอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศตามแนวทางของ WEF เนื่องจากนโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมผ่านทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ประเทศไทยสามารถหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง กับดักความเหลื่อมล้ำ และกับดักความไม่สมดุล พร้อมกับการเปลี่ยนผ่านประเทศไปสู่ประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจให้เป็นเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นของตนเอง ซึ่งนโยบายประเทศไทย 4.0 มุ่งเน้นให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน เห็นภาพเดียวกันในการผลิตบุคลากรทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพให้ตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรมที่อยู่ในประเทศอย่างแท้จริง ทั้งยังมีการระบุถึงทัศนคติที่คนไทยต้องเปลี่ยนเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมการแข่งขันในอนาคตที่เปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงและรวดเร็ว ซึ่งจะช่วยให้คนไทยมีแนวทางในการพัฒนาตนเองเป็นคนไทย 4.0 ที่เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาและเติบโตของประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาว

อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าสิ่งที่ควรเพิ่มเติมเข้าไปในนโยบายประเทศไทย 4.0 เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและความสมบูรณ์คือ แนวทางที่ชัดเจนในการนำแนวนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้สามารถบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการกำหนดบทบาทความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจนทั้งหน่วยงานที่มีภารกิจเดิมที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานที่จำเป็นต้องตั้งขึ้นใหม่เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายและแผนยุทธศาสตร์อย่างเหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพในการใช้จ่ายงบประมาณไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและสิ้นเปลือง นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังแสดงความคิดเห็นถึง นโยบายประเทศไทย 4.0 ที่มุ่งเน้นไปที่การสนับสนุนอุตสาหกรรมแห่งอนาคตในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจจึงอาจจะไม่ได้ให้ความสำคัญมากเท่าที่ควรกับเศรษฐกิจฐานรากหรือเกษตรกรรมต้นน้ำ ทำให้กลุ่มที่จะได้รับประโยชน์อาจจำกัดอยู่ที่เพียงกลุ่มคนหรือธุรกิจที่มีศักยภาพในการปรับตัวไปสู่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีที่สูงขึ้น

นอกจากนี้จากการศึกษาวิจัยปัญหาอุปสรรคที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย ประกอบไปด้วย 1) การพัฒนา

ทรัพยากรบุคคลของประเทศ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในทุกกิจกรรมการดำเนินการ 2) การพัฒนา
 นวัตกรรม ประเทศไทยประสบปัญหากระบวนการนำนวัตกรรมไปสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ 3) การ
 ปรับปรุงพัฒนากฎระเบียบของภาครัฐ เนื่องจากภาครัฐจะเป็นกำลังหลักในการผลักดันให้เกิดการ
 เปลี่ยนแปลง ภาครัฐจำเป็นต้องคิดใหม่ทำใหม่ 4) โครงสร้างพื้นฐาน ประเทศไทยขาดการพัฒนา
 ระบบโครงสร้างพื้นฐานซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมโลจิสติกส์และช่วยลดต้นทุนค่าขนส่ง
 ของผู้ประกอบการ 5) ความต่อเนื่องของนโยบายและเสถียรภาพทางการเมือง 6) นักการเมือง การ
 ให้สินบน และความโปร่งใสในการจัดทำนโยบายของรัฐบาล 7) พฤติกรรมและจริยธรรมของนัก
 ธุรกิจ ภาคเอกชนของประเทศไทยมีปัญหาธรรมาภิบาลในการบริหารงาน 8) การลดลงของ
 ความสามารถในการแข่งขันของภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารซึ่งเป็นหนึ่งใน
 อุตสาหกรรมหลักของประเทศไทย 9) นโยบายหรือกฎหมายที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันของ
 ภาครัฐ 10) การนำกฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ไปปฏิบัติโดยไม่
 เข้าใจอย่างแท้จริงทำให้เกิดความล่าช้าในการใช้จ่ายงบประมาณการลงทุนของภาครัฐ 11) การ
 พัฒนาคัลเลอร์อุตสาหกรรม 12) ผลผลิตภาพของแรงงานไทยอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากแรงงานขาด
 ความรู้และทักษะการปฏิบัติงานเฉพาะทาง 13) ความสามารถในการดึงดูดและรักษาทรัพยากร
 มนุษย์ที่มีความสามารถ 14) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินธุรกิจ
 และวิธีการส่งเสริมธุรกิจ SME และธุรกิจสตาร์ทอัพ

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

บทนี้ถือเป็นบทสุดท้ายของการนำเสนอผลการวิจัย ซึ่งเป็นการสรุปภาพรวมของงานวิจัยทั้งหมด รวมถึงการเสนอแนะแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยตามนโยบายประเทศไทย 4.0 การนำเสนอเนื้อหาในบทนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ส่วนของสรุปผลการวิจัยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ส่วนย่อย คือ 1) การทบทวนวิธีการวิจัย 2) สรุปผลการศึกษาวิจัยที่ระบุปัจจัยและคุณลักษณะสำคัญของการดำเนินการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย 3) การวิเคราะห์และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งพบประเด็นของปัญหาและความท้าทายเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ ส่วนข้อเสนอแนะเป็นผลสืบเนื่องมาจากการศึกษาวิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อมูลที่น่าไปสู่ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งการสรุปผลการวิจัยได้มีรายละเอียดดังนี้

1. การทบทวนวิธีการวิจัย

การศึกษาเพื่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยตามนโยบายประเทศไทย 4.0 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ ปัญหาและ ปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย อันจะนำไปสู่การสรุปข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยตามนโยบายประเทศไทย 4.0 ในระยะยาว ดังนั้น วิธีการวิจัยจึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1.1 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันด้วยการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาและปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการศึกษาระเมินขีดความสามารถทางการแข่งขันของกลุ่มประเทศที่ได้รับการจัดอันดับสูงสุด 5 อันดับเปรียบเทียบกับประเทศไทย ตามข้อกำหนดตัวชี้วัดทั้งสิ้น 114 รายการของเว็ลด์ อีโคโนมิก ฟอรัม ภายใต้ว 12 เสาหลัก และ 3 กลุ่มดัชนีองคร่วม ได้แก่ กลุ่มปัจจัยพื้นฐาน (Basic Requirement) ประกอบด้วย 4 เสาหลัก คือ ด้านสถาบัน (Institutions) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ด้านเศรษฐกิจมหภาค

(Macroeconomic Environment) และด้านสุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Health and Primary Education) กลุ่มประสิทธิภาพ (Efficiency enhancers) ประกอบด้วย 6 เสาหลัก คือ ด้านการศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม (Higher Education and Training) ด้านประสิทธิภาพของตลาดสินค้า (Goods Market Efficiency) ด้านประสิทธิภาพแรงงาน (Labor Market Efficiency) ด้านพัฒนาการตลาดการเงิน (Financial Market Development) ด้านความพร้อมทางเทคโนโลยี (Technological Readiness) และขนาดของตลาด (Market Size) และกลุ่มนวัตกรรมและระดับการพัฒนา (Innovation and Sophistication factors) ประกอบด้วย 2 เสาหลัก คือ ระดับการพัฒนาของธุรกิจ (Business Sophistication) และด้านนวัตกรรม (Innovation)

1.2 แนวทางการปรับปรุงพัฒนากระบวนการ รูปแบบ และลักษณะของนโยบายประเทศไทย 4.0 เพื่อเพิ่มระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ใช้ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำเป็นกรอบแนวคิดของแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อรับทราบความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงแนวคิดเรื่องขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจกับนโยบายประเทศไทย 4.0 เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในระยะยาว

2. สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยตามนโยบายประเทศไทย 4.0 ผู้วิจัยได้มีการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิโดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ในส่วนของการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ รายงานผลการจัดอันดับ แผนยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงบทความทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนข้อมูลที่ได้รับการเผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ จากนั้นผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบสอบถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบตัวต่อตัวโดยใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้างกับผู้ทรงคุณวุฒิแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันจำนวน 2 หน่วยงาน ประกอบด้วย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) และการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างของผู้เชี่ยวชาญในหน่วยงานอิสระที่เกี่ยวข้องในระดับการวางนโยบายและการนำนโยบายการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันไปสู่การปฏิบัติจำนวน 2 หน่วยงาน ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) กลุ่มที่ 3 กลุ่ม

ตัวอย่างผู้บริหารของภาคเอกชนที่จะมีส่วนสำคัญในการดำเนินการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จำนวน 2 หน่วยงาน ประกอบด้วย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และ สมาคมธนาคารไทย กลุ่มที่ 4 กลุ่มตัวอย่างนักวิชาการที่เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย 2 ท่าน พบว่า

ปัจจัยและคุณลักษณะสำคัญของการดำเนินการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ 5 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย

2.1 ด้านนวัตกรรม ที่ผ่านมามีประเทศไทยมีความพยายามพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาเพื่อสร้างนวัตกรรมที่มีความสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคดิจิทัลที่เศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกันแบบไร้พรมแดน อย่างไรก็ตาม พบว่าความพยายามในการสร้างและสะสมนวัตกรรมที่ผ่านมามีขีดความสามารถเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาและยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมและการบริการในอนาคตได้ เนื่องจากผู้ผลิตส่วนใหญ่ยังต้องพึ่งพาต่างประเทศผ่านการนำเข้าเทคโนโลยีขั้นสูง จากงานวิจัยพบว่าสาเหตุหลักที่ส่งผลการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และนวัตกรรมของประเทศไทยคือ ปัจจัยด้านการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรซึ่งสะท้อนจากปัจจัยชี้วัดปริมาณนักวิจัยและพัฒนา และวิศวกรที่มีไม่มาก ส่งผลต่อเนื่องถึงคุณภาพและปริมาณของงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ที่ต่ำกว่าต่างประเทศ นอกจากนี้แนวนโยบายของภาครัฐที่ดำเนินการยังมีความไม่สอดคล้องกับความต้องการหรือศักยภาพด้านเทคโนโลยีของภาคเอกชน จึงทำให้นวัตกรรมที่คิดค้นขึ้นมาไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้ อีกทั้งยังขาดความเชื่อมโยงกันระหว่างสถาบันการศึกษาที่เป็นผู้ผลิตนักวิจัยและวิศวกรและองค์กรธุรกิจเอกชน ในขณะที่ภาคเอกชนมีการให้ความสำคัญกับการวิจัยพัฒนาน้อย ดังจะเห็นได้จาก ค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนวิจัยและพัฒนา มีสัดส่วนที่น้อยมาก เมื่อเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไทยกับต่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทเอกชนของไทยส่วนใหญ่เป็นบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็ก (Small and Medium Enterprise) จึงไม่มีเงินทุนจัดสรรไว้สำหรับการวิจัยและพัฒนาโดยเฉพาะ อีกทั้งการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาของภาครัฐและเอกชนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากมีคณะกรรมการและหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการวิจัยและพัฒนา มีหลายหน่วยงาน รวมทั้งบางหน่วยงานมีหลายบทบาททำให้เกิดความสับสนซ้อนและสับสนในการดำเนินงาน ส่งผลให้ขาดการบูรณาการของระบบการพัฒนาด้านวิจัยและพัฒนาของประเทศ

จากการศึกษาแผนการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจพบว่า รัฐบาลอยู่ในระหว่างการกำหนดให้มีหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการวางยุทธศาสตร์และกำหนดทิศทางการวิจัยพัฒนารวมของประเทศโดยมีอำนาจในการควบคุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนา

ทั้งหมดและเป็นผู้จัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่จะนำงบประมาณส่วนที่เป็นของหน่วยงานตนไปดำเนินการในแต่ละโครงการอย่างสอดคล้องกับยุทธศาสตร์รวมของประเทศจึงน่าจะช่วยลดปัญหาความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานได้ระดับหนึ่ง

2.2 ด้านการพัฒนาบุคลากรของประเทศไทย พบว่า ประเทศไทยต้องเผชิญทั้งปัญหาการขาดแคลนเชิงปริมาณ คุณภาพ ศักยภาพ และผลผลิตการผลิตของบุคลากรวัยแรงงาน เนื่องจากประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ ทั้งมีปัญหาค่าจ้างที่ไม่สอดคล้องระหว่างปริมาณการผลิตบุคลากรและความต้องการกำลังคนทั้งในด้านปริมาณและทักษะการดำเนินงานที่ไม่ใช่ปัญหาใหม่ แต่เป็นปัญหาสะสมที่เกิดขึ้นมานานแล้วที่ไม่ได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้นเท่าที่ควร โดยเฉพาะแรงงานระดับอาชีวศึกษาซึ่งเป็นทรัพยากรหลักของอุตสาหกรรมยังมีคุณภาพและทักษะไม่ตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม คือขาดทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและภาษาต่างประเทศ ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้และทักษะจะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น เนื่องจากในอนาคตอันใกล้อุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะต้องปรับตัวกลายเป็นอุตสาหกรรมแห่งอนาคต หากไม่สามารถแก้ไขแบบเบ็ดเสร็จโดยการผลักดันให้แรงงานพัฒนากลายเป็นแรงงาน 4.0 ที่มีความรู้และทักษะสูง ปัญหาด้านทรัพยากรมนุษย์จะกลายเป็นจุดอ่อนที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศรวมถึงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการผลักดันนโยบายประเทศไทย 4.0 ให้ประสบความสำเร็จ

การพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์รวมถึงการปลูกฝังทัศนคติการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมตามค่านิยม คนไทย 4.0 หรือ การเป็นคนไทยที่มีความรู้ และทักษะสูง มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม มีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยและสามารถยืนอย่างมีศักดิ์ศรีในเวทีสากล รวมทั้งสามารถดำรงชีวิต เรียนรู้ทำงาน และประกอบธุรกิจได้อย่างปกติสุขในโลกยุคดิจิทัล อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญคือ สถาบันครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ของตนในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งการที่ผู้ปกครองบางส่วนผลักดันบิดบาคงกล่าวให้กับสถาบันการศึกษาให้เป็นผู้ทำหน้าที่นี้แทน ขาดการบูรณาการกันระหว่างสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาเพื่อการพัฒนาบุคลากรของประเทศ และถึงแม้ว่าประเทศไทยประสบความสำเร็จอย่างน่าพอใจกับการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชากร แต่คุณภาพของการศึกษาในประเทศไทย โดยเฉพาะคุณภาพของครูผู้สอนยังเป็นประเด็นที่หลายฝ่ายกังวล และหากประเด็นนี้ไม่ได้รับการแก้ไข อาจกลายเป็นอีกหนึ่งปัญหาที่สั่งสมจนกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว

2.3 การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ พบว่า ในระยะที่ผ่านมามีการพัฒนาพัฒนาระบบ โครงสร้างพื้นฐานของประเทศมีความล่าช้ากว่าหลายประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะ

ระบบโครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่เป็นแกนกลางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไม่ได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน อาทิ การขนส่งระบบรางที่มีไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพียงพอกับความต้องการ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศและการที่ประเทศจะเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคนี้

2.4 ด้านระดับการพัฒนาของธุรกิจเพื่อการพัฒนาให้เกิดการรวมตัวกันของกลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster) และความเชื่อมโยงของห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) พบว่า ถึงแม้ในปัจจุบันรัฐบาลและสมาคมต่าง ๆ มีการส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายอุตสาหกรรมจนทำให้เกิดการรวมกลุ่มของกิจกรรมต่างๆ ในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและอุตสาหกรรมสนับสนุน แต่ยังไม่เข้มแข็งมากพอที่เอื้อต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน หลายอุตสาหกรรมมีปัญหาค่าอ่อนแอของอุตสาหกรรมในห่วงโซ่อุปทานทั้งในอุตสาหกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำเพราะต้องพึ่งพาการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศเป็นส่วนมาก ทำให้คุณภาพของผู้ผลิต (Supplier) ไทยไม่สามารถต่อสู้กับผู้ผลิตต่างชาติได้

2.5 ด้านสถาบัน การผ่อนคลายกฎระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคในการทำงาน เพื่อเอื้อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานของภาครัฐและเอกชน พบว่า ประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินการของภาครัฐทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นผ่านการใช้อำนาจหน้าที่ในการออกกฎระเบียบ และนโยบายต่าง ๆ อาทิเช่น การบริหารจัดการและการกระจายทรัพยากร การจัดสรรสวัสดิการ การบริการสาธารณะ การดูแลด้านความมั่นคง การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของภาคเอกชน เป็นต้น ตลอดจนต้องแก้ไขข้อจำกัดด้านกฎระเบียบและหลักเกณฑ์ที่ไม่สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุป เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่ออันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศกับรายละเอียดนโยบายประเทศไทย 4.0 พบว่า นโยบายประเทศไทย 4.0 ระบุถึงนโยบาย 5 วาระที่สอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศตามแนวทางของ WEF โดยมุ่งผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจบนฐานนวัตกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มและทำให้เกิดการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ สร้างสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูงด้วยการใช้ความคิดสร้างสรรค์ นโยบายประเทศไทย 4.0 จึงเป็นนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมผ่านทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพจึงเป็นโมเดลการพัฒนาประเทศที่ดี ตลอดจนเป็นเป้าหมายที่จะทำให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชนมีเป้าหมายร่วมและขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน

แม้ว่านโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นทิศทางการพัฒนาประเทศที่ถูกต้องเพื่อขับเคลื่อนประเทศผ่านการปฏิรูปและปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อแก้ไขปัญหาภัยคุกคาม 3

ประการของประเทศคือ กัดักประเทศรายได้ปานกลาง กัดักความเหลื่อมล้ำ และกัดักความไม่สมดุลของการพัฒนา และสามารถก้าวไปสู่ประเทศในโลกรที่หนึ่งได้ อย่างไรก็ตาม การผลักดันนโยบายให้สำเร็จลุล่วงยังประสบปัญหาและความท้าทายหลายด้าน

3. การวิเคราะห์และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

พบประเด็นของปัญหาและความท้าทายเชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติซึ่งสรุปได้ดังนี้

3.1 นโยบายประเทศไทย 4.0 มุ่งเน้นไปที่การสนับสนุนอุตสาหกรรมแห่งอนาคตในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ทำให้กลุ่มที่จะได้รับประโยชน์อยู่ที่กลุ่มคนหรือธุรกิจที่มีศักยภาพในการปรับตัวไปสู่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีที่สูงขึ้น หรือเป็นกลุ่มที่จับมือกับนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุน โดยได้รับสิทธิประโยชน์ด้านต่างๆ โดยเฉพาะพื้นที่ในโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก แต่กลุ่มอุตสาหกรรมที่เป็นรากฐานของประเทศทั้งในมิติของปริมาณ และประเภท เช่น อุตสาหกรรมเกษตร และ กลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก ยังไม่มีความชัดเจนว่าจะมีการพัฒนากลุ่มนี้อย่างไร รวมทั้งหากพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ พบว่า รัฐบาลไม่ได้มีการบูรณาการละเอียดเรื่องการพัฒนา ระบบโครงสร้างพื้นฐานไว้ในพิมพ์เขียว (Blueprint) ประเทศไทย 4.0 อีกด้วย

3.2 ปัญหาการขาดแนวทางที่ชัดเจนในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เนื่องจากนโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นแผนแม่บทหรือพิมพ์เขียวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวความคิดมากกว่าแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ซึ่งแม้ว่านโยบายประเทศไทย 4.0 ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และความจำเป็นของรัฐบาลที่ต้องการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน หากการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจรายละเอียดแผนการดำเนินงานจำเป็นต้องพิจารณา นโยบายประเทศไทย 4.0 ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ตลอดจนแผนการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้องต่อไป

3.3 ปัญหาการบูรณาการและการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน คือ การขาดการประสานงานระหว่างส่วนงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งระหว่างภาครัฐด้วยกันเอง ภาครัฐและเอกชน และการขาดการบูรณาการระดับภาคประชาชนและสังคม ซึ่งการประสานงานและการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ ที่การดำเนินการผ่านมาในด้านนี้ของรัฐบาลไทยยังไม่ปรากฏผลเป็นรูปธรรมนัก โดยรัฐบาลยังคงเน้นการจัดทำนโยบายและแผนการดำเนินงานโดยอ้างอิงจากผลการศึกษา แนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะของหน่วยงานภาครัฐด้วยกันเอง ส่งผลให้การบูรณาการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคเอกชนที่เป็นแรงขับเคลื่อนหลักด้าน

เศรษฐกิจยังขาดความเชื่อมโยง และภาคประชาชนซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

3.4 ปัญหาการสื่อสาร ภาครัฐจำเป็นต้องสื่อสารให้ทุกภาคส่วนเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการปฏิรูปตามนโยบายประเทศไทย 4.0 โดยแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบันและสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต และควรถ่ายทอดให้เห็นเป็นรูปธรรม รวมทั้งปัจจุบันยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน หรือสับสนระหว่างนโยบายประเทศไทย 4.0 และอุตสาหกรรม 4.0 ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข ดังนั้นรัฐบาลควรต้องให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง เพื่อสร้างความร่วมมือและลดการต่อต้านจากทุกภาคส่วน จากงานวิจัยพบว่า ยังต้องมีการพัฒนาความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันของบุคลากรของรัฐ ซึ่งต้องมีส่วนสำคัญในการเป็นกลไกในการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจกับทุกภาคส่วน และเป็นเรื่องเร่งด่วนที่รัฐบาลต้องให้ความสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

1.1 รัฐบาลควรนำแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาของประเทศที่ประสบผลสำเร็จในการสร้างทรัพยากรมนุษย์มาประกอบการผลักดันดำเนินนโยบายประเทศไทย 4.0 เพื่อการปฏิรูปการศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่อุตสาหกรรม 4.0 ได้แก่

1.1.1 การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential learning) เปลี่ยนการเรียนรู้นที่เน้นทฤษฎีในห้องเรียนให้ควบคู่ไปกับการฝึกฝนประสบการณ์และการปฏิบัติเพื่อใช้ในชีวิตจริงให้มากขึ้น สถาบันการศึกษาของประเทศไทยควรทำงานร่วมกับภาคเอกชนเพื่อสร้างบุคลากรตั้งแต่เรียนในมหาวิทยาลัย ร่วมกันจัดหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการ และให้นักศึกษาได้เข้าทำงานจริงในระหว่างเรียนซึ่งจะทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์ในการนำความรู้ที่เรียนมาไปประยุกต์ใช้กับการทำงานจริง ส่งผลให้บุคลากรมีความรู้และทักษะตามที่ต้องการเมื่อจบการศึกษา ไม่เหมือนกับปัจจุบันที่ต้องใช้เวลาในการฝึกอบรมพนักงานที่จบใหม่ ปรับความรู้และทักษะให้ตรงกับที่ต้องการ นอกจากนี้ยังช่วยลดอัตราว่างงานของบัณฑิตที่จบการศึกษาในระดับปริญญาเนื่องจากสาขาที่เรียนไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

1.1.2 ส่งเสริมทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล (Promote Digital Literacy) สถาบันการศึกษาของประเทศไทยควรปรับหลักสูตรให้นักศึกษาทุกสาขารวมทั้งสายสังคมศาสตร์ให้มีความรู้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ สำหรับการทำงานและ

การดำเนินชีวิต นอกจากนี้รัฐบาลควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้ที่เหมาะสมแก่ผู้ที่มีการศึกษาน้อยโดยเฉพาะที่อยู่ในชนบทให้สามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ ซึ่งจะเป็นการช่วยลดความเหลื่อมล้ำตามแนวนโยบายประเทศไทย 4.0 อีกทางหนึ่ง

1.1.3 เส้นทางการศึกษาขั้นสูงที่หลากหลาย (Diversify Higher Education Pathways) สถาบันการศึกษาของประเทศไทยควรปรับการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนและนักศึกษาค้นหาตนเองว่า มีทักษะ ความชอบและความสนใจด้านใด เพื่อสร้างแรงจูงใจให้มีการพัฒนาตนเองและเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในสิ่งที่ตนเองรัก ดังนั้นการศึกษาจึงต้องมีเส้นทางที่หลากหลายซึ่งเหมาะสมกับความชอบและการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ส่งเสริมให้มีความรู้และมีการเรียนรู้จากประสบการณ์ในด้านนั้น รวมถึงการแนะแนวอาชีพตั้งแต่ระดับเยาวชน เพื่อให้คนไทยได้ทำงานที่ตนเองมีศักยภาพตามความชอบและความถนัด

1.1.4 ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Encourage Lifelong Learning) ระบบการศึกษาของประเทศไทยต้องปลูกฝังอุปนิสัยให้นักเรียนและนักศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต พร้อมทั้งจะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ พัฒนาตนเองให้มีความรู้และทักษะหลาย ๆ ด้าน เพื่อเพิ่มศักยภาพของตนเอง มหาวิทยาลัยของไทยควรขยายบทบาทเป็นศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต เสนอหลักสูตรอบรมที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานที่ต้องใช้ความรู้และทักษะใหม่ ๆ ในการทำงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ภาครัฐควรร่วมมือกับทุกภาคส่วนจัดโครงการอบรมเพิ่มทักษะสำหรับคนไทยทุกคนโดยนำแนวคิดโครงการ “SkillsFuture” ของประเทศสิงคโปร์ที่เป็นโครงการส่งเสริมให้คนสิงคโปร์มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตมาประกอบในการทำโครงการ มีการจัดตั้งคณะทำงานที่มาจากภาครัฐ ภาคเอกชนจากหลายอุตสาหกรรม สถาบันการศึกษา และภาคประชาชนจากหลายสาขาอาชีพ มากำหนดความรู้และทักษะที่คนไทยต้องมีในการประกอบอาชีพนั้น จัดทำเป็นหลักสูตรและกำหนดมาตรฐานในวิชาชีพนั้น ซึ่งรัฐบาลควรอุดหนุนงบประมาณสำหรับผู้มีรายได้น้อย ผู้มีการศึกษาน้อย และผู้สูงอายุให้ได้มีโอกาสเข้าฝึกอบรมด้วย

1.1.5 ขยายบทบาทของสถาบันการศึกษา (Broadening the Role of Universities) มหาวิทยาลัยควรขยายบทบาทเป็นศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต การผลักดันให้เกิดนวัตกรรม การสร้างผู้ประกอบการ และธุรกิจสตาร์ทอัพ รวมถึงการส่งเสริมให้อาจารย์และนักศึกษา ทำงานวิจัยในการสร้างสินค้าและบริการที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ จัดตั้งเป็นบริษัทเอกชนได้ มีความคล่องตัวในการทำงาน ซึ่งจำเป็นต้องปรับกระบวนการในด้านทรัพย์สินทางปัญญา การจัดสรรผลตอบแทนอย่างเหมาะสม และเอื้ออำนวยขั้นตอนการจัดตั้งที่สะดวกและรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้สถาบันศึกษาคควรร่วมมือกับ

ภาคเอกชนอย่างเข้มแข็ง และสนับสนุนให้ภาคเอกชนสามารถนำงานวิจัยไปต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้ ไม่ว่าจะเป็นการจ้างวิจัย การซื้อผลงานวิจัย หรือการร่วมวิจัย ซึ่งกฎระเบียบและขั้นตอนต่าง ๆ ต้องอำนวยให้เกิดความสะดวกต่อการทำงานร่วมกัน อีกทั้งหลักสูตรและการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาควรส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะในการเป็นผู้ประกอบการ ที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างนวัตกรรม

1.2 การสร้างบุคลากรสายอาชีพให้ตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ควรนำระบบการศึกษาแบบคู่ขนาน (Dual Education) ของประเทศเยอรมันมาเป็นต้นแบบในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ โดยระบบนี้ประกอบด้วยการเรียนกับการฝึกงาน โดยรัฐบาลกับนายจ้างรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินงาน การเรียนสายอาชีพจะเรียนไปด้วย ทำงานในสถานประกอบการไปด้วย นักศึกษาได้เรียนรู้และประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง ทำให้ได้ฝึกทักษะตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม และมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ ซึ่งประเทศไทยก็มีการนำระบบนี้มาทดลองใช้ในบางพื้นที่ อาทิเช่น พื้นที่ 3 จังหวัดใน EEC มีโครงการ “สัทธิบโมเดล” อยู่บนหลักการ “เรียนรู้-รู้จริง-ลงมือทำจริง” โดยความร่วมมือจาก 3 ฝ่ายคือสถาบันอาชีวศึกษา สถานประกอบการ และสมาคมหรือองค์กรวิชาชีพ ที่ให้นักศึกษาเรียนและทำงานไปด้วย โดยเข้าปฏิบัติงานกับสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ ทำให้นักศึกษาประยุกต์ใช้ความรู้ที่เรียนมาให้เข้ากับทักษะการทำงาน เป็นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยเปิดโอกาสให้วิทยาลัยอาชีวศึกษาเลือกอุตสาหกรรมเป้าหมาย 10 อุตสาหกรรมที่รัฐบาลกำหนดที่ตนเองมีความชำนาญ จัดหลักสูตรให้ตรงกับอุตสาหกรรมนั้น และให้นักศึกษาเข้าทำงานกับบริษัทในอุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งทำให้ได้บุคลากรตรงกับความต้องการของบริษัทอย่างแท้จริง ซึ่งผู้วิจัยเสนอว่าควรเร่งขยายผลไปสู่พื้นที่อื่น ตามความเหมาะสมว่าพื้นที่นั้นมีอุตสาหกรรมอะไรรองรับอยู่ และมีศักยภาพในการแข่งขัน ซึ่งไม่ควรจำกัดเฉพาะ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายเท่านั้น ทั้งนี้ควรให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการกำหนดอุตสาหกรรมตามศักยภาพของคนในพื้นที่เพื่อผลประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่นั้นเอง นอกจากนี้ควรขยายผลจากระดับอาชีวะไปสู่ระดับมหาวิทยาลัยด้วย

1.3 จากการศึกษากระบวนการศึกษาของประเทศที่พัฒนาแล้วของผู้วิจัย เช่น ประเทศสิงคโปร์ พบว่ามีการให้ความสำคัญต่อคุณภาพของครูเป็นอย่างมาก เพราะมีผลต่อคุณภาพของนักเรียน โดยตรง ดังนั้นจึงมีการคัดเลือกครูที่จะเข้ามาทำการสอนอย่างเข้มข้นเทียบเท่าอาชีพแพทย์ และได้ผลตอบแทนสูงเป็นอันดับต้นๆ เมื่อเทียบกับอาชีพอื่น ซึ่งระบบการศึกษาของประเทศไทยควรปรับเอาแนวทางการประกอบอาชีพครูจากประเทศที่พัฒนาแล้ว มาปรับให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศ ทั้งการคัดเลือกคนที่มีคุณภาพ การให้ผลตอบแทนที่จูงใจ และการอบรมครูให้มี

ความรู้และทักษะใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ให้ทันต่อสถานการณ์และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

2. ข้อเสนอแนะการสร้างและสะสมเทคโนโลยีและนวัตกรรม

2.1 รัฐบาลควรเพิ่มการลงทุนทางการวิจัยและพัฒนาของประเทศโดยการส่งเสริมภาคเอกชนและนักลงทุนต่างชาติให้ลงทุนวิจัยและพัฒนามากขึ้นหรือต่อยอดจากความสามารถทางเทคโนโลยีที่มีอยู่ อาทิเช่น การร่วมมือระหว่างภาคเอกชน สถาบันการศึกษาหรือสถาบันวิจัยในรูปแบบบริษัทร่วมลงทุนที่กำหนดการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเหมาะสม เป็นต้น รวมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศเพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมการวิจัยและพัฒนาระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยการจัดตั้งศูนย์กลางความเป็นเลิศ (Center of Excellence) ที่เป็นศูนย์รวมความรู้ด้านเทคนิค และเครือข่ายความสัมพันธ์ทางธุรกิจเพื่อผลักดันการดำเนินงานวิจัยไปก่อให้เกิดมูลค่าเชิงพาณิชย์สำหรับอุตสาหกรรมแห่งอนาคตต่าง ๆ โดยจัดตั้งเป็นศูนย์กลางทางการวิจัยที่อยู่ใกล้กับบริษัทชั้นนำต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยและองค์กรธุรกิจสำหรับการวิจัยแต่ละอุตสาหกรรม

2.2 กำหนดบทบาทให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการวางกรอบยุทธศาสตร์การวิจัยของประเทศผ่านคณะกรรมการยุทธศาสตร์การวิจัย หรือ หน่วยงานจัดตั้งใหม่ รวมถึงมีบทบาทในการจัดสรรงบประมาณการวิจัยพัฒนาโดยให้ภาคเอกชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนองานวิจัย (Proposal) และร่วมมือเพื่อพัฒนาระบบการคัดเลือกโครงการวิจัยที่สามารถพิสูจน์ว่าเป็นความต้องการนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์อย่างแท้จริงโดยการกำหนดเกณฑ์การอนุมัติจัดสรรงบประมาณที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนเพื่อกำหนดทิศทางการวิจัยและพัฒนา นอกจากนี้ช่วยให้ภาครัฐมีข้อมูลในการจัดสรรงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ยังช่วยเพิ่มอัตราความสำเร็จของโครงการแพลตฟอร์มการประมวลงานวิจัยของรัฐบาลที่จะเปิดโอกาสให้บริษัทเอกชนทั้งไทยและต่างประเทศสามารถซื้อลิขสิทธิ์งานวิจัยอีกด้วย

2.3 รัฐบาลควรส่งเสริมกิจกรรมการวิจัยและพัฒนา โดยเฉพาะด้านเกษตรกรรมซึ่งประเทศไทยมีความได้เปรียบด้านความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรดินและแหล่งน้ำธรรมชาติรวมทั้งความคุ้นเคยของประชากรในการทำเกษตรกรรม ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการสินค้าเกษตรและสินค้าแปรรูปเกษตรในตลาดโลกที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ รัฐบาลจึงควรหันมาสนับสนุนการเกษตรอย่างจริงจัง แม้ว่าการพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรต้องใช้ความพยายามและเวลามากกว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมเนื่องจากเทคโนโลยีการเกษตรไม่สามารถนำเข้าจากต่างประเทศได้เหมือนอย่างอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม รัฐบาลสามารถเป็นผู้สนับสนุนและส่งเสริมภาคเอกชน โดยเฉพาะ

บริษัทเอกชนขนาดใหญ่ที่เป็นผู้นำในการวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตร ร่วมกับนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญเพื่อสร้างเทคโนโลยีการเกษตรที่สามารถใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้

3. ข้อเสนอแนะด้านระบบโครงสร้างพื้นฐาน

รัฐบาลควรเร่งการลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ตามแผนงบประมาณที่วางไว้เพื่อสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงสร้างความเชื่อมโยงด้านการขนส่งตามแนวคิดของโครงการเส้นทางสายไหมใหม่ หรือ โครงการ One Belt One Road โดยประเทศไทยถือเป็นหนึ่งในประเทศยุทธศาสตร์ที่จะเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงไปสู่ตลาดและประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียน รวมถึงเชื่อมโยงแผนการพัฒนาเมือง ระบบขนส่งและโครงสร้างพื้นฐานเข้าด้วยกันโดยเป็นการวางแผนไปข้างหน้าในระยะยาว (Forward-looking Planning)

4. ข้อเสนอแนะด้านสถาบัน

รัฐบาลควรให้การสนับสนุนให้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายเร่งดำเนินการปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ หรือข้อบังคับที่ไม่จำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ หรือการดำเนินธุรกิจเพื่อไม่ให้เป็นการกีดกันประชาชนรวมทั้งช่วยลดขั้นตอนและค่าใช้จ่ายที่กระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ความพยายามแก้ไขกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เป็นไปอย่างเบ็ดเสร็จสมบูรณ์ไม่กลายเป็นการแก้เรื่องหนึ่งแต่กลับไปติดอีกเรื่องหนึ่ง กระบวนการปฏิรูปจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายการปฏิรูปกฎหมายซึ่งประกอบด้วยทุกภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ผ่านขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการดำเนินการของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายมีหลายเรื่องและหลายด้าน ตลอดจนมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการปฏิรูปด้านอื่น ๆ รวมถึงการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจจึงควรจัดลำดับเรื่องต่าง ๆ และคัดเลือกรื่องที่สำคัญที่ต้องดำเนินงาน เพื่อให้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายดำเนินการแก้ไขเป็นการเร่งด่วนในระยะแรกก่อน

5. ข้อเสนอแนะด้านการรวมกลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster)

ปัจจุบันรัฐบาลมีการส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายอุตสาหกรรมจนทำให้เกิดการรวมกลุ่มของกิจกรรมต่างๆ ในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและอุตสาหกรรมสนับสนุน แต่ยังไม่เข้มแข็งมากพอที่เอื้อต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน หลายอุตสาหกรรมมีปัญหาความอ่อนแอของอุตสาหกรรมในห่วงโซ่อุปทานเพราะต้องพึ่งพาการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ทำให้คุณภาพของ Supplier ไทยไม่สามารถต่อสู้กับผู้ผลิตต่างชาติได้ และนโยบาย

ประเทศไทย 4.0 กำหนด The First S-Curve และ The New S-Curve ที่มุ่งเน้นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมซึ่งจะยิ่งทำให้ปัญหาขยายวงกว้างมากยิ่งขึ้น รัฐบาลจึงควรส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มผ่านการให้สิทธิประโยชน์ทั้งทางภาษีและไม่ใช้ภาษีอาทิเช่น การกำหนดสิทธิพิเศษทางภาษีให้แก่เขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษเพื่อกิจการอุตสาหกรรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษในพื้นที่โครงการ EEC เป็นต้น ดึงบริษัทที่มีคุณสมบัติครบถ้วนเข้ามาลงทุนซึ่งบริษัทเหล่านี้จะเป็นแม่เหล็ก (Magnet) สำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคลัสเตอร์กิจและยกระดับความสามารถของบริษัทที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมนั้นๆ และพัฒนาระบบนิเวศที่สนับสนุนการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมนั้นๆ เช่น การจัดเตรียมทรัพยากรมนุษย์ สถาบันการวิจัยและพัฒนา ฯลฯ

นอกจากข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศทั้ง 5 ข้อที่กล่าวมาแล้ว จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้รวบรวมสรุปแนวความคิดการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ประกอบไปด้วย

1. การเน้นการส่งเสริมธุรกิจ SME และธุรกิจสตาร์ทอัพ

รัฐบาลควรกำหนดให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและวางแผนการส่งเสริม SME อาทิเช่น กำหนดบทบาทของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ให้มีหน้าที่วางแผน กำหนดยุทธศาสตร์และทิศทางการส่งเสริม SME และประสานงานกับหน่วยงานรัฐต่าง ๆ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยหน่วยงานดังกล่าวจำเป็นต้องมีฐานข้อมูล SME ที่สมบูรณ์ และมีบุคลากรที่มีความสามารถในการวางแผนและประเมินโครงการ เพื่อผลักดันโครงการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด การสนับสนุนส่งเสริมให้สมาคมความร่วมมือทางการค้าต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญในการทำงานร่วมกับรัฐบาลเพื่อค้นหาและส่งเสริม SME ที่มีศักยภาพในอุตสาหกรรมต่าง ๆ อีกทั้งรัฐบาลควรอำนวยความสะดวกและสร้างระบบนิเวศของธุรกิจสตาร์ทอัพซึ่งรวมถึงการสนับสนุนโดยทำหน้าที่เชื่อมโยงนักลงทุนเอกชนต่าง ๆ กับธุรกิจสตาร์ทอัพเพื่อให้เกิดการระดมทุนระหว่างกันภาคเอกชน อาทิเช่น การระดมทุนระยะยาวในรูปแบบการลงทุนในหุ้นนอกตลาด (Private Equity) หรือ ธุรกิจเงินร่วมลงทุน (Venture Capital) เป็นต้น ตลอดจนการผ่อนปรนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อาทิเช่น เงื่อนไขการจัดตั้งบริษัท การจ่ายค่าตอบแทนในรูปแบบการให้หุ้นแก่พนักงาน (Stock Options) รวมถึงการระดมทุนรูปแบบใหม่ เช่น ICO เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณเป็นโครงการระยะยาวเนื่องจากการส่งเสริม SME และธุรกิจสตาร์ทอัพจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาซึ่งช่วยลดปัญหาความไม่แน่นอนของการดำเนินงาน รวมทั้งกำหนดกลไกการประเมินที่เป็นระบบโดยมีการประเมินความจำเป็นและความคุ้มค่าก่อนที่จะดำเนินการ เพื่อให้มีการจัดสรรทรัพยากรในการส่งเสริม SME และธุรกิจ

สตาร์ทอัพอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่เดียวกันก็มีการประเมินผลลัพธ์ของมาตรการที่ดำเนินการอยู่ และสิ้นสุดลงเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลปรับปรุงมาตรการส่งเสริมในครั้งต่อไป

2. การเน้นแผนการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวนโยบายประเทศไทย 4.0 ให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน

รัฐบาลควรสื่อสารให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชนเห็นภาพร่วมกันว่า นโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นเรื่องของการเปลี่ยนทัศนคติของคนไทยทุกคน เป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างนวัตกรรมของสินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูง เป็นเรื่องใกล้ตัว ไม่ได้จำกัดเฉพาะ 10 อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมหรือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเท่านั้น อุตสาหกรรมอื่น ๆ สามารถสร้างความเชื่อมโยงกับ 10 อุตสาหกรรมได้ทั้งหมดหากใช้ความคิดสร้างสรรค์ อาทิเช่น อุตสาหกรรมด้านการบันเทิงที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นของประเทศไทย รวมถึงการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะและวัฒนธรรมด้วยความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างสินค้าและบริการที่มีเอกลักษณ์และสร้างมูลค่าสูง ก็ถือว่าเป็นไปตามนโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นต้น ภาครัฐควรสื่อสารให้ประชาชนตระหนักว่า ถ้าคนไทยไม่เปลี่ยนทัศนคติ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 จะไม่สัมฤทธิ์ผล ประเทศจะไม่เจริญก้าวหน้า อาจจะถูกประเทศอื่นที่เฝ้าตามมาที่หลังแซงหน้าไปได้ นอกจากนี้รัฐบาล ควรจะประชาสัมพันธ์ถึงความคืบหน้าและความสำเร็จของโครงการที่ได้ดำเนินนโยบายประเทศไทย 4.0 ไปดำเนินงานให้เกิดผล เพื่อให้ประชาชนบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจและไม่ปรับตัวตามนโยบาย เกิดความเชื่อมั่นและเห็นประโยชน์ตรงถึงประชาชน นอกจากนี้ควรเพิ่มประสิทธิภาพด้านข้อมูล โดยเน้นการประชาสัมพันธ์ทั้งภายในประเทศ และกับต่างประเทศในทุกภาคส่วน ให้มีทิศทางที่เป็นเอกภาพเดียวกัน โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นศูนย์กลางในการจัดทำข้อมูลนโยบายประเทศไทย 4.0 และเผยแพร่ไปยังช่องทางสื่อสารทุกช่องทางที่ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ เช่น ทวี เว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น มีการปรับปรุงข้อมูลความคืบหน้าของการดำเนินการปฏิรูปตามแนวนโยบายประเทศไทย 4.0 อย่างต่อเนื่อง

3. การสร้างประสิทธิภาพด้านการบูรณาการความร่วมมือเชิงปฏิบัติเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศตามนโยบายประเทศไทย 4.0 ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนประเทศผ่านกลไก“ประชารัฐ” หรือการสานพลังระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่ทุกฝ่ายจะต้องมุ่งทำงานแบบบูรณาการให้เกิดการเชื่อมโยงประสานสอดคล้องกันเพราะปัญหาของหลายภาคส่วนล้วนมีความเกี่ยวข้องและมีผลกระทบซึ่งกันและกัน ดังนั้นภาครัฐจำเป็นต้องส่งเสริมความร่วมมือสำหรับ 3 ระดับคือ

3.1 ระดับความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐ ปัจจุบันมีคณะทำงานหลายคณะ ในการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย 4.0 โดยแต่ละคณะประกอบด้วยตัวแทนจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ไม่มีหน่วยงานหรือบุคคลใดเป็นผู้รับผิดชอบแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาด รวมทั้งแผนปฏิรูปประเทศกำหนดให้มีการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ ซึ่งอาจมีขอบเขตและหน้าที่คล้ายคลึงกับหน่วยงานเดิมที่มีอยู่แล้ว ภาครัฐจึงควรมีการกำหนดบทบาทความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจนทั้งหน่วยงานที่มีภารกิจเดิมที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่จำเป็นต้องตั้งขึ้นใหม่เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเหมาะสม และสร้างประสิทธิภาพในการใช้จ่ายงบประมาณไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน โดยกำหนดให้มีหน่วยงาน หรือทีมงานกลางทำหน้าที่วางแผนและประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อผลักดันให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายและเป้าหมายที่วางไว้ให้ครอบคลุมทั้งช่วงระยะการพัฒนาโครงการ (Development Phase) และการดำเนินงาน (Operation Phase)

3.2 ระดับความร่วมมือและประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน คือ การส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานเพื่อให้ประสานไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาบุคลากรและการสร้างเทคโนโลยี เนื่องจากภาคเอกชนสามารถระบุถึงความต้องการที่แท้จริงของภาคอุตสาหกรรม ซึ่งช่วยสร้างความเชื่อมโยงไปยังสถาบันการศึกษาและสถาบันการวิจัยและพัฒนาให้สามารถผลิตบุคลากรและนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน ควรสร้างให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐและภาคเอกชน ส่งเสริมให้ภาคเอกชน โดยเฉพาะสมาคมและบริษัทชั้นนำขนาดใหญ่ให้เข้ามามีบทบาทในการผลักดันการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ โดยภาคเอกชนจะเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนแผนงานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วง เนื่องจากจุดแข็งของภาคเอกชนคือ มีประสบการณ์และความเข้าใจอุตสาหกรรมอย่างแท้จริง เกาะติดปัญหาเพราะเป็นผู้ได้รับผลกระทบทางตรง มีความคล่องตัวในการดำเนินงานและไม่ถูกจำกัดด้วยกฎระเบียบและข้อจำกัดด้านภาระความรับผิดชอบเช่นเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

3.3 ระดับประชาชนและสังคม ในอดีตภาคประชาชนมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย ทำให้ไม่สามารถมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนประเทศอย่างเป็นระบบและไม่สามารถสร้างบทบาทที่โดดเด่นได้ เนื่องจากการขาดความรู้ความเข้าใจ สามารถมองปัญหาในเชิงลึกแต่ไม่เห็นปัญหาในภาพกว้าง อาทิเช่น สามารถมองเห็นผลกระทบทางตรงต่อชุมชน แต่ไม่สามารถเห็นความสำคัญและความเชื่อมโยงในระดับประเทศ เป็นต้น จึงควรเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนผ่านการส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักรู้ และเข้าใจถึงความจำเป็นของการปฏิรูป และมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย รวมถึงช่วยผลักดันเพื่อให้การดำเนินตามแผนการเป็นไปอย่างลุล่วงเพื่อช่วยให้

ประเทศไทยหลุดพ้นจากการเป็นประเทศกำลังพัฒนากลายเป็นประเทศพัฒนาแล้ว รวมถึงสร้างความรู้สึกร่วมกันของการเป็นผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) อาทิเช่น การกำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก เป็นต้น

4. ปัจจุบันรัฐบาลได้มีการผลักดัน โครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยน โครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยตามแนวนโยบายประเทศไทย 4.0 โดยส่งเสริมการลงทุนใน 5 มิติที่สำคัญอันได้แก่ มิติด้านอุตสาหกรรมเป้าหมายที่กำหนดชัดเจน มิติด้านโครงสร้างพื้นฐาน มิติด้านกระบวนการทำธุรกิจ มิติด้านเทคโนโลยี และมิติด้านทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นโครงการต้นแบบของการพัฒนาประเทศสู่ประเทศไทย 4.0 ที่สามารถสร้างเทคโนโลยี พัฒนาบุคลากร ปฏิรูประเบียบและการบริการของภาครัฐ และคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งการผ่านร่างพรบ.เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกจะช่วยสร้างความมั่นใจว่าโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกสามารถเดินหน้าต่อไปได้แม้มีการเปลี่ยนรัฐบาล ความสำเร็จของโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกจะสะท้อนความสามารถทางเทคโนโลยี และนวัตกรรม และทักษะของแรงงานไทยที่เพิ่มขึ้นตามแนวนโยบายประเทศไทย 4.0 เมื่อผนวกนโยบายประเทศไทย 4.0 กับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คือ การวางเป้าหมายและยุทธศาสตร์ให้เศรษฐกิจของประเทศไทยมีขีดความสามารถทางการแข่งขันในตลาดโลกอย่างยั่งยืน อันจะทำให้ประเทศไทยสามารถหลุดพ้นกับดักการเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปเป็นประเทศที่มีรายได้สูง ซึ่งจะสนับสนุนให้รายได้ต่อหัวของประชากรเพิ่มสูงขึ้น และอุตสาหกรรมไทยสามารถเป็นส่วนหนึ่งในห่วงโซ่อุปทานของการผลิตอุตสาหกรรมอนาคตของโลกในระยะยาว

5. การวางยุทธศาสตร์ด้านการสร้างฐานข้อมูลหลักของประเทศ (Center of Excellence) ที่มีการสร้างระบบการบูรณาการข้อมูลที่สำคัญในการทำงานของภาครัฐและภาคเอกชน เพราะในปัจจุบันมีหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงานที่ทำหน้าที่เก็บรวบรวมและสื่อสารข้อมูลเดียวกันแต่บนสมมติฐานที่แตกต่างกันทำให้เกิดความสับสนกับผู้ที่นำข้อมูลไปใช้ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับระดับมหภาคของประเทศในด้านต่าง ๆ หรือระดับจุลภาค รวมทั้งขาดการทวนสอบข้อมูลระหว่างกัน และไม่มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จหรือปัญหาอุปสรรคในการดำเนินนโยบายของภาครัฐ และภาคเอกชน ดังนั้นการบูรณาการข้อมูลภาครัฐจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อรวบรวมข้อมูลภาครัฐที่ปัจจุบันกระจัดกระจายจัดเก็บอยู่หลายที่ ไม่ทันสมัย ไม่มีการจัดระเบียบทำให้ยากต่อการสืบค้น รวมทั้งไม่สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและทันต่อเหตุการณ์

6. การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ WEF กับ IMD ไม่ได้เป็นการเสนอการแก้ไขปัญหามหาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในการจัดอันดับ

เป็นผลลัพธ์ ไม่ใช่แหล่งที่มาของความสามารถในการแข่งขัน ตัวอย่างเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา เกิดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2551 จึงเกิดคำถามว่าสหรัฐอเมริกาที่ได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันที่สูงเป็นอันดับต้นๆ ของโลก แต่ก็ยังเกิดวิกฤต จึงมีการเสนอให้ใช้ Social Progress Index ดังรูป ควบคู่ไปกับการจัดอันดับของ WEF กับ IMD ในการประเมินความสามารถในการแข่งขันด้วย ซึ่งจะบ่งบอกถึงความยั่งยืนของความสามารถในการแข่งขัน โดยดัชนี Social Progress Index จะพิจารณาองค์ประกอบ 3 มิติรวม 52 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) มิติด้านความต้องการพื้นฐาน (Basic Human Needs) เช่น โภชนาการ, ความปลอดภัยของชีวิต, คุณภาพอากาศและน้ำ 2) มิติด้านความเป็นอยู่ที่ดี (Foundations of Wellbeing) เช่น การเข้าถึงความรู้พื้นฐาน การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สุขภาพ และความยั่งยืนของระบบนิเวศ และ 3) มิติด้านโอกาส (Opportunity) เช่น เสรีภาพและสิทธิมนุษยชน และการศึกษาต่อในระดับสูง การพิจารณาอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศจึงควรพิจารณาทั้ง Competitiveness Index และ Social Progress Index ควบคู่กันไป

การเปลี่ยนแปลงจากโลกในศตวรรษที่ 20 มาสู่โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างครั้งใหญ่ ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบททั้งที่เป็น โอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ ประเทศไทยจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยต้องให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงภายในและภายนอกประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีการปรับโครงสร้างการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ สร้างความเชื่อมโยงกิจกรรมในภาคเกษตรและอุตสาหกรรม การพัฒนาความเป็นเมือง รวมทั้งเชื่อมโยงธุรกิจขนาดใหญ่ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และธุรกิจสตาร์ทอัพอย่างสมดุล เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการให้ตรงกับความต้องการที่ซับซ้อนของผู้บริโภคทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะและทัศนคติที่สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การพัฒนาประเทศตามแผนนโยบายประเทศไทย 4.0 จะมีส่วนช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศและนำไปให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง พร้อม ๆ กับเปลี่ยนผ่านประเทศไปสู่ประเทศโลกที่หนึ่ง การผลักดันแผนปฏิรูปต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จโดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลักดันการลงทุนภายในโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกภายในช่วงระยะเวลา 5 ปีแรกจะเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยเพิ่มอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศให้เติบโตขึ้นไปถึงระดับเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 5.0 ต่อปี อย่างไรก็ตาม ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

ในระยะยาวคือ ยุทธศาสตร์กระบวนการสร้างคนและสะสมเทคโนโลยีซึ่งเป็นที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันดำเนินการอย่างจริงจังต่อไป

นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังเห็นว่า ความสำเร็จด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและกระบวนการสะสมนวัตกรรมจะช่วยขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจของประเทศไทยสามารถเติบโตอย่างก้าวกระโดด (Exponential Growth) และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์การยกระดับประเทศสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วที่มีรายได้ประชาชาติต่อหัวมากกว่า 15,000 ดอลลาร์สหรัฐภายในระยะเวลา 10 ปี หรือภายในปี พ.ศ. 2570 เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการเติบโตแบบเส้นตรง (Linear Growth) ที่ต้องใช้ระยะเวลา นานมากกว่า หรือภายใน พ.ศ. 2575 ตามที่ได้กำหนดไว้ในเอกสารพิมพ์เขียวประเทศไทย 4.0

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อจากงานวิจัยชิ้นนี้ คือ

1. การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดความสามารถในการแข่งขันของ WEF ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันด้วยการสร้างโมเดลทางเศรษฐมิติ
2. การศึกษาแนวทางการดำเนินงานด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการพัฒนา นวัตกรรมตามนโยบายประเทศไทย 4.0
3. การศึกษาเพื่อกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จและรายละเอียดของการพัฒนา 10 อุตสาหกรรมแห่งอนาคตตามนโยบายประเทศไทย 4.0

ตารางที่ 5-1 ข้อเสนอแนะที่จัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง

	ข้อเสนอแนะ (เรียงตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง)
1.	การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
	<ul style="list-style-type: none"> ● การปฏิรูปการศึกษา ● การสร้างบุคลากรสายอาชีพ ● การพัฒนาอาชีพครู
2.	การพัฒนานวัตกรรม
	<ul style="list-style-type: none"> ● ส่งเสริมการร่วมลงทุนด้าน R&D ● จัดตั้งศูนย์กลางความเป็นเลิศ ● ให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการวางกรอบยุทธศาสตร์การวิจัยของประเทศ
3.	ด้านสถาบันและการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบภาครัฐ
	<ul style="list-style-type: none"> ● ปรับปรุงหรือยกเลิกกฎระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคในการทำงานเพื่อให้เกิดความคล่องตัว ● พิจารณาความจำเป็นรวมถึงผลดีและผลเสียของนโยบายการผูกขาดหรือมาตรการแทรกแซงต่าง ๆ ● ผลักดันให้เกิดการปฏิรูปด้านการเมือง ● ผลักดันการปฏิรูปตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย
4.	การลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานโลจิสติกส์ และพลังงาน
	<ul style="list-style-type: none"> ● การผลักดันโครงการ EEC ● เร่งการลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานโลจิสติกส์และดิจิทัล ที่เชื่อมโยงกับภูมิภาค ● การเปิดเสรีและการนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้เพื่อการผลิตและจัดหาพลังงาน
5.	การพัฒนาของธุรกิจเพื่อให้เกิดการรวมกลุ่ม
	<ul style="list-style-type: none"> ● ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มผ่านการให้สิทธิประโยชน์ทั้งทางภาษีและไม่ใช่ภาษี ● พัฒนาระบบนิเวศที่สนับสนุนการรวมกลุ่มอุตสาหกรรม ● ดึงบริษัทที่มีคุณสมบัติครบถ้วนเข้ามาลงทุน

ตารางที่ 5-1 ข้อเสนอแนะที่จัดลำดับความสำคัญก่อนหลังและระยะเวลาดำเนินการ (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ (เรียงตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง)	
6.	<p>การส่งเสริมธุรกิจ SME และ Startup</p> <ul style="list-style-type: none"> ● สร้างความเข้าใจรูปแบบการดำเนินธุรกิจของ SME และ Startup ● สนับสนุนให้เกิดการระดมทุนระหว่างกันในกลุ่มเอกชน ● ผ่อนปรนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ● ร่วมมือกับสมาคมการค้าต่าง ๆ เพื่อค้นหาและส่งเสริม SME ที่มีศักยภาพ
7.	<p>การบูรณาการความร่วมมือเพื่อการขับเคลื่อนแผนปฏิรูป</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ระหว่างหน่วยงานรัฐ – กำหนดบทบาทความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน ● ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการปฏิรูป ● ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของการปฏิรูป มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
8.	<p>แผนการสื่อสารและประชาสัมพันธ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มุ่งเน้นสื่อสารถึงความเชื่อมโยงอย่างบูรณาการระหว่าง นโยบายประเทศไทย 4.0 – ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี – แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 – แผนการปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน รวมถึงโครงการ EEC ● สื่อสารให้เห็นความจำเป็นของการปฏิรูป รวมถึงความคืบหน้าและความสำเร็จของโครงการที่ได้ดำเนินนโยบายประเทศไทย 4.0 ไปดำเนินงานให้เกิดผล ● เริ่มต้นโดยการสร้างความเข้าใจในวงแคบแล้วจึงขยายผลออกไป

บทที่ 3

ข้อมูลเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับระดับความสามารถในการแข่งขันด้าน เศรษฐกิจของประเทศ

การวิเคราะห์ผลการประเมินความสามารถในการแข่งขันของประเทศของ WEF

ผลการประเมินการจัดอันดับประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันสูงสุดของ WEF ประจำปี 2560-2561 พบว่า ประเทศที่ได้รับการจัดอันดับ 1 ได้แก่ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ อันดับ 2 ประเทศสหรัฐอเมริกา อันดับ 3 ประเทศสิงคโปร์ อันดับ 4 ประเทศเนเธอร์แลนด์ และอันดับ 5 ประเทศเยอรมัน ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มประเทศดังกล่าวมีความสามารถในการแข่งขันที่สูง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สวิตเซอร์แลนด์

ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันจาก WEF เป็นอันดับที่ 1 ต่อเนื่องหลายปี โดยมีรายละเอียดการจัดอันดับสำหรับกลุ่มปัจจัยต่าง ๆ ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3-1 สรุปการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน 10 ปีซ้อนหลังของประเทศ
สวีตเซอร์แลนด์

ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
ความต้องการพื้นฐาน (ร้อยละ 20)	2	3	2	3	2	3	4	2	2	1
เสาหลักที่ 1 : สถาบัน	5	8	7	6	5	7	9	7	6	4
เสาหลักที่ 2 : โครงสร้างพื้นฐาน	3	5	6	5	5	6	5	6	6	6
เสาหลักที่ 3 : สภาพเศรษฐกิจมหภาค	10	17	5	7	8	11	12	6	4	3
เสาหลักที่ 4 : สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	17	21	7	8	8	12	11	11	8	2
การเพิ่มประสิทธิภาพ (ร้อยละ 50)	8	3	4	2	5	5	5	4	3	3
เสาหลักที่ 5 : การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม	7	6	4	3	3	4	4	4	4	5
เสาหลักที่ 6 : ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า	6	5	4	5	7	6	8	9	6	6
เสาหลักที่ 7 : ประสิทธิภาพตลาดแรงงาน	3	2	2	1	1	2	1	1	1	1
เสาหลักที่ 8 : การพัฒนาตลาดการเงิน	21	14	8	7	9	11	11	10	8	8
เสาหลักที่ 9 : ความพร้อมทางเทคโนโลยี	5	3	7	1	6	9	10	2	1	2
เสาหลักที่ 10 : ขนาดของตลาด	35	36	36	39	39	40	39	39	39	39
นวัตกรรมและระดับการพัฒนาของธุรกิจ (ร้อยละ 30)	2	3	2	1	1	1	1	1	1	1
เสาหลักที่ 11 : ระดับการพัฒนาของธุรกิจ	2	3	4	3	2	2	2	1	1	1
เสาหลักที่ 12 : นวัตกรรม	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1
อันดับโดยรวม	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
จำนวนประเทศ	134	133	139	142	144	148	144	140	138	137

ที่มา : WEF

ปัจจัยหลักที่มีส่วนทำให้สวีตเซอร์แลนด์ได้รับการจัดอันดับสูงที่สุด ประกอบไปด้วย 1) กลุ่มปัจจัยด้านความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ เสาหลักที่ 3 สภาพเศรษฐกิจมหภาค และ เสาหลักที่ 4 สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) กลุ่มปัจจัยด้านการเพิ่มประสิทธิภาพ อันได้แก่เสาหลักที่ 7 ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน เสาหลักที่ 9 ความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีและโดยเฉพาะ 3) กลุ่มปัจจัยด้านนวัตกรรมและระดับการพัฒนาของธุรกิจที่ครองอันดับที่ 1 มาตั้งแต่ปี 2554 - 2555 ถึงปัจจุบัน โดยประกอบไปด้วยเสาหลักที่ 11 ระดับการพัฒนาของธุรกิจและ เสาหลักที่ 12 นวัตกรรม

เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดของกลุ่มปัจจัยด้านนวัตกรรมของประเทศ สวีตเซอร์แลนด์พบว่า ปัจจัยย่อยที่ส่งเสริมให้ประเทศได้รับการจัดอันดับสูงจาก WEF ได้แก่ ปัจจัยย่อยด้านขีดความสามารถด้านนวัตกรรมของประเทศ คุณภาพของสถาบันวิจัยและพัฒนางบประมาณในการวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชน และการจัดสิทธิบัตรเพื่อปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาความร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัยและบริษัทเอกชนในการวิจัยและพัฒนาอย่างเข้มแข็ง ส่งผลให้งานวิจัยได้พัฒนาไปสู่การนำไปใช้เชิงพาณิชย์ได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 3-2 การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านนวัตกรรมของประเทศสวีเดน

ลำดับ	ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
		2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
12.01	ขีดความสามารถด้านนวัตกรรม	3	3	4	2	2	1	1	1	1	1
12.02	คุณภาพของสถาบันวิจัยและพัฒนา	2	1	2	2	2	2	1	1	1	1
12.03	ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาภาคเอกชน	1	1	2	3	1	1	1	1	1	1
12.04	ความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคอุตสาหกรรม	2	2	2	1	1	1	3	3	1	1
12.05	การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงของภาครัฐ	26	24	16	14	22	36	31	17	28	37
12.06	ความเพียงพอของนักวิทยาศาสตร์และวิศวกร	16	10	11	15	14	18	24	23	14	12
12.07	การยื่นจดสิทธิบัตร	-	-	-	-	2	2	1	2	3	3

ที่มา : WEF

สำหรับกลุ่มปัจจัยพื้นฐานและกลุ่มปัจจัยการเพิ่มประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาการจัดอันดับปัจจัยย่อยตั้งแต่ปี 2556 – 2557 เป็นต้นมา พบว่าประเทศสวีเดนได้รับการจัดอันดับที่สูงมาโดยตลอดสำหรับปัจจัยย่อยด้านคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานโดยรวม เช่น ถนน รถไฟฟ้า รวมถึงระบบการสื่อสารโทรคมนาคม เช่น จำนวนผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง รวมทั้งมีการพัฒนาคุณภาพของระบบการศึกษาและสถาบันด้านการบริหารจัดการ (Management School) การวิจัยและการบริการฝึกอบรมที่ใช้ประโยชน์ได้ การฝึกอบรมบุคลากรที่ครอบคลุม และความสามารถในการดึงดูดและรักษานักวิชาการที่มีความสามารถ (Talent)

ตารางที่ 3-3 การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านปัจจัยพื้นฐานและการเพิ่มประสิทธิภาพของประเทศสวีเดน

ลำดับ	ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
		2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
2.01	คุณภาพของระบบโครงสร้างพื้นฐานโดยรวม	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
5.03	คุณภาพของระบบการศึกษา	3	2	2	1	1	1	1	1	1	1
5.05	คุณภาพของสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการ	2	1	2	3	3	1	1	1	1	1
5.07	การวิจัยและการบริการฝึกอบรมที่ใช้ประโยชน์ได้	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
5.08	การฝึกอบรมบุคลากรที่ครอบคลุม	2	3	2	1	1	1	1	1	1	1
7.08	ความสามารถของประเทศในการรักษาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถสูง	-	-	-	-	-	3	1	1	1	1

ตารางที่ 3-3 การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านปัจจัยพื้นฐานและการเพิ่มประสิทธิภาพของประเทศ
สวีตเซอร์แลนด์ (ต่อ)

ลำดับ	ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
		2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
7.09	ความสามารถของประเทศในการดึงดูด ทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถสูง	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1
9.05	จำนวนผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง	7	5	5	1	2	1	1	1	1	1

ที่มา : WEF

2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
จาก WEF เป็นอันดับที่ 2 ในปี 2560 - 2561 ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดอันดับพบว่า ปัจจัย
หลักที่ส่งผลให้สหรัฐอเมริกาได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันที่สูงในปีล่าสุด ได้แก่
1) กลุ่มปัจจัยการเพิ่มประสิทธิภาพที่สหรัฐอเมริกาได้รับการจัดอันดับรวมเป็นอันดับต้น ๆ ตลอด
มา โดยเสาหลักที่ได้รับการจัดอันดับสูงในปีล่าสุดประกอบไปด้วย เสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูง
และการฝึกอบรม เสาหลักที่ 7 ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน เสาหลักที่ 8 การพัฒนาตลาดเงิน เสา
หลักที่ 10 ขนาดของตลาด และ 2) กลุ่มปัจจัยด้านนวัตกรรมและระดับการพัฒนาของธุรกิจ ซึ่ง
ประกอบไปด้วยเสาหลักที่ 11 ระดับการพัฒนาของธุรกิจ และเสาหลักที่ 12 นวัตกรรม

ตารางที่ 3-4 สรุปการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน 10 ปีย้อนหลังของประเทศ
สหรัฐอเมริกา

ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
ความต้องการพื้นฐาน (ร้อยละ 20)	22	28	32	36	33	36	33	30	27	25
เสาหลักที่ 1 : สถาบัน	29	34	40	39	41	35	30	28	27	20
เสาหลักที่ 2 : โครงสร้างพื้นฐาน	7	8	15	16	14	15	12	11	11	9
เสาหลักที่ 3 : สภาพเศรษฐกิจมหภาค	66	93	87	90	111	117	113	96	71	83
เสาหลักที่ 4 : สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	34	36	42	42	34	34	49	46	39	29
การเพิ่มประสิทธิภาพ (ร้อยละ 50)	1	1	3	3	2	1	1	1	1	1
เสาหลักที่ 5 : การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม	5	7	9	13	8	7	7	6	8	3
เสาหลักที่ 6 : ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า	8	12	26	24	23	20	16	16	14	7
เสาหลักที่ 7 : ประสิทธิภาพตลาดแรงงาน	1	3	4	4	6	4	4	4	4	3
เสาหลักที่ 8 : การพัฒนาตลาดการเงิน	9	20	31	22	16	10	9	5	3	2
เสาหลักที่ 9 : ความพร้อมทางเทคโนโลยี	11	13	17	20	11	15	16	17	14	6
เสาหลักที่ 10 : ขนาดของตลาด	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2
นวัตกรรมและระดับการพัฒนาของธุรกิจ (ร้อยละ 30)	1	1	4	6	7	6	5	4	2	2
เสาหลักที่ 11 : ระดับการพัฒนาของธุรกิจ	4	5	8	10	10	6	4	4	4	2
เสาหลักที่ 12 : นวัตกรรม	1	1	1	5	6	7	5	4	4	2
อันดับโดยรวม	1	2	4	5	7	5	3	3	3	2
จำนวนประเทศ	134	133	139	142	144	148	144	140	138	137

ที่มา : WEF

เมื่อพิจารณารายละเอียดการจัดอันดับของเสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรมพบว่า สหรัฐอเมริกาได้รับการจัดอันดับที่ดีขึ้นอย่างมีสาระสำคัญโดยเป็นอันดับที่ 3 ในปีล่าสุด ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า การจัดอันดับของปัจจัยย่อยทุกปัจจัยยกเว้นการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษามีการปรับตัวดีขึ้น โดยเฉพาะด้านคุณภาพของระบบการศึกษา และการฝึกอบรมบุคลากรที่ครอบคลุม

ตารางที่ 3-5 การจัดอันดับปัจจัยย่อยของเสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรมของประเทศสหรัฐอเมริกา

ลำดับ	ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
		2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
	เสาหลักที่ 5 : การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม	5	7	9	13	8	7	7	6	8	3
5.01	การเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา	48	43	45	50	47	49	59	61	59	57
5.02	การเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา	6	6	6	6	2	3	3	3	5	9
5.03	คุณภาพของระบบการศึกษา	19	22	26	26	28	25	27	18	17	4
5.04	คุณภาพการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	48	48	52	51	47	49	51	44	33	10
5.05	คุณภาพของสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการ	3	4	11	12	12	12	11	9	7	6
5.06	การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในโรงเรียน	11	10	14	24	24	18	15	17	17	10
5.07	การวิจัยและการบริการฝึกอบรมที่ใช้ประโยชน์ได้	1	3	10	11	9	9	8	11	16	10
5.08	การฝึกอบรมบุคลากรที่ครอบคลุม	6	8	10	12	15	12	14	14	15	2

ที่มา : WEF

จากการศึกษาปัจจัยย่อยของเสาหลักอื่น ๆ ในกลุ่มปัจจัยการเพิ่มประสิทธิภาพที่ได้รับการจัดอันดับสูงพบว่า สหรัฐอเมริกาได้รับการจัดอันดับ 1 มาโดยตลอดสำหรับด้านการบริหารจัดการต้นทุนที่เข้าซ้อน ตลอดจนมีความสามารถในการรักษาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถ และมีความพร้อมของการลงทุนแบบการร่วมทุน และมีขนาดของตลาดภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่สูงเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก

ตารางที่ 3-6 การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านการเพิ่มประสิทธิภาพอื่น ๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกา

ลำดับ	ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
		2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
7.04	การบริหารจัดการต้นทุนที่เข้าซ้อน	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
7.08	ความสามารถของประเทศในการรักษาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถสูง	-	-	-	-	-	4	3	2	2	3
8.05	ความพร้อมของการลงทุนแบบการร่วมทุน (VC)	1	7	13	12	10	3	3	5	4	1
10.01	ขนาดของตลาดภายในประเทศ	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
10.02	ขนาดของตลาดต่างประเทศ	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
10.03	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2

ที่มา : WEF

ด้านนวัตกรรมและระดับการพัฒนาของธุรกิจ สหรัฐอเมริกามีระดับการพัฒนา รวมกลุ่มอุตสาหกรรม (cluster development) ที่สูง สามารถจัดการการกระจายสินค้าออกสู่ ต่างประเทศได้เป็นอย่างดี ภาคเอกชนมีความรู้ความสามารถด้านการตลาดสำหรับสินค้าและบริการ รวมถึงความสามารถในการสร้างนวัตกรรม บริษัทเอกชนมีค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาที่สูง มีความร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคอุตสาหกรรมในการวิจัยและพัฒนาอย่างเข้มแข็ง ภาครัฐมีการจัดซื้อสินค้าที่ก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีความพร้อมของนักวิทยาศาสตร์และวิศวกร

ตารางที่ 3-7 การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านนวัตกรรมและระดับการพัฒนาของธุรกิจของประเทศ สหรัฐอเมริกา

ลำดับ	ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
		2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
11.03	สถานะของการพัฒนาอุตสาหกรรม (Cluster)	2	2	6	9	12	6	5	2	1	1
11.06	การควบคุมการกระจายสินค้าออกสู่ ต่างประเทศ	4	5	8	9	10	6	5	6	2	1
11.08	ปัจจัยด้านการตลาด	1	1	1	3	3	2	1	1	1	1
12.01	ขีดความสามารถด้านนวัตกรรม	6	6	6	7	7	5	2	2	2	2
12.03	ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาภาคเอกชน	3	5	6	6	7	5	4	3	2	2
12.04	ความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนา ระหว่าง มหาวิทยาลัยและภาคอุตสาหกรรม	1	1	1	3	3	3	2	2	4	2
12.05	การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงของ ภาครัฐ	4	4	5	9	15	15	8	11	11	2
12.06	ความพร้อมของนักวิทยาศาสตร์และวิศวกร	6	5	4	4	5	6	5	4	2	2

ที่มา : WEF

3. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์ได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันจาก WEF เป็นอันดับที่ 3 ของโลกและอันดับ 1 ของเอเชียดังแสดงในตารางด้านล่าง ทำให้ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่น่าจับตามองเนื่องจากเป็นประเทศที่ไม่มีทรัพยากรพื้นฐานแต่กลับได้รับการจัดอันดับเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก โดยจากการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศสิงคโปร์คือ 1) กลุ่มปัจจัยด้านความต้องการพื้นฐาน อันได้แก่เสาหลักที่ 1 สถาบัน เสาหลักที่ 2 โครงสร้างพื้นฐาน เสาหลักที่ 4 สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) กลุ่มปัจจัยด้านการเพิ่มประสิทธิภาพอันได้แก่เสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นพื้นฐานและขั้นสูง เสาหลักที่ 6 ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า เสาหลักที่ 7 ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน และเสาหลักที่ 8 การพัฒนาตลาดเงิน

ตารางที่ 3-8 สรุปการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน 10 ปีย้อนหลังของประเทศสิงคโปร์

ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
ความต้องการพื้นฐาน (ร้อยละ 20)	3	2	3	1	1	1	1	1	1	2
เสาหลักที่ 1 : สถาบัน	1	1	1	1	1	3	3	2	2	2
เสาหลักที่ 2 : โครงสร้างพื้นฐาน	4	4	5	3	2	2	2	2	2	2
เสาหลักที่ 3 : สภาพเศรษฐกิจมหภาค	21	35	33	9	17	18	15	12	11	18
เสาหลักที่ 4 : สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	16	13	3	3	3	2	3	2	2	3
การเพิ่มประสิทธิภาพ (ร้อยละ 50)	2	2	1	1	1	2	2	2	2	2
เสาหลักที่ 5 : การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม	8	5	5	4	2	2	2	1	1	1
เสาหลักที่ 6 : ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
เสาหลักที่ 7 : ประสิทธิภาพตลาดแรงงาน	2	1	1	2	2	1	2	2	2	2
เสาหลักที่ 8 : การพัฒนาตลาดการเงิน	2	2	2	1	2	2	2	2	2	3
เสาหลักที่ 9 : ความพร้อมทางเทคโนโลยี	7	6	11	10	5	7	7	5	9	14
เสาหลักที่ 10 : ขนาดของตลาด	41	39	41	37	37	34	31	35	37	35
นวัตกรรมและระดับการพัฒนาของธุรกิจ (ร้อยละ 30)	11	10	10	11	11	13	11	11	12	12
เสาหลักที่ 11 : ระดับการพัฒนาของธุรกิจ	14	14	15	15	14	17	19	18	19	18
เสาหลักที่ 12 : นวัตกรรม	11	8	9	8	8	9	9	9	9	9
อันดับโดยรวม	5	3	3	2	2	2	2	2	2	3
จำนวนประเทศ	134	133	139	142	144	148	144	140	138	137

ที่มา : WEF

สำหรับกลุ่มปัจจัยด้านความต้องการพื้นฐาน สิงคโปร์มีประสิทธิภาพการทำงานของภาครัฐอยู่ในระดับที่สูง มีความโปร่งใส มีความเชื่อมั่นในรัฐบาล บริษัทเอกชนมีธรรมาภิบาลที่ดี มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของรัฐบาลที่ไม่สร้างภาระ มีประสิทธิภาพในการยุติเรื่องขัดแย้งทางกฎหมาย และมีความเข้มแข็งในการปกป้องนักลงทุน ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะทางอากาศ มีคุณภาพสูง สำหรับด้านการศึกษา สิงคโปร์มีอัตราการเข้าศึกษาระดับการศึกษาเบื้องต้น คุณภาพการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และอัตราการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในโรงเรียนที่สูง

กลุ่มปัจจัยด้านประสิทธิภาพ สิงคโปร์มีมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non-tariff Barriers) ที่ต่ำ มีกฎระเบียบที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนโดยตรงของต่างประเทศ มีประสิทธิภาพในการดำเนินพิธีการศุลกากร (Customs Procedure) ที่สูง ด้านตลาดแรงงาน มีความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างที่ดี มีความยืดหยุ่นในการกำหนดอัตราค่าจ้างในระดับที่สูง อัตราภาษีไม่เป็นอุปสรรคต่อแรงจูงใจในการทำงาน ตลาดการเงินมีความความเข้มแข็งและเชื่อถือได้ในระดับที่สูง ธุรกิจสามารถระดมทุนผ่านตลาดทุนได้สะดวกภายใต้กฎหมายของตลาดหลักทรัพย์ที่เข้มแข็ง

ตารางที่ 3-9 การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านความต้องการพื้นฐานและการเพิ่มประสิทธิภาพของประเทศสิงคโปร์

ลำดับ	ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
		2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
1.04	ความเชื่อถือของสาธารณชนต่อนักการเมือง	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1.07	การใช้พวกพ้องนิยมในระบบราชการ	4	2	3	3	2	1	3	2	1	1
1.09	กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของรัฐบาลที่สร้างภาระ	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
1.10	ความมีประสิทธิภาพในการยุติเรื่องขัดแย้งทางกฎหมาย	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1.21	ความเข้มแข็งของมาตรการคุ้มครองผู้ลงทุน	2	2	2	2	2	2	2	3	1	1
2.05	คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งทางอากาศ	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
4.10	อัตราการเข้าโรงเรียนในระดับการศึกษาเบื้องต้น	38	36	44	38	1	1	1	1	1	1
5.04	คุณภาพการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
5.06	การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในโรงเรียน	9	5	5	6	5	4	6	2	1	1
6.09	การกีดกันทางการค้า	2	3	5	3	3	4	3	1	1	1
6.12	ผลกระทบต่อธุรกิจอันเนื่องมาจากข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการเงินลงทุนโดยตรง	2	1	1	1	2	2	2	3	3	1
6.13	ภาระอันเกิดจากกระบวนการศุลกากร	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1
7.05	ผลกระทบของการเก็บภาษีรายได้จากเงินเดือน	-	-	-	-	-	4	4	3	3	1
8.07	กฎข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์	7	4	3	2	3	5	5	3	1	1

ที่มา : WEF

4. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เนเธอร์แลนด์

ประเทศเนเธอร์แลนด์ได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันจาก WEF เป็นอันดับที่ 4 ของโลก โดยปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้แก่ 1) กลุ่มปัจจัยด้านความต้องการพื้นฐานในเสาหลักที่ 2 โครงสร้างพื้นฐาน และ เสาหลักที่ 4 สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) กลุ่มปัจจัยด้านการเพิ่มประสิทธิภาพ เสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม เสาหลักที่ 6 ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า เสาหลักที่ 9 ความพร้อมทางเทคโนโลยี 3) กลุ่มปัจจัยด้านนวัตกรรม ได้แก่ เสาหลักที่ 11 ระดับการพัฒนาของธุรกิจ ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3-10 สรุปการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน 10 ปีซ้อนหลังของประเทศ เนเธอร์แลนด์

ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
ความต้องการพื้นฐาน (ร้อยละ 20)	10	12	9	7	10	10	10	7	4	4
เสาหลักที่ 1 : สถาบัน	10	10	12	10	7	8	10	10	11	7
เสาหลักที่ 2 : โครงสร้างพื้นฐาน	12	15	7	7	7	7	4	3	3	3
เสาหลักที่ 3 : สภาพเศรษฐกิจมหภาค	36	38	25	36	41	45	39	26	22	14
เสาหลักที่ 4 : สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	11	14	8	7	5	4	5	6	4	4
การเพิ่มประสิทธิภาพ (ร้อยละ 50)	7	10	8	8	7	11	8	9	9	8
เสาหลักที่ 5 : การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม	11	10	10	8	6	6	3	3	3	4
เสาหลักที่ 6 : ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า	3	6	8	9	6	8	9	10	8	5
เสาหลักที่ 7 : ประสิทธิภาพตลาดแรงงาน	30	27	23	23	17	21	21	17	14	13
เสาหลักที่ 8 : การพัฒนาตลาดการเงิน	11	23	26	23	20	30	37	31	37	28
เสาหลักที่ 9 : ความพร้อมทางเทคโนโลยี	1	2	3	5	9	8	9	10	6	3
เสาหลักที่ 10 : ขนาดของตลาด	18	18	19	18	20	21	23	23	23	23
นวัตกรรมและระดับการพัฒนาของธุรกิจ (ร้อยละ 30)	9	9	8	9	6	7	6	6	6	4
เสาหลักที่ 11 : ระดับการพัฒนาของธุรกิจ	8	6	5	5	4	4	5	5	5	4
เสาหลักที่ 12 : นวัตกรรม	12	13	13	12	9	10	8	8	7	6
อันดับโดยรวม	8	10	8	7	5	8	8	5	4	4
จำนวนประเทศ	134	133	139	142	144	148	144	140	138	137

ที่มา : WEF

ปัจจัยหลักที่ทำให้เนเธอร์แลนด์มีอันดับความสามารถในการแข่งขันระดับสูงคือ โครงสร้างพื้นฐาน ของประเทศอันได้แก่ การสร้างถนน รถไฟ เรือ และทางอากาศมีคุณภาพสูง ตลอดจนมีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานทางโทรคมนาคมที่ครอบคลุม มีระบบสาธารณสุขที่ดี ดังจะเห็นได้จากอัตราการติดเชื้อ HIV ที่อยู่ในระดับต่ำ ตลอดจนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการให้ความสำคัญกับระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานและขั้นสูง รวมทั้งการเน้นระบบการพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีความสามารถในการบริหารจัดการ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาที่นำไปใช้ประโยชน์ได้จริง รวมทั้งรัฐบาลมีนโยบายในการต่อต้านการผูกขาดที่มีประสิทธิภาพสูง

สำหรับภาคเอกชนพบว่าระดับการพัฒนาของบริษัทของประเทศเนเธอร์แลนด์ มีความก้าวหน้าของกระบวนการผลิตที่ซับซ้อน รวมทั้งมีความสามารถด้านการตลาดเพื่อนำเสนอสินค้าและบริการให้แก่ผู้บริโภค

ตารางที่ 3-11 การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านความต้องการพื้นฐาน การเพิ่มประสิทธิภาพและด้านนวัตกรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์

ลำดับ	ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
		2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
2.01	คุณภาพของระบบโครงสร้างพื้นฐานโดยรวม	17	18	17	14	10	9	6	5	5	5
2.02	คุณภาพของถนนและระบบขนส่งทางรถ	25	25	27	24	11	10	5	2	4	5
2.04	คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานท่าเรือ	3	3	3	2	1	1	1	1	1	1
2.05	คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งทางอากาศ	9	7	8	5	4	4	4	4	4	4
4.05	การติดเชื้อ HIV	50	54	55	55	54	45	1	1	1	1
4.09	คุณภาพของการศึกษาขั้นพื้นฐาน	13	14	13	14	9	10	8	6	5	4
5.01	การเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา	5	4	2	2	3	4	3	3	5	5
5.05	คุณภาพของสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการ	10	11	12	10	9	9	9	8	6	3
5.07	การวิจัยและการบริการฝึกอบรมที่ใช้ประโยชน์ได้	3	4	4	2	2	3	2	2	3	2
6.03	ประสิทธิภาพในการต่อต้านนโยบายผูกขาด	1	1	2	2	1	5	2	2	6	2
9.05	จำนวนผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงผ่านโครงข่ายโทรศัพท์ประจำที่	2	3	4	2	3	2	3	3	3	4
11.07	ความซับซ้อนในกระบวนการผลิต	8	6	6	6	5	5	5	6	6	4
11.08	ปัจจัยด้านการตลาด	11	7	5	4	2	4	4	4	5	4

ที่มา : WEF

5. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศเยอรมัน

ประเทศเยอรมันได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันจาก WEF เป็นอันดับที่ 5 ของโลก โดยปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศเยอรมัน คือ 1) กลุ่มปัจจัยด้านการเพิ่มประสิทธิภาพ เสาหลักที่ 10 ขนาดของตลาด 2) กลุ่มปัจจัยด้านนวัตกรรม และระดับการพัฒนาของธุรกิจ อันได้แก่ เสาหลักที่ 11 ระดับการพัฒนาของธุรกิจและ เสาหลักที่ 12 นวัตกรรม ดังแสดงในตารางด้านล่าง

ตารางที่ 3-12 สรุปการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน 10 ปีย้อนหลังของประเทศเยอรมัน

ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
ความต้องการพื้นฐาน (ร้อยละ 20)	7	8	6	11	11	9	11	8	10	11
เสาหลักที่ 1 : สถาบัน	14	16	13	19	16	15	17	20	22	21
เสาหลักที่ 2 : โครงสร้างพื้นฐาน	1	1	2	2	3	3	7	7	8	10
เสาหลักที่ 3 : สภาพเศรษฐกิจมหภาค	40	30	23	30	30	27	24	20	15	12
เสาหลักที่ 4 : สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	24	24	25	23	22	21	14	13	14	13
การเพิ่มประสิทธิภาพ (ร้อยละ 50)	11	14	13	13	10	8	9	10	7	6
เสาหลักที่ 5 : การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม	21	22	19	7	5	3	16	17	16	15
เสาหลักที่ 6 : ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า	15	18	21	26	21	21	19	23	23	11
เสาหลักที่ 7 : ประสิทธิภาพตลาดแรงงาน	58	70	70	64	53	41	35	28	22	14
เสาหลักที่ 8 : การพัฒนาตลาดการเงิน	19	36	36	39	32	29	25	18	20	12
เสาหลักที่ 9 : ความพร้อมทางเทคโนโลยี	18	12	10	14	15	14	13	12	10	8
เสาหลักที่ 10 : ขนาดของตลาด	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5
นวัตกรรมและระดับการพัฒนาของธุรกิจ (ร้อยละ 30)	4	5	5	5	4	4	4	3	3	3
เสาหลักที่ 11 : ระดับการพัฒนาของธุรกิจ	1	2	3	4	3	3	3	3	3	5
เสาหลักที่ 12 : นวัตกรรม	8	7	8	7	7	4	6	6	5	5
อันดับโดยรวม	7	7	5	6	6	4	5	4	5	5
จำนวนประเทศ	134	133	139	142	144	148	144	140	138	137

ที่มา : WEF

จากการวิเคราะห์ปัจจัยย่อยด้านขนาดของตลาดพบว่า ประเทศเยอรมันได้รับการจัดอันดับขนาดของตลาดภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่ค่อนข้างสูง ในขณะที่เดียวกันก็มีอันดับกลุ่มปัจจัยด้านนวัตกรรมและระดับการพัฒนาของธุรกิจที่ดี ดังจะเห็นได้จากระดับการพัฒนาของบริษัทและนวัตกรรมทำให้เยอรมันมีผู้ผลิตท้องถิ่นคุณภาพสูงจำนวนมากมีสินค้าที่มีคุณภาพระดับโลกที่เป็นที่ยอมรับ เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์ มีระดับการพัฒนาในกลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster Development) ที่มุ่งเน้นความเชื่อมโยงของห่วงโซ่คุณค่า

(Value Chain) มีการกระจายสินค้าออกสู่ตลาดต่างประเทศ และมีความก้าวหน้าด้านขีดความสามารถในการสร้างนวัตกรรม รวมถึงมีค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนของบริษัทเอกชนในการวิจัยและพัฒนาที่ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 3-13 การจัดอันดับปัจจัยย่อยด้านขนาดของตลาด ด้านระดับการพัฒนาของธุรกิจและด้านนวัตกรรมของประเทศเยอรมัน

ลำดับ	ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
		2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
10.01	ขนาดของตลาดภายในประเทศ	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
10.02	ขนาดของตลาดต่างประเทศ	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3
10.03	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
11.01	จำนวนผู้ผลิตในท้องถิ่น	2	2	3	3	2	5	2	2	2	4
11.02	คุณภาพของผู้ผลิตในท้องถิ่น	2	3	3	4	4	4	4	4	4	5
11.03	สถานะของการพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster)	10	11	12	13	8	4	3	3	4	4
11.06	การควบคุมการกระจายสินค้าออกสู่ต่างประเทศ	2	1	2	4	3	4	6	3	1	2
12.01	ขีดความสามารถด้านนวัตกรรม	1	2	1	3	3	3	4	5	5	5
12.03	ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาภาคเอกชน	5	4	4	5	4	4	5	6	5	4

ที่มา : WEF

6. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย

สำหรับปี 2560 - 2561 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยจาก WEF เป็นอันดับที่ 32 ของโลก โดยข้อมูลรายละเอียดอันดับและคะแนนของแต่ละเสาหลักสามารถแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3-14 ข้อมูลรายละเอียดอันดับของแต่ละเสาหลักของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
เสาหลักที่ 1 : สถาบัน	57	60	64	67	77	78	84	82	84	78
เสาหลักที่ 2 : โครงสร้างพื้นฐาน	29	40	35	42	46	47	48	44	49	43
เสาหลักที่ 3 : สภาพเศรษฐกิจมหภาค	41	22	46	28	27	31	19	27	13	9
เสาหลักที่ 4 : สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	58	61	80	83	78	81	66	67	86	90
เสาหลักที่ 5 : การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม	51	54	59	62	60	66	59	56	62	57
เสาหลักที่ 6 : ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า	46	44	41	42	37	34	30	30	37	33
เสาหลักที่ 7 : ประสิทธิภาพตลาดแรงงาน	13	25	24	30	76	62	66	67	71	65
เสาหลักที่ 8 : การพัฒนาตลาดการเงิน	49	49	51	50	43	32	34	39	39	40
เสาหลักที่ 9 : ความพร้อมทางเทคโนโลยี	66	63	68	84	84	78	65	58	63	61
เสาหลักที่ 10 : ขนาดของตลาด	21	21	23	22	22	22	22	18	18	18
เสาหลักที่ 11 : ระดับการพัฒนาของธุรกิจ	46	43	48	47	46	40	41	35	43	42
เสาหลักที่ 12 : นวัตกรรม	54	57	52	54	68	66	67	57	54	50
อันดับโดยรวม	34	36	38	39	38	37	31	32	34	32
จำนวนประเทศ	134	133	139	142	144	148	144	140	138	137

ที่มา : WEF

ตารางที่ 3-15 ข้อมูลรายละเอียดคะแนนของแต่ละเสาหลักของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
เสาหลักที่ 1 : สถาบัน	4.17	3.98	3.95	3.85	3.82	3.79	3.66	3.69	3.73	3.80
เสาหลักที่ 2 : โครงสร้างพื้นฐาน	4.67	4.57	4.84	4.65	4.62	4.53	4.58	4.62	4.39	4.70
เสาหลักที่ 3 : สภาพเศรษฐกิจมหภาค	5.41	5.37	4.93	5.52	5.55	5.61	6.01	5.68	6.12	6.23
เสาหลักที่ 4 : สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	5.61	5.52	5.55	5.49	5.56	5.52	5.80	5.76	5.53	5.51
เสาหลักที่ 5 : การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม	4.31	4.27	4.25	4.25	4.35	4.29	4.58	4.57	4.54	4.56
เสาหลักที่ 6 : ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า	4.53	4.46	4.46	4.47	4.56	4.67	4.74	4.69	4.66	4.72
เสาหลักที่ 7 : ประสิทธิภาพตลาดแรงงาน	4.98	4.83	4.82	4.75	4.32	4.35	4.24	4.23	4.23	4.26
เสาหลักที่ 8 : การพัฒนาตลาดการเงิน	4.60	4.49	4.43	4.35	4.46	4.61	4.61	4.38	4.39	4.44
เสาหลักที่ 9 : ความพร้อมทางเทคโนโลยี	3.37	3.71	3.56	3.47	3.56	3.56	3.94	4.24	4.30	4.48
เสาหลักที่ 10 : ขนาดของตลาด	4.92	5.01	4.95	5.02	5.04	5.10	5.09	5.25	5.22	5.24
เสาหลักที่ 11 : ระดับการพัฒนาของธุรกิจ	4.43	4.37	4.23	4.20	4.25	4.42	4.40	4.36	4.27	4.37
เสาหลักที่ 12 : นวัตกรรม	3.38	3.29	3.34	3.30	3.19	3.24	3.28	3.41	3.43	3.46
คะแนนโดยรวม	4.60	4.56	4.51	4.52	4.52	4.54	4.66	4.64	4.64	4.72
จำนวนประเทศ	134	133	139	142	144	148	144	140	138	137

ที่มา : WEF

การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยร่วมของปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 5 อันดับแรกตามการจัดอันดับประจำปี 2560 – 2561 ของ WEF

ข้อมูลของปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่ได้รับอันดับ 1 ถึง 5 จากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศสำหรับปี 2560 – 2561 ตารางที่ 3-16 ปัจจัยร่วมของ 5 ประเทศที่ได้รับการจัดอันดับ WEF ที่อยู่ใน 10 อันดับแรก

ปัจจัย	ประเทศ สวีเดน	ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ประเทศ สิงคโปร์	ประเทศ เนเธอร์แลนด์	ประเทศ เยอรมัน
ความต้องการพื้นฐาน (ร้อยละ 20)					
เสาหลักที่ 1 : สถาบัน	☒		☒	☒	
เสาหลักที่ 2 : โครงสร้างพื้นฐาน	☒		☒	☒	☒
เสาหลักที่ 3 : สภาพเศรษฐกิจมหภาค	☒				
เสาหลักที่ 4 : สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	☒		☒	☒	
การเพิ่มประสิทธิภาพ (ร้อยละ 50)					
เสาหลักที่ 5 : การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม	☒	☒	☒	☒	☒
เสาหลักที่ 6 : ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า	☒		☒	☒	
เสาหลักที่ 7 : ประสิทธิภาพตลาดแรงงาน	☒	☒	☒		
เสาหลักที่ 8 : การพัฒนาตลาดการเงิน	☒	☒	☒		
เสาหลักที่ 9 : ความพร้อมทางเทคโนโลยี	☒		☒	☒	
เสาหลักที่ 10 : ขนาดของตลาด		☒			☒
นวัตกรรมและระดับการพัฒนาของธุรกิจ (ร้อยละ 30)					
เสาหลักที่ 11 : ระดับการพัฒนาของธุรกิจ	☒	☒		☒	☒
เสาหลักที่ 12 : นวัตกรรม	☒	☒	☒	☒	☒

ที่มา : ผู้วิจัย

จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยร่วมที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มที่ 1 ปัจจัยร่วมที่มี 5 ประเทศเหมือนกัน คือ 1.1) เสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม 1.2) เสาหลักที่ 12 นวัตกรรม
2. กลุ่มที่ 2 ปัจจัยร่วมที่มี 4 ประเทศเหมือนกัน คือ 2.1) เสาหลักที่ 2 โครงสร้างพื้นฐาน 2.2) เสาหลักที่ 11 ระดับการพัฒนาของธุรกิจ
3. กลุ่มที่ 3 ปัจจัยร่วมที่มี 3 ประเทศเหมือนกัน คือ 3.1) เสาหลักที่ 1 สถาบัน 3.2) เสาหลักที่ 4 สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3.3) เสาหลักที่ 6 ประสิทธิภาพของตลาด 3.4) เสาหลักที่

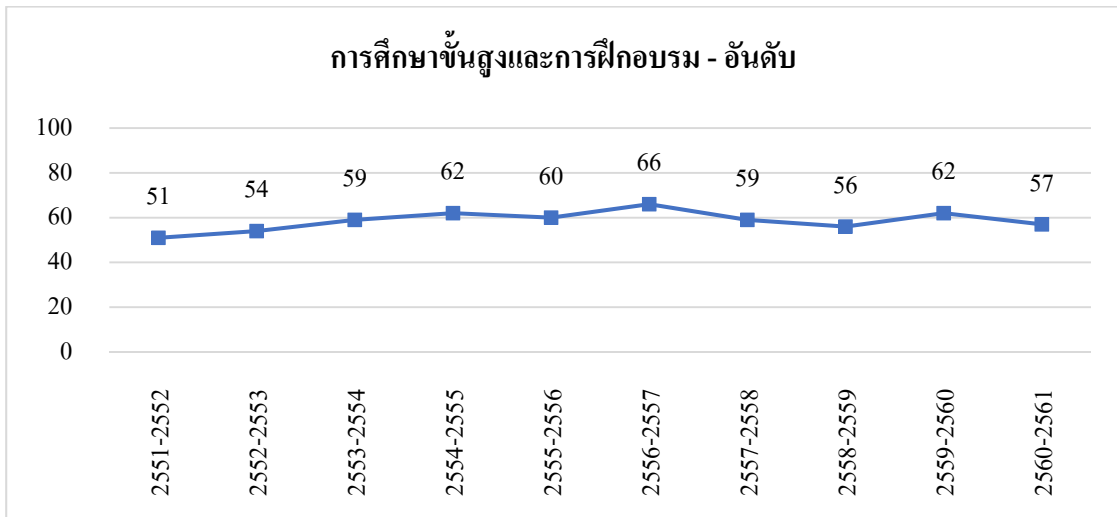
7 ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน 3.5) เสาหลักที่ 8 การพัฒนาตลาดเงิน 3.6) เสาหลักที่ 9 ความพร้อมทางเทคโนโลยี

การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยร่วมที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 5 อันดับแรกกับข้อมูลของประเทศไทย

1. กลุ่มที่ 1 ปัจจัยร่วมที่มี 5 ประเทศเหมือนกัน

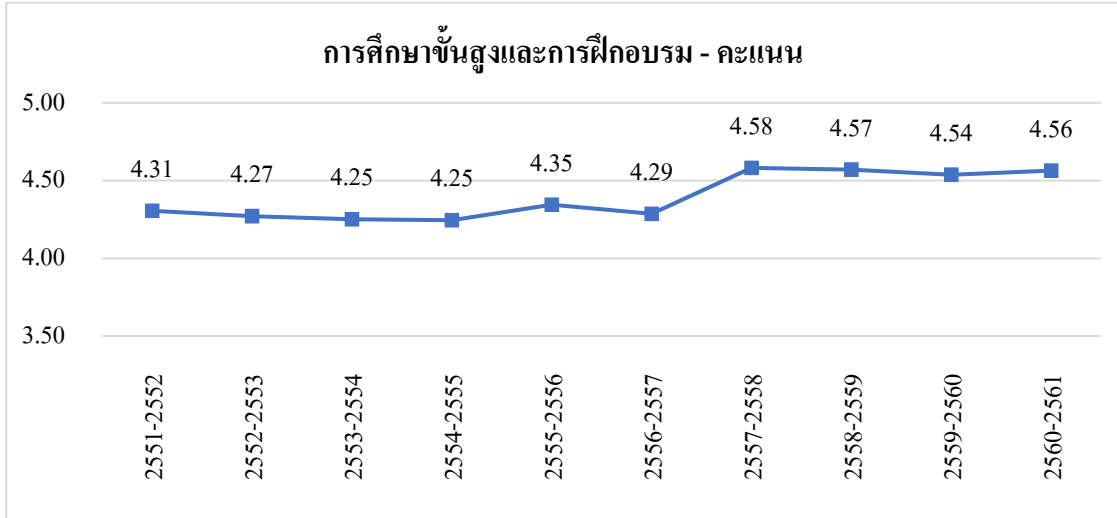
1.1 เสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม

แผนภาพที่ 3-1 กราฟแสดงผลการประเมินอันดับของเสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรมของประเทศไทย

ที่มา : WEF

แผนภาพที่ 3-2 กราฟแสดงผลการประเมินคะแนนของเสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรมของประเทศไทย

ที่มา : WEF

ตารางที่ 3-17 อันดับปัจจัยย่อยในการศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรมของไทยในระยะเวลา 10 ปี

ลำดับ	ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
		2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
	เสาหลักที่ 5 : การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม	51	54	59	62	60	66	59	56	62	57
5.01	การเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา	85	82	96	94	92	94	79	79	84	8
5.02	การเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา	44	43	54	54	54	55	54	52	55	59
5.03	คุณภาพของระบบการศึกษา	53	67	66	77	78	78	87	74	67	65
5.04	คุณภาพการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	55	62	57	60	61	80	81	79	81	83
5.05	คุณภาพของสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการ	49	59	58	73	62	53	81	77	77	78
5.06	การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในโรงเรียน	42	41	43	54	63	65	61	54	51	48
5.07	การวิจัยและการบริการฝึกอบรมที่ใช้ประโยชน์ได้	58	61	69	74	66	64	69	70	93	90
5.08	การฝึกอบรมบุคลากรที่ครอบคลุม	51	62	62	56	49	50	37	41	54	47

ที่มา : WEF

จากข้อมูลผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของเสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรมของประเทศไทย พบว่า ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรมของประเทศไทยยังไม่ได้มีการพัฒนาให้ดีขึ้นมากนักถึงแม้ว่าจะมีการปรับตัวดีขึ้นในปี 2560-2561 แต่ก็ยังถือว่าอยู่ในอันดับที่ค่อนข้างต่ำคือ อันดับที่ 57 (คะแนน 4.56) โดยปัจจัยที่ส่งผลให้มีอันดับที่สูงขึ้นคือการเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาที่ปรับตัวจากอันดับที่ 84 ในปีก่อนหน้ามาอยู่ที่อันดับที่ 8 แต่คุณภาพการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์มีการปรับตัวลดลงอยู่ในอันดับที่ 83 รวมทั้งพบปัญหาในระบบการพัฒนาสถาบันการศึกษาดังจะเห็นได้จาก

อันดับของคุณภาพสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการปรับตัวลดลงจาก 77 เป็น 78 ซึ่งคุณภาพของสถาบันอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการพัฒนาบุคลากรของประเทศในอนาคต และอีกปัจจัยที่น่าจับตามองเพราะมีอันดับที่ต่ำอย่างมีนัยสำคัญคือการบริการฝึกอบรมเฉพาะด้านที่อยู่ในอันดับที่ 90 ถึงแม้จะปรับตัวดีขึ้นจากช่วงก่อนหน้าแต่อันดับที่ 90 จาก 137 ประเทศทั่วโลก อาจส่งผลต่อการพัฒนาทักษะฝีมือเฉพาะด้าน และศักยภาพในการแข่งขันของบริษัทที่บุคลากรเหล่านั้นปฏิบัติงานอยู่ ซึ่งในที่สุดย่อมส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

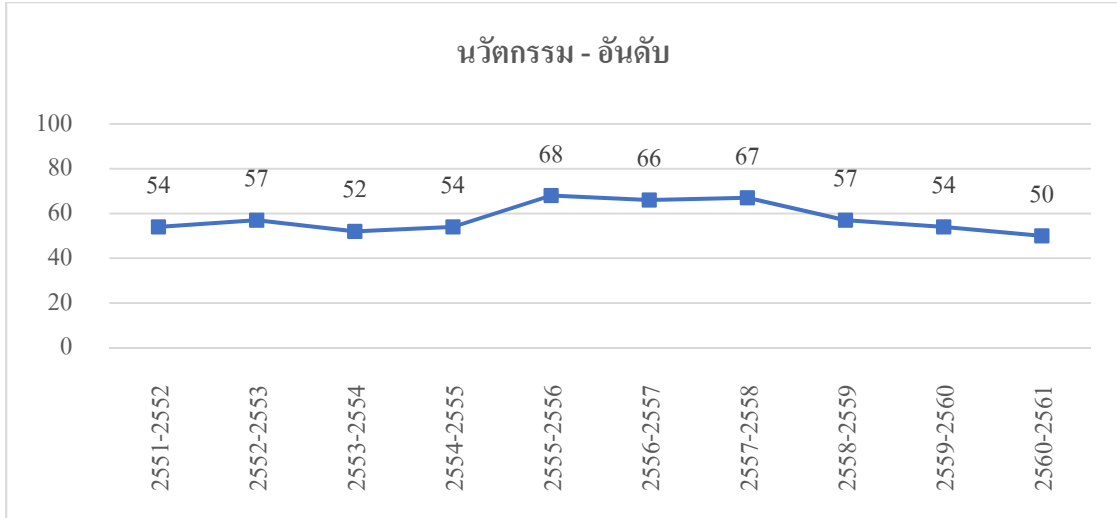
เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับ 5 ประเทศที่มีอันดับความสามารถในการแข่งขันสูงสุด 5 อันดับของโลก ดังแสดงในตารางด้านล่างพบว่า ประเทศไทยอันดับต่ำกว่าทุกประเทศ ยกเว้นเพียงประเด็นการเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา จากข้อมูลทำให้ไทยจะหันมาพิจารณาให้ความสำคัญกับการปรับปรุงอัตราการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา การพัฒนาคุณภาพของระบบการศึกษา คุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เพื่อผลิตบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมที่ต้องใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการทำงาน เพิ่มการฝึกอบรมเฉพาะด้านให้บุคลากรในการเพิ่มทักษะที่ต้องใช้ความชำนาญเฉพาะในอุตสาหกรรมนั้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว ตารางที่ 3-18 อันดับปัจจัยย่อยด้านการศึกษาระดับสูงและการฝึกอบรมของประเทศไทยเทียบกับประเทศชั้นนำจากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561

ลำดับ	ปัจจัย	ไทย	สวีเดน แลนด์	สหรัฐ อเมริกา	สิงคโปร์	เนเธอร์แลนด์	เยอรมัน
	เสาหลักที่ 5 : การศึกษาระดับสูงและการฝึกอบรม	57	5	3	1	4	15
5.01	การเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา	8	42	57	25	5	36
5.02	การเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา	59	47	9	4	20	32
5.03	คุณภาพของระบบการศึกษา	65	1	4	2	6	9
5.04	คุณภาพการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	83	3	10	1	5	15
5.05	คุณภาพของสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการ	78	1	6	4	3	23
5.06	การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตในโรงเรียน	48	11	10	1	6	31
5.07	การวิจัยและการบริการฝึกอบรมที่ใช้ประโยชน์ได้	90	1	10	4	2	17
5.08	การฝึกอบรมบุคลากรที่ครอบคลุม	47	1	2	5	7	6

ที่มา : WEF

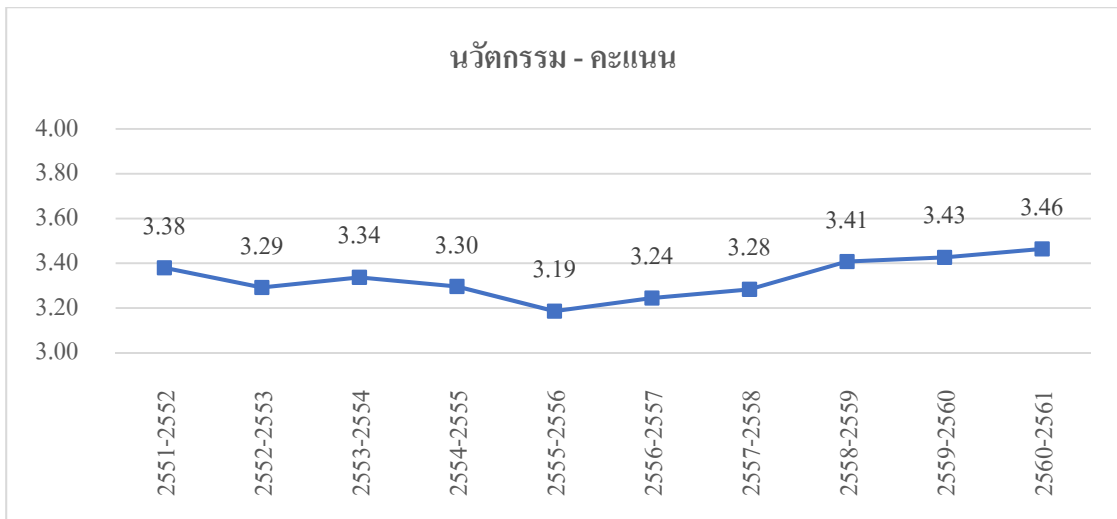
1.2 เสาหลักที่ 12 นวัตกรรม

แผนภาพที่ 3-3 กราฟแสดงอันดับของปัจจัยด้านนวัตกรรมของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ที่มา : WEF

แผนภาพที่ 3-4 กราฟแสดงคะแนนของปัจจัยด้านนวัตกรรมของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ที่มา : WEF

ตารางที่ 3-19 อันดับปัจจัยย่อยค่านวัตกรรมของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ลำดับ	ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
		2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
	เสาหลักที่ 12 : นวัตกรรม	54	57	52	54	68	66	67	57	54	50
12.01	ขีดความสามารถด้านนวัตกรรม	64	59	56	56	79	87	70	54	70	69
12.02	คุณภาพของสถาบันวิจัยและพัฒนา	57	60	59	59	60	60	61	53	56	56
12.03	ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาภาคเอกชน	54	47	48	68	74	60	56	45	46	43
12.04	ความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคอุตสาหกรรม	38	44	42	39	46	51	46	45	41	39
12.05	การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงของภาครัฐ	48	58	59	72	98	105	114	90	65	56
12.06	ความเพียงพอของนักวิทยาศาสตร์และวิศวกร	56	54	40	49	57	56	54	47	57	56
12.07	การยื่นจดสิทธิบัตร	-	-	-	-	72	71	67	66	70	66

ที่มา : WEF

จากข้อมูลผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของเสาหลักที่ 12 นวัตกรรมของประเทศไทยพบว่าในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ระดับนวัตกรรมของไทยยังไม่ได้ รับการพัฒนาให้ดีเท่าที่ควร ถึงแม้ว่าจะมีการปรับตัวดีขึ้นในช่วง 3 ปีหลัง แต่ก็ยังถือว่าอยู่ในอันดับ ที่ค่อนข้างต่ำ คืออันดับที่ 50 (คะแนน 3.46) โดยปัจจัยที่ส่งผลให้มีอันดับที่สูงขึ้นคืองบประมาณ ของบริษัทเอกชนที่ใช้ในการวิจัยและพัฒนา ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับอุตสาหกรรมใน การวิจัยและพัฒนา และการจัดซื้อสินค้าที่ก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของรัฐบาล ในกรณีของประเทศไทยถึงแม้ว่าค่าใช้จ่ายในการทำการวิจัยและพัฒนาจะปรับตัวดีขึ้น แต่ก็กระจุกตัวอยู่ในบริษัทขนาดใหญ่เท่านั้นที่มีการลงทุนทำ ส่วนธุรกิจ SME ยังไม่ได้จัดสรรงบประมาณมากนักเพราะมองเป็น ค่าใช้จ่ายที่มีความเสี่ยงสูงที่จะเห็นผลโดยเร็ว อีกปัจจัยที่น่าจับตามองคือความพร้อมของ นักวิทยาศาสตร์และวิศวกรอยู่ในอันดับที่ต่ำ ทำให้ไม่มีจำนวนบุคลากรที่มีคุณภาพเพียงพอที่จะ ป้อนเข้าสู่สถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์และบริษัท อันเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้ความสามารถใน การสร้างนวัตกรรมและจำนวนสิทธิบัตรมีอันดับที่ต่ำไปด้วย

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศที่มีอันดับความสามารถในการแข่งขันสูงสุด 5 อันดับของโลกดังแสดงในตารางด้านล่างพบว่า ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับต่ำกว่าทุก ประเทศในทุกปัจจัยย่อยของนวัตกรรม ประเทศไทยจึงควรพิจารณาเร่งสร้างบุคลากรด้าน วิทยาศาสตร์และวิศวกรรมที่มีความรู้และทักษะให้สอดคล้องกับความต้องการของ ภาคอุตสาหกรรมและสถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์เฉพาะด้านที่มีคุณภาพสูงในการสร้างองค์ความรู้ เพื่อให้ภาคธุรกิจนำไปประยุกต์ใช้สร้างสินค้าและบริการ บุคลากรเหล่านี้จะเป็นรากฐานที่สำคัญใน การเพิ่มความสามารถในการสร้างนวัตกรรมและการจดสิทธิบัตรเพิ่มขึ้น นอกจากนี้จะต้องส่งเสริม

ให้บริษัทเอกชนโดยเฉพาะธุรกิจ SME ให้จัดสรรงบประมาณในการวิจัยและพัฒนาสินค้า โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัย และการนำงานวิจัยมาต่อยอดในเชิงพาณิชย์ ตารางที่ 3-20 อันดับปัจจัยย่อยด้านนวัตกรรมของประเทศไทยเทียบกับประเทศชั้นนำจากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561

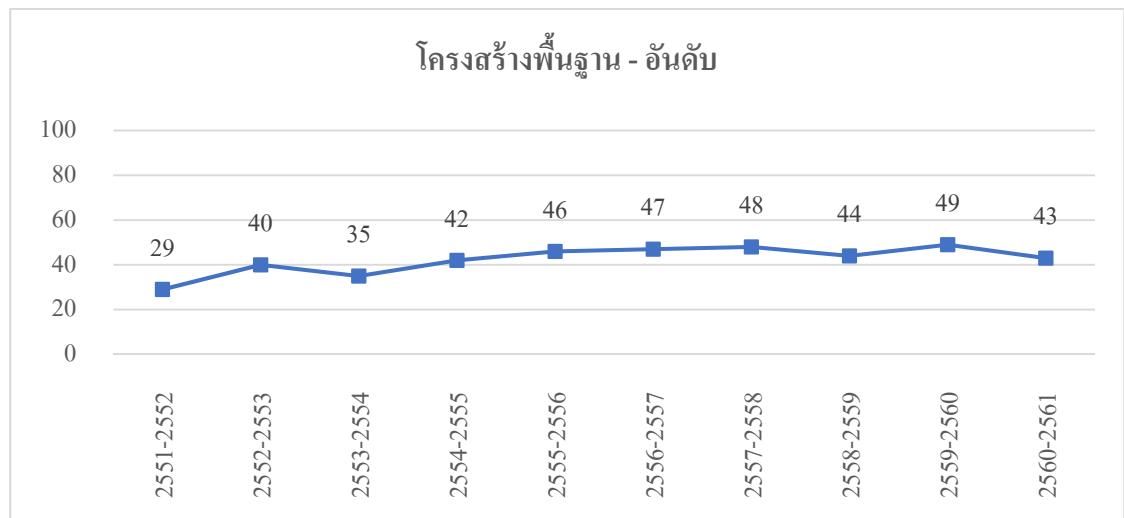
ลำดับ	ปัจจัย	ไทย	สวีเดน	สหรัฐ	สิงคโปร์	เนเธอร์แลนด์	เยอรมัน
	เสาหลักที่ 12 : นวัตกรรม	50	1	2	9	6	5
12.01	ขีดความสามารถด้านนวัตกรรม	69	1	2	20	6	5
12.02	คุณภาพของสถาบันวิจัยและพัฒนา	56	1	5	12	4	11
12.03	ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาภาคเอกชน	43	1	2	17	8	4
12.04	ความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคอุตสาหกรรม	39	1	2	8	5	7
12.05	การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงของภาครัฐ	56	37	2	5	19	6
12.06	ความเพียงพอของนักวิทยาศาสตร์และวิศวกร	56	12	2	9	19	11
12.07	การขึ้นจดสิทธิบัตร	66	3	10	12	9	7

ที่มา : WEF

2. กลุ่มที่ 2 ปัจจัยร่วมที่มี 4 ประเทศเหมือนกัน

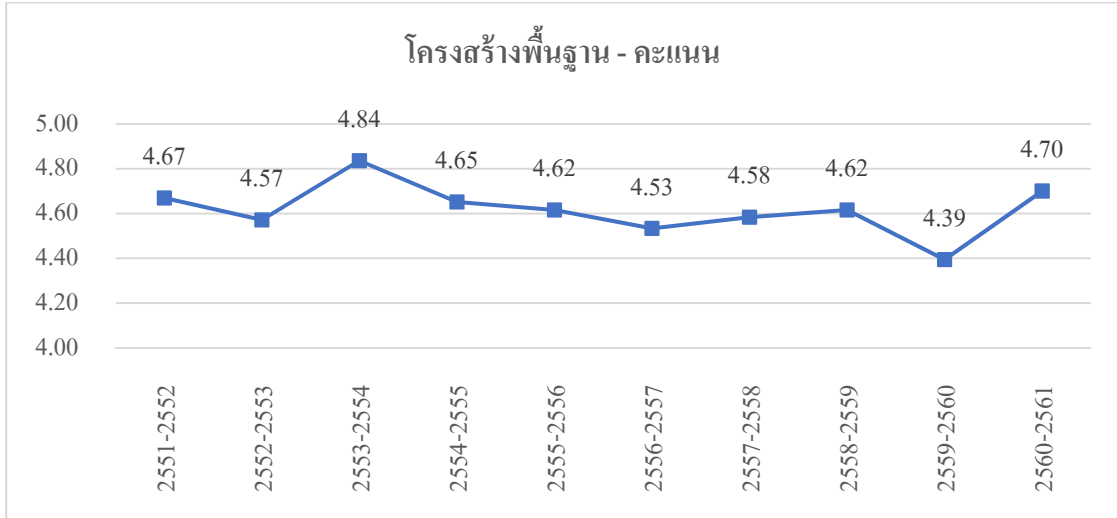
2.1 เสาหลักที่ 2 โครงสร้างพื้นฐาน

แผนภาพที่ 3-5 กราฟแสดงอันดับของปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ที่มา : WEF

แผนภาพที่ 3-6 กราฟแสดงคะแนนของปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ที่มา : WEF

ตารางที่ 3-21 อันดับปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ลำดับ	ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
		2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
	เสาหลักที่ 2 : โครงสร้างพื้นฐาน	29	40	35	42	46	47	48	44	49	43
2.01	คุณภาพของระบบโครงสร้างพื้นฐานโดยรวม	35	41	46	47	49	61	76	71	72	67
2.02	คุณภาพของถนนและระบบขนส่งทางรถ	32	35	36	37	39	42	50	51	60	59
2.03	คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานรถไฟ	-	52	57	-	65	72	74	78	77	72
2.04	คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานท่าเรือ	48	47	43	47	56	56	54	52	65	63
2.05	คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งทางอากาศ	28	26	28	32	33	34	37	38	42	39
2.06	จำนวนที่นั่งโดยสารเครื่องบินต่อกิโลเมตรต่อสัปดาห์ต่อประชากรล้านคน	16	16	16	16	17	14	15	14	15	15
2.07	คุณภาพของแหล่งพลังงานไฟฟ้า	43	41	42	50	44	58	58	56	61	57
2.08	จำนวนผู้ใช้โทรศัพท์มือถือต่อประชากรร้อยคน	72	21	32	70	57	49	34	31	55	5
2.09	จำนวนสายโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากรร้อย	86	84	93	94	95	96	91	88	91	91

ที่มา : WEF

จากการศึกษาข้อมูลผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของเสาหลักที่ 2 โครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี พบว่าคุณภาพของระบบโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่แย่ลงและถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่ำ โดยในปี 2551 – 2552 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับสูงที่สุดคือลำดับที่ 29 (คะแนน 4.67) และต่ำลงเรื่อยๆ จนมาอยู่ในอันดับที่ 49 (คะแนน 4.39) ในปี 2559 - 2560 ถึงแม้จะมีการปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อยในปี 2560 –

2561 คืออันดับที่ 43 (คะแนน 4.70) ซึ่งผลการจัดอันดับสะท้อนให้เห็นถึงการขาดการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศอย่างจริงจังในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา

ปัจจัยย่อยที่ทำให้อันดับดีขึ้นคือจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์มือถือต่อประชากรร้อยละ จากอันดับที่ 55 มาอยู่ที่อันดับที่ 5 แสดงว่าประเทศไทยมีระบบการสื่อสาร และโทรคมนาคมที่ดี ภาคประชาชนและองค์กรต่าง ๆ สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางถนน รถไฟ และท่าเรือยังถือว่าอยู่ในอันดับที่ค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะระบบขนส่งทางรถไฟที่อยู่ในอันดับที่ 72 และคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานท่าเรือที่อยู่ในอันดับที่ 63 จึงทำให้การขนส่งส่วนใหญ่ยังใช้ถนนเป็นหลักซึ่งเป็นวิธีการขนส่งที่มีต้นทุนการขนส่งต่อหน่วยที่สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับขนส่งประเภทอื่น

สำหรับระบบการคมนาคมทางอากาศที่ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ 39 ประเทศไทยมีสนามบินที่ได้มาตรฐานทั้งในกรุงเทพมหานครและตามจังหวัดท่องเที่ยวทั่วประเทศ ทำให้มีสายการบินหลายบริษัทเปิดให้บริการหลายเส้นทางบินทั้งในประเทศและเชื่อมต่อกับต่างประเทศได้ทั่วโลก รวมทั้งมีสายการบินราคาประหยัด หลายบริษัทให้บริการหลากหลายเส้นทางการบิน และมีจำนวนเที่ยวบินให้บริการอย่างเพียงพอ จึงทำให้มีจำนวนที่นั่งโดยสารเครื่องบินต่อกิโลเมตรต่อสัปดาห์ต่อประชากรล้านคนของประเทศไทยอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดีคือได้ อันดับที่ 15 สำหรับปัจจัยคุณภาพแหล่งพลังงานไฟฟ้าได้รับการจัดอันดับที่ค่อนข้างต่ำคือ 57 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยยังมีปัญหาเรื่องระบบพลังงานไฟฟ้าที่ไม่เพียงพอและไม่มั่นคงส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตและการท่องเที่ยว

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศที่มีอันดับความสามารถในการแข่งขันสูงสุด 5 อันดับของโลกดังแสดงในตารางด้านล่างพบว่าทั้ง 5 ประเทศมีโครงสร้างพื้นฐานที่ดีกว่าไทยในทุก ๆ ด้าน ยกเว้นจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์มือถือต่อประชากรร้อยละที่ไทยดีกว่า โดยคุณภาพของระบบการขนส่งทั้งทางถนน รถไฟ เรือ (ยกเว้นประเทศสวีเดนและแลนด์) และอากาศของทั้ง 5 ประเทศมีประสิทธิภาพสูง ทำให้ต้นทุนทางโลจิสติกส์ต่ำกว่าไทยมาก จากข้อมูลข้างต้น ประเทศไทยจึงควรให้ความสำคัญกับการลดต้นทุนทางโลจิสติกส์ โดยลงทุนปรับปรุงระบบรางรถไฟเพื่อเพิ่มปริมาณการขนส่งทางรถไฟให้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้ต้นทุนของผู้ประกอบการลดลง และค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาถนนก็จะลดลงไปด้วย อีกทั้งต้องพัฒนาให้ระบบรางรถไฟสามารถเชื่อมโยงแบบไร้รอยต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้การเดินทางและการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศเกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงการปรับปรุงการขนส่งทางเรือ พัฒนาให้มีการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multimodal transport) และ รักษาระบบไฟฟ้าให้มีความมั่นคง ซึ่งจะเป็นที่ดึงดูดของนักลงทุนต่างชาติให้เข้าตัดสินใจเข้ามาลงทุนในไทย

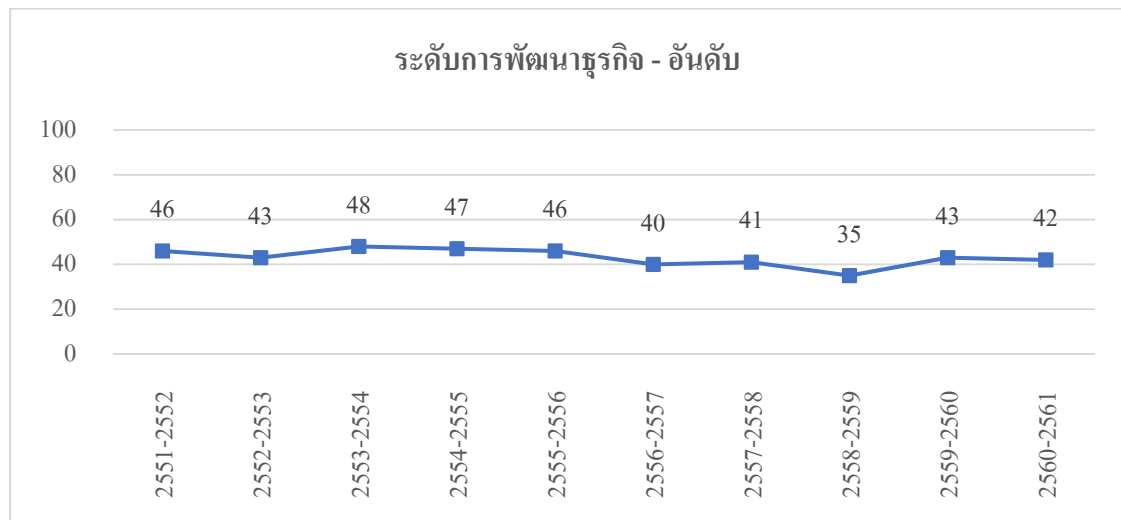
ตารางที่ 3-22 อันดับปัจจัยย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยเทียบกับประเทศชั้นนำจากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561

ลำดับ	ปัจจัย	ไทย	สวีเดน	สหรัฐอเมริกา	สิงคโปร์	เนเธอร์แลนด์	เยอรมัน
	เสาหลักที่ 2 : โครงสร้างพื้นฐาน	43	6	9	2	3	10
2.01	คุณภาพของระบบโครงสร้างพื้นฐานโดยรวม	67	1	10	2	5	12
2.02	คุณภาพของถนนและระบบขนส่งทางรถ	59	3	10	2	5	15
2.03	คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานรถไฟ	72	1	10	4	6	9
2.04	คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานท่าเรือ	63	56	9	2	1	18
2.05	คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งทางอากาศ	39	7	9	1	4	16
2.06	จำนวนที่นั่งโดยสารเครื่องบินต่อกิโลเมตรต่อสัปดาห์ต่อประชากรล้านคน	15	30	1	21	22	6
2.07	คุณภาพของแหล่งพลังงานไฟฟ้า	57	2	26	3	6	29
2.08	จำนวนผู้ใช้โทรศัพท์มือถือต่อประชากรร้อยคน	5	34	47	23	41	76
2.09	จำนวนสายโทรศัพท์พื้นฐานต่อประชากรร้อย	91	10	24	27	18	6

ที่มา : WEF

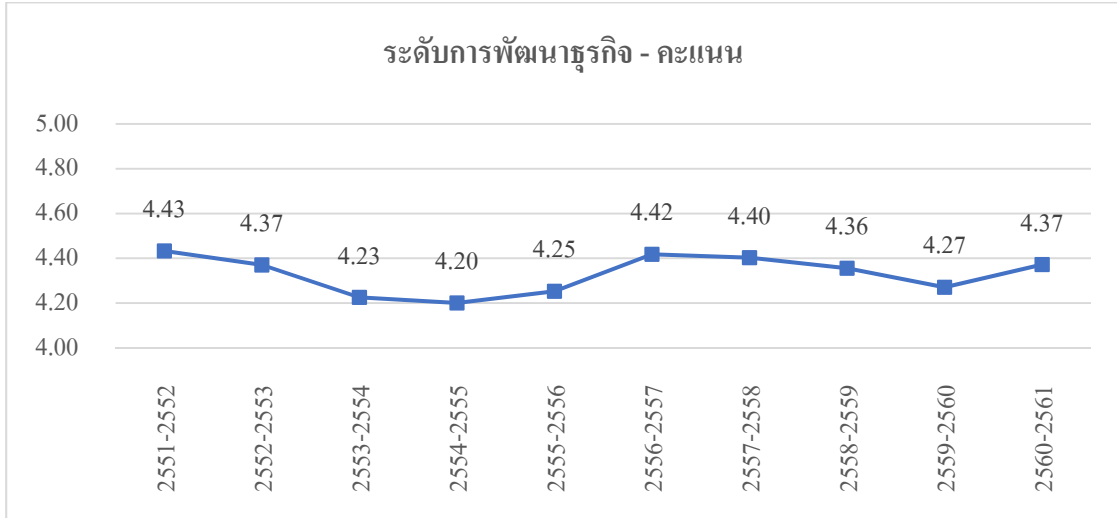
2.2 เสาหลักที่ 11 ระดับการพัฒนารัฐกิจ

แผนภาพที่ 3-7 กราฟแสดงอันดับของปัจจัยด้านระดับการพัฒนารัฐกิจของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ที่มา : WEF

แผนภาพที่ 3-8 กราฟแสดงคะแนนของปัจจัยด้านระดับการพัฒนาธุรกิจของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ที่มา : WEF

ตารางที่ 3-23 อันดับปัจจัยย่อยด้านระดับการพัฒนาธุรกิจของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ลำดับ	ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
		2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
	เสาหลักที่ 11 : ระดับการพัฒนาของธุรกิจ	46	43	48	47	46	40	41	35	43	42
11.01	จำนวนผู้ผลิตในท้องถิ่น	25	24	26	24	25	23	25	34	59	59
11.02	คุณภาพของผู้ผลิตในท้องถิ่น	40	40	43	47	39	42	62	59	77	74
11.03	สถานะของการพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster)	31	35	34	36	34	33	40	39	62	67
11.04	ลักษณะของความสำเร็จในการแข่งขัน	67	63	70	78	63	43	33	31	34	33
11.05	ความกว้างของห่วงโซ่มูลค่า	54	42	37	36	33	30	38	32	40	38
11.06	การควบคุมการกระจายสินค้าออกสู่ต่างประเทศ	83	62	41	42	56	43	41	42	49	44
11.07	ความซับซ้อนในกระบวนการผลิต	68	66	60	61	55	47	51	53	52	47
11.08	ปัจจัยด้านการตลาด	47	47	46	48	54	44	43	29	24	21
11.09	การกระจายอำนาจ	67	76	77	77	68	45	36	35	35	53

ที่มา : WEF

จากข้อมูลผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของเสาหลักที่ 11 ระดับการพัฒนาธุรกิจ พบว่าในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ระดับการพัฒนาธุรกิจของประเทศไทยยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นมากนัก แม้ว่าจะมีแนวโน้มการปรับตัวดีขึ้นจากอดีต โดยในปี 2560-2561 อยู่ที่อันดับที่ 42 (คะแนน 4.37) ซึ่งถือว่าอยู่ในอันดับที่ค่อนข้างต่ำ ปัจจัยย่อยที่ส่งผลให้มีการปรับอันดับสูงขึ้นคือ คุณภาพผู้ผลิตในท้องถิ่น ลักษณะของความสำเร็จในการแข่งขัน ความกว้างของห่วงโซ่มูลค่า การควบคุมการกระจายสินค้าระหว่างประเทศ ความซับซ้อนในกระบวนการผลิต และระดับของการใช้ตลาดในการสร้างความแตกต่างของสินค้าและบริการ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ถึงแม้คุณภาพผู้ผลิตในท้องถิ่นจะดีขึ้น แต่ก็อยู่ในอันดับที่ต่ำคืออยู่ในอันดับที่ 74 สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังขาดบริษัทที่มีคุณภาพที่จะผลิตสินค้าได้ตรงตามความต้องการของผู้ว่าจ้าง ส่วนปัจจัยที่มีอันดับเช่นเดียวกัน คือระดับการพัฒนา กลุ่มอุตสาหกรรมที่ยังไม่เข้มแข็ง ทำให้ไม่เกิดความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต และการกระจายอำนาจยังอยู่ในอันดับค่อนข้างต่ำ แสดงให้เห็นถึงการบริหารงานที่ยังไม่เป็นมืออาชีพ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของบริษัท

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับ 5 ประเทศที่มีอันดับความสามารถในการแข่งขันสูงสุด 5 อันดับของโลกพบว่าไทยมีอันดับที่ต่ำกว่าทุกประเทศ ยกเว้นจำนวนผู้ผลิตในท้องถิ่นที่ไทยมีอันดับที่ดีกว่าประเทศสิงคโปร์ จากข้อมูลทำให้ไทยควรจะหันมาพิจารณาในการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ผู้ผลิตในท้องถิ่นมีคุณภาพตามมาตรฐานสากลและมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น สามารถผลิตสินค้าได้ตรงตามความต้องการของผู้ว่าจ้าง โดยเฉพาะธุรกิจ SME ที่ยังมีประสิทธิภาพการผลิตที่ไม่สูงนัก กระบวนการผลิตยังไม่ซับซ้อน ใช้แรงงานเป็นหลัก ยังไม่ได้ใช้เทคโนโลยีอัตโนมัติในกระบวนการผลิต รวมทั้งเสริมสร้างการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมให้เข้มแข็งเพื่อลดต้นทุนในการผลิต สร้างความร่วมมือกัน (Synergy) แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันเพื่อใช้ในการปรับปรุงกระบวนการผลิตและการพัฒนาสินค้า

ตารางที่ 3-24 อันดับปัจจัยย่อยด้านระดับการพัฒนารัฐกิจของประเทศไทยเทียบกับประเทศชั้นนำจากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561

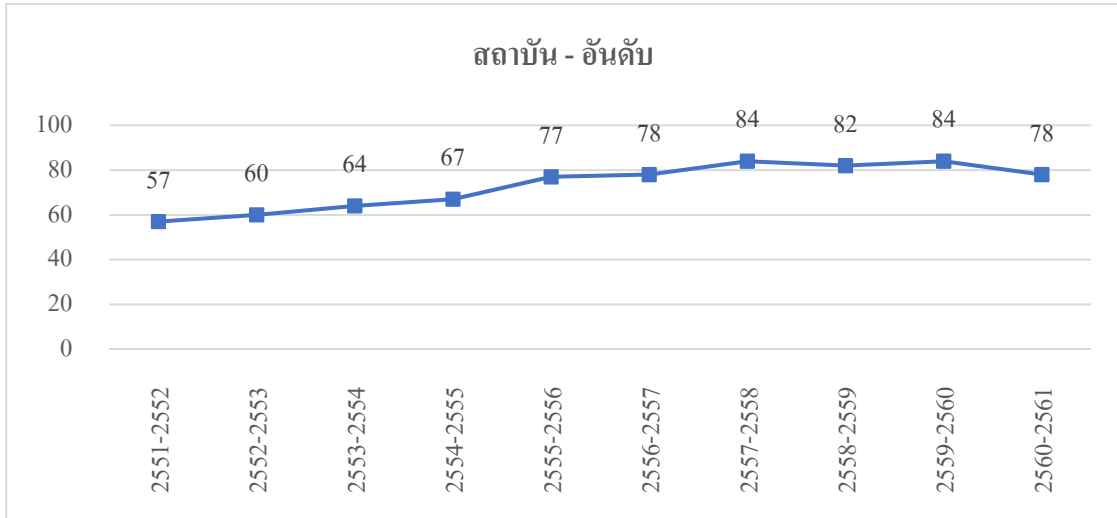
ลำดับ	ปัจจัย	ไทย	สวีเดน	สหรัฐ อเมริกา	สิงคโปร์	เนเธอร์แลนด์	เยอรมัน
	เสาหลักที่ 11 : ระดับการพัฒนาของธุรกิจ	42	1	2	18	4	5
11.01	จำนวนผู้ผลิตในท้องถิ่น	59	2	3	73	10	4
11.02	คุณภาพของผู้ผลิตในท้องถิ่น	74	1	6	29	4	5
11.03	สถานะของการพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster)	67	12	1	10	5	4
11.04	ลักษณะของความได้เปรียบในการแข่งขัน	33	1	15	17	6	11
11.05	ความกว้างของห่วงโซ่มูลค่า	38	3	4	14	8	7
11.06	การควบคุมการกระจายสินค้าออกสู่ต่างประเทศ	44	6	1	25	4	2
11.07	ความซับซ้อนในกระบวนการผลิต	47	1	9	16	4	10
11.08	ปัจจัยด้านการตลาด	21	3	1	17	4	6
11.09	การกระจายอำนาจ	53	3	8	17	6	13

ที่มา : WEF

3. กลุ่มที่ 3 ปัจจัยร่วมที่มี 3 ประเทศเหมือนกัน

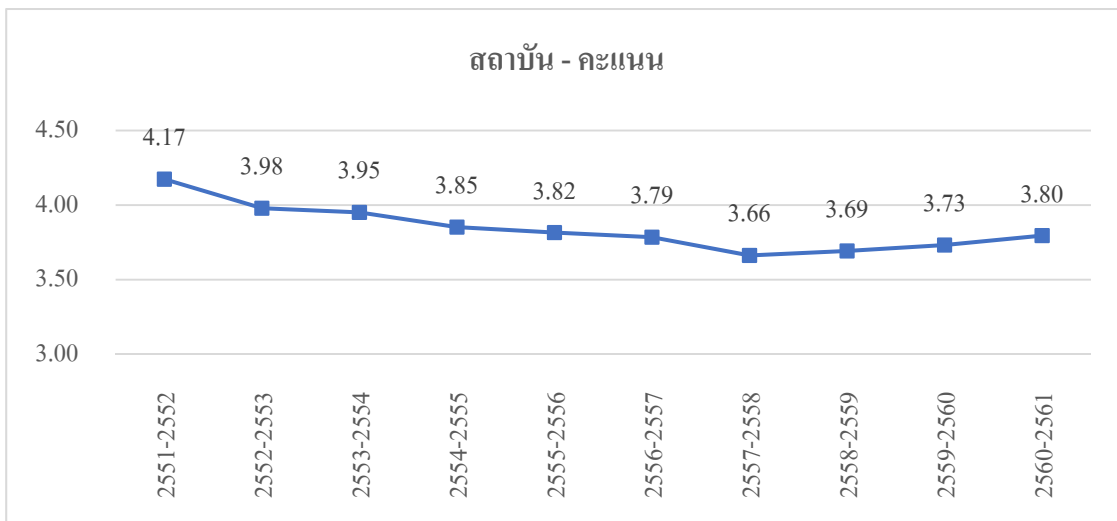
3.1 เสาหลักที่ 1 สถาบัน

แผนภาพที่ 3-9 กราฟแสดงอันดับของปัจจัยด้านสถาบันของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ที่มา : WEF

แผนภาพที่ 3-10 กราฟแสดงคะแนนของปัจจัยด้านสถาบันของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ที่มา : WEF

ตารางที่ 3-25 อันดับปัจจัยย่อยด้านสถาบันของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ลำดับ	ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
		2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
	เสาหลักที่ 1 : สถาบัน	57	60	64	67	77	78	84	82	84	78
1.01	สิทธิทางทรัพย์สิน	61	73	89	108	103	78	72	79	93	80
1.02	การปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา	55	77	-	92	101	102	104	113	121	106
1.03	การกระจายงบประมาณสาธารณะ	56	63	65	67	82	101	108	96	88	80
1.04	ความเชื่อถือของสาธารณชนต่อนักการเมือง	64	71	83	91	107	127	129	118	111	102
1.05	การจ่ายเงินไม่ถูกต้องและให้สินบน	-	-	70	79	80	77	84	81	80	72
1.06	ความเป็นอิสระของศาลและระบบยุติธรรม	53	54	54	55	59	67	68	59	64	62
1.07	การใช้พวกพ้องนิยมในระบบราชการ	49	66	76	68	86	93	88	76	74	71
1.08	ประสิทธิภาพของการใช้จ่ายภาครัฐบาล	-	-	-	-	-	-	-	-	-	51
1.09	กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของรัฐบาลที่สร้างภาระ	47	50	42	45	75	90	89	81	61	58
1.10	ความมีประสิทธิภาพในการยุติเรื่องขัดแย้งทางกฎหมาย	-	42	46	53	65	60	62	55	54	49
1.11	ความมีประสิทธิภาพในการจัดการแก้ไขกฎระเบียบ	-	50	48	54	73	62	72	56	62	72
1.12	ความโปร่งใสในการจัดทำนโยบายของรัฐบาล	60	60	63	75	89	93	100	97	87	83
1.13	ต้นทุนค่าใช้จ่ายเรื่องผู้ก่อการร้าย	107	107	120	117	115	120	121	124	121	121
1.14	ต้นทุนค่าใช้จ่ายเรื่องอาชญากรรมและความรุนแรง	50	61	82	79	77	73	84	103	100	94
1.15	การก่ออาชญากรรม	63	73	83	73	76	82	89	101	104	96
1.16	ความน่าเชื่อถือของตำรวจ	71	88	87	91	101	109	113	112	61	91
1.17	พฤติกรรมและจริยธรรมของบริษัทธุรกิจ	69	64	71	75	68	68	92	89	92	86
1.18	ความเข้มแข็งของมาตรฐานการตรวจสอบบัญชีและการรายงาน	58	52	42	56	53	42	47	44	51	49
1.19	ความมีประสิทธิภาพด้านการตรวจสอบของคณะกรรมการบริษัท	66	73	78	68	68	62	60	71	88	79
1.20	การคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นส่วนน้อย	46	43	44	50	53	34	25	34	39	37
1.21	ความเข้มแข็งของมาตรการคุ้มครองผู้ลงทุน	26	11	12	12	13	13	12	25	36	26

ที่มา : WEF

จากข้อมูลผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของเสาหลักที่ 1 สถาบันของประเทศไทย พบว่า ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา อันดับของสถาบันของไทยได้รับการจัดอันดับที่ต่ำลง ถึงแม้ในปี 2560-2561 จะได้รับการจัดอันดับที่ดีขึ้นจากอันดับที่ 84 (คะแนน 3.73) ในปีก่อนหน้า มาอยู่ที่อันดับที่ 78 (คะแนน 3.80) และปัจจัยย่อยส่วนใหญ่แม้ว่าจะมีการพัฒนาดีขึ้น แต่ก็ยังถือว่าอยู่ในอันดับที่ต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยย่อยด้านการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาที่ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ 106 จาก 137 ประเทศ แสดงว่าไทยมีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่สูงมาก ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อแรงจูงใจให้มีการประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ และ

กระทบต่อความเชื่อมั่นของต่างประเทศที่อาจจะออกมาตรการโต้ตอบการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของไทย อีกปัจจัยที่ได้รับอันดับต่ำมากคือความเชื่อถือของสาธารณะต่อนักการเมืองได้ อันดับที่ 102 จาก 137 ประเทศ ซึ่งไทยมีปัญหาการเมืองมาเป็นเวลานาน ทำให้การบริหารประเทศขาดความโปร่งใส และไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ปัจจัยย่อยอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับภาครัฐมีอันดับที่ต่ำไปด้วย และอีกกลุ่มปัจจัยย่อยที่น่าจับตามองเพราะได้รับการจัดอันดับที่ต่ำมากซึ่งเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน คือค่าใช้จ่ายของธุรกิจเรื่องผู้ก่อการร้าย การก่ออาชญากรรม ค่าใช้จ่ายเรื่องอาชญากรรมและความรุนแรง และความน่าเชื่อถือในการทำงานของตำรวจ ที่ได้รับการจัดอันดับที่ 121 96 94 และ 91 จาก 137 ประเทศ ตามลำดับ ทำให้ประชาชนและธุรกิจขาดความเชื่อมั่นในด้านความปลอดภัย ส่งผลให้นักลงทุนอาจจะไม่เชื่อมั่นที่จะเข้ามาลงทุนหรือขยายธุรกิจในไทย

ส่วนปัจจัยย่อยที่เกี่ยวกับภาคเอกชนจะได้รับการจัดอันดับที่ดีกว่าปัจจัยย่อยที่เกี่ยวกับภาครัฐ ได้แก่ ความเข้มแข็งของมาตรฐานการตรวจสอบบัญชีและรายงาน การคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นกลุ่มน้อย และความเข้มแข็งของการคุ้มครองนักลงทุน ที่ได้รับการจัดอันดับที่ 49 37 และ 26 ตามลำดับ แต่พฤติกรรมจริยธรรมของบริษัทธุรกิจอยู่ในอันดับที่ต่ำคือ อันดับที่ 86 แสดงถึงการบริหารงานของบริษัทที่ยังขาดธรรมาภิบาล อันจะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทซึ่งในที่สุดย่อมส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศที่มีอันดับความสามารถในการแข่งขันสูงสุด 5 อันดับของโลกดังแสดงในตารางที่ 26 พบว่าประเทศไทยได้อันดับต่ำกว่าทุกประเทศ (ยกเว้นความเข้มแข็งของการคุ้มครองนักลงทุนที่มีอันดับที่ดีกว่าบางประเทศ) จากข้อมูลทำให้ไทยจะหันมาพิจารณาในการปรับปรุงการบริหารงานภาครัฐให้โปร่งใส มีธรรมาภิบาล และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประชาชน ภาคธุรกิจ และนักลงทุนต่างชาติมีความเชื่อมั่นในนโยบายและการบริหารงานของรัฐบาล ทั้งการออกกฎหมาย และกฎระเบียบต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมการดำเนินงานของภาคเอกชน ปรับปรุงกลไกภาครัฐในการใช้จ่ายงบประมาณในการกระจายความเจริญไปยังพื้นที่ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกันและจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เพิ่มการรักษาความปลอดภัยจากอาชญากรรมและการก่อการร้าย รวมถึงการส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาคเอกชน ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว

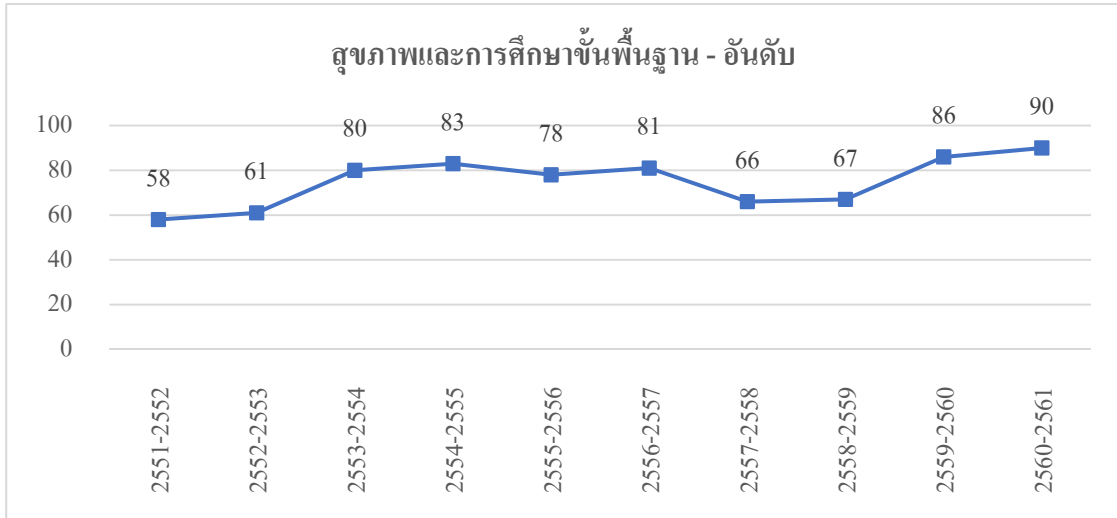
ตารางที่ 3-26 อันดับปัจจัยย่อยด้านสถาบันของประเทศไทยเทียบกับประเทศชั้นนำจากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561

ลำดับ	ปัจจัย	ไทย	สวีเดน	สหรัฐอเมริกา	สิงคโปร์	เนเธอร์แลนด์	เยอรมัน
	เสาหลักที่ 1 : สถาบัน	78	4	20	2	7	21
1.01	สิทธิทางทรัพย์สิน	80	2	20	3	7	23
1.02	การปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา	106	1	14	4	6	20
1.03	การกระจายงบประมาณสาธารณะ	80	8	23	4	6	21
1.04	ความเชื่อถือของสาธารณชนต่อนักการเมือง	102	9	16	1	7	13
1.05	การจ่ายเงินไม่ถูกต้องและให้สินบน	72	8	34	3	13	29
1.06	ความเป็นอิสระของศาลและระบบยุติธรรม	62	4	25	19	5	24
1.07	การใช้พวกพ้องนิยมในระบบราชการ	71	8	17	1	6	10
1.08	ประสิทธิภาพของการใช้จ่ายภาครัฐบาล	51	9	3	2	13	6
1.09	กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของรัฐบาลที่สร้างภาระ	58	6	12	1	19	7
1.10	ความมีประสิทธิภาพในการยุติเรื่องขัดแย้งทางกฎหมาย	49	3	8	1	9	15
1.11	ความมีประสิทธิภาพในการจัดการแก้ไขกฎระเบียบ	72	2	6	16	7	9
1.12	ความโปร่งใสในการจัดทำนโยบายของรัฐบาล	83	3	12	2	5	18
1.13	ต้นทุนค่าใช้จ่ายเรื่องผู้ก่อการร้าย	121	30	86	48	64	67
1.14	ต้นทุนค่าใช้จ่ายเรื่องอาชญากรรมและความรุนแรง	94	13	61	6	42	51
1.15	การก่ออาชญากรรม	96	12	57	5	23	59
1.16	ความน่าเชื่อถือของตำรวจ	91	2	22	3	17	38
1.17	พฤติกรรมและจริยธรรมของบริษัทธุรกิจ	86	4	19	3	8	22
1.18	ความเข้มแข็งของมาตรฐานการตรวจสอบบัญชีและการรายงาน	49	7	16	3	8	24
1.19	ความมีประสิทธิภาพด้านการตรวจสอบของคณะกรรมการบริษัท	79	7	15	10	6	24
1.20	การคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นส่วนน้อย	37	13	8	4	15	17
1.21	ความเข้มแข็งของมาตรการคุ้มครองผู้ลงทุน	26	90	31	1	66	51

ที่มา : WEF

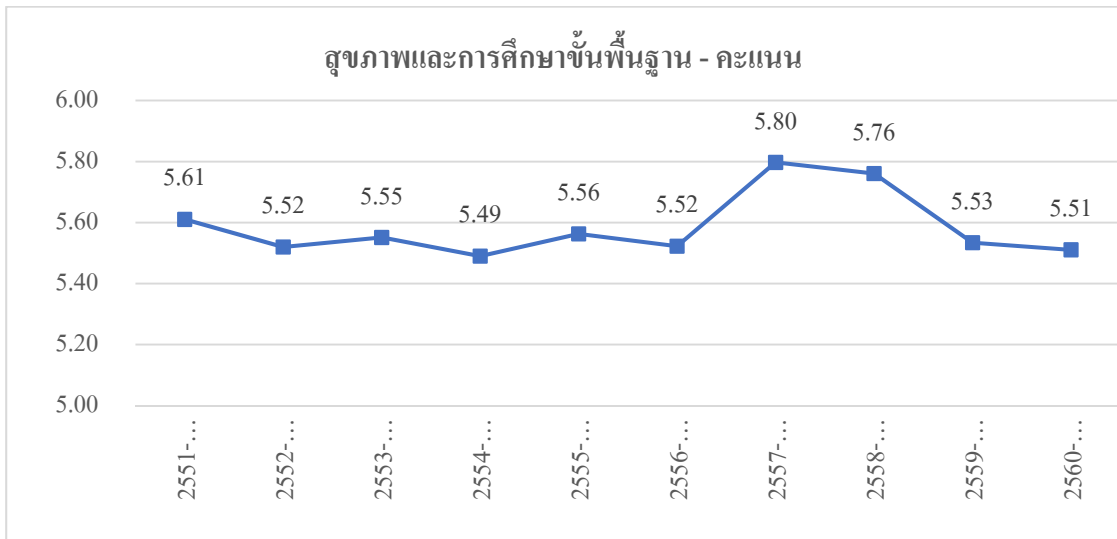
3.2 เสาหลักที่ 4 สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แผนภาพที่ 3-11 กราฟแสดงอันดับของปัจจัยด้านสุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย
ในระยะเวลา 10 ปี

ที่มา : WEF

แผนภาพที่ 3-12 กราฟแสดงคะแนนของปัจจัยด้านสุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย
ในระยะเวลา 10 ปี

ที่มา : WEF

ตารางที่ 3-27 ปัจจัยย่อยด้านสุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ลำดับ	ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
		2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
	เสาหลักที่ 4 : สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	58	61	80	83	78	81	66	67	86	90
4.01	จำนวนผู้ป่วยโรคมะเร็งต่อประชากร 100,000 คน	93	95	101	100	103	106	39	39	34	35
4.02	ผลกระทบต่อธุรกิจจากโรคมะเร็ง	60	79	88	85	84	89	24	24	24	20
4.03	จำนวนผู้ป่วยโรคหัวใจต่อประชากร 100,000 คน	96	97	96	98	103	102	99	96	113	107
4.04	ผลกระทบต่อธุรกิจจากโรคหัวใจ	57	66	75	75	73	88	99	96	97	89
4.05	การติดเชื้อ HIV	108	107	111	115	114	116	110	108	106	109
4.06	ผลกระทบต่อธุรกิจจากการติดเชื้อ HIV และ AIDS	97	104	106	104	103	95	105	103	103	92
4.07	อัตราการตายของทารกต่อการเกิดมีชีวิต 1000 ราย	70	36	60	59	57	60	61	60	61	60
4.08	อายุขัยเฉลี่ยของประชากร	66	87	96	98	62	65	70	69	72	72
4.09	คุณภาพของการศึกษาขั้นพื้นฐาน	64	69	73	85	82	86	90	89	90	89
4.10	อัตราการเข้าโรงเรียนในระดับการศึกษาเบื้องต้น	61	53	100	95	97	101	58	54	91	100

ที่มา : WEF

จากข้อมูลผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของเสาหลักที่ 4 สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย พบว่า ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยได้รับการจัดอันดับที่ต่ำลง ซึ่งในปี 2560-2561 ได้อันดับที่ 90 (คะแนน 5.51) โดยปัจจัยที่ส่งผลให้ได้อันดับที่ต่ำคือจำนวนผู้ป่วยวัณโรค การติดเชื้อ HIV คุณภาพและอัตราการเข้าเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้อันดับที่ 107 109 89 และ 100 ตามลำดับ ซึ่งจะส่งผลทางลบต่อจำนวนแรงงานที่มีสุขภาพแข็งแรงและมีคุณภาพในอนาคต อีกทั้งอัตราการเข้าเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต่ำจะส่งผลให้มีบุคลากรที่จะศึกษาต่อในขั้นสูงมีจำนวนลดลง อันจะส่งผลต่อการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้และทักษะขั้นสูง ส่วนปัจจัยที่ดีขึ้นคือทั้งจำนวนผู้ป่วยและผลกระทบต่อธุรกิจจากโรคมะเร็งลดลง และอัตราการตายของทารกแรกเกิดต่ำลงที่สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการพัฒนามาตรฐานด้านสาธารณสุขของประเทศ

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศที่มีอันดับความสามารถในการแข่งขันสูงสุด 5 อันดับของโลก ดังแสดงในตารางด้านล่างพบว่า ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ต่ำกว่าทุกประเทศ ประเทศไทยจึงควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงทั้งคุณภาพและอัตราการเข้าเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การควบคุมวัณโรคและผู้ติดเชื้อ HIV โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีปัญหาทั้งปริมาณและคุณภาพ ส่งผลต่อประชาชนในระดับล่างทำให้ขาดความรู้จึงต้องประกอบอาชีพที่ใช้แรงงานเป็นหลัก ทำให้มีรายได้ที่ต่ำ ประเทศไทยต้องรีบดำเนินการปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อให้คนไทยมีความรู้และทักษะที่สูงขึ้น เพื่อตอบสนองต่ออุตสาหกรรมที่ต้องใช้ทักษะที่ซับซ้อนขึ้น ใช้ความคิดสร้างสรรค์ มากกว่าการใช้แรงงานซึ่งจะถูกทดแทนด้วย

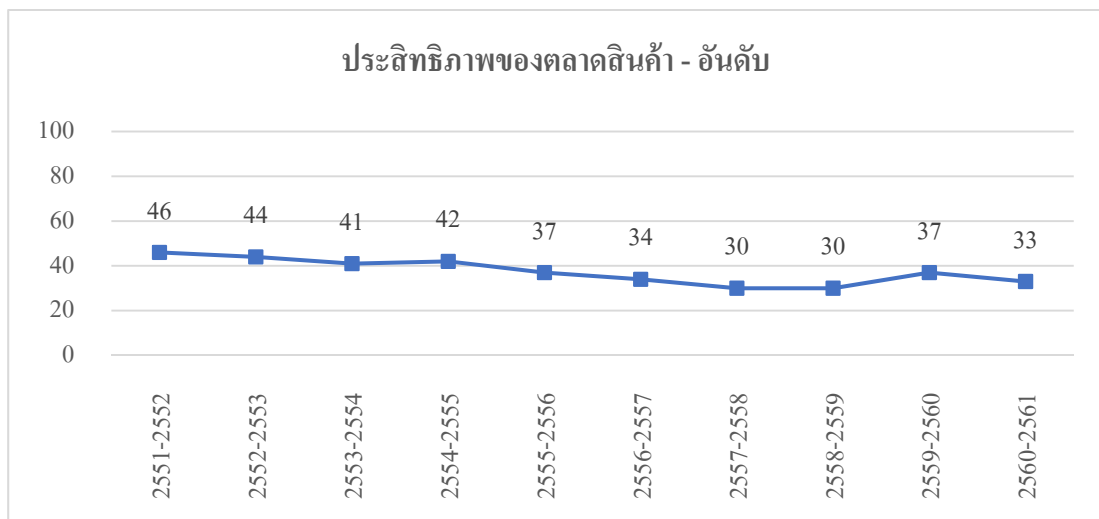
ระบบอัตโนมัติ ทำให้ข้อได้เปรียบด้านค่าจ้างแรงงานจะไม่ใช่ข้อได้เปรียบด้านความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยอีกต่อไปเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ตารางที่ 3-28 อันดับปัจจัยย่อยด้านสุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยเทียบกับประเทศชั้นนำจากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561

ลำดับ	ปัจจัย	ไทย	สวีเดน	สหรัฐ	สิงคโปร์	เนเธอร์แลนด์	เยอรมัน
	เสาหลักที่ 4 : สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	90	2	29	3	4	13
4.01	จำนวนผู้ป่วยโรคมะเร็งต่อประชากร 100,000 คน	35	-	-	-	-	-
4.02	ผลกระทบต่อธุรกิจจากรโรคมะเร็ง	20	-	-	-	-	-
4.03	จำนวนผู้ป่วยโรคหัวใจต่อประชากร 100,000 คน	107	21	3	69	10	24
4.04	ผลกระทบต่อธุรกิจจากรโรคหัวใจ	89	7	80	40	3	59
4.05	การติดเชื้อ HIV	109	73	85	1	1	1
4.06	ผลกระทบต่อธุรกิจจากการติดเชื้อ HIV และ AIDS	92	14	85	24	12	50
4.07	อัตราการตายของทารกต่อการเกิดมีชีพ 1000 ราย	60	25	40	7	21	20
4.08	อายุขัยเฉลี่ยของประชากร	72	5	37	8	19	28
4.09	คุณภาพของการศึกษาขั้นพื้นฐาน	89	2	11	3	4	20
4.10	อัตราการเข้าโรงเรียนในระดับการศึกษาเบื้องต้น	100	7	84	1	29	23

ที่มา : WEF

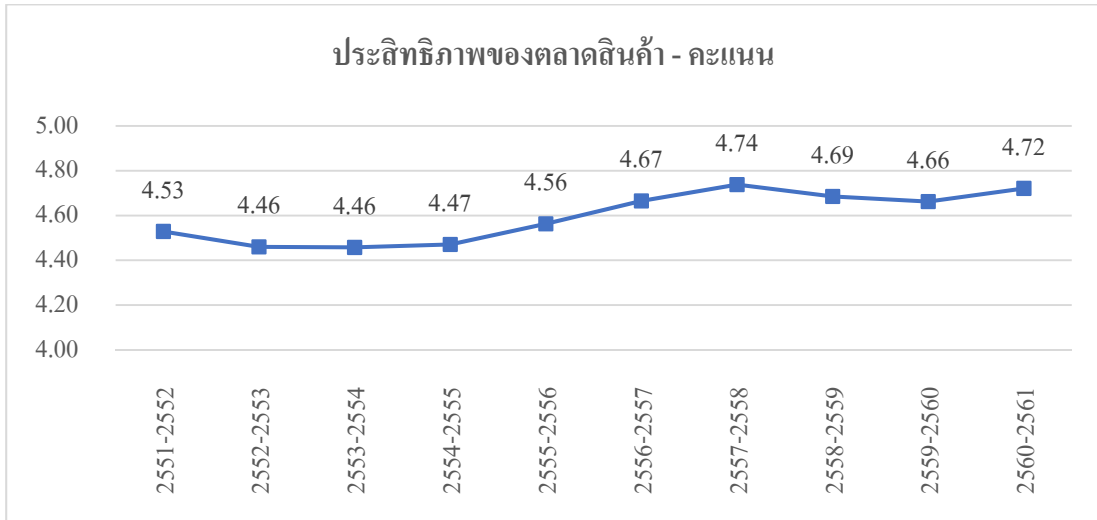
3.3 เสาหลักที่ 6 ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า

แผนภาพที่ 3-13 กราฟแสดงอันดับของปัจจัยด้านประสิทธิภาพของตลาดสินค้าของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ที่มา : WEF

แผนภาพที่ 3-14 กราฟแสดงคะแนนของปัจจัยด้านประสิทธิภาพของตลาดสินค้าของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ที่มา : WEF

ตารางที่ 3-29 อันดับปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพของตลาดสินค้าของประเทศไทยระยะเวลา 10 ปี

ลำดับ	ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
		2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
	เสาหลักที่ 6 : ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า	46	44	41	42	37	34	30	30	37	33
6.01	ความรุนแรงของตลาดแข่งขันในท้องถิ่น	45	41	37	52	54	41	38	42	44	43
6.02	การครอบครองตลาด	60	59	69	83	79	76	67	81	104	95
6.03	ประสิทธิภาพในการต่อต้านนโยบายผูกขาด	66	53	56	77	80	69	67	70	62	57
6.04	ผลกระทบของการจัดเก็บภาษีต่อแรงจูงใจในการลงทุน	-	-	-	-	-	57	54	61	45	40
6.05	อัตราภาษีโดยรวมต่อร้อยละกำไร	49	56	58	63	68	73	37	28	30	46
6.06	จำนวนขั้นตอนในการเริ่มก่อตั้งธุรกิจ	44	60	57	65	29	20	22	22	54	36
6.07	จำนวนวันที่ต้องใช้ในการจัดตั้งธุรกิจ	77	89	98	103	99	106	108	109	113	109
6.08	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินนโยบายด้านการเกษตร	52	70	94	108	116	121	124	115	86	69
6.09	การคิดกันทางการค้า	101	80	70	86	71	50	55	73	75	67
6.10	อัตราภาษีการค้า	81	78	70	77	78	83	84	91	85	89
6.11	จำนวนเจ้าของธุรกิจที่เป็นชาวต่างชาติ	89	80	60	70	65	69	70	60	54	54
6.12	ผลกระทบต่อธุรกิจอันเนื่องมาจากข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการเงินลงทุนโดยตรง	68	44	39	38	20	21	22	37	56	47
6.13	ภาระอันเกิดจากกระบวนการศุลกากร	52	60	74	82	86	80	74	85	82	78
6.14	การนำเข้าสินค้า	35	22	38	26	25	22	25	26	29	36
6.15	ระดับความเข้าใจความต้องการของลูกค้า	26	23	24	17	21	15	17	17	26	25
6.16	ความรอบรู้ซับซ้อนของผู้ซื้อ	44	46	46	41	37	25	23	23	24	25

ที่มา : WEF

จากข้อมูลผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของเสาหลักที่ 6 ประสิทธิภาพของตลาดสินค้าของประเทศไทยพบว่า ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้รับการจัดอันดับดีขึ้น โดยปัจจัยที่ส่งผลให้มีอันดับที่ดีขึ้นคือ ประสิทธิภาพในการต่อต้านนโยบายผูกขาด ผลของการจัดเก็บภาษีต่อแรงจูงใจในการลงทุน จำนวนขั้นตอนในการเริ่มก่อตั้งธุรกิจ ระดับการกีดกันทางการค้า ระดับความเป็นเจ้าของธุรกิจของชาวต่างชาติ และความรอบรู้ซับซ้อนของผู้ซื้อ สะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมของไทยที่เอื้ออำนวยให้มีการแข่งขันในตลาดอย่างเสรีมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านปัจจัยความรอบรู้ของผู้ซื้อที่ประเทศไทยได้อันดับที่ 25 ซึ่งจะส่งผลให้บริษัทต้องผลิตสินค้าที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อที่ซับซ้อนขึ้น ซึ่งช่วยผลักดันให้ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ส่วนปัจจัยที่ได้คะแนนต่ำมากคือระดับของการครอบครองตลาดที่ได้อันดับที่ 95 แสดงว่าตลาดอาจถูกรอบงำโดยบริษัทขนาดใหญ่ไม่กี่บริษัทที่อาจจะมีอำนาจเหนือตลาดได้ถ้ากฎหมายในการต่อต้านนโยบายผูกขาดไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ จำนวนวันที่ใช้ในการก่อตั้งธุรกิจได้อันดับที่ 109 ซึ่งใช้เวลานานอาจเป็นอุปสรรคต่อการเริ่มธุรกิจ และปัจจัยที่เกี่ยวกับศุลกากรทั้งอัตราภาษีและขั้นตอนที่ได้อันดับที่ 89 และ 78 ทำให้ต้นทุนของภาคธุรกิจสูงขึ้น

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศที่มีอันดับความสามารถในการแข่งขันสูงสุด 5 อันดับของโลกดังแสดงในตารางด้านล่างพบว่า ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ต่ำกว่าในเกือบทุกปัจจัย โดยมีบางปัจจัยเท่านั้นที่มีอันดับที่ดีกว่าบางประเทศ ประกอบไปด้วย อัตราภาษีโดยรวมต่อร้อยละกำไร จำนวนขั้นตอนในการเริ่มก่อตั้งธุรกิจ และการนำเข้าสินค้าซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายและกฎหมายของแต่ละประเทศ จากข้อมูลข้างต้นประเทศไทยจึงควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มการแข่งขันในระดับท้องถิ่น ลดระดับของการครอบงำตลาด เพิ่มประสิทธิภาพในการต่อต้านนโยบายผูกขาด ปรับนโยบายภาษีในการจูงใจให้ผู้ประกอบการลงทุน ลดจำนวนวันที่ใช้ในการก่อตั้งธุรกิจ ลดระดับการกีดกันทางการค้า และปรับปรุงทั้งอัตราภาษีและขั้นตอนทางศุลกากร ทั้งนี้เพื่อให้ตลาดมีการแข่งขันอย่างเสรี ลดต้นทุนของผู้ประกอบการ ทำให้ผู้ประกอบการมีแรงผลักดันในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการ โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ซื้อ อันจะส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว

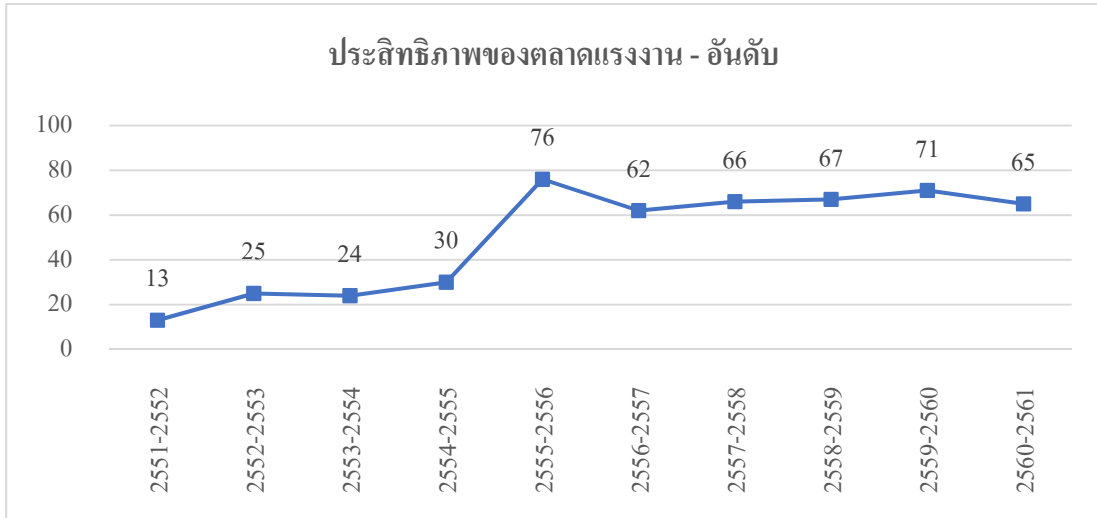
ตารางที่ 3-30 อันดับปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพของตลาดสินค้าของประเทศไทยเทียบกับประเทศ
ชั้นนำจากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561

ลำดับ	ปัจจัย	ไทย	สวีเดน	สหรัฐอเมริกา	สิงคโปร์	เนเธอร์แลนด์	เยอรมัน
	เสาหลักที่ 6 : ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า	33	6	7	1	5	11
6.01	ความรุนแรงของตลาดแข่งขันในท้องถิ่น	43	29	6	16	7	10
6.02	การครอบครองตลาด	95	1	3	11	6	4
6.03	ประสิทธิภาพในการต่อต้านนโยบายผูกขาด	57	10	3	7	2	8
6.04	ผลกระทบของการจัดเก็บภาษีต่อแรงจูงใจในการลงทุน	40	6	18	5	11	22
6.05	อัตราภาษีโดยรวมต่อร้อยละกำไร	46	31	95	11	84	105
6.06	จำนวนขั้นตอนในการเริ่มก่อตั้งธุรกิจ	36	53	53	7	18	104
6.07	จำนวนวันที่ต้องใช้ในการจัดตั้งธุรกิจ	109	60	28	4	12	66
6.08	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินนโยบายด้านการเกษตร	69	85	6	2	4	8
6.09	การกีดกันทางการค้า	67	32	13	1	11	16
6.10	อัตราภาษีการค้า	89	49	34	2	6	6
6.11	จำนวนเจ้าของธุรกิจที่เป็นชาวต่างชาติ	54	10	22	2	26	34
6.12	ผลกระทบต่อธุรกิจอันเนื่องมาจากข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการเงินลงทุนโดยตรง	47	8	32	1	11	30
6.13	ภาระอันเกิดจากกระบวนการศุลกากร	78	13	8	1	6	17
6.14	การนำเข้าสินค้า	36	43	132	3	12	79
6.15	ระดับความเข้าใจความต้องการของลูกค้า	25	2	7	12	14	15
6.16	ความรอบรู้ซับซ้อนของผู้ซื้อ	25	3	1	14	20	8

ที่มา : WEF

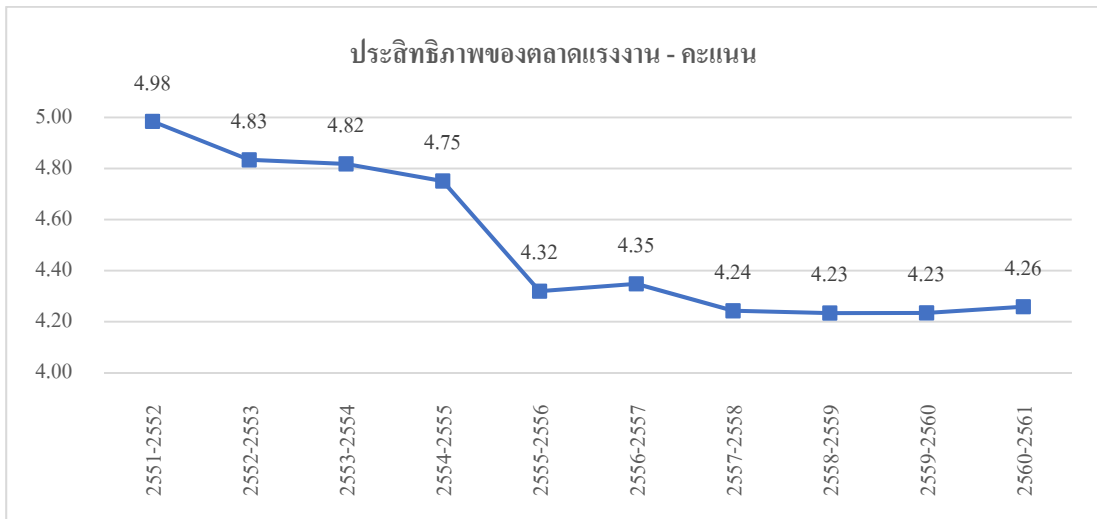
3.4 เสาหลักที่ 7 ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน

แผนภาพที่ 3-15 กราฟแสดงอันดับของปัจจัยด้านประสิทธิภาพของตลาดแรงงานของประเทศไทย
ในระยะเวลา 10 ปี

ที่มา : WEF

แผนภาพที่ 3-16 กราฟแสดงคะแนนของปัจจัยด้านประสิทธิภาพของตลาดแรงงานของประเทศไทย
ในระยะเวลา 10 ปี

ที่มา : WEF

ตารางที่ 3-31 อันดับปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพของตลาดแรงงานของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ลำดับ	ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
		2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
	เสาหลักที่ 7 : ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน	13	25	24	30	76	62	66	67	71	65
7.01	ความร่วมมือในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างและนายจ้าง	17	28	34	35	41	37	32	34	36	36
7.02	ความยืดหยุ่นในการกำหนดค่าจ้างแรงงาน	91	89	90	95	97	111	116	111	107	103
7.03	วิธีปฏิบัติในเรื่องการจ้าง และการเลิกจ้าง	39	29	31	40	41	31	23	23	28	30
7.04	ต้นทุนของความซ้ำซ้อน	84	84	88	92	130	135	133	129	128	128
7.05	ผลกระทบของการเก็บภาษีรายได้จากเงินเดือน	-	-	-	-	-	44	60	61	49	56
7.06	ค่าจ้างและผลผลิต	43	38	29	29	27	31	50	53	52	47
7.07	การพึ่งพาการจัดการอย่างมืออาชีพ	59	61	60	62	71	57	51	46	50	51
7.08	ความสามารถของประเทศในการรักษาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถสูง	-	-	-	-	-	27	33	34	42	40
7.09	ความสามารถของประเทศในการดึงดูดทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถสูง	-	-	-	-	-	32	36	41	46	43
7.10	อัตราส่วนของแรงงานผู้หญิงต่อแรงงานชาย	38	53	57	53	62	65	67	66	64	65

ที่มา : WEF

จากข้อมูลผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของเสาหลักที่ 7 ประสิทธิภาพของตลาดแรงงานของประเทศไทยพบว่า ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่แย่ลง โดยในปี 2551 – 2552 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับสูงสุดคืออันดับที่ 13 (คะแนน 4.98) อย่างไรก็ตาม ในปี 2560-2561 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ 65 (คะแนน 4.26) ซึ่งเป็นอันดับที่ค่อนข้างต่ำ สำหรับปัจจัยที่ทำให้ได้อันดับที่ต่ำคือ ความยืดหยุ่นในการกำหนดค่าจ้างได้อันดับที่ 103 เนื่องจากถูกกำหนดโดยกฎหมายแรงงาน ต้นทุนของความซ้ำซ้อนได้อันดับที่ 128 เพราะต้องจ่ายเงินชดเชยเมื่อเลิกจ้างตามกฎหมายแรงงาน และการมีส่วนร่วมของสตรีในแรงงานได้อันดับที่ 65 ส่วนปัจจัยที่ดีขึ้นคือวิธีปฏิบัติในเรื่องการจ้างและเลิกจ้าง เพราะสามารถบังคับใช้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดมากขึ้น มีการคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของผู้ใช้แรงงาน ปัจจัยที่น่าจับตามองคือความสามารถของประเทศในการดึงดูดและรักษาบุคลากรที่เก่งจากต่างประเทศ ที่ยังได้รับการจัดอันดับที่ไม่สูงนักคือ อันดับ 40 และ 43 ตามลำดับ ทำให้การถ่ายทอดความรู้จากผู้เชี่ยวชาญมีอยู่อย่างจำกัด

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศที่มีอันดับความสามารถในการแข่งขันสูงสุด 5 อันดับของโลก พบว่าประเทศสวิตเซอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ได้รับการจัดอันดับสำหรับเสาหลักดังกล่าวเป็นอันดับ 1 3 และ 2 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่า ประเทศชั้นนำจากการ

จัดอันดับของ WEF ต่างให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน โดยสำหรับผลการจัดอันดับของประเทศไทย ยกเว้นปัจจัยความยืดหยุ่นในการกำหนดค่าจ้างและผลกระทบของภาษีต่อแรงจูงใจในการทำงานที่มีอันดับที่ต่ำกว่าประเทศเนเธอร์แลนด์และเยอรมัน ประเทศไทยควรหันมาพิจารณาให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพของแรงงานต่อค่าจ้าง ซึ่งไทยได้อันดับที่ต่ำคือได้อันดับที่ 47 แสดงให้เห็นว่าแรงงานไทยยังมีประสิทธิภาพต่ำกว่าทั้ง 5 ประเทศมาก จำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน ปรับปรุงปัจจัยการจัดการอย่างมืออาชีพซึ่งไทยได้อันดับที่ต่ำกว่ามากโดยการว่าจ้างบุคลากรมืออาชีพมาเป็นผู้บริหารเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของบริษัท อีกปัจจัยที่ต้องปรับปรุงคือการรักษาและดึงดูดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งทั้ง 5 ประเทศมีบุคลากรที่เก่งในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม ประเทศไทยยังขาดบุคลากรเหล่านี้ที่จะช่วยถ่ายทอดประสบการณ์ ความชำนาญ และความรู้ให้แก่บุคลากรของไทยในการเพิ่มความรู้และทักษะในการทำงานซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว

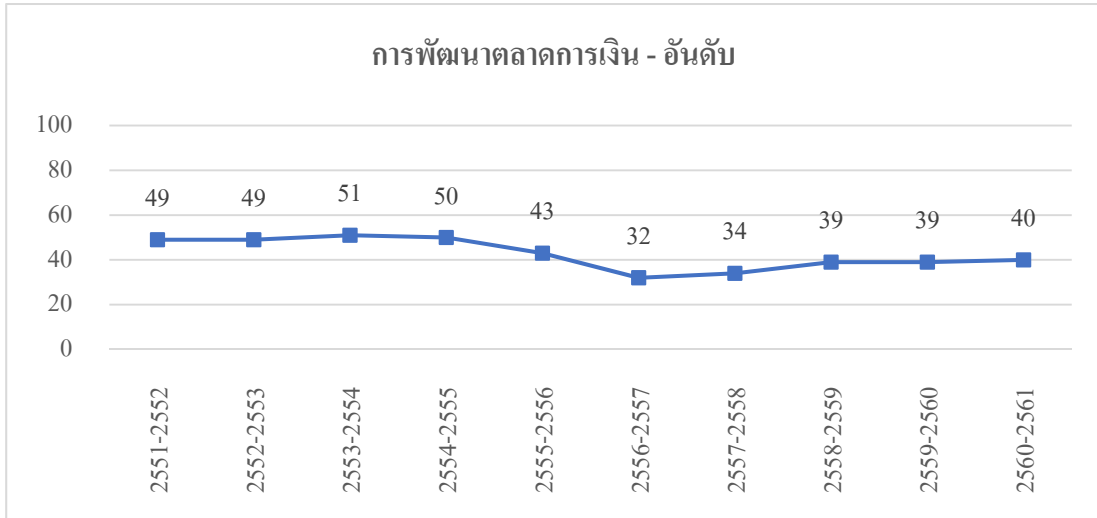
ตารางที่ 3-32 อันดับปัจจัยย่อยด้านประสิทธิภาพของตลาดแรงงานของประเทศไทยเทียบกับประเทศชั้นนำจากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561

ลำดับ	ปัจจัย	ไทย	สวีเดน แลนด์	สหรัฐ อเมริกา	สิงคโปร์	เนเธอร์แลนด์	เยอรมัน
	เสาหลักที่ 7 : ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน	65	1	3	2	13	14
7.01	ความร่วมมือในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างและนายจ้าง	36	1	14	2	5	21
7.02	ความยืดหยุ่นในการกำหนดค่าจ้างแรงงาน	103	6	18	5	123	114
7.03	วิธีปฏิบัติในเรื่องการจ้าง และการเลิกจ้าง	30	2	5	3	34	18
7.04	ต้นทุนของความซ้ำซ้อน	128	33	1	5	68	91
7.05	ผลกระทบของการเก็บภาษีรายได้จากเงินเดือน	56	5	15	1	65	34
7.06	ค่าจ้างและผลผลิต	47	1	3	2	20	7
7.07	การพึ่งพาการจัดการอย่างมืออาชีพ	51	5	13	4	1	17
7.08	ความสามารถของประเทศในการรักษาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถสูง	40	1	3	5	7	13
7.09	ความสามารถของประเทศในการดึงดูดทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถสูง	43	1	5	4	11	13
7.10	อัตราส่วนของแรงงานผู้หญิงต่อแรงงานชาย	65	33	56	73	46	39

ที่มา : WEF

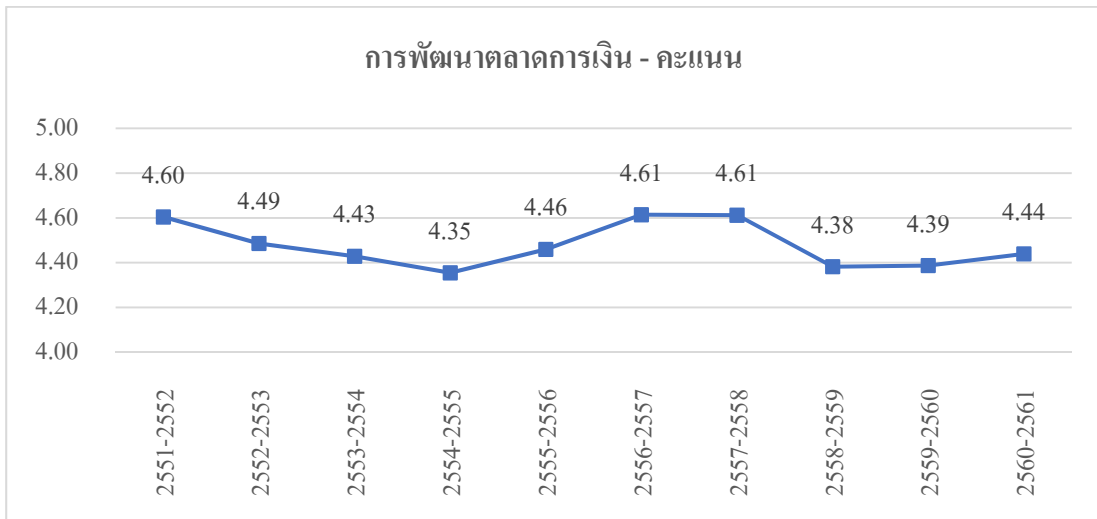
3.5 เสาหลักที่ 8 การพัฒนาตลาดการเงิน

แผนภาพที่ 3-17 กราฟแสดงอันดับของปัจจัยด้านการพัฒนาตลาดการเงินของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ที่มา : WEF

แผนภาพที่ 3-18 กราฟแสดงคะแนนของปัจจัยด้านการพัฒนาตลาดการเงินของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ที่มา : WEF

ตารางที่ 3-33 อันดับปัจจัยย่อยด้านการพัฒนาตลาดการเงินของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ลำดับ	ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
		2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
	เสาหลักที่ 8 : การพัฒนาตลาดการเงิน	49	49	51	50	43	32	34	39	39	40
8.01	ความพร้อมในการให้บริการทางการเงิน	-	-	-	-	-	-	-	-	23	23
8.02	ค่าใช้จ่าย/ ราคาที่สามารถจ่ายได้สำหรับบริการทางการเงิน	-	-	29	36	35	32	35	34	40	35
8.03	การใช้แหล่งเงินทุนผ่านตลาดการเงินในประเทศ	31	32	28	29	27	14	18	20	19	20
8.04	ความง่ายต่อการเข้าถึงแหล่งเงินกู้จากสถาบันการเงิน	44	35	31	31	28	23	23	23	34	31
8.05	ความพร้อมของการลงทุนแบบการร่วมทุน (VC)	53	49	44	50	49	41	44	33	31	27
8.06	ความน่าเชื่อถือของธนาคาร	75	43	30	43	45	39	37	31	35	27
8.07	กฎข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์	36	36	36	43	43	31	27	33	45	45
8.08	ดัชนีสิทธิทางกฎหมาย	52	83	86	89	89	89	85	93	97	95

ที่มา : WEF

จากข้อมูลผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของเสาหลักที่ 8 การพัฒนาตลาดการเงินของประเทศไทยพบว่า ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา การพัฒนาตลาดการเงินของไทยได้อันดับที่ดีขึ้น โดยปัจจัยที่ทำให้ได้อันดับที่ดีขึ้นคือการจัดหาเงินทุนผ่านตลาดทุนในประเทศซึ่งไทยมีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นแหล่งระดมเงินทุนให้แก่บริษัทต่าง ๆ ความง่ายในการเข้าถึงบริการเงินกู้ซึ่งไทยมีสถาบันการเงินทั้งที่เป็นธนาคารและไม่ใช่ธนาคารจำนวนมากในการให้บริการเงินกู้รูปแบบการลงทุนแบบเงินร่วมลงทุน (Venture Capital) ที่เริ่มมีจำนวนมากขึ้น และความน่าเชื่อถือของธนาคารซึ่งสถานะทางการเงินของธนาคารไทยมีความมั่นคงสามารถรองรับความเสี่ยงต่าง ๆ ได้ตามกฎหมาย ส่วนปัจจัยที่ได้รับอันดับต่ำมากคือดัชนีสิทธิทางกฎหมาย ซึ่งได้รับการจัดอันดับที่ 95 เป็นระดับการปกป้องสิทธิทางกฎหมายของผู้กู้และผู้ให้กู้ที่ไทยอยู่ในระดับที่ต่ำ ส่งผลให้เกิดความไม่สะดวกในการให้ยืม

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับ 5 ประเทศที่มีอันดับความสามารถในการแข่งขันสูงสุด 5 อันดับของโลก พบว่าปัจจัยย่อยส่วนใหญ่ของประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ต่ำกว่าสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการลดค่าใช้จ่ายในการใช้บริการทางการเงิน ซึ่งไทยได้รับการจัดอันดับต่ำกว่าทั้ง 5 ประเทศ เพื่อลดต้นทุนทางการเงินของผู้ประกอบการ เพิ่มความง่ายในการเข้าถึงบริการเงินกู้ให้สะดวกและรวดเร็วขึ้น โดยเฉพาะสำหรับธุรกิจ SME ในการเสริมสภาพคล่องของธุรกิจ สนับสนุนรูปแบบการระดมแบบเงินร่วมลงทุน (Venture Capital) และหุ้นนอกตลาด (Private Equity) ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดธุรกิจ Startup มากขึ้น และปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับพัฒนาการของตลาดเงิน ตลาดทุนและรูปแบบการระดมทุนแบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป

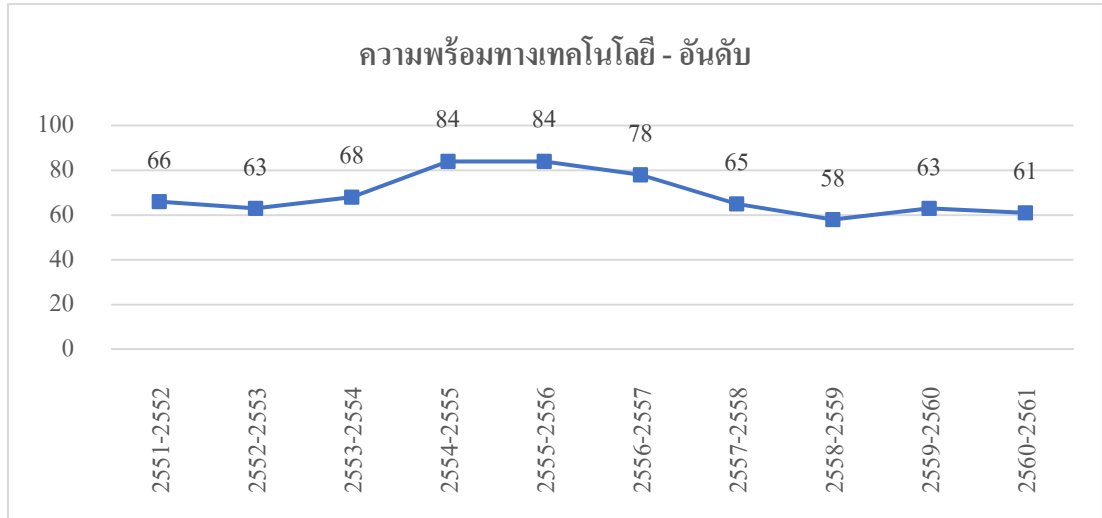
ตารางที่ 3-34 อันดับปัจจัยย่อยด้านการพัฒนาตลาดการเงินของประเทศไทยเทียบกับประเทศชั้นนำจากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561

ลำดับ	ปัจจัย	ไทย	สวิตเซอร์แลนด์	สหรัฐอเมริกา	สิงคโปร์	เนเธอร์แลนด์	เยอรมัน
	เสาหลักที่ 8 : การพัฒนาตลาดการเงิน	40	8	2	3	28	12
8.01	ความพร้อมในการให้บริการทางการเงิน	23	1	2	4	25	16
8.02	ค่าใช้จ่าย/ ราคาที่สามารถจ่ายได้สำหรับบริการทางการเงิน	35	1	10	2	19	7
8.03	การใช้แหล่งเงินทุนผ่านตลาดการเงินในประเทศ	20	4	1	6	13	8
8.04	ความง่ายต่อการเข้าถึงแหล่งเงินกู้จากสถาบันการเงิน	31	18	2	3	42	10
8.05	ความพร้อมของการลงทุนแบบการร่วมทุน (VC)	27	15	1	4	21	6
8.06	ความน่าเชื่อถือของธนาคาร	27	13	24	6	41	53
8.07	กฎข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์	45	10	18	1	11	24
8.08	ดัชนีสิทธิทางกฎหมาย	95	49	4	22	95	49

ที่มา : WEF

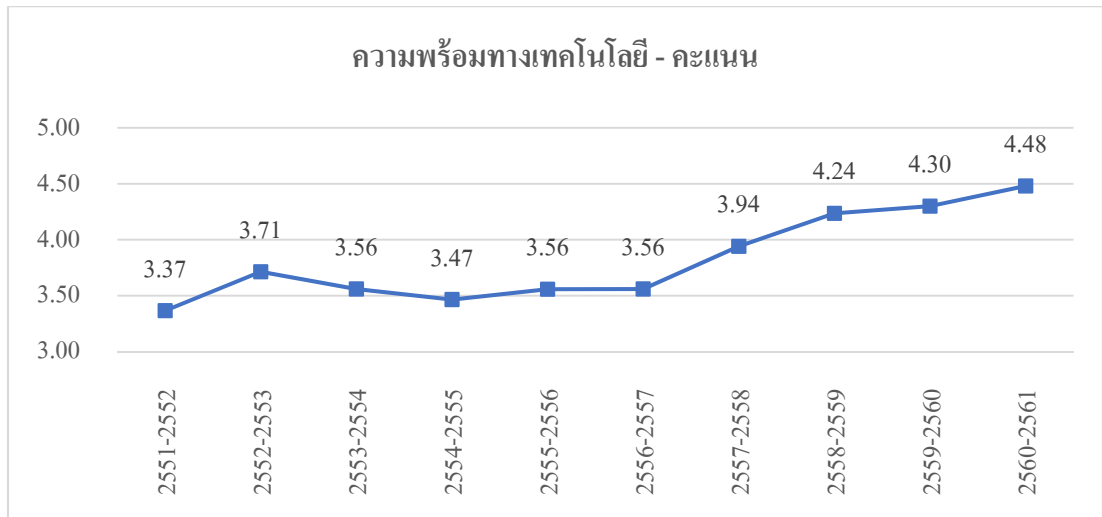
3.6 เสาหลักที่ 9 ความพร้อมทางเทคโนโลยี

แผนภาพที่ 3-19 กราฟแสดงอันดับของปัจจัยด้านความพร้อมทางเทคโนโลยีของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ที่มา : WEF

แผนภาพที่ 3-20 กราฟแสดงคะแนนของปัจจัยด้านความพร้อมทางเทคโนโลยีของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ที่มา : WEF

ตารางที่ 3-35 อันดับปัจจัยย่อยด้านความพร้อมทางเทคโนโลยีของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

ลำดับ	ปัจจัย	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
		2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
	เสาหลักที่ 9 : ความพร้อมทางเทคโนโลยี	66	63	68	84	84	78	65	58	63	61
9.01	การให้บริการของเทคโนโลยีล่าสุด	50	53	64	82	73	75	74	70	70	56
9.02	ระดับการนำเทคโนโลยีไปใช้ในบริษัท	61	61	66	75	54	50	55	53	43	42
9.03	การลงทุนทางการเงินโดยตรงและการถ่ายทอดเทคโนโลยี	48	50	34	32	47	36	15	28	42	40
9.04	จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตส่วนบุคคล	78	75	86	93	94	97	96	93	94	86
9.05	จำนวนผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงผ่านโครงข่ายโทรศัพท์ประจำที่	94	78	88	77	73	75	72	73	71	69
9.06	Internet bandwidth เชื่อมต่อกับต่างประเทศ	-	-	-	84	84	62	65	55	53	75
9.07	จำนวนผู้ลงทะเบียนใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงทางโทรศัพท์มือถือ	-	-	-	-	128	131	38	23	34	24

ที่มา : WEF

จากข้อมูลผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของเสาหลักที่ 9 ความพร้อมทางเทคโนโลยีของประเทศไทยพบว่าในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ความพร้อมทางเทคโนโลยีของไทยมีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่ก็ยังอยู่ในอันดับที่ค่อนข้างต่ำคือได้อันดับที่ 61 (คะแนน 4.48) ในปี 2560-2561 ซึ่งปัจจัยที่ดีขึ้นอย่างมากคือ จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงทางโทรศัพท์มือถือในปี 2560-2561 ที่ได้อันดับที่ 24 จาก อันดับที่ 128 ในปี 2555-2556 ปัจจัยที่น่าจับตามองคือระดับการนำเทคโนโลยีไปใช้ในองค์กรเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน อันจะส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของบริษัท และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีมากขึ้น บุคลากรขององค์กรจะได้รับความรู้และความชำนาญจากผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้มีศักยภาพในการสร้างเทคโนโลยีได้เองในอนาคต ลดการพึ่งพาการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว ปัจจัยที่ได้รับการจัดอันดับต่ำมากคือ ร้อยละของจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตต่อประชากร ซึ่งได้รับการจัดอันดับที่ 86 แสดงให้เห็นว่าประชาชนในชนบทยังไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูล

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศที่มีอันดับความสามารถในการแข่งขันสูงสุด 5 อันดับของโลก พบว่าประเทศไทยได้อันดับที่ต่ำกว่าทุกประเทศ ยกเว้นปัจจัยจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงทางโทรศัพท์มือถือที่ดีกว่าบางประเทศ ประเทศไทยจึงควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มระดับการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เพิ่มการรับการลงทุนทางเทคโนโลยีจากการลงทุนของต่างประเทศให้แก่บุคลากรของไทยเพื่อเพิ่ม

ทักษะในการปฏิบัติงาน และเพิ่มทั้งจำนวนผู้ใช้ของอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและแบนด์วิดท์ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท เพื่อลดช่องว่างในการเข้าถึงข้อมูลระหว่างคนในเมืองกับชนบท ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว

ตารางที่ 3-36 อันดับปัจจัยย่อยด้านความพร้อมทางเทคโนโลยีของประเทศไทยเทียบกับประเทศชั้นนำจากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561

ลำดับ	ปัจจัย	ไทย	สวีเดน	สหรัฐ	สิงคโปร์	เนเธอร์แลนด์	เยอรมัน
	เสาหลักที่ 9 : ความพร้อมทางเทคโนโลยี	61	2	6	14	3	8
9.01	การให้บริการของเทคโนโลยีล่าสุด	56	3	6	15	7	16
9.02	ระดับการนำเทคโนโลยีไปใช้ในบริษัท	42	4	2	14	3	12
9.03	การลงทุนทางการเงินโดยตรงและการถ่ายทอดเทคโนโลยี	40	12	5	2	9	11
9.04	จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตส่วนบุคคล	86	15	39	25	12	14
9.05	จำนวนผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงผ่านโครงข่ายโทรศัพท์ประจำที่	69	1	19	36	4	9
9.06	Internet bandwidth เชื่อมต่อกับต่างประเทศ	75	9	37	5	19	42
9.07	จำนวนผู้ลงทะเบียนใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงทางโทรศัพท์มือถือ	24	18	11	4	34	40

ที่มา : WEF

สรุป

ในบทนี้ ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ WEF ทั้ง 12 เสาหลัก สำหรับประเทศที่ได้รับผลการประเมินการจัดอันดับประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันสูงสุดประจำปี 2560-2561 5 อันดับแรก ได้แก่ ประเทศสวีเดน ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสิงคโปร์ ประเทศเนเธอร์แลนด์ และประเทศเยอรมัน ซึ่งพบว่าปัจจัยร่วมที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันคือ

1. กลุ่มที่ 1 ปัจจัยร่วมของ 5 ประเทศ คือ 1.1) เสาหลักที่ 5 การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม 1.2) เสาหลักที่ 12 นวัตกรรม
2. กลุ่มที่ 2 ปัจจัยร่วมของ 4 ประเทศ คือ 2.1) เสาหลักที่ 2 โครงสร้างพื้นฐาน 2.2) เสาหลักที่ 11 ระดับการพัฒนาของธุรกิจ
3. กลุ่มที่ 3 ปัจจัยร่วมของ 3 ประเทศ คือ 3.1) เสาหลักที่ 1 สถาบัน 3.2) เสาหลักที่ 4 สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3.3) เสาหลักที่ 6 ประสิทธิภาพของตลาด 3.4) เสาหลักที่ 7

ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน 3.5) เสาหลักที่ 8 การพัฒนาตลาดเงิน 3.6) เสาหลักที่ 9 ความพร้อมทางเทคโนโลยี

จากผลการวิจัยในหัวข้อปัจจัยร่วมที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศทั้งหมด 10 ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้นำปัจจัยเหล่านั้นมาวิเคราะห์ข้อมูลของประเทศไทย โดยพิจารณาข้อมูลผลการจัดอันดับของประเทศย้อนหลัง 10 ปี เพื่อวิเคราะห์ว่า แต่ละปัจจัยเปลี่ยนแปลงอย่างไรดังแสดงในตารางที่ 3-37

ตารางที่ 3-37 การเปลี่ยนแปลงของอันดับปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการแข่งขันของ WEF ของประเทศไทยในระยะเวลา 10 ปี

	ปัจจัย	2551	2560	การเปลี่ยนแปลง
		2552	2561	
1.1	เสาหลักที่ 5 : การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม	51	57	↓
1.2	เสาหลักที่ 12 : นวัตกรรม	54	50	↑
2.1	เสาหลักที่ 2 : โครงสร้างพื้นฐาน	29	43	↓
2.2	เสาหลักที่ 11 : ระดับการพัฒนาธุรกิจ	46	42	↑
3.1	เสาหลักที่ 1 : สถาบัน	57	78	↓
3.2	เสาหลักที่ 4 : สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	58	90	↓
3.3	เสาหลักที่ 6 : ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า	46	33	↑
3.4	เสาหลักที่ 7 : ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน	13	65	↓
3.5	เสาหลักที่ 8 : การพัฒนาตลาดเงิน	49	40	↑
3.6	เสาหลักที่ 9 : ความพร้อมทางเทคโนโลยี	66	61	↑
	ดัชนีความสามารถทางการแข่งขันระดับโลก	34	32	↑
	จำนวนประเทศ	134	137	

ที่มา : WEF

จากข้อมูลพบว่ามี 5 ปัจจัยที่พัฒนาดีขึ้น และอีก 5 ปัจจัยปรับตัวลดลง โดยอันดับความสามารถในการแข่งขันตามหลักเกณฑ์ของ WEF ของประเทศไทยในปี 2551-2552 อยู่ที่อันดับที่ 34 จาก 134 ประเทศและพัฒนาดีขึ้นเป็นอันดับที่ 32 จาก 137 ประเทศในปี 2560-2561 ซึ่งพัฒนาดีขึ้นเพียง 2 อันดับในระยะเวลา 10 ปี หรืออาจกล่าวได้ว่า ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในภาพรวมไม่ได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นเท่าที่ควร ซึ่งปัจจัยหลักที่จุดรั้งการพัฒนาขีดความสามารถด้านเศรษฐกิจของประเทศ ประกอบด้วยหลายปัจจัย อาทิ คุณภาพการศึกษา ทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นสูง และการฝึกอบรมที่เป็นรากฐานสำคัญที่สุดในการสร้างบุคลากรที่จะพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าไปสู่ประเทศที่ขับเคลื่อนโดยนวัตกรรม โดยประเทศไทยได้รับการจัดอันดับในเสาหลักต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องลดต่ำลง สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยประสบปัญหาในด้าน

การศึกษาอย่างมาก อีกปัจจัยที่น่าจับตามองคือสถาบัน ที่ได้รับการจัดอันดับลดลง โดยเฉพาะภาครัฐ ตลอดจนด้านระบบ โครงสร้างพื้นฐานของประเทศก็ไม่ได้มีการพัฒนาตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา และประสิทธิภาพของตลาดแรงงานที่ต่ำลงเนื่องจากการขาดความรู้และทักษะเฉพาะทางสำหรับการทำงานที่ซับซ้อนส่งผลให้ผลิตภาพแรงงานต่ำ รวมถึงปัญหาความสามารถของประเทศในการดึงดูดและรักษาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถ

เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยทั้ง 10 ปัจจัยของประเทศไทยกับ 5 ประเทศที่ได้รับการจัดอันดับในระดับต้นๆ ดังแสดงในตารางที่ 3-38

ตารางที่ 3-38 อันดับปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยเทียบกับประเทศชั้นนำจากการจัดอันดับของ WEF ในปี 2560-2561

	ปัจจัย	ไทย	สวีเดน	สหรัฐ	สิงคโปร์	เนเธอร์แลนด์	เยอรมัน
1.1	เสาหลักที่ 5 : การศึกษาขั้นสูงและการฝึกอบรม	57	5	3	1	4	15
1.2	เสาหลักที่ 12 : นวัตกรรม	50	1	2	9	6	5
2.1	เสาหลักที่ 2 : โครงสร้างพื้นฐาน	43	6	9	2	3	10
2.2	เสาหลักที่ 11 : ระดับการพัฒนาธุรกิจ	42	1	2	18	4	5
3.1	เสาหลักที่ 1 : สถาบัน	78	4	20	2	7	21
3.2	เสาหลักที่ 4 : สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน	90	2	29	3	4	13
3.3	เสาหลักที่ 6 : ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า	33	6	7	1	5	11
3.4	เสาหลักที่ 7 : ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน	65	1	3	2	13	14
3.5	เสาหลักที่ 8 : การพัฒนาตลาดเงิน	40	8	2	3	28	12
3.6	เสาหลักที่ 9 : ความพร้อมทางเทคโนโลยี	61	2	6	14	3	8
	ดัชนีความสามารถทางการแข่งขันระดับโลก	32	1	2	3	4	5

ที่มา : WEF

จากข้อมูลในตารางที่ 3-38 พบว่าทุกปัจจัยมีอันดับที่ต่ำกว่าทั้ง 5 ประเทศ โดยเฉพาะปัจจัยด้านการศึกษาที่ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ห่างจากประเทศชั้นนำมากซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ ผลิตภาพแรงงาน และ ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมของประเทศไทยต่ำไปด้วย และอีกปัจจัยที่แตกต่างมากคือสถาบันซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการบริหารประเทศของรัฐบาลประเทศชั้นนำทั้ง 5 ประเทศที่สูงกว่าประเทศไทยส่งผลให้ระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ต้องอาศัยงบประมาณภาครัฐในการลงทุนของประเทศชั้นนำมีความเจริญมากกว่าประเทศไทยมาก รวมถึงปัจจัยด้านความพร้อมเทคโนโลยีที่ประเทศไทยยังล้าหลังกว่าประเทศชั้นนำทั้งด้านความครอบคลุมของระบบอินเทอร์เน็ต การ

ให้บริการเทคโนโลยีล่าสุด การลงทุนและการถ่ายทอดเทคโนโลยี และระดับการนำเทคโนโลยีไปใช้ในบริษัท เนื่องจากประเทศไทยไม่สามารถพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงเองได้ และจำเป็นต้องนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ ทำให้ธุรกิจส่วนใหญ่ที่เป็นบริษัท SME โดยเฉพาะธุรกิจขนาดเล็กที่มีเงินลงทุนจำกัดไม่สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำธุรกิจได้

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560 – 2564”.

คณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ, สำนักงาน. “ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของประเทศไทยในระยะยาว”. มกราคม 2554. คณิศ แสงสุพรรณ, เลขาธิการคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. บรรยายเรื่อง “การขับเคลื่อนระบบการศึกษาเพื่อรองรับการพัฒนาใน EEC”. ณ สถาบันขงจื้อเส้นทางสายไหมทางทะเล, 25 เมษายน 2561.

คณิศ แสงสุพรรณ, เลขาธิการคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. สัมภาษณ์. 26 มีนาคม 2561.

เจน นำชัยศิริ, อดีตประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. สัมภาษณ์. 17 เมษายน 2561.

ณรงค์ ศิริเลิศวรกุล, ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. สัมภาษณ์. 20 เมษายน 2561.

ดวงใจ อิศวจินดจิตร, เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. สัมภาษณ์. 3 เมษายน 2561.

ชนิด โสรัตน์. ก้าวผ่านไทยแลนด์ 4.0 โอกาสหรือถูกทิ้งไว้ข้างหลัง. กรุงเทพฯ : บริษัท วิสต้า อินเทอร์เน็ต จำกัด, 2560.

ปรีดี ดาวฉาย, กรรมการผู้จัดการใหญ่ธนาคารกสิกรไทยและประธานกรรมการสมาคมธนาคารไทย. สัมภาษณ์. 27 มีนาคม 2561.

“พิมพ์เขียวและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อน Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”. ธันวาคม 2559.

ภูมิพร ธรรมสถิตย์เดช, ผู้อำนวยการศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยมหิดล. สัมภาษณ์. 6 กรกฎาคม 2561.

มนตรี โสคติยานุรักษ์, ผู้อำนวยการ หลักสูตรการจัดการภาครัฐและภาคเอกชนมหาบัณฑิตสำหรับนักบริหาร. สัมภาษณ์. 4 กรกฎาคม 2561.

วีรพงศ์ ไชยเพิ่ม, อดีตผู้ว่าการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. สัมภาษณ์. 16 กุมภาพันธ์ 2561.

ภาษาต่างประเทศ

- European Commission. “National Reform Programme 2017 : The Netherlands”. 2017.
- Porter, Michael E. The Competitive Advantage of Nations. New York : Free Press, 1990.
- Schwab, Klaus and Sala-i-Martin, Xavier. The Global Competitiveness Report 2017-2018.
Geneva : World Economic Forum, 2017.
- Schwab, Klaus and Sala-i-Martin, Xavier. The Global Competitiveness Report 2016-2017.
Geneva : World Economic Forum, 2016.
- Schwab, Klaus and Sala-i-Martin, Xavier. The Global Competitiveness Report 2015-2016.
Geneva : World Economic Forum, 2015.
- Schwab, Klaus and Sala-i-Martin, Xavier. The Global Competitiveness Report 2014-2015.
Geneva : World Economic Forum, 2014.
- Schwab, Klaus and Sala-i-Martin, Xavier. The Global Competitiveness Report 2013-2014.
Geneva : World Economic Forum, 2013.
- Schwab, Klaus and Sala-i-Martin, Xavier. The Global Competitiveness Report 2012-2013.
Geneva : World Economic Forum, 2012.
- Schwab, Klaus and Sala-i-Martin, Xavier. The Global Competitiveness Report 2011-2012.
Geneva : World Economic Forum, 2011.
- Schwab, Klaus and Sala-i-Martin, Xavier. The Global Competitiveness Report 2010-2011.
Geneva : World Economic Forum, 2010.
- Schwab, Klaus and Sala-i-Martin, Xavier. The Global Competitiveness Report 2009-2010.
Geneva : World Economic Forum, 2009.
- Schwab, Klaus and Porter, Michael E. The Global Competitiveness Report 2008-2009. Geneva :
World Economic Forum, 2008.
- "Singapore Minister of Education on the importance of higher education reform for Industry 4.0".
(Online). Available : <https://www.opengovasia.com/articles/singapore-minister-of-education-on-the-importance-of-higher-education-reform-for-industry-4-0>, 2018.
- Swiss Federal Council. “Sustainable Development Strategy 2106-2019”. Berne, 2016.
- The Committee on the Future Economy. “Report of the Committee on the Future Economy :
Pioneers of the next generation”. Singapore, 2017.
- The Federal Government. “German Sustainable Development Strategy 2016”. Berlin, 2016.
- The White House. “National Security Strategy of the United States of America”. Washington,
2017.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวจรีพร จารุกรสกุล
วัน เดือน ปี เกิด	20 กรกฎาคม 2510
การศึกษา	ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ คุณวุฒิพิเศษศีกดิ์ (ศิลปศาสตร์) จัดการ โลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยคริสเตียน

ประวัติการทำงานโดยย่อ

- 2561 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ อินดัสเตรียล รีท แมนเนจเม้นท์ จำกัด
- 2561 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอยูพี เห่งอาน จอยท์ สต็อก
- 2561 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท อีสเทิร์น ซีบอร์ด คลีน เอ็นเนอร์ยี่ จำกัด
- 2561 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ชลบุรี คลีน เอ็นเนอร์ยี่ จำกัด
- 2561 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ระยอง คลีน เอ็นเนอร์ยี่ จำกัด
- 2561 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท โกลว์ เหมราช วินด์ จำกัด
- 2561 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท เก็คไค่-วัน จำกัด
- 2561 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท กอล์ฟ เจพี เอ็นแอลแอล จำกัด
- 2561 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท กอล์ฟ ทีเอส 1 จำกัด
- 2561 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท กอล์ฟ ทีเอส 3 จำกัด
- 2561 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท กอล์ฟ โซลาร์ ทีเอส 1 จำกัด
- 2561 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท กอล์ฟ โซลาร์ ทีเอส 2 จำกัด
- 2561 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท กอล์ฟ โซลาร์ จำกัด
- 2560 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอยูพี อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด
- 2560 – ปัจจุบัน กรรมการ WHAUP (SG) 1 PTE. LTD.
- 2560 – ปัจจุบัน กรรมการ WHAUP (SG) 2 PTE. LTD.
- 2560 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ อีสเทิร์น ซีบอร์ด เอ็นจีที4 จำกัด
- 2559 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ อินดัสเตรียล ดีเวลลอปเม้นท์

อินเทอร์เน็ตเซิร์ฟเวอร์ จำกัด

- 2559 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ อีสเทิร์น ซีบอร์ด เอ็นจีที2 จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ เวเนเจอร์ โฮลดิ้ง จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ อินโฟนิท จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ คอร์ปอเรชั่น (อินเทอร์เน็ตเซิร์ฟเวอร์ เซ็นเตอร์) จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ อินเทอร์เน็ต เซ็นเตอร์ อินโดนีเซีย จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ อีสเทิร์น อินดัสเตรียล เอสเตท จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท อีสเทิร์น ซีบอร์ด อินดัสเตรียล เอสเตท (ระยอง) จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ อีสเทิร์นซีบอร์ด อินดัสเตรียล เอสเตท จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ สระบุรี ที่ดินอุตสาหกรรม จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ ระยอง ที่ดินอุตสาหกรรม จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ อีสเทิร์น ไพพ์ไลน์ เซอร์วิส เซส จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ อินดัสเตรียล ดีเวลลอปเม้นท์ อินเทอร์เน็ต เซ็นเตอร์ (บีวีไอ) จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ อินดัสเตรียล อินเทอร์เน็ต เซ็นเตอร์ จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ อินดัสเตรียล ดีเวลลอปเม้นท์ เอ็นจีเนียริง จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท เดอะพาร์ค เรสซิเดนซ์ จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ อินดัสเตรียล ดีเวลลอปเม้นท์ อินเทอร์เน็ต เซ็นเตอร์ (เอสจี) จำกัด

- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ ระยอง 36 จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท อีสเทิร์นซีบอร์ด พรีอเพอร์ตี แอนด์มาร์ริ
น่า เซอร์วิสเขต จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ อีสเทิร์นซีบอร์ด อินดัส
เตรียลเอสเตท 4 จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ วอเตอร์ จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ เอ็นเนอร์ยี จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ เอ็นเนอร์ยี 2 จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ห้วยเหาะไทย จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท บี.กริม เพาเวอร์ (ดับบลิวเอชเอ) 1 จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท กอล์ฟ ทีเอส 2 จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท กอล์ฟ ทีเอส 4 จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท กอล์ฟ วิทีพี จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท กอล์ฟ เอ็นแอลแอล 2 จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท กอล์ฟ โซลาร์ บีวี จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท กอล์ฟ โซลาร์ เคเคเอส จำกัด
- 2558 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท กอล์ฟ ดับบลิวเอชเอ เอ็มที จำกัด ก๊าซ
ธรรมชาติ จำกัด
- 2556 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ กันกุล กรีนโซลาร์รูฟ 1
จำกัด
- 2556 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ กันกุล กรีนโซลาร์รูฟ 3
จำกัด
- 2556 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ กันกุล กรีนโซลาร์รูฟ 6
จำกัด
- 2556 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ กันกุล กรีนโซลาร์รูฟ 17
จำกัด
- 2549 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท แวร์เฮาส์ เอเชีย อะไลแอนซ์ จำกัด
- 2549 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ อะไลแอนซ์ จำกัด

บริษัทร่วมทุน

- 2559 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท เจเนซิส ค้าผ้า เซ็นเตอร์ จำกัด
- 2559 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท เซ็นทรัล ดับบลิวเอชเอ อะไลแอนซ์ จำกัด
- 2559 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ ไคว้ โลจิสติกส์พรีอเพอร์
ตี้ จำกัด
- 2556 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท ดับบลิวเอชเอ เคพีเอ็น อะไลแอนซ์ จำกัด

บริษัทอื่นๆ

- 2559 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท หลักทรัพย์จัดการกองทุน เอเชีย เวลท์
จำกัด
- 2556 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท หลักทรัพย์ เอเชีย เวลท์ จำกัด
- 2556 – ปัจจุบัน กรรมการ บริษัท เอเชีย เวลท์ โฮลดิ้ง จำกัด
- 2536 – ปัจจุบัน ประธาน บริษัท เอส แอนด์ เจ โฮลดิ้ง จำกัด

ตำแหน่งปัจจุบัน

1. บริษัท ดับบลิวเอชเอ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
ประธานกรรมการบริษัท และประธานเจ้าหน้าที่บริหารกลุ่มฯ
2. บริษัท ดับบลิวเอชเอ อินดัสเตรียล ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)
ประธานกรรมการ และประธานกรรมการบริหาร
3. บริษัท ดับบลิวเอชเอ ยูทิลิตี้ แอนด์ พาวเวอร์ จำกัด (มหาชน)
ประธานกรรมการ และประธานกรรมการบริหาร

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง	การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยตามนโยบายประเทศไทย 4.0		
ผู้วิจัย	นางสาว จริพร จารุกรสกุล	หลักสูตร วปอ.	รุ่นที่ 60
ตำแหน่ง	ประธานกรรมการบริษัท และประธานเจ้าหน้าที่บริหารกลุ่มบริษัท ดับบลิวเอชเอ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)		

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอดีตที่ใช้ “ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ” จากปัจจัยการผลิต อาทิเช่น ค่าแรงที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน และความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมมีข้อจำกัดสำหรับบริบทการแข่งขันในปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนได้จากรายงานการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดย เวลด์อีโคโนมิก ฟอรัม (WEF) ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ซึ่งประเทศไทยมีอันดับที่พัฒนาดีขึ้นไม่มากนัก และยังคงติดกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ข้อได้เปรียบในอดีตไม่เป็นปัจจัยหลักของความสามารถในการแข่งขันอีกต่อไป จึงจำเป็นที่ประเทศต้องปรับเปลี่ยนความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบดังกล่าวให้เป็น “ความได้เปรียบเชิงแข่งขัน” ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการ ซึ่งนโยบายประเทศไทย 4.0 จะช่วยผลักดันให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันได้ในระดับภูมิภาคและยกระดับกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล (Theoretical Best Practices)
- เพื่อประเมินความสามารถในการแข่งขันและวิเคราะห์ ปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย

3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยกับนโยบายประเทศไทย 4.0

4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยตามนโยบายประเทศไทย 4.0 ในระยะยาว

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ครอบคลุมถึงการศึกษาลักษณะ ผลการประเมิน และปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยตามแนวทางของ WEF และแนวคิดของนโยบายประเทศไทย 4.0

2. ขอบเขตด้านประชากร ครอบคลุมถึงผลการประเมินและปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยตามแนวทางของ WEF

3. ขอบเขตกรอบเวลาในการศึกษา ครอบคลุมถึงผลการประเมิน และปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย ระหว่างปี 2551 ถึงปี 2561

4. ขอบเขตด้านเวลา ระหว่างวันที่ 5 ตุลาคม 2560 ถึง วันที่ 31 พฤษภาคม 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาวิเคราะห์กระบวนการ รูปแบบ และลักษณะของนโยบายประเทศไทย 4.0 ตามกรอบทฤษฎีการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ WEF รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงแนวคิดเรื่องขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยกับนโยบายประเทศไทย 4.0 เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะยาว

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดอันดับของประเทศไทยของ WEF ในช่วงปี 2551 – 2561 พบว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิ โดยทั้งสองแหล่งข้อมูลกล่าวถึงปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย 5 ปัจจัยคือ 1) ด้านการศึกษาและการพัฒนาบุคลากร 2) ด้านนวัตกรรม 3) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 4) ด้านสถาบันและกฎระเบียบของภาครัฐ และ 5) ด้านระดับการพัฒนาของธุรกิจ

เมื่อทำการวิจัยเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่ออันดับความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศกับรายละเอียดนโยบายประเทศไทย 4.0 พบว่านโยบายประเทศไทย 4.0 ที่ขับเคลื่อนด้วย 5 วาระสอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศตามแนวทางของ WEF

จากการศึกษาวิจัยพบว่าปัญหาอุปสรรคสำคัญต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศประกอบไปด้วย 1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ขาดแคลนทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ 2) การพัฒนานวัตกรรมที่ประสบปัญหาการนำงานวิจัยไปสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ 3) กฎระเบียบภาครัฐ 4) โครงสร้างพื้นฐานเนื่องจากประเทศขาดการวางแผนลงทุนด้านระบบโครงสร้างพื้นฐานอย่างจริงจังมาเป็นระยะเวลานาน 5) ความต่อเนื่องของนโยบายและเสถียรภาพทางการเมือง 6) นักการเมือง การให้สินบน และความโปร่งใสในการจัดทำนโยบายของรัฐบาล 7) พฤติกรรมและจริยธรรมของนักธุรกิจ มีปัญหาธรรมาภิบาลในการบริหารงาน 8) การลดลงของความสามารถในการแข่งขันของภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 9) นโยบายหรือกฎหมายที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันของภาครัฐ 10) การนำกฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐไปปฏิบัติโดยไม่เข้าใจอย่างแท้จริงทำให้เกิดความล่าช้าในการใช้จ่ายงบประมาณการลงทุน 11) การรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรม 12) ผลผลิตของแรงงานไทยที่ยังอยู่ในระดับต่ำ 13) ความสามารถในการดึงดูดและรักษาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถ 14) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินธุรกิจและวิธีการส่งเสริมธุรกิจ SME และธุรกิจสตาร์ทอัพ

ข้อเสนอแนะ

กลุ่มการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของประเทศ

1. ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

1.1 นำแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาของประเทศที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มาประกอบการผลักดันและดำเนินนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การส่งเสริมทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งเสริมการศึกษาขั้นสูงที่หลากหลาย ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการขยายบทบาทของสถาบันการศึกษา

1.2 สร้างบุคลากรสายอาชีพให้ตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม

1.3 การพัฒนาอาชีพครูซึ่งรวมถึงการคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณภาพ การให้ผลตอบแทนที่จูงใจ และการอบรมให้มีความรู้และทักษะใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง

2. ด้านการพัฒนานวัตกรรม

2.1 ส่งเสริมการร่วมลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาในรูปแบบบริษัทร่วมทุนระหว่างภาคเอกชน สถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัย

2.2 กำหนดให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการวางกรอบยุทธศาสตร์การวิจัยของประเทศ

2.3 สนับสนุนและส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์กลางความเป็นเลิศที่เป็นศูนย์รวมความรู้พร้อมด้านเทคนิค และเครือข่ายความสัมพันธ์ทางธุรกิจเพื่อผลักดันการนำงานวิจัยไปก่อให้เกิดมูลค่าเชิงพาณิชย์โดยเฉพาะด้านเกษตรกรรม

3. ด้านระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์

3.1 รัฐบาลควรเร่งการลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์

3.2 สร้างความเชื่อมโยงกับภูมิภาคและยุทธศาสตร์ The Belt and Road Initiatives

3.3 เชื่อมโยงแผนการพัฒนาเมือง ระบบขนส่งและโครงสร้างพื้นฐานเข้าด้วยกัน โดยเป็นการวางแผนไปข้างหน้าในระยะยาว (Forward-looking Planning)

4. ด้านสถาบันและกฎระเบียบภาครัฐ

4.1 สนับสนุนให้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายเร่งดำเนินการปรับปรุงกฎระเบียบข้อบังคับที่ไม่จำเป็นโดยกำหนดความสำคัญเรื่องที่ต้องดำเนินการก่อนและหลัง

4.2 สร้างความร่วมมือผ่านเครือข่ายการปฏิรูปกฎหมายซึ่งประกอบด้วยทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน

4.3 ผลักดันการปฏิรูปตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทยโดยปรับกระบวนการทำงานที่ยืดประชาชนเป็นศูนย์กลาง และมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้

5. ด้านการพัฒนาของธุรกิจเพื่อให้เกิดการรวมกลุ่ม (Cluster)

5.1 ประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการปรับแนวความคิดการทำธุรกิจแบบพันธมิตร โดยสื่อสารเกี่ยวกับความจำเป็นและจุดมุ่งหมายของการรวมกลุ่มอุตสาหกรรม (Cluster)

5.2 ภาครัฐทำหน้าที่เป็นตัวกลางเพื่อส่งเสริมให้ธุรกิจรวมกลุ่มกันเพื่อลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ เพิ่มอำนาจต่อรอง รวมถึงมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่มีประโยชน์ระหว่างกัน

กลุ่มการผลักดันและส่งเสริมเพื่อให้เกิดการปฏิรูปตามแนวนโยบายประเทศไทย 4.0

1. การเน้นการส่งเสริมธุรกิจ SME และ Startup

1.1 กำหนดให้มีหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและวางแผนการส่งเสริม SME เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และทิศทางการส่งเสริม SME และประสานงานกับหน่วยงานรัฐต่าง ๆ ตลอดจนภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมถึงสร้างความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินธุรกิจของธุรกิจ SME และ Startup ให้กับหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.2 อำนวยความสะดวกและสร้างระบบนิเวศของธุรกิจสตาร์ทอัพ

1.3 จัดสรรงบประมาณเป็นโครงการระยะยาวเนื่องจากการส่งเสริม SME และธุรกิจสตาร์ทอัพจำเป็นต้องใช้ระยะเวลา

2. การเน้นแผนการสื่อสารและประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ

2.1 เพิ่มเติมการประชาสัมพันธ์สื่อสารถึงความเชื่อมโยงอย่างบูรณาการระหว่างนโยบายประเทศไทย 4.0 – ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี – แผนฯ ฉบับที่ 12 – แผนการปฏิรูปประเทศ ตลอดจนโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

2.2 สื่อสารให้เห็นความจำเป็นของการปฏิรูป รวมถึงความคืบหน้าและความสำเร็จของโครงการที่ได้ดำเนินนโยบายประเทศไทย 4.0 ไปดำเนินงานให้เกิดผล

3. การสร้างประสิทธิภาพด้านการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วน

3.1 ระหว่างหน่วยงานรัฐ กำหนดบทบาทความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ประสานงานทั้งระยะการพัฒนาโครงการ และระยะดำเนินงาน

3.2 ภาคเอกชน การส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการปฏิรูปโดยเฉพาะด้านการพัฒนาบุคลากรและการสร้างเทคโนโลยี

3.3 ภาคประชาชนและสังคมโดยส่งเสริมการตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของการปฏิรูป มีส่วนร่วมเพื่อกำหนดนโยบาย และสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมได้เสียผ่านกองทุนพัฒนาต่างๆ

4. การผลักดันโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

4.1 ส่งเสริมและผลักดันโครงการ EEC ให้สำเร็จลุล่วงเพื่อเป็นโมเดลต้นแบบการพัฒนาตามแนวนโยบายประเทศไทย 4.0